ROMAN

www.eskikitaplarim.com

DMITRY GLUKHOVSKY

METRO 2034

ARAMA VE DÜZENLEME
mursa

Gürer

METRO 2034

YOLCULUK DEVAM EDİYOR

Dmitry Glukhovsky DMİTRY GLUKHOVSKY (d.1979, Moskova)

Kudüs'teki Hebrew Üniversitesi'nde gazetecilik ve uluslararası ilişkiler okudu. Genç yaşına rağmen oldukça etkileyici bir gazetecilik kariyerine sahip olan Glukhovsky, bugüne kadar Fransız EuroNews TV, Moskova'daki Russia Today TV ve Mayak Radyosu için çalıştı, Deutsche Welle Radio, Sky News ve İsrail'in ulusal radyo kanalında muhabir olarak görev yaptı.

Gazeteci olarak Fas'tan Guatemala'ya, İzlanda'dan Japonya'ya kadar neredeyse bütün dünyayı dolaşan Glukhovsky, Çernobil faciası sırasında bozulan nükleer reaktörü filme almak için bölgedeydi. Baykonur'da Rus roketlerinin ateşlenmesini izledi. Kiryat-Shmona bölgesinde, İsrail ve Hizbullah arasındaki ilişkileri ateş hattından tüm dünyaya aktardı. Ayrıca Glukhovsky, Kuzey Kutbu'ndan canlı yayın yapan ilk gazeteci olma unvanını da taşımaktadır.

Glukhovsky anadili Rusçaya ek olarak İngilizce, Fransızca, Almanca, İbranice ve İspanyolca da bilmektedir. Bugün Moskova'da yaşayan yazar, Metro-2033 kitabı ile 2007 yılında, Kopenhag'daki EuroCon yarışmasında, Avrupa Bilim Kurgu Topluluğu (The European Science Fiction Society)

tarafından Teşvik Ödülü'ne (The Encouragement Award) layık görüldü.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Yıl 2034. Dünya harabeye dönmüş. İnsanlık neredeyse tamamen yok olmuş. Radyoaktivite yüzünden yıkılan kentler yaşanmaz hale gelmiş. Anlatılanlara göre, kent sınırlarının dışında uçsuz bucaksız, yanmış, ıssız topraklar ya da balta girmemiş sık ormanlıklar uzanıyor. Ama hiç kimse orada ne olduğunu bilmiyor. Uygarlık bitmiş. İnsanlığın bir zamanlardaki yüceliğine ilişkin anılar artık masallar ve söylencelerle yayılıyor.

Son uçak havalandığından bu yana yirmi yılı aşkın zaman geçti. Paslanmış raylar hiçliğe gidiyorlar. Telsizciler eskiden New York, Paris, Tokyo ve Buenos Aires'ten gönderilen belki milyonlarca frekansa kulak verirken, şimdi sessizliğin kesintisiz iniltisinden başka bir şey duymuyorlar.

Bir zamanların üzerinden yirmi yılı aşkın bir zaman geçti. Ama insanlar yeryüzü üzerindeki egemenliklerini şimdi başka türlere terk etti. Bu yenidünyanın yaşamına daha iyi uyum sağlayan radyoaktif yaratıklara... İnsanların çağı sona erdi.

Ama hayatta kalanlar bu gerçeği kabullenmek istemiyorlar. Geriye on binlerce insan kaldı; onlar da başka yerlerde, kendileri dışında başka insanların yaşayıp yaşamadığını -ya da yeryüzündeki son kişiler olup olmadıklarını- bilmiyorlar.

Şimdi Moskova'da, bir zamanlar insan eliyle inşa edilen dünyanın en büyük nükleer sığınağında yaşıyorlar. İnsanlığın sığınağı olan son yerde.

Hayatta kalanların hemen hepsi o gün metrodaydı ve metro onların hayatını kurtardı. İstasyonların sıkı sıkıya kapalı gizli güvenlik kapıları onları radyoaktif ışınlardan ve yüzeydeki korkunç yaratıklardan korudu.

İstasyonlardaki eski filtreler havayı ve suyu temizliyor. Kılı kırk yaran usta işçilerin monte ettikleri dinamo makineleri elektrik üretiyor. Yeraltındaki çiftliklerde insanlar mantar ekip domuz yetiştiriyor. Yoksul olanlarsa sıçan eti yemekten çekinmiyorlar. Epeydir merkezi bir yönetim yok. İstasyonlar birer cüce devlet olmuşlar ve insanlar burada ayrı ideolojilerin, dinlerin ve en önemlisi, su filtrelerin etrafında toplanmışlar, öyle yaşıyorlar. Ya da sadece düşman saldırılarına karşı korunmak için bir araya geliyorlar.

Bu, yarını olmayan bir dünya. Hayaller, planlar, umutlar... Bunlara burada artık yer yok. Duygular yerini içgüdülere bırakmış; en önemli içgüdü ise hayatta kalma arzusu. Ne pahasına olursa olsun hayatta kalmak.

Elinizdeki kitapta tanık olacağınız olayların daha önceki öyküsü "Metro 2033"te anlatılmıştı.

SEVASTOPOLSKAYA'NIN SAVUNMASI

Onlar geri dönmediler, ne salı, ne çarşamba ne de son kararlaştırılan perşembe günü. Saatin çevresindeki dış nöbet noktasında görevliler vardı. Eğer nöbetçiler bir yardım çağrısının yankısını

duysalar ya da tünelin karanlık ve nemli duvarlarında bir el lambasının cılız yansımasını görselerdi, oraya, Nacimovski Prospekt'e giden yola mutlaka bir hücum birliği gönderilirdi.

Gerginlik her saat biraz daha artıyordu. Nöbetçiler - mükemmel silahlandırılmış ve salt böyle hücumlar için eğitilmiş askerler-bir saniye bile gözlerini kapamamışlardı. Olağan günlerde alarmın devreye girdiği saatler arasında eğlenmek için oynadıkları iskambil kartları, nöbetçi kulübesinin çekmecesinde iki haftadır toz içinde duruyordu. Rahat, senli-benli sohbetleri önce kısaldı ve sinirli bir havaya büründü, şimdiyse meşum bir sessizlik egemendi. Herkes, geri dönecek kafilenin ayak seslerini ilk duyacak kişi olma umuduyla bekliyordu.

Sevastopolskaya'da yaşayan herkes, ister beş yaşında çocuk ister saçı sakalı ağarmış bir yaşlı olsun, silah kullanmayı biliyordu. İstasyonlarını zapt edilmesi zor bir kale haline getirmeyi başarmışlardı.

Ne var ki sağlam istasyonları, silah yuvalarının, dikenli çitin, hatta birbirine lehimlenmiş raylardan oluşan barikatların arkasında, savunma durumunda, adeta gizlenmiş bir haldeyken bile, yine de her an çökme tehlikesindeydi. Aşil'in topuğunda (can damarında) tek eksikleri cephaneydi.

Eğer Sevastopolskaya'nın her gün başına gelenler, diğer istasyonlarda yaşayanların başına gelseydi, hiç durmaz, kendilerini savunmayı bırakıp tünelde sel baskınına uğramış fareler gibi kaçarlardı. Çevre Hattı'ndaki istasyonların bileşimi Hansa bile, olağanüstü bir durumda, bu bir tek istasyonu dahi koruyacak ek güçleri harekete geçiremezdi -tabii parasal nedenlerden. Kuşkusuz Sevastopolskaya stratejik açıdan son derece önemliydi. Ama bunun bedeli de o nispette yüksekti.

Elektriğin fiyatı da aynı derecede yüksekti. O kadar ki, bir zamanlar metronun en büyük hidroelektrik santralini kuran Sevastopolskayalılar, artık cephane karşılığında Hansa'ya elektrik satıyorlardı, bundan kazanç bile sağlayabiliyorlardı. Ama çoğu, bunun karşılığını sadece fişeklerle değil, sakat geçirdikleri kısa ömürleriyle ödüyorlardı.

Kaynak suyu da Sevastopolskaya'nın hem hayrına hem lanetineydi. Tıpkı Styks'in (Yunan mitolojisinde bir nehir ismi) azgın dalgalarının firavunun çürük sandalını çılgınca sarması gibi, istasyonun çevresi de suyla çevrilmişti. Bu kaynak suyu düzinelerce su değirmenini hareket ettiriyor ve kaynak suyu, istasyona ve Çevre Hattı'nın en az üçte birine ışık ve sıcaklık veriyordu. Bu su değirmenlerini, istasyonun becerikli mühendisleri kendi tasarımlarına göre, tünellerde, mağaralarda, yeraltındaki su kanallarında, kısacası, bu amaca uygun her neresi varsa, orada inşa etmişlerdi.

Su aynı zamanda durmadan sütunları kemiriyor, oluklardan çimentoyu söküp alıyor, bir yandan da sanki istasyon sakinlerini ninniyle uyutmak istercesine, duvarların dibinden uğultuyla geçerek akıyordu. Kaynak suyu, bölge sakinlerinin kullanılmayan, lüzumsuz demiryolu hatlarını havaya uçurmalarını da engelliyordu ve karabasana benzer yaratıklar, sürüler halinde tam da bu tünelden geçerek, kıyma makinesine süzülen ucu bucağı belirsiz zehirli kırkayaklar gibi Sevastopolskaya'nın üzerine akın ediyorlardı.

İstasyon sakinleri tıpkı cehennemden çıkmış bir hayalet geminin mürettebatına benziyorlardı. Devamlı yeni delikleri bulup onları kapatmak için uğraşıyorlardı, çünkü firkateynlerinde açılan delikten zaten epeydir sular sızıyordu. Korunmak ve soluklanıp dinlenmek için bir liman bulabilmeleri de uzak bir olasılıktı.

Bir yandan da peş peşe gelen saldırılara karşı kendilerini savunmak zorundaydılar, çünkü canavarlar,

istasyonlarının güneyindeki Çertanovskaya ve kuzeyindeki Nacimovski Prospekt'ten, havalandırma menfezlerinden sürünerek içeri giriyorlar, kanalizasyon kanallarının pis bulanık atıklarında birden ortaya çıkıyor ya da tünellerden saldırıya geçiyorlardı. Sevastopol halkı eli kolu bağlı, bir şey yapamaz haldeydi ve sanki bütün dünya anayurtlarını metro haritasından silmek için ne mümkünse yapıyordu. Ama halk yine de, yeryüzünde kalan tek sığınaklarını, istasyonlarını canlarını dişlerine takarak savunuyordu.

Ne var ki, mühendisleri ne kadar becerikli, savaşçılarının gördüğü eğitim ne denli acımasız ve sert olsa da, ellerinde fişekleri, projektörler için lambaları, antibiyotikleri ve yara bantları olmasa, istasyonlarını ayakta tutamazlardı. Evet, elektrik satıyorlardı, Hansa Birliği de bunun karşılığında iyi bir bedel ödüyordu. Ama Çevre Hattı'nın başka sevkiyatçıları ve kaynakları da vardı; oysa Sivastopol halkı dışarıdan destek almasa, bir aydan fazla dayanamazdı. Fişek rezervleri de tükenmek üzereydi.

Nöbetçi kervanlar her hafta, gerekli malları tedarik etmek için Hansalı tüccarlara ayrılan payı alıp Serpuhovskaya'ya gönderiliyordu. Dünya döndükçe, yeraltındaki nehirler akmaya devam ettiği ve metro mühendislerinin inşa ettikleri kubbeler yerinde kaldığı sürece bu böyle sürecekti. Ama bu kez kervanların dönüşü gecikti. O kadar gecikmişti ki, bunun mutlaka önceden tahmin edilemeyen bir nedeni olmalıydı; ne onlara eşlik eden ağır silahlarla donanımlı, savaş deneyimi olan askerler ne de Hansa yönetimiyle yıllardır süregelen iyi ilişkiler bu korkunç şeyin olmasının önüne geçmişti anlaşılan.

En azından alışveriş yapılabilmişse, durum daha az endişe verici olacaktı. Ama Çevre Hattı'na giden telefon bağlantısında bir arıza vardı, pazartesi gününden beri kesikti, arızayı saptamak üzere gönderilen birlik de bir sonuç alamadan dönmüştü.

Geniş yeşil abajurlu lamba tavandan aşağıya, yuvarlak masanın üzerine sarkıyordu. Masanın üzerinde duran sararmış sayfaları aydınlatıyordu. Sayfalarda kurşun kalemle çizilmiş birtakım grafiklerle diyagramlar vardı. Zayıf bir ampuldü, en çok kırk vatlıktı, nedeni elektrik tasarrufu değildi; bu, Sevastopolskaya için bir sorun olmuyordu. Asıl neden, büronun sahiplerinin keskin ışıktan hoşlanmamalarıydı. Kül tablası bastırılarak söndürülmüş izmaritlerle adeta şişmişti, hepsi de kötü kalite tütünden elle sarılmış sigaralardı. Genzi dağlayan gri duman, alçak tavanın altından yayılan sisli havada asılı kalmıştı.

İstasyon şefi Vladimir İvanovitç Istomin alnını sıvazladı, elini kaldırdı ve tek gözüyle saate baktı, son bir saat içinde bunu beşinci kez yapıyordu. Sonra parmaklarını çıtlatarak güçlükle yerinden doğruldu: "Bir karar verilmeli. Daha fazla bekleyemeyiz."

Masanın diğer ucunda daha yaşlıca ama sırtındaki muflonlu kamuflaj ceketi ve yıpranmış mavi kasketiyle güçlü kuvvetli bir adam oturuyordu. Bir şeyler söylemek için ağzını açtıysa da birden öksürük krizine tutuldu. Alaylı bir şekilde gözlerini kırpıştırdı, bir eliyle de dumanı kovaladı. Sonra "Pekâlâ Vladimir İvanovitç" dedi. "Bir kez daha söylüyorum. Güney tünelinden kimseyi çekip alamayız. Orada nöbet üzerinde büyük baskı var, fazla dayanamazlar. Son haftada sadece üç yaralı vardı, biri ağırdı, hem de sıkı tahkimata karşın. Güneyi daha fazla zafiyete uğratmana izin vermeyeceğim. Orada hava menfezlerinde ve bağlantı tünellerinde ikişerden üç gözcü devamlı devriye gezecekler. Kuzeyde de buraya gelen kervanların güvenliğini sağlamak zorundayız, bir tek savaşçımızı bile gözden çıkaramayız. Üzgünüm ama sen kendi başına etrafı kolaçan etmek

zorundasın."

"Dış nöbet noktasının kumandanı sensin" diye şef homurdandı, "Pılı pırtımla ben kendim ilgilenirim. Bir saat içinde grup yola çıkacak. İkimiz durumu farklı cephelerden düşünüyoruz. Burada söz konusu olan sadece bizim sorunlarımız değil ki! Peki, ya kötü bir şey olursa ne olacak?"

"Bana kalırsa Vladimir İvanovitç, gereksiz şamata yapıyorsun. Depoda hâlâ içi 5.45 kalibrelik silahla dolu açılmamış iki sandığımız var, bir buçuk hafta yeter de artar bile. Ayrıca evimde, yastığımın altında sakladıklarım da var." Albay, sararmış kocaman dişlerini gösterecek şekilde sırıttı. "Sandıklardan birini mutlaka yanıma alacağım. Bizim derdimiz fişekler değil, insanlar."

"Şimdi sana asıl derdimiz ne, söyleyeyim. Bir daha hiç sevkiyat alamazsak, iki hafta içinde güneye açılan kapıları kapamak zorunda kalacağız, çünkü cephanemiz olmadan tüneli ayakta tutamayız. Bu da, değirmenlerimizin üçte ikisini artık işler durumda tutamayacağız demektir. Daha bir hafta geçmeden ilk değirmenler yerle bir olacaktır, Hansa sakinleri de elektriksiz kalmaktan hiç hoşlanmazlar. Şansları varsa, geri çekilmeden kendilerine elektrik veren bir başka sevkiyatçı bulurlar. Yok bulamazlarsa... Ama elektrik beni ne ilgilendirir ki! Tünel beş gündür ölü gibi sessiz, ortalıkta kimseler görünmüyor. Ya orada bir şey göçerse ne olur? Ya da bir duvar yarılırsa? Şu anda bağlantımız kesilmişken, ne olur?"

"Biraz soluklan bakalım. Elektrik kabloları yerli yerinde sağlam duruyor. Sayaçlar da çalışıyor, yani Hansalıların elektrik aldığı anlaşılıyor. Herhangi bir göçük olsaydı, haberimiz olurdu. Hem sabotaj da olsaydı, telefon değil, elektrik kabloları kesilirdi. Ve tünele gelince... Neden korkuyorsun ki? En iyi zamanlarda bile burada kimse yolunu şaşırmadı. Bir tek Nacimovski Prospekt için durum farklı. Yanında biri olmadan oradan geçemezsin. Yabancı tacirler de epeydir bize gelmeye cesaret edemiyorlar. Haydutlar bunu öğrenmişler; her defasında birini canlı bırakıp gitmesine izin verdik. Yani paniğe gerek yok."

Vladimir İvanovitç "İyi konuştun" diye homurdandı, boş göz çukurunun üzerindeki bandajı kaldırarak alnındaki terleri sildi.

Albay "Yanına üç adam veriyorum" dedi, sesi şimdi biraz yumuşamıştı. "Elimden daha fazlası gelmez. Ve bırak artık şunu tüttürmeyi. Dumanı solumamam gerektiğini biliyorsun, ayrıca sen de kendini zehirliyorsun! Doğrusu, bir çay şimdi bana daha iyi gelirdi..."

"Seve seve, hemen şimdi." Şef ellerini ovuşturdu, telefon ahizesini alıp öfkeli bir sesle "Ben İstomin bana ve albaya birer çay" dedi. Kumandan "Nöbetçi subayı gönder" diyerek kasketini aldı. "Sonra hemen keşif kıtasını ayarlarım."

İstomin'in çayı her zaman pek bir özeldi, WDNCh'den gelen az bulunur, seçkin bir çaydı. Başka hiç kimsenin bu çayı bulması mümkün değildi, çünkü Hansa Birliği, istasyon şefinin sevdiği çay için metronun diğer ucundan buraya kadar tam tamına üç misli gümrük ödüyordu. Bu da çayı öylesine pahalıya getiriyordu ki, Dobrinskaya ile iyi ilişkileri olmasa, İstomin çaya karşı duyulan bu zaafa asla izin vermezdi. Dobrinskaya'da bir zamanlar savaşta biriyle beraber olmuştu. Bu yüzden kervanın başındakiler Hansa'dan her dönüşlerinde yanlarında zarif bir paket getirirler ve İstomin de bu paketi bizzat kendisi teslim alırdı.

Ne var ki, bir yıl önce sevkiyatta ilk aksama olmuştu, çevreyi telaşa veren söylentiler

Sevastopolskaya'ya kadar uzanmıştı: Söylentilere göre WDNCh, belki de bütün Turuncu Hat'tı tehdi eden yeni, korkunç bir tehlikeyle karşı karşıyaydı; anlaşılan yüzeyden gelen meçhul mutantlar vardı. Bunlar görünmeyen mahlûklardı, pratikte onları yaralamak mümkün değildi ve akıldan geçen bütün düşünceleri de okuyabiliyorlardı. İstasyonun düştüğü söyleniyordu, Hansalar da istiladan korktukları için Prospekt Mira'nın öte yanında kalan tüneli havaya uçurmuşlardı. O günlerde çay fiyatları tavana vurmuştu, uzun bir süre hiç kimse çay alamaz oldu. İstomin de önceleri ciddi şekilde endişelenmişti. Ama birkaç hafta sonra etraf süt liman olmuş, kervanlar da fişeklerin ve ampullerin yanı sıra yeniden o ünlü çayı Sevastopolskaya'ya getirmişlerdi. Asıl istedikleri de bu değil miydi?

İstomin komutanın çayım kenarları altın yapraklarla bezenmiş porselen fincana koyarken, bir yandan da gözlerini kapayarak çevreye yayılan aromatik buharı içine çekip keyiflendi. Sonra kendine de servis yapıp olanca ağırlığıyla iskemlesine çöktü ve gümüş bir kaşıkla fincanını tıklatarak sakarinli çayı karıştırmaya koyuldu.

Erkekler sus pus olmuşlardı, tütün dumanından sise boğulan yarı karanlık bürodaki tek ses fincandan çıkan melankolik tınlamaydı. Birden tünelden gelen -hemen hemen aynı vuruş ritminde-keskin bir çan sesi tınlamayı bastırdı: "Alarm!"

Dış nöbet noktasının komutanı şaşırtıcı bir çeviklikle yerinden fırlayarak dışarıya koştu. Uzaklardan önce tek bir silah sesi duyuldu, arkasından Kalaşnikof atışları başladı: 1, 2, 3. Tabanlarına demir çakılı asker postalları peronu dövüyordu ve biraz uzaktan albayın emirler veren güçlü bas sesi duyuldu.

İstomin elini dolabında asılı duran parıltılı makineli tüfeğine uzattı ama onun yerine önce haçı kavradı, derin bir iç geçirdi, silahı almak istemediğini ima etti, tekrar masanın yanına ilişti ve çayından bir yudum daha aldı. Karşısında, albayın masada bıraktığı çaydan buharlar çıkıyordu, yanı başında da bareti duruyordu; telaştan baretini yanma almamıştı. İstasyon şefi yüzünü çarpıtarak şimdi orada olmayan komutanla yeniden tartışmaya koyuldu. Konu hâlâ aynıydı ama şimdi daha önce aklına gelmeyen yeni argümanlar öne sürüyordu.

Sevastopolskaya'da komşu istasyonun adının neden özellikle Çertanovskaya olduğuna dair tekin olmayan söylentiler dolanıp duruyordu. Adından çıkan anlam "Çort" yani Şeytan'dı. Su barajlarının değirmenleri o istasyona uzanıyordu, istasyon her ne kadar terk edilmiş diye bilinse de uzağında ya da yakınındaki kimse orayı işgal etmeyi veya daha önce Kahovskaya'da yaptıkları gibi, işler hale getirmeyi düşünmüyordu. En dıştaki jeneratörleri korumalar eşliğinde monte eden teknik ekip, Çertanovskaya'nın en çok yüz metre yakınına gelmeyi göze alabilmişti. Böyle bir keşif yapmaya hazırlanan ve fanatik bir ateist olmayan hemen herkes, gizlice istavroz çıkarıp duasını ederdi, hatta kimileri her olasılığa karşı yola çıkmadan önce ailesiyle bile vedalaşıyordu.

Çertanovskaya uğursuz bir istasyondu, oraya yarım kilometre yaklaşan bile bunu rahatlıkla hissediyordu. Sevastopol halkı ilk zamanlarda, etki alanlarını genişletmek amacıyla, büyük bir saflıkla, ağır silahlandırılmış vurucu kıtalarını oraya göndermişlerdi. Geriye dönenler, o da gelebilirlerse, sayıları yarıya inmiş ve ağır yaralı olarak dönüyorlardı. Ayakta kalmayı başarmış güçlü kuvvetli askerler, dilleri dolaşmış, ağızlarından tükürükler saçarak ateşin yanma çöküyorlar ve sırtlarında giysileri, sıcaktan neredeyse yanacak kadar ateşe yakın oturdukları halde yine de titremeye devam ediyorlardı. Başlarından geçenleri güç bela anımsıyorlardı ve birinin anlattığı asla diğerininkini tutmuyordu.

Anlatıldığına göre, Çertanovskaya'nın öte yanında, ana tünelin yan kollarının iyice derinlere inip doğal mağaralardan muazzam bir labirente dönüştüğü yerde canavarlar kaynıyordu. Sevastopolskaya'da bu yere "Büyük Kapı" diyorlardı. Bu, kendiliğinden oluşmuş bir kavramdı, çünkü bölgenin sağ kalan sakinleri, metronun bu kısmına hiç ayak basmamıştı. Yalnız hattın henüz kapatılmadan önceki zamanına ait bir öykü anlatılıyordu.

Söylenene bakılırsa, büyük bir keşif birliği bir zamanlar Çertanovskaya'ya kadar gelerek "Büyük Kapı"yı keşfetmişti. Ekip komutanı, bir verici üzerinden -bir tür kablolu telefon-dimdik aşağıya inen dar bir koridorun girişinde durduklarını bildirmişti. Arkasından başka bir ileti de gelmemişti. İzleyen dakikalarda Sevastopolskaya'nın şefleri acı ve korku dolu, canhıraş feryatlar duymuşlardı. Keşfe çıkanlar gariptir ki ateş etmeye kalkışmamışlardı; belki de ellerindeki bildik silahlarla kendilerini koruyamayacaklarını anlamışlardı. En sonunda ekip komutanın sesi soluğu kesilmişti. Kitai-gorod istasyonundan bir paralı askerdi, yenilgiye uğrattığı düşmanların serçeparmaklarını kesen vicdansızın biriydi. Telsizcinin elinden düşürdüğü mikrofonun biraz uzağında olmalıydı, çünkü sözleri anlaşılmıyordu. Ama istasyon müdürü biraz daha dikkatlice kulak verince, adamın ölüm-kalım savaşında kendi kendine neler mırıldandığını anlamıştı: Bir duaydı bu.

Küçük çocukların inançlı ebeveynlerinden öğrendikleri basit, saf dualardan biriydi.

Bu olaydan sonra Çertanovskaya'ya kadar ilerlemek için planladıkları bütün girişimlerden vazgeçtiler. En sonunda, Sevastopolskaya'yı teslim edip Hansa sınırına kadar geri çekilmeyi bile düşünmüşlerdi. Ama bu lanetli istasyon, metrodaki insan egemenliğinin son simgesiydi, son sınır noktasıydı. Bu sınırı zorlayan yaratıklar, Sevastopolskaya sakinlerine epey sıkıntı yaratmışlardı ama sonuçta onlar da yenilemez değildi; iyi organize edilmiş bir savunmayla bu saldırılar kolaylıkla, hemen hiç kayıp vermeden bertaraf ediliyordu -tabii cephaneleri yettiği sürece. Bu canavarlardan birkaçı ancak patlayıcı maddeler ya da yüksek gerilim tuzaklarıyla durdurulabilmişti ve çoğu kez nöbetçiler, dehşet saçan, çok tehlikeli varlıklarla uğraşmak zorunda kalmamışlardı.

"İşte! Biri daha! Yukarıda, üçüncü boruda!"

Yukarıdaki projektör kopmuştu, asılmış bir adam gibi kablonun ucunda titreyerek sallanıyor, keskin ışığı tahkimat tesislerinin önündeki sahneye yayılıyordu. Projektör, kâh yerde sürünen mutantların iki büklüm gölgelerini yakalıyor, kâh onları yeniden karanlığa gömüyor, kimi zaman da keskin ışığı nöbetçilerin gözlerini kamaştırıyordu. Gözü yanıltan gölgeler etrafta çılgınca dans ediyordu; bir araya toplanıyor, sonra tekrar yayılıyor, çirkin suratlara dönüşüyordu. Öyle ki artık insan mı, canavar mı ayırt edilemiyordu.

Nöbet noktası uygun bir yerdeydi, çünkü burada iki tünel paralel uzanıyordu. Dehşet gününden önce burada onarım çalışmaları başlamıştı ama tamamlanmamıştı. Sevastopol sakinleri bu bağlantı noktasında bir istihkâm inşa etmişlerdi: İki makineli tüfek mevziisi, kum torbalarından oluşan, eni bir buçuk metre koruyucu duvarlar, tankların yan yana getirilmesiyle oluşturulan barikatlar ve rayların üzerine kurulmuş bariyerler... Yakma ve daha uzağa yerleştirilen yüksek gerilim tuzakları ile mükemmel tasarlanmış bir uyarı sistemiydi bu. Ne var ki mutantlar bugünkü gibi sürü halinde akın edince, bu savunma tesisi bile yerinden sarsılacak gibi oluyordu.

Nişancının adeta dili tutulmuştu. Burun deliklerinden kanlı baloncuklar fışkırıyordu; hayretle nemli avuçlarına yayılan kızıllığa baktı. Petçeneg'inin (7,62 mm kalibrelik makineli tüfek) çevresindeki

hava sıcaktan titreşiyordu, ama lanetli şey şimdi de sıkışmıştı. Nişancı, hafifçe homurdandı ve hemen yanı başındaki arkadaşının, kocaman miğferli dev gibi savaşçının omuzlarına yaslandı. Bir saniye sonra ilikleri ürperten bir feryat duyuldu: Canavar saldırıya geçmişti.

Miğferli adam kan revan içindeki nişancıyı yana doğru iteledi, yerinden doğruldu, Kalaşnikofunu yukarıya kaldırıp bir el ateş etti. İğrenç görünümlü, bedeni donuk gri deriyle kaplı, güçlü kuvvetli hayvan yerinden tam fırlamıştı ki, boğumlu ön pençelerini iki yana açmış vaziyette yukarıdan aşağıya süzüldü. Kurşun canhıraş feryada son vermişti. Ölü hayvan biraz daha uzağa doğru uçup yüz elli kiloluk gövdesiyle hızla kum torbalarına bindirdi ve ardından koyu bir toz bulutu yükseldi.

"İşte bu kadar!"

Yaratıkların birkaç dakika önce tünel köşelerindeki yarık borulardan çıkarak sonu gelmeyecek gibi görünen sürü halindeki saldırısı mat edilmiş görünüyordu. Nöbetçiler sessizce siperlerini terk ettiler.

"Buraya bir sedye! Bir doktor, çabuk olun, onu hemen istasyona götürün!"

Son hayvanı öldüren çam yarması adam, otomatik tüfeğine bir süngü yerleştirdi hiç telaş etmeden, savaş alanında oraya buraya dağılmış ölü ve yaralı yaratıklara yaklaştı. Çizmesini hayvanın ağzına bastırıp süngüsüyle de gözünü hedefledi. Sonra, bitkin bir halde kum torbalarına yaslandı, tünele bir göz attı, miğferinin yüz siperini kaldırdı ve matarasından bir yudum aldı.

Her şey olup bitmişti ki takviye ancak istasyona ulaştı. Dış nöbet üssü komutam, bedenindeki bir sürü yara bereye lanetler yağdırarak kamuflaj ceketinin önü açık vaziyette, soluk soluğa, topallayarak geldi. "Şimdi üç adamı nereden bulacağım?"

"Ne demek istediniz Deniş Mihayiloviç?" diye nöbetçilerden biri sordu.

"İstomin, vakit kaybetmeden bir keşif ekibini Serpuhovskaya'ya göndermemizi istiyor. Kervanlar yüzünden yüreği üç buçuk atıyor. Peki, ben nereden üç adam bulacağım? Tam da şimdi... "

Mataralı adam yüzünü dönmeden sordu: "Hâlâ yeni bir şey yok mu?"

"Hiçbir şey" dedi yaşlı adam. "Ama daha çok zaman geçmedi. Şimdi tehlike nedir, lütfen söyleyin! Eğer güneydeki mevzilerimizi zayıflatırsak, o zaman ortada kervanları karşılayacak kimse kalmayacak!"

Diğeri kafasını sallayıp sustu. Kumandan sonunda homurdanmayı bırakıp nöbetçilere troykaya (üçlüden oluşan gruba Rusçada verilen ad.) kimin katılmak istediğini sorduğu zaman da yerinden kımıldamadı.

Yeteri kadar gönüllü vardı. Nöbetçilerin çoğu istasyonda pineklemekten sıkılmıştı. Ayrıca güney tünelini savunmaktan daha tehlikeli bir şey olacağını düşünmek bile istemiyorlardı anlaşılan.

Albay, hazır olduklarını bildiren altı kişiden feda edebileceğine inandıklarını seçti. Akıllıca bir düşünceydi: Üç kişiden biri bile bir daha istasyona geri dönemeyecekti.

Troykayı yola gönderdikten bu yana üç gün geçmişti. Komutan, sanki adamlar arkasından fısıldaşıyor ve ona kuşkuyla bakıyorlarmış gibi bir hisse kapılmıştı. Yaklaştığında en hararetli konuşmalar bile kesiliyor, ardından gelen gergin sessizlikte, sanki dile getirilmeyen gizli bir istek seziliyordu: Bize açıkla, kendini haklı çıkar.

Oysa o sadece işini yapıyordu; Sevastopolskaya dış nöbet noktasının güvenliğini sağlamaya çalışıyordu.

Strateji değil, taktik uzmanıydı. Zaten pek az asker vardı. Yine de tekinsiz keşif seferleri için askerlerini savaşa sokmaya ne hakkı vardı?

Üç hafta önce bu durumdan hâlâ çok emindi. Ama şimdi askerleri gözünü korkutan, onaylamayan ve kuşku dolu bakışlarla vicdanını kemirdiği için tereddüt etmeye başlamıştı.

Hafif silahlarla donanımlı bir keşif ekibinin Hansa'ya gidiş ve dönüşü bir gün bile sürmüyordu, hatta bağımsız sınır hatlarında yapılan savaş pazarlıkları ve gecikmeler hesaba katılsa bile.

Kumandan kimseyi içeri almamalarını emretti, küçük bürosuna kapandı, sıcak alnını duvara dayayıp kendi kendine mırıldanmaya başladı. Bütün olasılıkları belki yüzüncü kez tek tek kafasından geçirdi. Tacirlerin başına ne gelmişti? Keşif ekibine ne olmuştu?

Sevastopolskaya'daki insanlardan kimse korkmuyordu, olsa olsa Hansa ordusundan korkarlardı, o da belki. İstasyonun kötü şöhreti, birkaç görgü tanığının orayla ilgili yaydıkları abartılı söylentilerden ibaretti: İstasyon nöbetçilerinin canları pahasına nasıl büyük bedel ödedikleri üzerineydi bu söylentiler. Tüccarlar bütün bu anlatılanları duyuyor, sonra da ağızdan ağıza yaptıkları propagandalarla bütün metroya yayıyorlardı. Kısa zamanda da bunun etkisi görülmüştü. İstasyon yönetimi, böyle bir şöhretin beraberinde ne gibi avantajlar sağlayacağını kavramakta gecikmemiş ve istasyonun güvenliğini bizzat kendi eline almıştı. Bundan böyle, ulaklar, tüccarlar, seyyahlar ve diplomatlar, Sevastopolskaya ve Serpuhovskaya'nın öte yakasında kalan bölgeyle ilgili en korkunç "yalan masalları"nı ancak resmi izinle anlatabileceklerdi.

Sadece pek az kimse bu sahte şöhretin arkasındaki atraksiyonu ve istasyonun gerçek önemini görmeye yanaşıyordu. Son yıllarda hiçbir şeyden haberi olmayan haydutlar zaman zaman dış nöbet noktasını geçmeyi denemişlerdi ama Sevastopolskaya'nın eski subayların yönetimindeki savaş makinesi, kolayca onları dağıtmıştı.

Keşif üçlüsü de aynı emirleri almıştı: Herhangi bir tehlikeyle karşılaştıkları anda, kesinlikle karşı direnişe geçmeden olabildiğince çabuk geri döneceklerdi.

Tabii aynı hat üzerinde bir de Nagornaya vardı; Çertanovskaya kadar korkunç bir yer olmasa da, yine de tehlikeli ve gizemliydi. Ve Nacimovski Prospekt... Buranın kapıları yüzeye çıkışa iyice kapatılmıştı, çünkü burası, yukarıdan gelecek saldırılara karşı güvenli değildi. Çıkışları havaya uçurmak Sevastopolskaya için söz konusu olamazdı, çünkü ştalkerler Nacimovski Prospekt çıkışını keşif seferleri için kullanıyorlardı. Kimse istasyonu tek başına geçmeye cesaret edemiyordu, yine de bugüne kadar üçlü ekipler, oraya tüneyen yaratıklarla başa çıkabilmişti.

Bir çökme mi olmuştu? Sebep kaynak suyu muydu? Bir sabotaj eylemi miydi? Hansaların ani bir saldırısı mıydı? Kayıp kâşiflerin eşlerine şimdi bir yanıt vermek zorunda olan istasyon şefi İstomin değil, albaydı. Kadınlar herhangi bir açıklama duyma ya da bir teselli bulma umuduyla, huzursuz bir şekilde, soran bakışlarla onun gözlerinin içine bakıyor, bekliyorlardı. Albay, garnizondaki askerlere de açıklama yapmak zorundaydı. Neyse ki askerler gereksiz sorular sormamışlardı ve ona hâlâ sadakatle bağlıydılar. Ama sonuçta albay, kervanın daha ne kadar zaman yolda olacağını öğrenmek için paydostan sonra istasyon saatinin çevresinde toplanan bütün bu endişeli insanları rahatlatmak

zorundaydı.

İstomin, istasyondaki ışığın neden azaltıldığının son günlerde defalarca kendisine sorulduğunu söylemişti. Hatta birkaç kez insanlar ışığın eski haline getirilmesini de istemişlerdi. Ama hiç kimse elektriğin gücünü azaltmayı akıl etmemişti: Aydınlatma aynı şekilde devam ediyordu. Hayır, karanlığın çoğaldığı yer istasyon değil, insanların yürekleriydi; en aydınlık cıvalı lambalar bile buna karşı bir şey yapamazdı.

Serpuhovskaya'yla telefon bağlantısı hâlâ kesikti. Bu da albayı çok önemli bir duygudan mahrum bırakmıştı: Metrodaki diğer insanlara yakın olma duygusu. Haberleşme işlediği, kervanlar düzenli olarak yolda oldukları ve Hansa'ya yolculuk bir günden daha az zaman aldığı sürece, bura sakinleri istedikleri yere gitmekte ya da kalmakta serbesttiler. Herkes beş tünel sonra asıl metronun başladığını biliyordu; metro, yani uygarlığın ve insanlığın başladığı yer.

Buna benzer bir duyguyu herhalde, ister bilimsel merakları, ister almayı hayal ettikleri yüksek ücretler nedeniyle olsun, aylarca soğuk ve yalnızlıkla savaşan kuzey buzullarındaki kutup kâşifleri yaşamış olmalıydılar. Anakaradan binlerce kilometre uzakta ama yine de hep yakınındaydılar, çünkü telsizleri çalışıyordu ve her ay bir kez, konserve et kutularıyla dolu sandıkları üzerlerine atan uçakların gürültüsünü duyuyorlardı.

Ne var ki Sevastopolskaya'nın üzerinde bulunduğu buz kütlesi yerinden oynamıştı ve her saat onu biraz daha ileri sürüklüyordu: Bir buz fırtınasına, karanlık bir okyanusa, boşluğa ve bilinmezliğe doğru...

Bekleyiş giderek uzuyordu. Albayın karmaşık endişesi yavaş yavaş ürkütücü bir kanaate dönüşüyordu: Serpuhovskaya'ya gönderdiği üç kâşifi bir daha göremeyecekti ve dış nöbet noktasından bu bilinmez tehlikeye atmak için üç yeni savaşçı alması ise mümkün değildi. Bu durumdan ölümden başka çıkış yoktu, bunu da hiçbir şekilde göze alamazdı. Sıkı sıkıya kapalı gizli kapıları açmak, güney tünelini kapamak ve büyük bir vurucu kıta oluşturmak da ona şimdilik zamansız görünüyordu. Neden bu kararı sadece o almak zorundaydı ki? Her halükârda yanlış bir karardı bu.

Komutan içini çekti, yavaşça kapıyı açtı, telaşta çevreyi kolaçan etti ve nöbetçiyi yanma çağırdı. "Benim için bir sigaran var mı? İnan bu son olacak, gelecek defa istesem de sakın verme. Ve kimseye de söyleme."

Omzundaki delikli kuş tüyünden şah ve lekeli önlüğüyle iri gövdeli Nadya Teyze, içi et ve sebze dolu tencereyi getirince, nöbetçiler kendilerine gelip canlandılar. Patates, salatalık ve domates buranın en lezzetli spesiyalitesiydi, Sevastopolskaya dışında bu olsa olsa sadece Çevre Hattı'ndaki birkaç kabak'taya (Bar ve meyhanenin Rusçadaki adı) da şehirdeki benzerlerinde bulunurdu. Bunun nedeni sadece birbirinden farklı, karışık su kültürlerinin kullanılması değildi. Depodaki tohumların ekimi için bu tür kültürlere ihtiyaç vardı ama metroda hiç kimse, sırf askerler için çekici bir yemek listesi yapmak için kilovatlarca elektriği havaya savurmak istemezdi.

Zaten sebze, istasyon yönetiminin masasına bile yalnız tatil günlerinde geliyordu, çünkü öncelikle çocuklar için yetiştiriliyordu. İstomin sadece tek rakamlı günlerde servis edilen domuz etinin yanma sırf moraller yükselsin diye yüzer gram haşlanmış patatesle bir adet domates konulması için aşçılarla epey dalaşmıştı. Gerçekten de, Nadya otomatik silahını -biraz beceriksizce olsa da-yanma koyup tencerenin kapağını kaldırır kaldırmaz, nöbetçilerin yüzlerindeki gerginlik bir anda yok oldu. Şimdi

hiçbiri kaybolan kervandan ya da akıbeti bilinmeyen keşif ekibinden konuşmak istemiyordu; bu sadece iştahlarını kaçırırdı, o kadar.

Üzerine küçük bir metro amblemi işlenmiş, muflon ceketli yaşlıca bir adam yüzünde bir gülümsemeyle, çanağındaki patatesleri karıştırıp konuştu: "Bugün bütün bir gün Komsomolskaya'yı düşündüm. Orasını bir kez daha görmek isterdim. Şu mozaikleri! Bana göre, orası Moskova'nın en güzel istasyonudur."

Başında serpuş olan yüzü tıraşsız bir şişko "Ah, kes artık Homer" diye yanıtladı. "Evet, orada yaşadın ve orayı hâlâ seviyorsun, anladık. Peki Novoslobodskaya'nın vitraylarına ne diyeceksin? Ve Mayakovskaya'daki muhteşem sütunlarıyla tavan fresklerine?"

Keskin nişancı sınıfından, ürkek görünüşlü, artık pek de genç sayılmayan bir adam, "Biliyorum aptalca bir şey bu ama bütün bu asık suratlı tayfaları ve pilotları, köpekli sınır askerlerini, henüz çocukken bile müthiş bulurdum" dedi.

"Ben bunu aptalca bulmuyorum" diye Nadya ondan yana tavrını koydu, bir yandan da tencerenin dibinde kalanları kazıyordu. "Özellikle de erkek heykeller arasında çok iyi görünüşlü birkaç tip var. Hey, ekip şefi! Sıranı tut. Yoksa elin boş gidersin."

Yan tarafta oturan, iri kıyım, geniş omuzlu savaşçı, aheste adımlarla kamp ateşine doğru yaklaştı, tabağına konan porsiyonu alıp yerine döndü; tünele olabildiğince yakın, adamlardan olabildiğince uzağa...

Şişko, karanlığın içinden yeniden ortaya çıkan adamın geniş sırtını kafasıyla işaret edip fısıltıyla sordu: "O da istasyonda olacak mı?"

"Hayır, bir haftadır burada oturuyor" diye keskin nişancı aynı şekilde alçak sesle cevap verdi. "Uyku tulumunda geceliyor. Buna nasıl dayanıyorsa... Belki de ihtiyacı vardır, kim bilir. Bundan üç gün önce, vahşi hayvanlar tam Rinat'ı parçalamak üzereydiler ki, o hepsinin tek tek canına okudu. Tek başına. On beş dakikada. Geri geldiğinde, çizmeleri kan içindeydi, silahı da öyle. Pek memnun görünüyordu."

"O bir insan değil, bir makine" diye cılız bir nişancı araya girdi. "Yakınında uyumak istemezdim. Yüzü ne halde, gördün mü?"

Homer dedikleri yaşlı, omuzlarını silkti. "Garip, ben kendimi sadece onun yanında güvende hissediyorum. Ne istiyorsunuz ondan? Burada güzelliğe ne ihtiyacımız var ki, istasyonlar güzel olsun yeter. Ve şimdi tam da söz açılmışken... Senin Novoslobodskaya'n bana göre tam bir zevksizlik abidesi... Bu vitraylı pencerelere ayık kafayla bile bakamam... Vitraylı pencereymiş, güleyim bari... "

"Tavanın yarısını kaplayan bir Kolhoz (Sosyalist Rusya'daki kollektif tarım birliklerine verilen ad) mozaiği belki zevksizlik değildir ha, ne dersin?"

"Söyler misin lütfen, Komsomolskaya'nın neresinde gördün böyle bir şey?"

Şişko hemen lafa girdi. "Lanet olası Sovyet sanatında konuşulan tek bir konu var: Kolhoz'larda hayat ve bizim kahraman pilotlarımız!"

Keskin nişancı, "Seryoşka, pilotları rahat bırak!" diye uyardı.

Birden boğuk, kaim bir ses duyuldu: "Komsomolskaya bokun soyu, Novoslobodskaya da... Aynen öyle."

Şişkonun tiradı şaşkınlıktan gırtlağında takılıp kaldı, korku içinde, yarı karanlıktaki ekip şefine doğru dönüp baktı. Diğerleri de sus pus olmuşlardı. Yabancı konuşmaların hemen hiçbirine katılmıyordu. Sadece biri ona bir şeyler sorduğunda, o da canı isterse, sadece tek heceli yanıtlıyordu.

Hâlâ, gözlerini tünelin yutağına dikmiş, onlara sırtı dönük oturuyordu. "Komsomolskaya'da tavanlar fazla yüksek, sütunlar da çok ince, bütün peron sanki bir servis tabağı üzerinde duruyormuş gibi. Üstelik üst geçitlerin barikatla kapatılması da zor. Ayrıca Novoslobodskaya'da duvarlar yarıklarla dolu, oradakiler istedikleri kadar üzerlerini karalasınlar, yazsınlar çizsinler. Bir tek topla istasyonun tamamını çökertebilirsin. Senin vitray pencerelerin de çoktan dağılıp gitmiştir."

Bu tür eleştiriler pekâlâ tartışılabilirdi ama kimse itiraza cesaret edemedi. Ekip şefi bir süre sustuktan sonra, her zaman olduğu gibi, "İstasyona gidiyorum, Homer gel benimle. Bir saat içinde vardiya alınacak. O zamana kadar komutayı Artur devralıyor" dedi.

Keskin nişancı telaşla ayağa kalktı ve her ne kadar ekip şefi görmediyse de onaylar gibi başını salladı. Yaşlı da yerinden doğruldu, yemeğini henüz bitirmediği halde, çevresindeki pılı pırtısını toplamaya koyuldu. Savaşçı ateşin yanma geldiğinde, başında miğferi ve sırtında hacimli sırt çantası ile tam takım iş kıyafetiyleydi.

"Bol şans" dedi keskin nişancı.

Birbirinin zıddı iki kişi, iri cüsseli şefiyle sıska Homer, tünelin henüz aydınlık olan bölümünde yavaş yavaş uzaklaşırlarken, keskin nişancı gözleriyle onları izledi. Sonra titreyerek ellerini ovuşturdu ve silkindi. "Sanki üşür gibi oldum. Ateşe birkaç parça kömür daha koyun" dedi.

Ekip şefi yolda tek bir kelime bile etmeden dinledi. Sadece, Homer'in bir zamanlar şimendifer yardımcısı, ondan önce de sıradan bir hat bekçisi olarak çalışıp çalışmadığını öğrenmek istedi. Yaşlı adam önce ona kuşkuyla baktı ama sonra başını salladı. Sevastopolskaya'da hep şimendiferliğe kadar yükseldiğini iddia etmiş, hat bekçisi olarak çalışmasını ise, bundan pek hoşlanmadığı için herkesten saklamıştı.

Ekip şefi iltifatkâr bir tavırla nöbetçilere kısa bir asker selamı verdi. Onlar yolu açınca da kapıyı vurmadan istasyon şefinin bürosuna girdi. İstomin ile albay şaşkınlıkla sandalyelerinden kalkarak onu karşıladılar. İkisi de sanki biraz dağılmış, yorgun ve yitik görünüyordu.

Homer girişte ürkek bir halde durup bir bacağından öbürüne sekerken, ekip şefi kafasından çıkardığı miğferini İstomin'in kâğıtlarının ortasına koydu ve elini dazlak kafasının üzerinde gezdirdi. Lambanın ışığında, yüzünün korkunç çarpıklığı açıkça görülüyordu. Sol yanağı yanmış gibi iyice büzülmüştü, yanağın üzerindeki gözü daracık bir yarık halindeydi ve ağzının köşesindeki kıvrımlardan kulak hizasına kadar kocaman mor bir yara uzanıyordu. Homer bu görüntüye alışık olsa da ilk kez görüyormuş gibi, sırtından aşağıya soğuk terler boşandı.

"Çevre Hattı'na ben kendim gidiyorum" diye ekip şefi konuştu. Kimseye selam vermemişti.

Ardından derin bir sessizlik oldu. Homer, bu adamın olağanüstü bir savaşçı olduğunu, bu nedenle de istasyon yönetiminde çok özel bir itibar gördüğünü biliyordu ama diğer Sevastopol sakinlerinden

farklı olarak, adamın hiçbir emir altında olmadığını ancak şimdi anlamıştı. Açıkçası, iki yaşlı ve içi geçmiş adamdan onay almaya hiç ihtiyacı yoktu. Tersine, yerine getirilmesi gereken emirleri onlara o veriyordu. Homer, tekrar, bir kez daha, kendi kendine sordu: "Kim bu adam?" Dış nöbet noktasının komutanı istasyon şefine bir göz attı. İtiraz etmek ister gibi önce yüzü karardı, ama sonradan eliyle vazgeçtiğini ima etti. "Sen nasıl istersen, Hunter" dedi. "Seni nasılsa hiçbir şey yolundan döndüremez."

2 DÖNÜŞ

Homer kulak kesildi: Hunter. Sevastopolskaya' da bu adı daha önce hiç duymamıştı. Ona takma ad gibi geldi, tıpkı kendi adı gibi; gerçek adı Homer değil, Nikolay İvanovitç'ti. Yunan mitoloji kahramanlarının yaratıcısının adını ona bu istasyonda koymuşlardı, çünkü her türden epik söylence ve öyküyü pek seviyordu.

Albay iki ay önce onu güney tünelinde nöbetçilere "Yeni ekip şefiniz" diye tanıtmıştı. Nöbetçiler, başında ağır miğferi, sırtında Kevlar giysisiyle geniş omuzlu bu adamı, kuşku ve merak karışımı tuhaf bir duyguyla baştan aşağıya süzmüşlerdi. O ise lakayt bir tavırla onlara arkasını dönmüştü; anlaşılan, tünel ve istihkâm tesisleri onu, kendisine güvenen bu insanlardan daha çok ilgilendiriyordu. Kendilerini tanıtmak için yaklaşanların elini, tek kelime etmeden sıkmıştı. Susarak başını sallamış, adlarını belleğine nakşetmiş, sanki aralarına mesafe koymak ister gibi, tüttürdüğü Papirossa'nın mavi dumanını yüzlerine üfürmüştü. Miğferinin yukarıya katlanmış yüz siperinin gölgesindeki yarıktan bulanık, çarpık, cansız bakan gözü ışıldıyordu. Ne o zaman ne de daha sonraları nöbetçiler adını sormaya cesaret etmişlerdi ve onlar için sadece "ekip şefi" olarak kalmıştı. Anlaşılan istasyon, kendi adına gerek duymayan pahalı paralı askerlerden birini tayfa olarak almıştı.

Hunter.

Homer, İstomin'in bürosunun girişinde kararsız bir halde durmuş, bu garip sözcüğü sessizce dudaklarında dolandırıyordu. Bir insan adına pek uymuyordu; daha çok Orta Asya'da bir çoban köpeğinin adı olabilirdi. Gülmemek için kendini zor tuttu. Gerçekten de eskiden böyle köpekler vardı. Nereden anımsamıştı bunu şimdi? Kırpılmış kuyruğu ve kafasındaki kesik kısa kulaklarıyla savaşçı bir ırktı ve hiçbir fazlası yoktu.

Ama bu ad, tekrarladıkça ona bir o kadar da tanıdık geliyordu... Acaba ne zaman duymuştu? Herhalde bir zamanlar kendisine aktarılan bir yığın masal ve safsatadan aklına takılmış ve belleğinin derinliklerine yerleşmişti. İsimler, olaylar, söylenceler ve rakamlardan lüzumsuz bir birikim oluşmuştu kafasında. Homer'in diğer insanların hayatına dair merakla kulak verdiği ve büyük bir dikkatle aklında tutmaya çalıştığı bir sürü gereksiz tarihti bunlar.

Hunter... Acaba, Hansalıların kafasına ödül koyduğu ağır bir suçlu muydu? Homer belleğinin bulanık sularına bir taş atıp kulak verdi. Hayır, değildi. Bir ştalker miydi? Dış görünüşüyle buna da uymuyordu. Bir sahra komutanı mı? Buna daha uygun düşüyordu. Ve görünüşe bakılırsa, efsanevi biri de olabilirdi.

Homer, ekip şefinin ifadesiz ve aynı zamanda çarpılmış yüzüne kaçamak bir bakış daha attı. Köpek adı ona şaşılacak kadar uyuyordu.

"İki kişiye daha ihtiyacım var. Homer benimle geliyor, o burada tüneli iyi biliyor." Ekip şefi yaşlının onayını istemedi, başını ondan yana çevirmedi bile.

"İkincisini siz seçebilirsiniz. Bir ulak, bir emir eri. Ben bugünden yola çıkıyorum."

İstomin telaşla başını salladı ama sonra kendine geldi ve soran gözlerle albaya baktı. Albaysa, yüzü allak bullak, ağzıyla onayladığım geveledi, oysa her bir adam için istasyon şefiyle günlerdir boğuşup duruyordu. Homer'in fikri kimseyi ilgilendirmemiş görünüyordu ama karşı çıkmayı aklından bile geçirmedi. Yaşına rağmen, böylesi görevleri yerine getirmekte bugüne kadar en ufak şekilde tereddüt etmemişti. Kendine göre nedenleri vardı.

Ekip şefi masadan miğferini alıp çıkışa yöneldi. Kapı ağzında bir dakika kadar durakladı ve Homer'e dönerek "Ailenle vedalaş" dedi. "Uzun bir yürüyüşe hazırlan. Yanma fişek alma, ben vereceğim." Sonra gözden kayboldu.

Homer arkasından koştu, en azından bu keşif yolculuğunda kendisini neyin beklediğini aşağı yukarı öğrenmek istiyordu. Ama perona ulaştığında, Hunter'ın kocaman adımlarıyla çoktan uzaklaşmış olduğunu gördü. Onu geri getirmek artık mümkün değildi. Homer kafasını çaresizce sallayarak onun ardından baktı.

Ekip şefi bu kez, her zaman yaptığı gibi miğferini başına geçirmedi. Belki derin düşüncelere dalmıştı ya da daha fazla havaya ihtiyacı vardı. Perona tembelce çökmüş birkaç genç kızın önünden geçti. Öğle tatili yapan domuz çobanlarıydı. Birden içlerinden biri arkasından fısıldadı: "Kızlar şu gider zombiye bakın hele!"

"Onu nereden bulup çıkardın?" diye İstomin sordu. Rahatlamış bir halde iskemlesine büzüldü, kaim parmaklarını Papirosa kâğıdı paketine uzattı.

Bu istasyonda büyük bir keyifle tüttürülen otu, ştalkerler herhalde yukarıda, Bitzevski Park'ın yakınlarında bir yerden bulup getirmişlerdi. Bir keresinde albay sırf eğlence niyetine, bir Geiger sayacını bir tütün paketinin yanında tutmuştu, sayaç da gerçekten uğursuz bir şekilde tıkırdamaya başlamıştı. O da bunun üzerine sigara içmeyi hemen, o anda bırakmıştı ve sonrasında, o güne kadar geceleri onu ziyaret eden öksürüğü ve akciğer kanseri olacağı korkusuyla çektiği sıkıntılar biraz azalmıştı. Istomin'e gelince, radyoaktivite hikâyesine önem vermeye pek yanaşmıyordu. Bunda pek de haksız sayılmazdı; metroda çok ya da az radyasyon saçmayan hemen hemen hiçbir şey yoktu.

"Birbirimizi çok uzun zamandır tanıyoruz" diye albay isteksizce yanıtladı. Kısa bir aradan sonra ekledi: "Eskiden çok farklıydı. Sonradan ona bir şeyler oldu."

"Yüzüne bakınca anlaşılıyor, mutlaka başına bir iş gelmiştir" diyen istasyon şefi kısık kısık öksürdü, bir yandan da sanki Hunter sözlerini duyabilir endişesiyle sinirli bir halde girişe bakıyordu.

Dış nöbet noktasının komutanı, ekip şefi öyle birden bire geçmişin sislerinden ortaya çıktı diye kesinlikle yakınmaya niyetli değildi; sonuçta adam en kısa zamanda dış nöbet noktasının en önemli desteği olmuştu. Ama Deniş Mihailovitç, eski tanıdığının geri döndüğüne hâlâ tam olarak inanamıyordu.

Bir yıl önce, Hunter'ın feci, aynı zamanda da garip bir şekilde öldüğü haberi, bir ses bombası gibi metroda yayılmıştı. Sonra, bundan iki ay önce, Hunter birden kapısı önünde belirince, albay dehşet

içinde istavroz çıkarmıştı. Yeniden dirilen adamın, nöbetçilerin yanından kolayca geçmesi Deniş Mihailovitç'in kafasında, "Acaba her şey yolunda mı?" gibi bir şüphe uyandırmıştı.

Kapının gözetleme deliğinden gördüğü profil ona bir şekilde tamdık gelmişti: Kaim ensesi, parıldayan kafatası, hafif basık burnu. Ama gece konuğu nedense bedeninin yarısı dönük vaziyette durmakta ısrar ediyordu, kafası öne eğikti ve gergin sessizliği bozacak en ufak bir harekette bulunmuyordu. Albay masanın üzerinde duran açılmış tatlı şaraba kederli bir bakış attıktan sonra, derin bir iç çekişle, kapı kilidinin sürgüsünü yana itti. Yasaya göre, hayatta olsun olmasın, kendi adamlarına yardım etmekle mükellefti.

Hunter ancak kapı açıldığında bakışlarını yerden kaldırmıştı. Yüzünün diğer yarısını neden göstermediği şimdi daha iyi anlaşılıyordu. Albay kendisini tanıyamayacak diye korkmuş olmalıydı. Gerçi Deniş Mihailovitç daha önce buna benzer şeyler görmüştü. Sevastopolskaya'daki komutanlığı - eski çılgın yıllarına kıyasla ona itibarlı bir emeklilik yeri gibi görünmüştü ama şimdi yüzünü, sanki yanmış gibi acıyla büzüyordu. Ardından da sanki uygunsuz bir davranışta bulunmuş gibi, çekingen bir halde gülümsedi.

Konuk ise gülümsemeyi bile denemedi. Geldiğinden beri bir kez bile gülmemişti. Yüzünü çarpıtan ürkütücü yaralar, geçen aylarda biraz iyileşmişti ama şimdiki görünümüyle bu adamın, Deniş Mihailovitç'in anımsadığı Hunter'la en ufak bile benzerliği yoktu.

Mucizevi kurtuluşu ve uzun süre yokluğuyla ilgili tek kelime söylemedi, albayın şaşırtıcı sorularını da duymamış görünüyordu. Deniş Mihailovitç'ten, dönüşünden kimseye söz etmemesini rica ediyordu. Albay sağlıklı bir insanın aklına uymuş olsaydı, hiç tereddüt etmeden yaşlıları bundan haberdar ederdi ama Hunter'a ödemesi gereken eski bir borcu vardı, bu yüzden onu kendi haline bıraktı.

Ama Deniş Mihailovitç yine de gizli araştırmalarına başladı. Gerçekten de herkes Hunter'ı ölmüş biliyordu. Ne herhangi bir suça bulaşmıştı ne de herhangi bir sebepten aranıyordu. Hunter'ın cesedini hiçbir zaman bulamamışlardı ama Hunter yaşadığına dair bir işaret de vermemişti. Evet, evet, öyleydi, albay başını salladı.

Buna karşılık Hunter'ın, daha doğru bir deyişle bulanık ve -böyle durumlarda alışılageldiği üzere- güzelleştirilmiş sureti, yarısı gerçek olan onlarca söylence ve anlatıda ortaya çıkıyordu. Anlaşılan bu rolü oynamak ona da uygun gelmiş, arkadaşlarını kendi inandıklarıyla baş başa bırakmıştı. Onlar da onu canlı canlı mezara koymuşlardı.

Deniş Mihailovitç eski hesabını düşündü ve en doğrusunu yaptı: Sakinleşti ve oyunu sürdürdü. Üçüncü kişiler varken, Hunter'a adıyla hitap etmiyordu. Sadece İstomin'e sırrını açıyordu ama onunla da pek fazla ayrıntıya girmiyordu.

Hunter'ı ise bu işler pek ilgilendirmiyordu, çünkü ekip şefi günlük çorba porsiyonunu hak ettiğinden de fazlasıyla almıştı. Güney tünelindeki dış nöbet noktasında gece gündüz nöbet tutuyordu, istasyona haftada en çok bir gün uğruyordu; o da banyo günü. Ve sırf kendisini izleyenlerden saklanmak için olsa bile, bu cehenneme gelişi İstomin'i hiçbir şekilde rahatsız etmiyordu. Çünkü o, özgeçmişleri karanlık lejyonerlerin hizmetlerini hakkıyla değerlendirmeyi biliyordu; onlardan tek istediği savaşmalarıydı ve bu bağlamda, Hunter'a diyecek bir söz yoktu.

Yeni ekip şeflerinin umursamaz tutumundan önce şikâyetçi olan nöbetçiler, ilk savaştan sonra

seslerini kesmişlerdi. Adamın hesaplı ve metodik, adeta insanlık dışı bir soğukkanlılıkla yok edilecek ne varsa her şeyi yok ettiğini görünce, her biri bundan kendine göre bir ders çıkardılar. Kimse onunla dostluk kurmaya yanaşmadı ama onun kalın ve boğuk sesini yükseltmesine fırsat vermeden, hiç itirazsız hepsi ona itaat etti. Sesinde sanki bir yılanın hipnotize eden tıslaması seziliyordu; öyle ki istasyon şefi bile, hangi durumda olursa olsun, sözü bitmemiş olsa dahi, Hunter kendisine hitap ettiği zaman sessizce başını sallayarak onaylıyordu.

İstomin'in bürosunda uzun zamandan sonra ilk kez hava sakinleşmiş; fırtına dinmiş, epeydir özlenen sükûnet gelmişti. Tartışacak hiçbir neden yoktu, çünkü Hunter'dan daha iyi bir savaşçı bulunamazdı.

"Operasyona hazırlanmaları için emir vereyim mi?" diye Deniş Mihailovitç sordu.

"Uç günün var. Bu sana yeter." İstomin çakmağını çakıp gözlerini kırpıştırdı. "Onları daha fazla bekleyemeyiz. Ne kadar adama ihtiyacımız var?"

"Bir hücum kıtası halen hazır bekliyor. Bir İkincisini bekliyorum, yirmi adam daha var. Eğer yarından sonraya kadar onlardan bir haber alınmazsa..." Albay başıyla çıkışı işaret etti: "...Genel seferberliği duyurman gerekecek. Sonra bir çıkarma yapmayı deneyeceğiz."

İstomin kaşlarını kaldırdı ama yanıt vermedi, sadece elle sarılmış sigarasından bir nefes çekti. O sırada Deniş Mihailovitç masanın üzerindeki üstü karalanmış birkaç kâğıdı almış, kendine özel bir yöntemle, çeşitli adları daire içine almaya başlamıştı.

Bir çıkarma mı? İstasyon şefi, albayın kirli ensesinin üzerinden, havada dolanan tütün dumanlarının arasından, duvarda asılı duran metro haritasına baktı. Sararmış, lekelenmiş ve bir sürü küçük işaretle doldurulmuş olan bu plan, geçen on yılın bir çeşit kronolojisiydi: Keşif seferleri için oklar, kuşatmalar için daireler, nöbet görevleri için yıldızlar ve yasak bölgeler için de ünlem işaretleri çizilmişti. Burada on yılın belgesi duruyordu, tek bir günün bile kan dökülmeden geçmediği on yıl.

Sevastopolskaya'nın altında, Yuşnaya istasyonunun arkasında işaretler bitiyordu. İstomin'in anımsadığı kadarıyla, bugüne kadar oradan tek bir kişi bile geri dönmemişti. Hat uzun, dallanmış bir kök gibi aşağıya kıvrılıyordu. Bir genç kız gibi temizdi; Batı Antil sahillerine yanaşan İspanyol fatihlerinin haritalar üzerinde bıraktıkları beyaz lekeler gibi görünüyordu.

Şimdi bilinmezliğin solgun sis bulutu açılıyor, yukarıyı, Hansa'yı, insanları işaret eden terk edilmiş çizginin o kör noktası aydınlanıyordu. Eğer albay adamlarına hemen yarın, savaş için silahlanmalarını emretseydi, kimse tereddüt etmeyecekti. Sevastopolskaya'da, insanları yok etmek için yirmi yıldan fazla bir zaman önce başlatılan savaşa bir an için bile ara verilmemişti. Halk yıllarca ölüm korkusuyla yaşamış olsa bile, korku, umursamaz bir kaderciliğe, batıl inanca ve tılsımlara teslim olmuş, boyun eğmişti; hayvani içgüdüler ise tehlikeli biçimde artmıştı. Ama Nacimovski Prospekt ile Serpuhovskaya arasında kalan bölgede onları neyin beklediğini kim bilebilirdi ki? Bu esrarengiz engelin kırılıp kırılmayacağını ve arkasında savaşmaya değecek bir şeyin olup olmadığını kim bilebilirdi?

İstomin, Serpuhovskaya'ya son yolculuğunu anımsadı: Pazar tezgâhları, banklara uzanmış evsizler, ellerinde hâlâ bir şeyleri olan insanların arkasında uyudukları ya da seviştikleri duvar siperleri. Bu istasyonda hiçbir şey üretilmiyordu, ne seralar ne de hayvan ağılları vardı. Hayır, Serpuhovlular bedavacı ve kurnazdılar. Spekülasyondan hayatlarını kazanıyorlardı. Yolda rötar yapıp geç gelen

kervanlardan komik fiyata satın aldıkları çoktan gözden çıkarılmış malları satıyor ve Çevre Hattı'ndaki vatandaşlara, kendi evlerinde yaptıkları taktirde mahkeme önüne çıkacakları hizmetler sunuyorlardı. Bu istasyon bir parazitten, bir mantardan farksızdı, Hansa'nın güçlü kökünde bir tümördü.

Bir sonraki istasyon zengin ticaret merkezlerinden oluşan bir ittifaktı, tabiri caizse, Almanların deyişiyle, "çağdaşlığın metrodaki kalesi"ydi, yani metronun diğer yerleri gibi barbarlık ve yoksulluk bataklığına gömülmemişti. Hansa'da gerçek bir ordu vardı, istasyonun en yoksul ara durakları bile elektrikle aydınlanıyordu, pasaportunda "vatandaş" damgasını taşıyan herkes için de bir parça ekmek vardı. Bu pasaportlar, karaborsa pazarlarında bir servet ediyordu ve sınırdaki nöbetçiler, birini elinde sahte bir belgeyle yakalarlarsa, o kişinin kellesi gidiyordu.

Hansa, zenginliğini ve gücünü olağanüstü mevkisine borçluydu: Çevre Hattı, yıldız şeklindeki kompleksin diğer bütün hatlarını bir bütün içinde birleştirmek suretiyle, herhangi bir hattan diğerine geçiş imkânı sağlamıştı. Seyyah tacirler ister WDNCh'den çay getirsinler, ister Baumanskaya istasyonundaki silahhaneden drezinler, fişekler nakletsinler, hiç fark etmiyordu; hepsi yüklerini Hansa'nın en yakın gümrük istasyonunda boşaltıp tekrar evlerine dönüyordu. Daha yüksek kazanç elde etmek uğruna metroda koşuşturmaktansa ki her sefer ayrı bir riskti, mallarını daha ucuza elden çıkarmak hepsinin işine geliyordu.

Bazen Hansa, komşu istasyonları kendi topraklarına katıyordu, fakat daha çok kendi başlarına kalıyorlardı. Buraları, Hansalı kodamanların resmen bulaşmak istemedikleri o alışverişlerin yapıldığı, görmezden gelip sabırla katlandıkları gri bölgeydi. Tabii radyasyonlu denilen istasyonlar Hansalı ajan kaynıyordu ve bunlar -görünüşte bağımsız olsalar da- Çevre Hattı'nın işadamları tarafından çoktan satın alınmışlardı. Sepruhovskaya'da da durum farklı değildi.

Çok eskilerde, o meşum günde, burayla Tulskaya arasındaki tünelde bir tren yolda kalmıştı. İstomin iki istasyon arasındaki hattı Katoliklerin simgesi haçla işaretlemişti, çünkü tünelin ortasında duran vagonları tarikat üyeleri işgal etmişler; cansız treni, ıssız bir çölün ortasında yer alan münzevi bir çeşit çiftlik haline getirmişlerdi. İstomin'in tarikatçılarla alıp veremediği yoktu elbette. Gerçi misyonerler, düşkün ruhları kazanmak için, komşu istasyonların çevresinde dolanıp duruyorlardı, ancak Tanrı'nın bu çoban köpekleri Sevastopolskaya'ya kadar hiç gelmemişlerdi. Buradan geçen seyyahlar da, misyonerce vaazları dışında, onları engellemiyorlardı. Tulskaya ile Serpuhovskaya arasındaki bu temiz ve boş tünel, bölgenin kervanları tarafından rahatlıkla kullanılıyordu.

İstomin tek gözüyle yine hat boyunu taradı. Tulskaya'daki yerleşimde yabanileşmenin ilk belirtileri göze çarpıyordu. Ora sakinleri, Sevastopolskaya'dan gelip buradan geçen konvoyların ve Serpuhovskaya'nın kurnaz tacirlerinin arkalarında bıraktıkları artıklarla geçiniyorlardı. Bazıları ne kadar hurda varsa onarıyor, kimileri ise Hansa sınırında günübirlik iş peşinde koşuyordu; bir ustabaşının köle tüccarı gibi kendilerine iş buyurması için günlerce çömelip bekliyorlardı. "Onlar da yoksul" diye düşünüyordu İstomin, "ama hiç değilse Serpuhovlular gibi yılışık dolandırıcı bakışları yok, istasyonlarında da bir düzen var".

Bir sonraki istasyon Nagatinskaya idi. İstomin'in planında, kısa bir çizgiyle "iskân edilmemiş yer" diye işaretlenmişti ama bu bütünüyle doğru değildi. Aslında orada gerçekten uzun süre oturan yoktu ama zaman zaman serseriler çevrede dolanıyor, kuşkulu, yarı hayvansı bir yaşam sürüyordu. Yabancı gözlerden uzak kalmak isteyen çiftler dipsiz karanlığın içine sinmişlerdi. Nadiren, sütunlar arasında

zayıf bir ateşin titreştiği görülüyor, gizli gizli buluşan karanlık yüzlü suç ortaklarının gölgelerini aydınlatıyordu.

Burada geceleri sadece hiçbir şeyden haberi olmayan insanlarla gözü pek, cesur kişiler kalıyordu, çünkü bu istasyonun tek ziyaretçileri insanlar değildi. Nagatinskaya'yı sarıp sarmalayan esrarengiz, yapışkan karanlığa dikkatlice bakıldığında, ara sıra birtakım gri gölgeler göze çarpıyordu. Bazen de havayı yaran canhıraş bir feryat, oradaki diğer evsizlere -bir an için de olsa-dehşetli bir korku salıyordu ve bu sırada, yaratığın biri zavallı bir adamı, keyifle yemek üzere mağarasına sürüklüyordu.

Sokak serserileri Nagatinskaya'dan daha ötesine gitmeye cesaret edemiyorlardı. Bu yüzden Sevastopolskaya'nın savunma tesislerine kadar olan hat adeta kimsesizlerin ülkesine dönüşmüştü. Bu da aslında göreceli bir kavramdı, çünkü bu istasyonlarda da birtakım yaratıklar vardı ama Sivastopol keşif ekipleri bile bunlarla karşılaşmamak için ne mümkünse yapıyorlardı.

Şimdilerde tünelde yeni bir şey olmuştu; bugüne kadar hiç bilinmeyen bir şey, epey bir süredir araştırılan bu rota üzerinde ilerlemeyi deneyen herkesi yutan bir şey. İstomin, savaşabilen tüm insanları silah tutmaya çağırsa bile, bununla başa çıkabilecek yeterli bir ordu oluşturabilir miydi? Bunu elbette bilemezdi. Zorlanarak iskemlesinden doğruldu, ayağım sürüyerek haritaya yöneldi, Serpuhovskaya ile Nacimovski Prospekt arasında kalan bölgeyi kalemiyle işaretledi, hemen yanma da kocaman bir sorgu işareti koydu. Aslında tam "Prospekt" sözcüğünün yanında durmalıydı ama nasıl olduysa, eli Sevastopolskaya'ya kaydı.

İlk bakışta, Sevastopolskaya'da kimsenin yaşamadığı sanılırdı. Peronda, istasyonların çoğunda, insanların oturmaları için kurulmuş ordu çadırlarından hiçbir iz yoktu. Onun yerine kum torbalarından yapılmış istihkâmlar vardı ve ölgün lambalarla belli belirsiz aydınlatılmış karınca yığınlarını andırıyorlardı. Bu ateş mevzilerinde kimsecikler yoktu. Berbat görünüşlü, kare sütunların üzeri kalın bir toz tabakasıyla kaplanmıştı. Sanki her şey, işi olmayan biri buradan geçerken, istasyonun terk edilmiş olduğunu düşünsün diye yerleştirilmişti.

Ama davetsiz bir ziyaretçi, burada sadece kısa bir süre için bile mola vermek istese, devamlı kalmayı göze almış olacaktı. Çünkü komşu Kahovskaya'da saatin çevresinde nöbet tutan makineli tüfek ekipleriyle keskin nişancılar, bir saniye içinde savaş mevzilerini kuşatırlar ve tavandaki ölgün lambaların yerine asılmış cıvalı projektörler, ister insan ister yaratık olsun, keskin ışığa alışık olmayan bütün saldırganların gözlerindeki ağ tabakasını yakardı.

Peron, Sevastopol sakinlerinin büyük bir özenle tasarlayarak gerçekleştirdikleri son savunma hattıydı. Evleri peronun altında, kimsenin güvenmediği istasyonun tam göbeğindeydi. Devasa büyüklükteki granit levhaların altında, yabancı gözlerin göremediği bir başka kat daha vardı. Yukarıdaki istasyondan daha az geniş değildi ama tek kişilik bir sürü odacığa bölünmüştü. Orada iyi aydınlatılmış, rutubetsiz sıcak oturma alanları, monoton bir şekilde vızıldayan hava filtreleri ve su işletme tesisleri ile hidroponik seralar vardı. Anlaşılan istasyon sakinleri, toprağın iyice derinlerine indikleri zaman kendilerini daha güvende hissediyorlardı.

Homer asıl savaşın kendisini tünelde değil, evde beklediğini çok iyi biliyordu. Şimdi, Sevastopollü ailelerin yerleştirildikleri eski ofis bürolarının aralık duran kapılarının önünden geçip daracık koridorda kendine yol bulurken, adımları her defasında biraz daha yavaşlıyordu. Aslında vereceği

yanıtları bir kez daha gözden geçirip kafasında tasarladıklarını, taktiğini yeniden düşünmeliydi ama zaman ondan öndeydi.

"Ne yapmalıyım ki? Emir emirdir. Durumun nasıl olduğunu sen de çok iyi biliyorsun. Bana fikrimi sormadılar bile. Böyle karşımda kazık gibi durma, gülünç oluyorsun! Hayır, ben kendimi zorla kabul ettirmedim. Tereddüt mü ettim? Kesinlikle hayır. Bu, askerlikten kaçmak olurdu, bunu anlıyor musun?" Bunları kimi zaman isyan ederek ve kararlı, kimi zaman yumuşak ve yalvarır gibi kendi kendine söylenip duruyordu.

Evinin kapısına geldiğinde, bütün bunları bir kez daha kafasından geçirdi. Sahne unutulacak gibi değildi ve asla boyun eğmeyecekti. Yüzüne bir karamsarlık çöktü, yine de mücadeleye hazır bir şekilde kapı tokmağına asıldı.

Dokuz buçuk metre karelik bir alanın -herhangi bir çadırda dört yıldan beri görmeyi hayal ettiği lüks- iki metresi, iki katlı bir asker kerevetiyle kaplanmıştı, bir metrekaresinde güzelce kurulmuş bir yemek sofrası vardı, geri kalan alansa tavana kadar gazete yığınıyla kaplıydı. Yaşlı bir bekâr olsaydı, bu koca yığını çoktan altüst ederdi. Ne var ki on beş yıl önce Elena'yla tanışmıştı, karısı minicik barınaktaki bu tozlanmış eski kâğıtlara katlandığı gibi, onları büyük bir özenle düzene koymuş, böylece de aile ocağının kâğıttan bir Pompei olmasını engellemişti.

Karısı genelde çoğu şeye tahammül ediyordu: Minicik odacığın duvarlarına yukarıdan aşağıya yapıştırılmış "Silahlanma yarışı alevlendi", "Amerikalılar yeni roket savunma sistemlerini deniyorlar", "Bizim nükleer kalkanımız güçleniyor", "Barış için AB'nin uyarısı" ve "Sabrımız tükeniyor" gibi ortalığı alarma veren başlıkları taşıyan gazete kupürlerine; elinde yamuk bir tükenmez kalemle elektrik ışığında -evdeki bu kâğıt yığını varken mum yakamazdı- okul defterleri yığınının başında geçirdiği gece nöbetlerine; kendisinin gururla taşıdığı, başkalarının ise suratlarında aşağılayıcı bir sırıtmayla dillendirdikleri, komik-çılgın takma adına... Karısı bütün bunlara tahammül ediyordu.

Evet, bazılarına katlanıyordu ama hepsine değil. Mesela, sadece durumun nasıl olduğunu görmek için kendisini her defasında fırtınanın ortasına sürükleyen o gençlik coşkusuna -neredeyse altmışa merdiven dayamıştı- ya da üstlerinin verdiği bütün görevleri -son seferlerinden birinden geri dönemeyeceğini bir an bile aklına getirmeden-hemen kabul etmekle yaptığı o büyük akılsızlığa asla tahammül edemiyor, bunlara bir türlü katlanamıyordu.

Kocasını kaybetmeyi ve yeniden yalnız yaşamak zorunda kalmayı Elena aklına bile getirmek istemiyordu.

Homer haftada bir nöbete çıktığı zaman, Elena hiçbir zaman evde tek başına kalmıyordu. Kafasındaki kendini üzecek düşüncelerden kaçıp kurtulmak için komşularına ya da kendisine görev verilmediği halde, işine gidiyordu; sırf Homer'in belki o anda raylardan birinin üzerinde cansız ve donmuş bir halde kalma ihtimalini kısa bir süre için bile olsa unutabilmek için. Kocasının ölüm karşısındaki o tipik erkeksi boş vermişliği ona aptalca, bencilce, hatta canice geliyordu.

Karısının işten sonra üzerini değiştirmek için eve dönmüş olması, tamamen bir tesadüftü. Kollarını yün örgü ceketinin ceplerine sokmuş, hareketsiz bir şekilde olduğu yerde duruyordu. Gri perçemli koyu renk saçları -Elena henüz ellisine basmamıştı- dağılmıştı, kahverengiye çalan gözlerinde korku okunuyordu. "Kolya, bir şey mi oldu? Geç vakte kadar çalışmayacak mıydın?"

Damdan düşer gibi söylemek istemedi. Kuşkusuz, bu kez de verilen kararlardan başkaları sorumluydular, bu kararı alması için onu başkalarının zorladıklarını rahatlıkla öne sürebilirdi. Ama yine de tereddüt ediyordu. Karısını önce biraz rahatlatmak ve bunu ona daha sonra -her zamanki gibi- akşam yemeği sırasında söylemek daha doğru olmaz mıydı?..

Kocasının şaşkın bakışlarını fark edince, "Yalnız senden tek bir şey rica ediyorum: Sakın bana yalan söyleme" diyerek onu uyardı.

"Lena" diye söze başladı. "Sana bir şey söylemeliyim..."

"Sakın ola ki kimse..." Ardından en önemli, en korkunç şeyi sordu. Ama "ölmemiştir" demeye yine de dili varmadı, sezgileri doğru çıkabilir diye korkmuştu.

"Hayır, hayır..." Homer kafasını salladı ve hemen ekledi: "Nöbetten alındım. Beni Serpuhovskaya'ya gönderiyorlar. Kötü olacak."

"Ama..." Elena'nın soluğu boğazına tıkandı. "Ama orada... Yoksa geri mi döndüler? Onlar..."

"Bırak canım, hepsi bir sürü zırva" diyerek Homer aceleyle karısının sözünü kesti. "Orada hiçbir şey yok." Konu yeni bir şekil almış, tatsızlaşmıştı. Karısının hakaretlerini dinlemek, cesur kahraman rolünden vazgeçmek ve barışmak için uygun bir anı kollamak yerine, onu şu anda daha zor bir sınav bekliyordu.

Elena arkasını dönüp masaya yanaştı, tuz kabını buradan oraya iteleyip yerini değiştirdi, masanın üzerindeki örtünün kıvrımını eliyle düzeltti; oyalanıyordu.

"Bir rüya görmüştüm..." dedi kısık bir sesle, hafifçe öksürdü.

"Hep görürsün zaten."

"Kötü bir rüya" diye kafa tutarcasına karşılık verdi karısı, sonra birden hüngür hüngür ağlamaya başladı.

"Ne oldu? Ne yapmalıydım yani? Bu bir emirdi" diye kekeledi Homer ve yavaşça karısının parmaklarını okşadı. Şu anda, hiçbir gönül alma taktiğinin işe yaramayacağının farkındaydı.

Karısı "Tek gözlü kendi gitseydi ya?" diye öfkeli ve gözyaşlarına boğulmuş sesiyle haykırdı elini kocasının elinden çekerek. "Ya da kafasında miğferi olan şu şeytan! Tabii, onlar sadece sağa sola emir vermesini bilirler... Kaybedecek nesi var ki? Nasılsa silahıyla evli! Başka ne bilir ki? "Ağlattığınız bir kadını, ancak kendi nefsinizi yenerek teselli edebilirsiniz. Homer kendinden utanıyordu, karısı onu gerçekten üzüyordu. Şimdi teslim bayrağını çekmek, emre itaat etmeyeceğine dair söz vermek, onu teskin etmek, gözyaşlarını kurutmak, sonra da kaçırdığı bu şans için yas tutmak çok kolay olurdu. Oysa bu, hayatı boyunca elde edeceği son şans olacaktı.

Sonuçta susmayı yeğledi. Subaylarla buluşup onlara tekmil vermenin zamanı gelmişti. Ama albay hâlâ İstomin'in bürosunda oturuyordu. Kendisini rahatsız eden ve artık zıvanadan çıkaran sigara dumanına aldırış etmiyordu.

İstasyon müdürü parmağını yıllanmış metro planının üzerinde gezdirip düşünceli bir halde kendi kendine mırıldanırken, Deniş Mihaliovitç bazı şeyleri anlamaya çalışıyordu: Hunter'ın Sevastopolskaya'da esrarengiz bir şekilde aniden ortaya çıkmasının arkasında acaba ne olabilirdi?

Neden yerleşmek için özellikle burayı seçmişti ve açık havada dolaşırken neden kafasında hep miğferi vardı? Bütün bunlar İstomin'in haklı olduğunu gösteriyordu: Hunter kaçıyordu ve güneydeki dış nöbet üssünü kendine sığmak olarak seçmişti. Donanımlı tugayını oraya yerleştirmiş ve kendi de oranın vazgeçilmezi olmuştu. Kafa derisine ödül koyulmuş olsa ve herkes onun teslim edilmesini istese bile, ne İstomin ne de albay onu ele verirdi.

Sığmağı idealdi. Sevastopolskaya'da hiç yabancı yoktu ve buradaki kervan tacirleri de "büyük Metro'ya gitmek üzere yola çıktıkları zaman, diğer istasyonlardaki geveze meslektaşlarının aksine, çenelerini tutmasını bilirlerdi. Dünyanın sonundaki bir parçacık toprağa sıkı sıkıya tutunulan bu küçük yerde, her şeyden önemlisi, insanın güvenli ve savaşta acımasız olmasıydı.

Peki, Hunter şimdi bütün bunlardan neden vazgeçiyordu? Neden gönüllü olarak Hansa'ya gitmeyi ve orada birinin kendisini tanıma riskini göze alıyordu? Bu görev için bizzat kendisi başvurmuştu; İstomin onu bu işle görevlendirmeye asla cesaret edemezdi. Kuşkusuz ortadan kaybolan gözlemcilerin yazgısı onu ilgilendirmiyordu. Sevastopolskaya için savaşmasının nedeni istasyona duyduğu sevgi değildi elbette, sadece kendisinin bildiği sebeplerden ötürü bu kararı vermişti.

Belki yerine getirmesi gereken bir görevi vardı. Bu pek çok şeyi açıklamış olurdu: Aniden burada ortaya çıkmasını, esrarengiz halini, tünelde nöbet tutarken gösterdiği sabrı ve nihayet Serpuhovskaya'ya gitme ısrarını. Peki, neden diğerlerini haberdar etmemişti? Onu buraya onlardan başka kim göndermiş olabilirdi? Kim?

Hayır, bu mümkün değildi. Tarikatın bir adamı olan Hunter mı? Yüzlerce değilse bile, aralarında Deniş Mihailovitç'in de olduğu onlarca insanın hayatının borçlu olduğu Hunter?

Hayır, böyle bir insan ihanet etmiş olamazdı.

Ama bilinmeyen bir yerden geri dönen bu Hunter, hâlâ eski Hunter mıydı? Ve eğer kendisine verilen bir görevle hareket ediyorsa, o zaman bir işaret, bir tehlike sinyali mi almıştı? Ya da silahlı kervanların ve keşif troykasının ortadan kaybolmaları bir rastlantı değil de, özenle hazırlanmış bir operasyon muydu? Ve ekip şefi Hunter'ın acaba buradaki rolü neydi?

Albay, başını salladı; beynine sülük gibi yapışan ve giderek artan bütün bu olasılıkları sanki kafasından silip atmak istiyordu. Hayatını kurtaran bir insan hakkında nasıl böyle düşünebilirdi? Üstelik Hunter bugüne kadar istasyona kusursuz hizmet vermiş ve en ufak bir kuşku uyandıracak hiçbir durum yaratmamıştı. Deniş Mihailovitç sonunda ekip şefinin casus ve/veya sabotajcı olabileceği kuşkusunu kafasından attı ve kararını verdi. Abartılı bir coşkuyla "Bir fincan çay daha alıp sonra gençlere gideceğim" dedi ve her zamanki alışkanlığıyla parmaklarını çıtlattı.

İstomin başını metro planından kaldırıp yorgun bir halde gülümsedi. Tam emir erini aramak üzere eski telefonunu çevirecekti ki, makine birden olduğu yerde titremeye başladı. İkisi birden yerlerinden sıçrayıp karşılıklı bakıştılar. Telefon bir haftadır hiç çalmamıştı, sessizdi. Görevli söyleyecek bir şeyi olduğunda, hep kapıyı çalardı ve bunun dışında müdürü istasyonda telefonla arayabilecek hiç kimse yoktu.

"Ben İstomin."

"Vladimir İvanovitç! Hatta Tulskaya konuşuyor..." diye genizden gelen sesini duydu. "Aslında ses zor duyuluyor. Galiba bizim adamlar... Ama bağlantı..."

Şef "Başka yere aktar telefonu" diye gürleyerek masanın üzerine yumruğunu öyle sert indirdi ki, telefon adeta acıyla tınladı.

Telefonun başındaki hemen sesini kesti. Hoparlörden bir klik sesi ve ardından bir hışırtı duyuldu, sonra ses geldi; uzaklardan, sonsuzlukta dağılan bir ses.

Elena gözyaşlarını saklamak için yüzünü duvara dönmüştü. Onu alıkoymak için başka ne yapabilirdi? Kaçıp gitmek için iyi sandığı bu ilk fırsata neden bunca hırsla sarılıyordu? "Üstten gelen emir" ve "asker kaçağı" ile ilgili bu berbat hikâyeyi belki yüzüncü kez dinlemişti. Bu saçmalıklardan elini eteğini çeksin diye, şu on beş yıl içinde ona neler vermemiş, ne yapmamıştı ki! Ama yine de, sanki karanlıktan, boşluktan ve yıkıntıdan başka şeyler bulacağı umuduyla bir şey onu sürekli tünele çekiyordu. Orada ne arıyordu ki?

Homer, karısının kafasından ne geçtiğini çok iyi biliyordu. Kendini kötü hissediyordu ama geri adım atmak için artık çok geçti. Kendini affettirecek karısının yüreğini ısıtan bir şeyler söylemek için ağzını açmaya davrandı ama vazgeçip sustu, çünkü biliyordu: Söyleyeceği her sözle yangına körükle gidecekti.

Elena'nın başının hemen üstündeki resimde Moskova ağlıyordu. Duvarda, billur gibi parlak bir yaz yağmurunda Tverskaya Uliza'yı (Moskova'nın alışveriş merkezlerinin bulunduğu cadde) gösteren özenle çerçevelenmiş renkli bir fotoğraf asılıydı; eski ince perdahlı bir almanaktan kesilmişti. Yıllar önce, Homer'in metronun içinde volta attığı günlerde, sahip olduğu bütün servet sırtındaki elbiseyle bu tek fotoğraftan ibaretti. Başkaları, ceplerinde erkek dergilerinden kestikleri çıplak güzellikleri sergileyen buruşmuş sayfalar taşırlardı ama bunların hiçbiri Homer için kendi hâzinesinden daha değerli değildi. Oysa duvardaki bu fotoğraf ona olağanüstü önemli, sözle ifade edilemeyecek denli güzellikte bir şeyi anımsatıyordu. Asla geri dönmeyecek, ebediyen kaybolmuş bir şeyi.

Beceriksizce fısıldadı: "Beni affet." Sonra koridordan dışarı çıkıp arkasından yavaşça kapıyı kapadı, bitkin bir halde tabureye çöktü. Yan komşuların kapısı açık duruyordu, eşikte hasta görünümlü, solgun yüzlü iki çocuk oynuyordu; biri kız biri erkekti. Homer'i görünce oyunu bıraktılar. Az önce aralarında çekiştirip durdukları, içi paçavrayla doldurulmuş, yamalı oyuncak ayı yere düştü. Çocuklar Homer'in üzerine çullandılar ve bağrıştılar: "Kolya Amca, Kolya Amca! Bize bir şeyler anlatsana! Geri döndüğünde bize bir şeyler anlatacağına söz vermiştin!"

Homer gülmesini tutamadı. Bir anda Elena'yla dalaşmasını unuttu, küçük kızın seyrek sarı saçlarını okşadı, yüzünde ciddi bir ifadeyle erkek çocuğun minik elini sıktı. "Ne anlatacaktım ki?"

Küçük afacan sevinçle, "Kafası olmayan mutantları!" diye bağırdı.

"Hayır! Ben mutantları istemiyorum!" diye kız korkuyla konuştu. "Onlar çok korkunç şeyler, korkuyorum!"

Homer içini çekti. "Nasıl bir hikâye istiyorsun, Tanyuşka?"

Ama erkek çocuk önce davrandı: "O zaman faşistleri ya da partizanları anlat!"

"Hayır, ben Zümrüt Kenti'nin hikâyesini istiyorum." Tanya dişlerindeki boşlukları gösterecek bir gülümsemeyle ağzını buruşturdu.

"Ama onu daha dün anlattım size. Belki Hansaların Kızıllara karşı savaşını anlatsam daha iyi?"

"Zümrüt Kenti, Zümrüt Kenti!" diye ikisi birden bağrıştı çocukların.

"Pekâlâ" diye Homer konuyu değiştirdi. "Ta uzaklarda, Sokolnitşenskaya Hattı'nın (Moskova Metrosunda, Uliza Podbelskogo ve Tuga-Sapadnoya istasyonları arasındaki l.hat) sonunda, terk edilmiş altı istasyonun, yıkılmış üç metro köprüsünün ve sayısız traversin arkasında bir yerlerde, yerin altında gizemli bir şehir varmış. Şehir büyülüymüş, sıradan insanlar oraya giremiyorlarmış. Orada sadece büyücüler yaşıyormuş. Kapılardan çıkıp şehri terk edebiliyorlar, sonra yine aynı şekilde geri dönüyorlarmış. Şehrin üzerinde, yüzeyde, devasa büyüklükte kuleli bir şato yükseliyormuş, bilge büyücüler bir zamanlar orada yaşıyormuş. Bu şatonun adı..."

"Versite!" diye bağırdı erkek çocuk ve zafer kazanmış bir edayla kız kardeşine baktı.

"Üniversite" diye Homer düzelterek başını salladı. "Büyük savaş başlayıp atom bombaları yeryüzüne inince, büyücüler kendi şehirlerine sığınmışlar ve savaşı başlatan kötü insanlar oraya gelemesin diye kentin girişini büyülemişler. Ve onlar şimdi yaşıyorlar..." Öksürdü ve sustu.

Elena kapıya dayanmış duruyordu. Konuşulanları dinliyordu. Koridora geldiğini Homer fark etmemişti.

Kısık bir sesle, "Eşyalarını toparladım" dedi. Homer yanma gelerek elini eline aldı. Elena beceriksizce kocasını kucakladı -çocukların önünde bunu yapması can sıkıcıydı- ve yavaşça sordu.

"Çabuk dönecek misin? Başına bir iş gelmez, değil mi?"

Homer, kadınların -yerine getirilebilir olsun olmasın-vaatlere ne kadar önem verdiklerini bütün hayatı boyunca belki bininci kez şaşırarak görüyordu. "Her şey iyi olacak" dedi.

Küçük kız "İkiniz de yaşlısınız ama sanki yeni evliymiş gibi öpüşüyorsunuz" diyerek sırıttı, oğlan da yüzsüzce seslendi: "Baba, bunların doğru olmadığını söyle. Zümrüt Kenti diye bir şey yok!"

"Olabilir." Homer omuzlarını silkti. "Bu bir masal. Ama masallar olmasaydı ne yapardık?"

Telefon bağlantısı gerçekten de kötüydü. İstomin'in uzaktan tanıdığı bir ses, feci bir gıcırtı ve hışırtı arasından ulaşmaya çabalıyordu. Büyük ihtimalle Serpuhovskaya'ya gönderdikleri troykadan bir gözlemci olmalıydı.

"Tulskaya'da... Biz... Tulskaya." Adam hâlâ ulaşmaya çabalıyordu.

Homer "Anlaşıldı, siz şu anda Tulskaya'dasınız" diye ahizeye bağırdı. "Ne oldu? Neden dönmediniz?

"...Tulskaya... Burası... Yapmamalısınız... Her şey, sadece..." Bağlantı kesik kesik geldiğinden, cümleler durmadan kesiliyordu.

"Ne yapmamalıyız? Tekrarla, ne yapmamalıyız?"

"Saldırmayın! Asla saldırmayın!" Ses bu sefer açık ve netti.

"Neden?" diye istasyon şefi sordu. "Lanet olası, neler oldu orada?"

Ama ses artık duyulmuyordu. Hışırtı daha da şiddetlenmişti ve hemen ardından bağlantı tamamen kesildi. İstomin önce duyduklarına inanmak istemedi, ahizeyi bir süre daha elinden bırakmadı. "Orada neler oluyor ki?" diye homurdandı.

YAŞAMDAN SONRA

Homer kuzeydeki en dış nöbet üssünde görevli nöbetçinin veda eden bakışını hayatı boyunca unutmayacaktı. Hayranlık ve melankoli dolu bir bakıştı bu; ölen bir kahramana, selam duran şeref kıtasının arka plandan fırlatılan top atışları eşliğinde veda eden bakışma benziyordu. Dönmemek üzere olana edilen bir veda gibi.

Yaşayanlar için böyle bakışların bir anlamı yoktu. Homer öyle bir his içindeydi ki, sanki Japon mühendislerin cehennem makinelerine dönüştürdükleri, iniş acemisi o minnacık uçaklara tırmanıyordu. Kraliyet flaması tuzlu rüzgârın esintisiyle dalgalanıyor, pilotlar yazlık uçuş pistinde sessizce koşuşturuyor, motorlar uğulduyor ve sulanmış gözlerinde Samurayi'nin kıskançlığı ışıldayan şişman bir general, asker selamı için elini kaldırıyordu.

"Neden bu kadar keyiflisin?" diye sırıtarak sordu Ahmet geçmişini hayal eden yaşlıya. Serpuhovskaya'da neler olduğunu öğrenmek için Homer gibi yanıp tutuşmuyordu. Karısı peronda sessizce durmuş, sol eliyle en büyük oğlunu tutuyordu; sağ elindeyse özenle göğsüne bastırdığı viyaklayan bir kundak vardı.

"Bu ani bir Banzai baskınına benziyor... Uykudan uyandığın gibi, doğru makineli tüfeğine sarılıyorsun" diye Homer durumu açıklamaya çalıştı:

"Umutsuzluğun verdiği bir cesaret. Önümüzde ölümcül bir yangın bizi bekliyor."

"Buna intihar saldırısı diyenlere şaşmamalı" dedi Ahmet homurdanarak ve bakışlarını tünelin sonundaki minicik ışık hüzmesine çevirdi. "Tam da senin gibi çılgınların yapacağı bir iş. Normal bir insan böyle makineli tüfeğine sarılmaz. Bu tür kahramanlıklar kimseye bir şey kazandırmaz."

Yaşlı hemen yanıt vermedi. "Evet bu öyle bir şey ki, zamanının geldiğini hissettiğin an, 'Benden geriye ne kalacak? Bugüne kadar bir şey elde ettim mi?' diye düşünmeye başlarsın."

"Hımmm. Senin ne düşündüğünü bilmem ama benim çocuklarım var. Eminim onlar beni hiç unutmayacaklardır." Kısa bir sessizlikten sonra Ahmet ekledi: "En azından en büyük olanı."

Homer tam incindiğini ima eden bir yanıt verecekti ki, Ahmet'in son cümlesi lafını ağzına tıkadı. Tabii kendi gibi yaşlı ve çocuksuz bir adam için güveden delik deşik olmuş kürkünü riske atmak kolaydı. Buradaki genç çocuğun ise önünde, kendi ölümsüzlüğü üzerinde kafa yoracak kadar uzun bir ömür vardı.

Son lambanın önüne kadar gelmişlerdi; lamba içinde ampul olan cam bir kutu ile üzerine bir sürü yanmış sinek ve kanatlı hamamböceği yapışmış çelik iskeletten bir beton parmaklıktı. Bu mahlukat sureti belli belirsiz kımıldıyordu. Böceklerin bazıları hâlâ canlıydı, parmaklıkların arasından çıkmaya çabalıyorlardı, tıpkı ölmeyenlerin gömüldükleri mezarlardan yukarı tırmanmaya çabalamaları gibi.

Homer, mezarlık lambasının solgun, titrek spotunda bir an duraladı. Sonra derin bir soluk aldı ve diğerlerinin peşinden, Sevastopolskaya sınırından Tulskaya'ya kadar -tabii bu istasyon hâlâ duruyorsa-uzanan yoğun zifiri karanlığın içine daldı.

Kederli kadınla yanındaki iki küçük çocuğu sanki zemindeki granit taşlarla yekvücut olmuş gibiydiler. Öylesine donuk duruyorlardı. Peronda yalnız değildiler. Az ileride boksör omuzlu, tek gözlü şişman

bir adam duruyor, ağır ağır uzaklaşan grubun arkasından bakıyordu. Onun arkasında, asker ceketi giymiş cılız yaşlı bir adam alçak sesle bir emir eriyle konuşuyordu.

"Şimdi beklemekten başka çaremiz yok" diye Istomin özetledi; bir yandan da dalgın bir halde, sönmüş sigara izmaritini ağzının bir köşesinden diğerine kaydırıp duruyordu.

Albay öfkeyle "Sen istersen bekleyebilirsin" diye yanıt verdi. "Ben ne gerekiyorsa yapacağım."

"Telefonda konuşan Andre'ydi. Son gönderdiğimiz troykanın başındaki subay." Vladimir İvanovitç telefondaki sesi yeniden duyar gibi oldu; zaten ses kulaklarından gitmiyordu bir türlü.

"Ne olmuş yani?" Albay bir kaşını kaldırarak devam etti. "Belki işkence altındayken konuşmuştur. Orada işkence yöntemlerini bilen yığınla uzman var."

"İnanılır gibi değil." İstasyon şefi düşünceli bir halde başım salladı. "Sen de duydun onun sesini. Orada başka şeyler dönüyor. Açıklaması zor şeyler. Bir baskın, saldırı yapmanın yararı yok.

"Ben sana bunun açıklamasını yapabilirim" diye Deniş Mihailovitç emin bir şekilde konuştu. "Tulskaya' da haydutlar yaşıyor. İstasyonu işgal ettiler, adamlarımızdan bazılarını öldürdüler, diğerlerini de esir aldılar. Tabii enerji kaynağına zarar vermediler, çünkü hem onların da elektriğe ihtiyaçları var hem de Hansaları kızdırmak istemediler. Anlaşılan telefonu da kestiler. Bu, başka türlü nasıl açıklanır ki? Telefon bir çalışıyor, bir çalışmıyordu, değil mi?"

İstomin onun söylediklerini hiç duymamış gibi "Ama sesi sanki..." diye kendi kendine mırıldandı.

"Peki, ne yani?" Albay sonunda patlayıverdi. Emir eri ihtiyaten birkaç adım geriye çekildi.

"Tırnaklarının altına iğne hatırsalar, sen de başka türlü bağırırsın! Ve elimde bir kerpeten olsaydı, senin bas sesini ömür boyu sopranoya çeviririm!" Şimdi her şeyi açıkça görmüş, seçimini yapmıştı. Artık bütün kuşkularından kurtulduğu için, yeniden forma girmişti, parmaklarıyla kılıcına davrandı. İstomin istediği kadar söylenebilirdi.

İstomin ise hemen cevap vermedi. Albayın öfkesinin geçmesini bekliyordu. Sonunda "Bekliyoruz" dedi. Sesi barışçıl ama biraz da acımasızdı.

Deniş Mihailovitç kollarını göğsünün üzerinde kavuşturdu. "İki gün."

İstomin başını salladı. "Evet, iki gün."

Albay olduğu yerden kalkıp kışlaya doğru yürümeye başladı. Değerli saatlerini kaybetmeye hiç niyeti yoktu. Hücum kıtalarının komutanları, bir saattir boş boş oturmuş, onları bekliyordu. Masanın karşı tarafında, en uçta sadece iki sandalye boş duruyordu: Kendisinin ve İstomin'in sandalyesi. Ama bu defa liderleri olmadan başlamak zorundaydılar.

İstasyon şefi, Deniş Mihailovitç'in gittiğini fark etmemişti. Düşünceli bir halde "Rollerimizin birden değişmesi ne garip değil mi?" dedi.

Sorusuna yanıt alamayınca döndü ve emir eriyle burun buruna geldi. Bir el hareketiyle gitmesine izin verdi. "Albayı artık tanıyamıyorum" diye aklından geçirdi emir eri. Başka zaman olsa tek bir savaşçıyı göndermek için bile son dakikaya kadar beklerdi. "Bir koku almış olmalı, ihtiyar kurt. Acaba bu kez burnuna güvenebilecek mi?"

İstomin'in içgüdüsü her nasılsa onu uyarmıştı: "Sakin ol. Bekle" diyordu içindeki ses; bu onu daha da kuşkulandırdı: Sevastopolskaya'nın ağır piyadesi Tulskaya'da yenilmesi zor, gizemli bir düşmana rastlayacaktı.

Vladimir İvanovitç cebini karıştırdı, çakmağını bulup yaktı. Sigara dumanından çıkan halkalar başının üzerinde dalga dalga yükselirken olduğu yerde, hareket etmeden tünelin karanlık yutağına baktı. Yılanın koca ağzına bakan bir tavşan gibi, hipnotize olmuş bir halde gözlerini tünelin içine dikti.

Sigarasının sonuna gelmişti ki, başına sallayıp tekrar bürosuna doğru yürümeye başladı. Az ileride bir sütunun arkasına gizlenmiş olan emir eri, karanlıktan sıyrılıp belli bir mesafeden onu izledi.

Boğuk bir klik sesi ve ardından hafif bir ışık, önlerindeki elli metrelik alanda oluklu tünel tavanını aydınlattı. Hunter'ın el feneri epeyce büyüktü ve bir projektör kadar güçlüydü. Homer sessizce soluklandı. Rahatlamıştı. Ekip şefinin son ana kadar el fenerini yakmayacağını sanmıştı, çünkü Hunter'ın gözlerinin ışığa ihtiyacı yoktu.

Karanlığa henüz dalmışlardı ki, adamın artık normal bir insana benzer hiçbir yönü kalmamıştı; her haliyle insanlıktan çıkmıştı. Hareketleri atik ve bir hayvan kadar hızlıydı. Feneri de zaten yanındaki refakatçisi için yakmış olmalıydı, kendini daha çok içgüdülerine emanet etmişti. Miğferini çıkarmıştı, kulağı tüneldeydi. Arada bir duruyor ve burnuyla paslı havayı içine çekiyordu ve bu, Homer'in kuşkusunu daha da artıyordu.

Hunter, arkasını dönmeden sessizce diğerlerinin birkaç adım önüne geçti. Onların varlığını büsbütün unutmuş görünüyordu. Güney tünelinde çok az nöbet tutmuş olan ve bu yüzden de ekip şefinin garip alışkanlıklarını pek bilmeyen Ahmet, şaşırmış bir halde yaşlıyı bir yana çekerek sordu: "Ne oldu kuzum ona?

Homer kollarını iki yana açtı. Şimdi iki kelimeyle ona bunu nasıl açıklayabilirdi ki? Hunter neden onlara ihtiyaç duymuştu? Görünüşe bakılırsa, tünelde kendini Homer'den çok daha güvende hissediyordu. Hâlbuki buraları tanıyan biri olarak lider rolünü Homer'e bırakmıştı. Eğer yaşlıya sorsaydı, ona bu bölgeyle ilgili bir yığın şey anlatabilirdi. Kamp ateşinin çevresinde toplaşan nöbetçilerin can sıkıntısından birbirlerine anlattıkları akıl almaz hikâyelerden bile daha korkunç ve garip söylenceler biliyordu ama gerçek olayları da tek tek aktarırdı.

Homer kendi metro haritasını ezbere biliyordu ama İstomin'in haritasının onunkiyle en ufak bir benzerliği yoktu. İstasyon şefinin planındaki beyaz lekelerin yayıldığı alanı Homer kendi işaretleri ve dipnotlarıyla doldurabilirdi. Dikey inen çukurlar, kısmen ayakta kalabilen açık hizmet büroları ve incecik örümcek ağları gibi hat bağlantıları. Örneğin, kendi planı üzerinde, iyice güneyde, Çertanovskaya ile Yuşnaya arasında bir istasyon vardı; bir sapak. Bu sapak, bir zamanlar Varşavskaya'da bulunan metro deposunun devasa hortumuyla birleşiyordu. Trenlere karşı adeta kutsal bir saygısı olan Homer, bu depoyu kasvetli ama aynı zamanda bir tür fil mezarlığı gibi mistik bir yer olarak duyumsuyordu; dinleyen birilerini bulsa, burası hakkında saatlerce konuşabilirdi.

Sevastopolskaya ile Nacimovski arası ise Homer için son derece zorlu bir bölgeydi. Sağlıklı düşünen bir beyin ve güvenlik kurallarına göre, burada zeminden ve duvarlardan bir an bile gözlerini ayırmadan, yavaş ve son derece dikkatli bir şekilde ve asla tek başına değil, birlikte ilerlemek gerekiyordu. Tünelin Sevastopolskaya' daki inşaat ekiplerince bütün deliklerin ve yarıkların duvarla örülüp mühürlendiği arkada kalan kısmını da asla göz ardı etmemek gerekiyordu.

Fenerin ışığının kısa süreli kesilmesiyle birlikte, arkalarındaki karanlık yeniden yoğunlaştı. Adımları, tünelin onlarca kaburgasında yankılanıyor, bir havalandırma menfezinde ta uzaklardan gelen ıssız rüzgârın uğultusu duyuluyordu. İri, hantal damlalar tünel tavanının oluklarında birikip aşağıya akıyordu. Damlaların belki hepsi de suydu ama Homer yine de, ne olur ne olmaz diye kendini kolluyordu.

Geçmiş zamanlarda, yüzeydeki o canavar kent henüz coşkuyla yaşamını sürerken, sürekli hareket halinde olan kentliler için metro, ruhsuz bir ulaşım sisteminden başka bir şey değilken, herkesin Kolya diye bildiği, henüz çiçeği burnunda genç bir delikanlı olan Homer, elinde bir cep feneri ve demir alet kutusuyla tünelin içinde dolaşır dururdu.

Sıradan ölümlülere tünele giren yol yasaktı. Onlara sadece gıcır gıcır parlatılmış mermer salonlarla, duvarlarına renkli reklam afişlerinin yapıştırıldığı daracık vagonlar ayrılmıştı. Milyonlarca insan, günde iki ila üç saatlerini metronun yalpalayan trenlerinde geçirdikleri halde, bu devasa yeraltı dünyasının sadece onda birini görebildiklerinin farkında bile değildi. Metronun gerçek boyutu hakkında insanlar fazla kafa yormasınlar ya da bütün bu görünmez kapılar demir bariyerlerin, yanlardaki karanlık tünellerin ve onarım nedeniyle aylarca kapalı kalan üst geçitlerin nereye gittiğini düşünmesinler diye, gösterişli afişler yolcuların akıllarını çeliyor, kışkırtıcı, aptalca sloganlar insanları yanıltıyor, hatta yürüyen merdivenlerin yan duvarlarındaki ahşap reklam ilanları bile insanların peşlerini bırakmıyordu. Kolya devlet içinde bir devlet olan metronun gizemlerini keşfetmeye başladıktan sonra, her şeyi böyle yorumlar olmuştu.

Vagonlarda asılı duran renkli metro planı, meraklıları, tamamen sivil bir objeyle karşı karşıya olduklarına inandırmalıydı. Oysa gerçek hiç de göründüğü gibi değildi. Bu hatlar aslında gizli tünellerin bağlantılarıydı ve canlı renklerle boyanmıştı, her bir bağlantıda, ağır üzüm salkımları gibi, askeri ve hükümet sığınakları asılıydı. Üstelik bazı hatlar putperestlik zamanında kentin altına yerleştirilen katakomplardan oluşan labirente bağlanıyordu.

Kolya'nın gençliğinde, ülkesi henüz pek yoksuldu, başka ülkelerle boy ölçüşecek kadar güçlü değildi. Bu yüzden mahşer günü için inşa edilen sığınaklar ve barınaklar ihmal edilmiş, üzerleri kaim bir toz tabakasıyla kaplanmıştı. Ama ülke, parayla birlikte eski gücünü, gururunu yeniden kazanmış ve yine parayla birlikte, niyetleri hiç de iyi olmayan insanlar geri dönmüştü. Tonlarca ağırlıktaki paslanmış kapılar büyük bir gıcırtıyla açılmış, yiyecek maddeleriyle ilaç rezervleri tazelenmiş, hava ve su filtreleri işler hale getirilmişti. Bütün bunlar tam zamanında gerçekleşmişti.

Buraya başka bir kentten göç eden ve elinde avucunda hiçbir şey olmayan Kolya için metroda görev almak Mason locasına girmek kadar önemliydi. Bir zamanlar işsiz güçsüz dışlanmış bir adam, şimdi mütevazı hizmetleri karşılığında kendisini bonkörce mükâfatlandıran ve dünya düzeniyle ilgili en gizli sırları paylaşan güçlü bir organizasyonun üyesi olmuştu. Ayrıca iş ilanında vaat edilen kazanç da ona son derece cazip gelmişti, en azından hat bekçisi olarak ondan pek fazla bir şey talep edilmemişti.

Metro yetkililerinin işe aldıkları insanları neden yüksek maaşlar ve muhtemel tehlikelere karşı ek ödeme vaadiyle ağlarına düşürdüklerini ise Kolya çok sonraları meslektaşlarının çekingen açıklamalarından anlamıştı. Hayır, sebep ne hizmetteki sıkı disiplin, ne de metroda çalışmak uğruna gün ışığından feragat etmesiydi. Burada çok başka tehlikeler söz konusuydu.

Kolya aslında son derece kuşkulu bir insan olduğu halde, "şeytan işi" dedikleri birtakım karanlık ve hiçbir dayanağı olmayan söylencelere kulak asmamıştı. Ama günün birinde, bir tanıdığı kör bir tünelde yaptığı kısa bir teftiş gezisinden geri dönmemişti. Gariptir ki kimse de onu aramak için en ufak bir çaba göstermemişti; sadece vardiya şefi sinirli bir şekilde tepki vermişti. Metroda üzerinde çalıştığı bütün belgeler de adamla birlikte yok olmuştu.

Arkadaşının ortadan yok olmasını bir türlü kabullenmek istemeyen sadece, o zamanlar pek genç ve naif olan Kolya olmuştu. Ta ki, kendisinden yaşlı işçilerden biri onu bir kenara çekip bir yandan telaşla çevresini kollarken kulağına "Arkadaşını onlar alıp götürdüler" diye fısıldayana kadar. Böylece Kolya, Moskova metrosunda, birtakım karanlık meşum olayların döndüğünü öğrenmişti; öğrendiğindeyse, Armageddon (üç büyük dinde, kıyametin bu savaşla geleceğine inanılıyordu) koca kentin üzerine bir kâbus gibi çöküp bütün yaşamı ve içindekileri henüz yok etmemişti.

Arkadaşının kaybı ve yasak bilgiye ulaşamamak Kolya'yı ürkütebilir, korkutabilirdi. Oradan uzaklaşıp işi bırakabilir ve başka bir iş bulabilirdi. Ne var ki başlangıçta metroyla yaptığı bir çeşit çıkar evliliği, zaman içinde tutkulu bir uğraşa dönüşmüştü. Zamanla tünel içinde dolanmaktan bıkınca, şimendifer yardımcılığı eğitimi almış ve kendine, metro camiasının hiyerarşik düzeninde sağlam bir yer edinmeyi başarmıştı.

Bu bilinmeyen dünya mucizesini yakından tanıdıkça, nostaljik antik dönemden kalma labirenti, başı olmayan, siklop benzeri kenti, yukarıdaki yüzeyin, Moskova'nın karanlık zemini üzerindeki ters yansımasını daha yakından görüp tanıdıkça, ona daha da yürekten, daha da tutkulu bir şekilde âşık olmuştu. İnsanların yaratmış olduğu bu Tartarus (Yunan mitolojisine göre hem bir tanrı hem de yer adıdır. Mitolojiye göre cehennemdir; katiller, günahkarlar, tanrılara karşı çıkanlar Tartarus'a mahkum edilirler), en iyi Homer'in şiirine layık bir yer olmalıydı. Ama ne yazık ki, metroyu kendi halinde yücelten ve beceriksizce dillendiren sadece Kolya'ydı. Yani Nikolay İvanoviç Nikolayev. Ne komik!

Bakır Dağı'nın Patroniçesi'nin sevgisi hâlâ sürüyordu. Peki ya Bakır Dağı'nın kendisi ne olacaktı? (Bakır Dağının Patroniçesi: Rus yazarı Pavel Başov'un halk masallarındaki kahramanı. Bu masallardan biri "Taş Çiçek"tir. Eserin hem filmi hem de ünlü Rus bestecisi Prokofyev tarafından balesi yapılmıştır. Bakır Dağı'nın Patroniçesi tarafından tutuklanan genç bir adamın hikayesidir, genci daha sonra sevgilisi kurtarır)

Gerçekten de bu sevgi karşılıklı kıskançlığa varacak kadardı. Bu sevgi ailesini kendisinden çalacak, buna karşılık onun hayatını kurtaracaktı.

Anılarına dalmış bir haldeyken, Hunter birden durunca, Homer kendini tutamayıp ekip şefinin sırtına yükleniverdi. Hunter sessizce yaşlıyı yana itti, tekrar donuklaştı ve başını eğerek şekilsiz kulağını tünele dikip dinlemeye koyuldu. Kör bir yarasa gibi, sanki duyulması mümkün olmayan yankıları duyuyordu.

Homer'e gelince, o bambaşka şeyler hissediyordu: Nacimovski Prospekt'in kokusunu alıp bu kokuyu başka bir şeyle karıştırmaya imkân yoktu. Tünelden ne kadar da çabuk geçmişlerdi... İnşallah buraya kadar rahat gelmelerinin bedelini ödemek zorunda kalmazlardı. Sanki Homer'in kafasından geçen düşünceleri okumuş gibi, Ahmet birden otomatik tüfeğini omzundan alarak emniyet tetiğini açtı.

Hunter aniden Homer'e döndü, "Kim var orada?" diye homurdandı.

Homer içinden güldü. Orada kendilerini hangi şeytanın beklediğini kim bilebilirdi ki? Nacimovski Prospekt'in ardına kadar açık duran kapılarından, tepeden aşağıya oluk gibi akıl almaz yaratıklar giriyordu. Ama yine de bu istasyonda devamlı oturanlar vardı. Gerçi bura sakinlerinin tehlikeli olmadığı biliniyordu ama Homer bu insanlara karşı yine de garip bir his besliyordu: Korkuyla karışık iğrenme duygusuydu bu.

"Küçük... Saçları yok..." diye ekip şefi gördüğü yaratıkları tanımlamaya çalıştı.

Bu tarif Homer'e yeterli gelmişti. Evet, tahmin ettiği gibiydi. "Ceset yiyiciler" diye hafifçe fısıldadı.

Metronun Sevastopolskaya ile Tulskaya arasında kalan diğer bölgelerinde de bu tatsız küfür son yıllarda yeni bir anlam kazanmıştı, daha doğrusu sözlük anlamını taşımaya başlamıştı.

"Etle mi besleniyorlar?" diye Hunter sordu.

"Daha çok leşlerden..." diye yanıtladı yaşlı biraz kuşkulu.

Bu iğrenç yaratıklar -örümceğe benzeyen ilkel yaratıklar gibi-insanlara saldırmıyorlardı; yer yüzeyinden aşağıya sürükleyerek getirdikleri ölülerin etleriyle besleniyorlardı. Ve Nacimovski Prospekt'te bunlardan koca bir sürü yuvalanmıştı, kenti çevreleyen tünelin iğrenti uyandıran çürümüş kokusunun nedeni buydu. Koku istasyonda insanın başını döndürecek denli artıyor, ağırlaşıyordu. Hatta bazıları kokuyu mümkün olduğu kadar az hissetmek için istasyona girmeden başlarına gaz maskelerini geçiriyorlardı.

Nacimovski'nin bu özelliğini çok iyi anımsayan Homer, koruyucu maskesini cebinden aceleyle çıkarıp ağzıyla burnuna geçirdi. Aynı şeyi yapmakta geciken ve hasetle yanındakine bakan Ahmet ise, burnunu dirseğine gömdü. İstasyondan çevreye yayılan mikroplu pis kokular onları çepeçevre sarmalıyor, sürüklüyor, peşlerini bırakmıyordu.

Hunter'a gelince, o sanki hiçbir şey hissetmiyor gibiydi. "Zehirli bir şeyler mi var?" diye Homer'e sordu.

Homer maskesinin arkasından böğürtüyle "Pis koku" diye yanıtladı.

Ekip şefi, karşısındakinin şaka yapıp yapmadığına emin olmak ister gibi, sorgulayan bakışlarla ihtiyarı süzdü. Sonra da umursamaz bir halde omuzlarını silkerek "Yani hep bildiğimiz şey" dedi. Kısa saplı otomatik silahını rahatça kavrayıp kendisini takip etmelerini işaret ederek hafif adımlarla öne geçti.

Yaklaşık elli adım sonra korkunç pis kokuya belli belirsiz, anlaşılmaz bir de fısıltı eklendi. Homer alnındaki koca ter damlalarını silerken, bir yandan da çılgınca atan kalbini dizginlemeye çalışıyordu. İyice yaklaşmışlardı.

Nihayet fenerin ışığı bir şeyin üzerinde donuklaştı. Boşluğa çevrilmiş sönük ve parçalanmış projektörlerin delik deşik yarıklarla çizilmiş tozlu ön camındaki ve paslanmaya inatla direnen mavi dış cephe boyasının üzerine çökmüş koyu karanlığı sıyırıp geçti. Önlerinde, tünelin girişini devasa bir mantar gibi tıkayan bir trenin ön vagonu duruyordu.

Tren epey zamandır öyle hareketsiz duruyordu ama Homer onu her gördüğünde, çocukça bir arzuyla, lokomotifine tırmanıp donanım tablasının üzerindeki tuşları okşamayı ya da gözlerini kapatıp kitap okuyan, uyuklayan, reklam afişlerini seyreden ya da motor uğultuları arasında sohbet etmeye uğraşan

insanlarla dolu aydınlık vagonları peşine takmış bu trenin, sonsuz bir hızla tünelin içinden yol aldığım hayal ederdi.

"Radyasyon alarmı verildiği anda, bir sonraki istasyona gidilecek. Orada mevzi alınacak. Kapılar açılacak. Sivil koruma güçleri yaralıların tahliye edilmesi ve metro istasyonlarının güvence altına alınarak kapatılmasına destek olacaklar."

Tren makinistleri kıyamet günü için kesin ve basit talimatlar alıyorlardı. Uygun ve mümkün olan her yerde bu talimatlar uygulanıyordu. Trenlerin çoğu peronlarda kalmıştı, hantal bir halde duruyorlardı. Metroda hayatta kalanlar zaman zaman bu sığmakta -kendilerine söz verildiği gibi birkaç hafta yerine- mecburen bugüne dek kalmış, kendilerine demirbaş edinmek ve depolarını doldurmak için de trenleri parçalara ayırmışlardı.

Buna karşın, metronun bazı bölgelerindeki trenlere hiç dokunmamışlar ve bunları konut olarak kullanmışlardı. Ama onları her zaman birer canlıymış gibi hayal eden Homer için bu yapılanlar cesetlere zarar vermekten farksızdı; sanki çok sevdiği kedisinin canına kıyıp içini durdurmuşlar gibi bir duyguya kapılıyordu. Nacimovski Prospekt gibi ikamet edilmeyen yerlerde ise acımasız zaman ve tabii Vandallar kötü iz bırakmışlar ama trenler yine de sapasağlam yerlerinde kalmışlardı.

Homer gözünü takıldığı yerden hâlâ alamıyordu. İstasyondan gelen hışırtılar ve tıslamalar iyice yaklaşmıştı ve meşum alarm sirenlerinin ardından, trenin o güne kadar hiç duymadığı bir uzun iki kısa mesajı yayan boğuk sinyalini yeniden işitti: "Atom!" Frenler gıcırdadı, hoparlörden heyecanlı bir duyuru geldi: "Sayın yolcular, teknik nedenlerden ötürü trenimiz şu anda yoluna devam edemeyecektir..."

Ne mikrofona konuşan kondüktör, ne de asistanı Homer, bu resmi cümlede nasıl büyük bir çaresizliğin gizli olduğunun bilincindeydiler.

Sıkı sıkıya kapatılan bariyerlerin gıcırtıları canlıların dünyasını ölülerin dünyasından ebediyen ayırıyordu. Verilen talimata göre alarm sinyalinden en geç altı dakika sonra kapılar bir daha açılmamacasına kapatılacaktı, arkasında kaç kişinin kaldığı ise hiç önemli değildi. Kapıların kapatılmasına direnenler olursa, anında vurulacaktı.

Normal zamanlarda, görevi sadece evsizleri ve sarhoşları istasyondan kovalamak olan ufak tefek bir milis askeri, ayakkabısının kırılmış topuğuyla hâlâ yarı açık duran kapıdan geçmeye çalışan karısını korumak için kendini makineli tüfeğe siper eden adamı karnından vurmayı başarabilecek miydi? Başındaki resmi üniforma kasketiyle, metrodaki mesleğinin otuzuncu yılında, biri insanların geçişine izin vermemek, diğeriyse ağzından eksik etmediği düdüğüyle kabadayıları düzene sokmak olan iki görevini mükemmel şekilde başarmış olan turnikedeki gözü pek teyze, göğsüne mütevazı madalyasını takmış, güçlükle soluk alan bir yaşlıyı içeri almayacak mıydı? Konulan bu katı kurallar, bir makine ya da canavara dönüşmek için insana sadece altı dakika veriyordu.

Kadınların çığlıkları, erkeklerin bağırtıları, çocukların dur durak bilmeyen ağlamaları, patlayan tabancalar ve makineli tüfek salvolarının tıkırtıları. Hoparlörlerin her birinden, sükûneti sağlamak için metalik ve heyecansız bir çağrı duyuluyordu. Çağrıyı yapan her şeyden bihaber biriydi, çünkü olup bitenleri bilseydi, bu kadar kontrollü, sakin ve kayıtsız konuşması mümkün olmazdı. "Lütfen sakin olun!" diyordu; arkasından ağlamalar, yalvarmalar... Ve tekrar silah sesleri.

Ve alarmdan tam altı dakika sonra, Armageddon'dan bir dakika önce. Kapıların kapatılmasıyla oluşan bir mezar sessizliği. Sürgülerin çıkardığı klik sesi. Sonrası yine sessizlik. Tıpkı bir mezardaki sessizlik gibi.

Vagonun önünden geçebilmek için duvarı takip etmeleri gerekiyordu; kondüktör fren yapmakta gecikmişti, belki de perondaki bazı olaylar kafasını çelmiş olmalıydı. Bir merdivenle yukarıya tırmandılar, hemen sonrasında kendilerini yeniden şaşılacak kadar düzenli bir salonda buldular. Salonun çevresinde sütunlar yoktu, sadece hafif yuvarlak bir tavan görünüyordu. Tavanda ampuller için çukurlar vardı. Son derece zarif, hafif bir yapıydı; sade ve özgün.

Yalnız sakın ola ki aşağıya, ayaklarınızın altına ya da ileriye bakmayın! Bu istasyonun ne hale geldiğini görmeyin!

Üzerinde asla huzur bulamayacağınız garip bir ölüler tarlası; kavruk iskeletler, çürümüş bedenler, lime lime edilmiş ceset parçalarıyla ağzına kadar dolu korkunç, etten bir koridor. İğrenç yaratıklar, egemen oldukları geniş topraklarda yakalayabildiklerinin hepsini gözü dönmüş bir halde sürükleyip getirmişler, buraya yığmışlar. Cesetler kokuşmuş ve parçalanmış ama yine de getirip yığmaya devam etmişler.

Ölü et tepecikleri doğa kurallarına inat, sanki soluk alıyormuş gibi kıpırdıyorlardı ve dört bir yandan çevreye iğrenç, iç bulandıran bir koku yayılıyordu. Projektör bu garip şekillerden birini yakaladı: Yumrulanmış uzun kol ve bacaklar, laçkalaşmış, kırışmış, sarkık, saçsız gri bir deri, iki büklüm olmuş bir sırt. Bulanık gözler bön bön çevreyi dolanıyor ve kocaman kepçe kulaklar canlıymış gibi hareket edip duruyor.

Garip mahluk boğuk bir çığlık atarak açık duran dört vagon kapısına doğru yavaşça geriledi. Diğer ceset yiyiciler de aynı şekilde, ağır ağır ceset tepeciklerinden aşağıya süzülmeye koyuldular. Öfkeyle tıslıyorlar, homurdanıyorlar ve dişlerini gıcırdatıyorlardı.

Dik durdukları zaman dahi boyları, pek de iri olmayan Homer'in göğsüne kadar bile gelmiyordu. Homer de zaten bu korkak yaratıkların güçlü kuvvetli, sağlıklı bir insana saldırmayacaklarını pekâlâ biliyordu. Ama geceleri gördüğü kâbuslar yüzünden, yine de bu mahluklar önünde gerçek olmayan bir dehşete kapılıyordu.

Kâbuslar hep şöyle oluyordu: Issız bir istasyonda, bitkin ve terk edilmiş bir halde uzanmış yatarken canavarlar ona yaklaşıyorlardı. Bir köpekbalığı okyanusta bir damla kanın kokusunu bile onlarca kilometre uzaktan nasıl alırsa, bu mahluklar da bir yabancının yaklaşan ölümünü hissediyor ve bir an önce onu ele geçirmek istiyorlardı.

Homer kâbusu anımsayınca, "Yaşlılık işte, ne olacak..." diye kendi kendine söylendi. Bir zamanlar uygulamalı psikolojiyle ilgili epey kitap karıştırmıştı. Bari işe yarasalardı.

Ceset yiyicilerse insanlardan korkmuyorlardı. Bu iğrenç ama zararsız leş yutucuları için tek bir mermi harcamak bile, Sevastopolskaya'da savurganlık kabul ediliyor ve cezalandırılıyordu. Yaratıklar bazen etrafı kışkırtmaya kalksalar bile, oradan geçen kervanlar yine de onları görmezden geliyordu.

Bu istasyonda yaratıklar epey çoğalmışlardı ve troyka yoluna devam ederken -çizmelerinin altında iğrenç gıcırtılarla küçük kemikler parçalanıp dağılıyordu- önlerine çıkan ceset kemiriciler istemeyerek keyifli yemeklerini bırakıp sürünerek sığınaklarına çekiliyorlardı. Yuvaları tren

enkazlarının içindeydi. Tren sevdalısı Homer işte bu yüzden onlardan daha çok nefret ediyordu.

Nacimovski Prospekt'teki sıkı sıkıya kapalı olması gereken gizli kapılar açık duruyordu. Bu, "İstasyondan çabuk geçerseniz, daha az radyoaktif ışın alırsınız, sağlığınıza daha az zarar gelir" anlamına geliyordu. Burada daha fazla kalmamak gerekiyordu. Nitekim iki tren de nispeten iyi durumdaydı: Pencere camlarının hepsi yerli yerindeydi, açık kapılarından bakınca, içerideki kirli ama bozulmamış oturma yerleri görülebiliyordu, dış yüzeylerindeki metal kaplamanın mavi rengi de henüz bozulmamıştı.

Salonun ortasında, birtakım yaratıkların yamulmuş bedenlerinden oluşmuş gerçek bir kurgan (Rusça Höyük) vardı. Hunter yanına yaklaştı ve birden durdu. Ahmet'le Hunter huzursuz bir halde bakıştılar ve tehlikenin nereden geldiğini kestirmeye çalışılar. Oysa Hunter'ın duraksamasının nedeni çok başkaydı.

Tepenin yamacında daha ufak tefek iki ceset yiyici bir köpek iskeletini kemirmekle meşguldü; yerken aldıkları keyif çıkardıkları seslerden anlaşılıyordu. Saklanmaya vakit bulamamışlardı. Belli ki önlerindeki yiyeceğe kendilerini kaptırmışlar ve hemcinslerinin verdiği tehlike sinyalini duymamışlardı ya da hırstan gözleri dönmüştü, kim bilir?

Lambanın keskin ışığından gözleri kamaşmış bir halde ama hâlâ yediklerini kemirmeye devam ederek yavaşça bir sonraki vagona sürünüp geri çekilmeye başladılar. Ama bir anda, ikisi birden öne kapaklandı ve içi kemik dolu bir çuval gibi zemine yapıştı.

Homer hayretle, Hunter'ın uzun amortisörlü ağır asker silahını omzundaki kılıfına geri koyduğunu gördü. Ekip şefinin yüzü her zamanki gibi donuk ve anlamsızdı.

"Anlaşılan epey aç kalmışlar" diye Ahmet homurdandı. Öldürülen iki yaratığın lapalaşmış, yapışkan kafataslarının altından çevreye yayılan koyu, pis suya iğrentiyle karışık bir merakla bakıyordu.

"Ben de açım" diye Hunter geveledi, sesindeki ton Homer'i ürpertti.

Ekip şefi yüzünü onlardan yana dönmeden yürümeye devam etti ve Homer, sanki az önceki gıcırtıyı yeniden duyar gibi oldu. Bu hayvanlardan birine bir mermi sıkmamak için her defasında ne büyük bir çaba sarf ediyordu! Kendine hâkim olmak için durmadan "Sakin ol, sakin ol!" diye kendini telkin ediyordu. Gördüğü kâbusların kafasını karıştırmasına izin vermeyen, sakin kalmayı bilen yetişkin bir erkek olduğunu kendisine kanıtlamak zorundaydı. Hunter'a gelince, anlaşılan o isteklerini bastırmaya hiç de gerek duymuyordu.

Peki onun istediği neydi?

İki ceset yiyicinin sessiz sedasız öbür dünyaya göçmesi, sürünün geri kalanını hareketlendirmişti. Taze ölüden yayılan koku en cesurlarından en uyuşuklarına kadar hepsini perondan kovalamaya yetmişti. Gaklayarak, uluyarak kendilerini trenlere attılar, içeri girip pencerelerin arkasına yığıldılar, bazıları da kapıların ağzında kümelenip öylece hareketsiz kaldı.

Yaratıklar pek öfkeli görünmüyorlardı ama kendilerine yapılan bu saldırının intikamını almak ya da savunmaya geçmek gibi bir niyetlerinin olduğu fark ediliyordu. Ekip istasyonu terk eder etmez, öldürülen hemcinslerini afiyetle yiyeceklerdi. "Saldırganlık, avcılara mahsus bir özellik" diye düşündü Homer. Leşlerden beslenenlerin ise saldırgan olmalarına gerek yoktu, çünkü öldürmek zorunda değillerdi. Bütün canlılar günün birinde ölüyor ve haliyle yaratıklara yem oluyorlardı. Bu

yüzden yaratıklar sadece beklemek zorundaydılar. Canlılar ölene kadar.

Trenin küflü yeşile çalan kirli camlarından bakılınca, lambanın aydınlığında içerideki yaratıkların iğrenç suratları, eğri büğrü bedenleri ve bu şeytani akvaryumu yoklayan demir pençeli elleri görülüyordu. Yüzlerce bulanık göz sus pus olmuş, küçük ekibi gözlüyor, önlerinden geçenleri dikkatle takip ederken yaratıklar kafalarını aynı anda onlara çeviriyordu. Eğer ihtiyaten gözkapakları dikilmemiş olsaydı, formalin tüplerin içindeki hilkat garibeleri de büyük olasılıkla Petersburg Sanat Evi'ni ziyaret edenlere aynen böyle bakacaklardı.

Homer'in Tanrısız olmanın kefaretini ödeyeceği saat gittikçe yaklaşıyordu ama hâlâ bir Tanrı'ya ya da şeytana inanabilmeyi beceremiyordu. Eğer gerçekten bir araf varsa, ihtiyar için aynen böyle görünecekti. Sisyphos(Yunan mitolojisinde hilebazlar piri olarak bilinir. Yaptığı kötülükler yüzünden Yeraltı Ülkesinde cezaya çarptırılır: Yüksek bir kayayı yukarıya çıkarmak zorundadır ama her defasında yer çekimine mağlup olup, kaya elinden kayıp yere yuvarlanır) yerçekimiyle savaşmaya, Tantalos (Manisa'da yaşamış güçlü bir kral) ebedi susuzluk işkencesine(Yeraltı Ülke'sinde başının üzerindeki yemişlere elini uzattığında dallar geri çekilir. Ne zaman su içmek için eğilse sular çekilirmiş)

mahkûm edilmişti. Homer'i bekleyen ise ölüm istasyonunda, buruşmuş bir kondüktör üniforması ile ortaçağın çirkin yaratıklarını andıran ve bütün intikam Tanrılarının alaya alıp küçümsediği iğrenç yolcularıyla bu devasa ve tekin olmayan trendi. Tren perondan hareket eder etmez, tünel, metroyla ilgili anlatılan eski efsanelerden birinde olduğu gibi, kendi kuyruğunu yutan bir ejderhaya dönüşüp eğrilecekti.

Hunter'ın bu istasyona ya da içindeki sakinlerine karşı ilgisi kalmamıştı. Bu yüzden grup salonun geri kalan kısmını hızlı adımlarla kat etti. Ahmet'le Homer, ekip şefini takip etmekte zorlanıyorlar, daha hızlı yürümek zorunda kalıyorlardı.

İhtiyar ise dayanılmaz bir arzuyla kıvranıyordu; geriye dönüp avazı çıktığı kadar bağırmak, arsız gulyabanileri ürkütmek için ateş etmek, böylece kendini yoran düşünceleri kafasından atmak istiyordu. Ama bunu yapmak yerine, başı önde yürümeye devam ediyor, bir yandan da çürümüş ceset artıklarına basmamaya çalışıyordu. Ahmet de aynısını yapıyordu. Nacimovski Prospekt'i kaçarcasına terk ederken artık kimse etrafa bakmayı aklından bile geçirmiyordu.

Hunter'ın fenerinin spotu, sanki bu uğursuz sirk kubbesinin görünmeyen akrobatlarını izlercesine, buradan oraya sekip duruyordu ama ekip şefi spotun neyi yakaladığına artık eskisi gibi dikkat etmiyordu.

Spot ışığında, insana ait olduğu belli olan yarısı kemirilmiş bir kafatası bir saniye kadar görünüyor, sonra hemen hepsi yine karanlığın içinde kayboluyordu. Bu görüntünün hemen yanında ise, bir askerin çelik miğferi ve zırhlı yeleği duruyordu.

Miğferin üzerinde beyaz baskılı bir yazı göze çarpıyordu: SEVASTOPOLSKAYA

BAĞLANTILAR

7 SINIRLAR

10 ÖLÜMDEN SONRA

13 BİR HİKAYE

16 HÜCREDE

"Buraya gel! Sana ihtiyacım var!"

BAĞLANTILAR

Baba... Baba, benim Saşa!" Kız, babasının davul gibi şişmiş çenesine sarılı kayışı dikkatle çözdü ve başındaki miğferini aldı. Sonra elleriyle terlemiş saçlarını kavradı, lastiği yukarıya doğru kaldırarak yüzündeki gaz maskesini çekip öldürücü bir neşter gibi fırlatıp attı.

Babasının göğsü ağır ağır inip kalkıyor, parmaklarıyla granit taşını tırmalıyordu; sulanmış gözlerini kıpırdatmadan kızına dikmişti. Ama kızına yanıt vermedi.

Saşa babasının sırtındaki heybeyi başının altına yerleştirip kapıya saldırdı. Daracık omuzlarıyla kapının kocaman kanadına yüklendi, derin bir soluk aldı ve dişlerini gıcırdattı. Tonlarca ağırlıktaki demirden kaya parçası önce direndiyse de sonunda pes etti, büküldü ve gıcırtıyla kilidin içine düştü. Saşa sürgüyü çekip toprağa çömeldi. Bir dakika, soluklanmak için sadece bir dakika... Sonra hemen babasının yanına dönecekti.

Babası, her yeni teftiş gezisinde biraz daha gücünü yitiriyordu; kısıtlı kazancına göre bu aslında önemli bir zaman kaybıydı. Bu teftiş gezileri yaşamından sadece günleri değil, haftalar hatta ayları alıyor, ömrünü kısaltıyordu. Ama onu buna zorunlu kılan yoksunluğuydu: Ellerinde satacak bir şeyleri olmazsa, Saşa'nın munis fareciklerine muhtaç oluyorlardı; yaşama düşman olan bu istasyonda fareler yiyebilecekleri tek şeydi.

Eğer babası izin verseydi, Saşa babasının işini çoktan üstlenirdi. Yukarı çıkabilmek için, babasına gaz maskesini ona vermesi için ne kadar çok yalvarmıştı ama her seferinde babası inadından vazgeçmemişti. Belki de filtresi çoktan iflas etmiş bu delik deşik lastik parçasının nazarlıktan başka bir işe yaramadığını o da biliyordu ama kızma bunu itiraf etmemişti. Hep "Filtrenin nasıl temizlendiğini biliyorum" diye kızma yalan söylemişti, saatler süren teftiş gezisinden sonra bile, sanki kendini iyi hissediyormuş gibi yapıyor ve kızı, burnundan kan geldiğini görmesin diye, yalnız kalmak istediğini söyleyerek onu dışarı yolluyordu.

Saşa'nın bazı şeyleri değiştirecek gücü yoktu. Babasıyla kendisini bu terk edilmiş köşeye atmışlardı, onları sağ bırakmışlardı ama acıdıkları için değil, sadece sadistçe bir merak nedeniyle. Herhalde bir haftadan fazla dayanamayacaklarını sanmışlardı ama babasının azmi ve sabrı sayesinde, yıllardır sağ kalmayı başarmışlardı. Herkes onlardan nefret ediyor, onları küçümsüyor ama yine de düzenli olarak yiyecek gönderiyordu; tabii boşuna değildi bu.

Teftiş gezilerine mola verdiği ve az biraz tüten minik ateşin yanı başında oturdukları o iki dakika içinde, babası ona büyük bir zevkle eski günleri anlatırdı. Hiçbir şey için kendini kandırmasına gerek yoktu, daha yıllar öncesinden anlamıştı bunu. Artık önünde "gelecek" diye bir şey yoktu, bu yüzden onun için "geçmiş" ti önemli olan ve kimse onu elinden alamazdı.

"Eskiden benim gözlerimin rengi tıpkı seninki gibiydi" demişti kızma. "Gökyüzünün renginde..." Saşa da sanki o günleri anımsamıştı; babasındaki tümörün henüz kocaman bir guatra dönüşüp şişmediği ve gözlerinin henüz ferini yitirmediği, hâlâ bugünkü gibi ışıldadığı o günleri.

Babası "gökyüzü renginde" derken, tabii yukarıya tırmandığı zaman başının üstündeki kızıla boyanmış toz bulutlarını değil, hâlâ anılarında yaşayan gök mavisini kastetmişti. Yirmi yıldan fazladır hiç gün ışığı görmemişti, Saşa ise böyle bir şeyi zaten bilemezdi. Onu sadece hayalinde tanıyordu ve hayalinin gerçekle aynı olduğunu kesin olarak söyleyebilir miydi? Ya doğuştan gözleri görmeyen

insanlarda nasıl oluyordu? Onlar da, bizim dünyamıza benzeyen bir dünyayı hayal ediyorlar mıydı? Rüyalarında bir şey görüyorlar mıydı?

"Küçük çocuklar gözlerini kapadıklarında, bütün dünyanın karanlığa gömüldüğünü sanırlar; çevrelerindeki her şeyin o anda kendileri gibi körleştiğini zannederler. Tünellerde de insan, tıpkı bu çocuklar gibi çaresiz ve naiftir" diye aklından geçirdi Homer. O da sadece el fenerini yakıp söndürürken, ışığa ve karanlığa hâkim olduğunu zannediyordu. Oysa en nüfuz edilemeyen karanlıkta bile tam gören gözler olabilirdi. Ceset yiyicilerle karşılaştığı günden beri bu düşünce kafasından bir türlü çıkmıyordu. Düşünmemeliydi. Kafasını başka şeylere yormalıydı.

Hunter'ın, Nacimovski'de kendisini neyin beklediğini bilmemesi garipti. Ekip şefi iki ay önce Sevastopolskaya'da ortaya çıktığı zaman, nöbetçilerden hiçbiri böyle boylu boslu güçlü kuvvetli birinin nasıl olup da kimseye fark ettirmeden bütün kuzey nöbet noktalarından sessiz sedasız geçebildiğine akıl erdirememişti. Neyse ki amir, görevlilerden açıklama istememişti.

Peki, eğer Nacimovski üzerinden değilse, o zaman Hunter nasıl olmuş da ta Sevastopolskaya'ya ulaşmıştı? Büyük metroya giden diğer yollar epeydir kesikti. Bildik nedenlerden yıllardır tünellerinde tek bir canlıya bile rastlanmayan terk edilmiş Kahovskaya Hattı'nı mı kullanmıştı? (Moskova metrosunun Kahovskaya ile Kaşirskaya istasyonları arasındaki ll.Hat) Bu mümkün değildi. Yoksa Çertanovskaya mıydı? Gülünç. Hunter gibi becerikli ve acımasız bir savaşçı bile tek başına o lanetli istasyondan geçemezdi. Üstelik Sevastopolskaya'ya gelmeden oraya ulaşmak da mümkün değildi.

Bu durumda, kuzey, güney ve doğu bölgeleri olamazdı. Şimdi geriye sadece Homer'in ileri sürdüğü ihtimal kalıyordu: Esrarengiz ziyaretçi yukarıdan gelmişti. Tabii istasyonun bilinen bütün giriş ve çıkışları kapatılmıştı ve devamlı gözaltında tutuluyordu ama yine de havalandırma menfezlerinden birini açmış olabilirdi. Sevastopol sakinleri, yukarıdaki yanmış prefabrik binanın enkazında kendilerine ait uyarı sistemini işlemez hale getirecek zekâya sahip birinin olabileceğine akıl erdirememişlerdi. Patlayıcı madde parçacıklarının infilakıyla yerle bir olan çok katlı bina komplekslerinin bulunduğu uçsuz bucaksız satranç tahtası, çoktandır boş ve ıssızdı. Son oyuncular onlarca yıl önce pes etmişlerdi; şimdi, üzerinde sürünen dehşet, korku ve nefret uyandıran şekilsiz figürler, tamamen kendi kurallarına göre yeni bir oyun oynuyorlardı. İnsanlar ise bir rövanş almayı düşünmüyorlardı.

Yirmi yıldır bozulup parçalanmamış, işe yarar ne varsa bulabilmek umuduyla ve evet, neredeyse utanılası bir hırsızlık için alelacele kendi evlerini ziyaret ediyorlardı; şu an yapabildikleri tek şey buydu. Ştalkerler radyasyon geçirmez koruyucu zırhlı elbiseleriyle Kruşçovkas'tan (Nikita Kruşçev zamanında düşük kalitede inşa edilen beş katlı prefabrik binalara verilen ad) kalan iskeletleri araştırmak üzere belki yüzüncü kez yukarı tırmanmışlardı ama kimse buranın şimdiki sakinleriyle savaşmaya cesaret edememişti. İnsanlar en kötü durumda, makineliyle bir salvo ateş ediyor, sıçanların pislettikleri evlere sığınıyor, tehlike geçer geçmez de kendilerini paldır küldür yeraltına inen merdivene atıyorlardı.

Başkentin eski kent planlarının gerçekle hiçbir ilgisi yoktu artık. Eskiden geniş ana caddeler üzerinde arabalar kilometreler boyu dizilirken, şimdi yetmiyormuş gibi bir de çukurlar açılmış ya da yol üzerlerinde sık, kapkara çalılıklar oluşmuştu. Bir zamanlar yerleşim bölgesi olan yerler, şimdi bataklık ya da yanmış, çıplak araziydi. Keşif gezilerini sadece kendine güvenen yürekli ştalkerler

yapıyor ama onlar da çıktıkları deliklerden ancak bir kilometre uzağa kadar gitmeyi göze alıyordu.

Nacimovski Prospekt'in öte tarafında kalan istasyonların -Nagornaya, Nagatinskaya ve Tulskaya-açık çıkışları yoktu ve bu istasyonlardan ikisinde yaşayan insanlar, yukarıya çıkmaya çekiniyorlardı. Böyle ıssız bir yerden nasıl olur da canlı bir insan çıkıp gelirdi; bu, Homer için tam bir bilmeceydi. Yine de hâlâ, Hunter'ın buraya yukarıdan geldiği düşüncesi zihnini zorluyordu.

Aslında ekip şefinin nereden geldiğine ilişkin son bir ihtimal daha vardı. Bu ihtimal yaşlı ateistin aklına istemeden geldi; bu arada bir yandan da nefes darlığıyla mücadele ediyor ve önlerinde adeta zemine dokunmadan kayarcasına yürüyen karanlık silueti takip ediyordu.

Evet, Hunter aşağıdan gelmiş olmalıydı. Aklına gelen son ihtimal buydu.

Ahmet, Homer'in ancak duyabileceği bir sesle yavaşça "İçimde kötü bir his var" dedi, sesinde tereddüt seziliyordu. "Burada olmak için doğru bir zamanı seçmedik. Bu konuda bana güvenebilirsin, kervanla çok sık yolculuk yaptım. Nagornaya istasyonunda bir şeyler oluyor."

Bir saldırıdan sonra, karanlık istasyonlardan birinde mola vermek üzere Çevre Hattı'nın mümkün olduğu kadar uzağına geri çekilen küçük haydut çeteleri çoktandır Sevastopolskaya kervanlarına yaklaşmaya cesaret edemiyorlardı. Ağır piyade taburunun habercisi olan demir ökçeli çizmelerin çıkardığı ritmik gürültüyü duydukları anda, aceleyle uzaklara kaçışıyorlardı.

Hayır, bu kervanların hep bu kadar iyi korunmalarının nedeni, haydut çeteleri ya da Nacimovski Prospekt'teki leş yiyiciler değildi. Sağlam kemik yapıları, cesaretleri, yetenekleri, birkaç saniye içinde çelik gibi tek bir yumruk olmaları ve bir mermiyle bütün tehlikeleri kökünden yok etmeleri; bütün bu özellikler, Sevastopolskaya konvoyunu, Serpuhovskaya'ya kadar tünelin her bölgesinde, yenilmesi mümkün olmayan kahramanlar mertebesine çıkarırdı... Tabii orada bir Nagornaya istasyonu olmasaydı.

Nacimovski'nin dehşetini arkalarında bırakmışlardı ama ne Homer ne de Ahmet bir nebze olsun rahatlamamışlardı. Gösterişsiz ve sade görünümüne yeterince dikkat etmeyip aldanan yolcular için Nagornaya son istasyon olmuştu. Tesadüfen komşu Nagatinskaya'ya kapağı atan birkaç zavallı ise, güneyde Nagornaya'ya uzanan tünelin aç kurt gibi bekleyen koca ağzından olabildiğince uzak kalmaya çalışmışlardı. Sanki istasyon onları koruyordu. Gelenler en azından öyle sanıyorlardı.

Nagornaya'ya adım attığı anda, insan artık kendini sadece şansa bırakabilirdi, çünkü bu istasyonda kural diye bir şey yoktu. İstasyon, bazen birinin geçmesine sessizce izin veriyordu, yolcular o zaman duvarlara ve oluklu sütunlara bulaşan kan izlerini dehşetle seyrediyorlardı;

sanki biri, son bir umutla yukarı tırmanmaya çabalarken arkasında kan izlerini bırakmıştı. Ama birkaç dakika sonra, istasyon bir sonraki grubu öyle bir merasimle karşılıyordu ki, ekibin yarısını kaybetmiş olsalar da, sağ kalanlar adeta bir zafer kazandıklarını sanıyorlardı.

İstasyon doymak bilmiyordu. Kimseyi de kayırmıyordu. Gizeminin keşfedilmesine de izin vermiyordu. Komşu istasyonların sakinleri için Nagornaya, kaderin keyfince hareket ettiği, başına buyruk davrandığı bir yerdi. Bu istasyon Çevre Hattı'ndan Sevastopolskaya'ya giden ya da oradan gelen herkes için en büyük engeldi.

"Bu kadar çok kayıp... Bu sadece Nagornaya'nın işi olamaz."

Sevastopolskaya'daki pek çok kişi gibi, Ahmet'in de batıl inançları vardı, bu yüzden istasyondan sanki canlıymış gibi söz ediyordu.

Homer, Ahmet'in ne demek istediğini çok iyi biliyordu. O da, "Ortadan yok olan kervanları ve daha sonraki bütün keşif ekiplerini acaba Nagornaya mı yutup yok etti?" diye çok kez kafasından geçirmişti. Ahmet'in sözüne karşı başını salladı ve sonra da ekledi: "Eğer öyleyse, istasyonun girişi bu yüzden tıkanmıştır..."

"Ne diyorsun sen?" diye Ahmet dişlerinin arasından tıslayarak konuştu. Eli öfkeden titriyordu, geveze yaşlıya tokat atmamak için kendini güç tuttu. "Elbette senin yüzünden tıkanmayacaktır" dedi sonunda.

Homer kendine yapılan hakareti sessizce yuttu. Nagarnoya'nın söylediklerini duyabileceğini ve bu yüzden kendisine öfkeleneceğini sanmıyordu. En azından bu kadar uzaktayken onu duyamazdı.

Batıl inanç, batıl inançtan başka bir şey değildi işte! Yeraltında o kadar çok put vardı ki hepsini saymak mümkün değildi; her zaman birinin kuyruğuna basılmış olurdu. Homer epeydir buna fazla kafa yormuyordu ama anlaşılan Ahmet, başka türlü düşünüyordu.

Ahmet ceketinin cebindeki Makarov fişekliğinden bir tür tespih çıkarıp minik kurşun putlarını kirli parmakları arasında yavaşça kaydırdı ve kendi dilinde bir şeyler mırıldanmaya başladı; bir tür dua olmalıydı bu, herhalde Nagarnoya'dan Homer'in işlediği günahları affetmesini diliyordu.

Hunter doğaüstü sezgisiyle bir şeyleri algılamıştı. Yanındakilere eliyle bir işaret verdi, hızla dışarı yönelip çevik bir hareketle çömeldi.

"İleride sis var" diye mırıldandı ve burnuyla havayı içine çekti. "Nedir bu?"

Homer'le Ahmet bakıştılar. İkisi de bunun ne olduğunu biliyordu: Av başlamıştı. Nagornaya'nın kuzey sınırına varabilmeleri için, şimdi hepsinin şansa ihtiyacı vardı.

"Sana ne diyebilirim ki?" diye Ahmet isteksiz yanıtladı. "Bu onun soluğu işte."

"Kimin soluğu?" dedi ekip şefi etkilenmemiş görünerek, silahlığından uygun kalibrede kurşunu çıkarmak için sırt çantasını yere koydu.

Ahmet fısıldadı. "Kimin olacak? Nagornaya'nın soluğu."

"Göreceğiz bakalım" diyen Hunter, küçümser bir tavırla sırıttı. Homer'e, ekip şefinin çarpılmış yüzü sanki canlanmış gibi geldi; oysa değişen bir şey yoktu, her zamanki gibi donuktu, sadece yüzüne vuran ışıktı onu böyle gösteren.

Yaklaşık yüz metre ileride diğer ikisini de gördüler: Zeminden üzerlerine gelen yoğun donuk beyaz bir sis, önce çizmelerini yaladı, sonra dizlerine uzandı ve nihayet kemerlerine kadar bütün tüneli kapladı. Sanki yavaş yavaş hayali, soğuk ve acımasız bir denizin içine dalıyorlardı, bulanık su üstlerini örtene kadar, her adımda biraz daha derine iniyor gibiydiler.

Görünürde hiçbir şey yoktu. El fenerlerinden yayılan ışık, bu garip sis bulutunun içinde örümcek ağındaki sinekler gibi asılı kalıyordu. Zor bela birkaç adım ilerlediklerinde, takatları tükenmiş, bitik bir halde boşlukta kalıyorlardı. Gürültüler, sanki kuş tüyü yastıkların altına sıkışıp kalmış gibi boğuk geliyordu adamların kulaklarına ve her adımda inanılmaz zorlanıyorlardı; sanki traverslerin üzerinde değil de yoğun bataklıkta yürüyor gibiydiler.

Soluk almak da giderek zorlaşıyordu; nemden çok buradaki alışılmamış tatsız havanın etkisiydi bu. Bu havayı solumak için kendilerini zorluyorlardı, ama sanki havayı değil de buradaki bütün oksijeni emip yerine kendi zehrini akıtan kocaman, yabancı bir varlığın nefesini soluyorlarmış duygusunu bir türlü üzerlerinden atamıyorlardı. |

Homer her olasılığa karşı maskesini yeniden kafasına geçirdi. Hunter ona şöyle bir bakıp bir elini keten kumaştan yapılmış omuz çantasına soktu ve her zamanki maskesinin üstüne bu defa lastikten bir ikinci maske geçirdi. Şimdi sadece Ahmet maskesizdi.

Ekip şefi olduğu yerde durup bir şeyler duymak umuduyla yırtık kulağını Nagornaya'ya verdi ama havadaki yoğun bulanıklık yüzünden istasyondan gelen seslere bir anlam veremiyordu. Sonra çok uzaklarda ağır bir şey yere düşmüş gibi bir ses duyuldu, ardından uzun bir iç çekiş geldi; bir insanınkine ya da canlı bir yaratığın sesine benzemeyen alçak bir tondaydı. Ardından isterik bir halde madeni bir cızırdama başladı; sanki güçlü bir el, duvar boyunca uzanan kalın çelik borulardan birini hışırtıyla büküyordu.

Hunter, kafasındaki kirli düşünceleri atmak istercesine başını şöyle bir salladı, sonra kısa namlulu makineli silahını bırakıp onun yerine orduda kullanılan çift şarjörlü, namlu altından mayın atan bir Kalaşnikof aldı: "Hadi bakalım, sonuna geldik" diye mırıldandı.

İstasyona ayak bastıklarını o anda anlayamadılar; Nagornaya üzerine çöken sis bulutu şimdi domuz sütü kadar yoğunlaşmıştı. Homer gaz maskesinin buğulanmış camlarından istasyona bakarken, kendini okyanusta batan bir geminin güvertesindeki dalgıç gibi hissediyordu.

Sis bulutuna bulaşmadan bir görünüp bir kaybolan duvardaki kabartma rölyefler, Homer'in bu duygusuna pek bir uyuyordu: Rölyefler martıları simgeliyordu, kaba Sovyet şablonlarıyla maden üzerine işlenmişti. Parçalanmış kayalar üzerindeki fosil izlerini andırıyorlardı. "Taşlaşma" diye Homer birden aklından geçirdi, insanın ve yarattığı işlerin yazgısı, taşlaşmaydı... Peki ama oldukları yerden onları kim kazıyıp çıkaracaktı?

Çevrelerindeki buğulu hava canlıydı, farklı yönlere akıyor, titreşiyordu. Yoğun sise ara sıra kimi koyu karaltılar sızıyordu; önce kırık dökük bir vagon ve paslanmış bir kontrol kabini, arkasından kepeklenmiş bir beden ya da mitolojik bir canavarın kafası. Homer, felaketin ardından gelen bütün o yıllarda, vagondaki bu personel odalarını ya da birinci sınıf kamaraları kimlerin işgal edebildiğini düşündükçe korkudan dehşete kapılıyor, ürperiyordu. Nagornaya'da olanlar hakkında bugüne kadar çok şeyler işitmişti ama bunlarla yüz yüze hiç gelmemişti...

"İşte orada! Sağda!" diye Ahmet gürledi ve yaşlıyı kolundan çekiştirdi.

Homer, romatizmalı bedeninden hiç umulmayan bir çeviklikle, elindeki fenerle kendi çevresini şöyle bir dolandı ama fenerinin ölü ışığı ancak, metalle kaplanmış damarlı bir sütunun bir parçasını aydınlatabildi.

"Arkada! Orada, arkada!" Ahmet bir kez daha seslendi ve kurşunları sadece, bir zamanlar istasyonun duvarlarını süsleyen mermer döşeme artıklarını parçaladı.

"Ahmet havadaki o şeyi fazla solumuş olmalı" diye aklından geçirdi Homer. Ama yandan bakınca gözüne birden devasa bir şeye takıldı; iki büklüm olmuş bir halde hareket ediyordu bu şey, çünkü istasyonun ancak dört metre yüksekliğindeki tavanı onun için çok alçaktı ve devasa iriliğine rağmen

oldukça çevik görünüyordu. Sislerin içinden sadece bir saniye kadar göründü ve ihtiyarın silahını üzerine doğrultmasına fırsat vermeden kayboldu.

Homer dönüp umutsuzca ekip şefini arandı.

Ama Hunter görünürlerde yoktu.

"Tamam, bir şey yok. Korkma artık." Biraz soluklanan baba, kızını teskin etmeye çalışıyordu. "Biliyor musun? Metroda öyle insanlar var ki bundan da kötüsünü yapıyorlar." Baba gülmeye çalıştıysa da beceremedi; yüzü, alt çenesi kafatasından ayrılıp yere düşecekmiş gibi çarpıldı.

Saşa da gülümseyerek karşılık verdi babasına ama bu arada, kuruma bulaşmış yanağının üzerinden aşağıya bir damla yaş süzüldü. En azından babası yeniden kendine gelmişti; uzun saatler sonra bile olsa, her şeyi tekrar düşünmek için yeterince zamanı vardı.

Baba "Bu kez hiçbir şey bulamadım" dedi kısık bir sesle. "Affet! Sonunda garajlara kadar gittim. Düşündüğümden uzaktı. Ama bozulup yıkılmamış bir garaj keşfettim. Paslanmaz çelik kilidi iyice yağlanmıştı. Kilidi kırmak mümkün değildi, elimdeki son patlayıcı kapsülü kilide yerleştirdim. 'Belki içeride araba vardır' diye düşünüyordum, yedek parçalar vesaire. Kapsülü patlattım, içeri girdim: Boş. İçerisi boştu. Hiçbir şey yoktu. Pis herifler, neden kapıyı kapatmışlardı ki? Bir de bütün o gürültü... 'Umarım beni duymamışlardır' diye dua ediyordum. Ama garajdan çıktığımda, her yer bu itlerle dolmuştu. 'Tamam, işte bu' diye aklımdan geçirdim." Gözkapakları kapandı ve sustu.

Saşa tedirgin bir halde babasının elini avcuna aldı ama babası gözlerini açmadan, belli belirsiz kafasını salladı. "Korkma, her şey yolunda" dedi sonra yavaşça. Konuşacak gücü kalmamıştı, oysa kızma her şeyi anlatmak istiyordu. Neden elleri boş geri geldiğini, yeniden güçlenip ayaklanana kadar neden bir hafta boyunca sıkıntı çekip aç kalacaklarını ona mutlaka açıklamalıydı. Ama bunu yapamadan, derin bir uykuyu daldı.

Saşa, babasının bacağının yarılan alt kısmı üzerindeki kana bulanmış bandajı yavaşça kontrol etti ve çıkarıp yerine yeni bir kompres koydu. Sonra yerinden doğrulup sıçan kafesine yöneldi, kafesin küçük kapısını açtı. Hayvan önce kuşkuyla dışarı süzüldü, saklanmak ister gibi bir hali vardı ama sonra Saşa'nın istediği gibi, uyuşmuş bacaklarını açmak için demiryoluna sıçradı. Bir sıçanın bıraktığı izlere güvenilebilirdi: Sıçan raylara sıçrarsa, tünelde tehlike yok demekti. Genç kadın rahatlamış halde yatağın bulunduğu yere geri geldi.

"Elbette sağlığına kavuşacaksın. Yine gideceksin" diye yavaşça babasının kulağına fısıldadı. "Ve içinde sağlam arabası olan bir garaj bulacaksın. Ve birlikte arabaya binip buradan sağ salim kurtulacağız. On, belki on beş istasyon ileriye, bizi kimsenin tanımadığı bir yere, yabancı olacağımız bir yere gideceğiz. Kimsenin bizden nefret etmeyeceği bir yere. Tabii eğer böyle bir yer varsa..."

Babasından sık sık dinlediği sihirli masalı şimdi babasına o anlatıyordu. Kelimesi kelimesine tekrarlıyor ve babasının bu eski masalını bu kez anlatan kendisi olduğu için, şimdi ona daha da çok inanıyordu. Babasına bakacaktı. Onu iyileştirecekti. Dünyanın herhangi bir yerinde kimsenin onları umursamayacağı bir yer vardı, olmalıydı.

İkisinin de mutlu olacağı bir yer.

"İşte orada! Orada! Bana bakıyor!"

Ahmet, sanki biri kolundan yakalamış gibi, kısık sesle haykırdı. O ana kadar hiç böyle bağırmamıştı. Yine otomatik silahı ortaya çıktı, sonra tekrar yerine girdi. Ahmet'in boş vermişliğinden eser kalmamıştı. Elleri titreyerek yeni bir fişeği yive yerleştirmeyi denedi.

"Beni gözüne kestirdi. Canıma kastetti. Beni..."

Birden uzaklardan ikinci bir otomatik silahın sesi duyuldu. Ses bir saniye kadar sustu, sonra yeniden başladı. Bu sefer kesik kesik salvolar halindeydi, zor duyuluyordu. Öyleyse Hunter hayatta demekti, hâlâ bir umut vardı. Patlama sesi uzaklaştı, sonra yeniden yakınlaştı ama mermilerin hedefini bulup bulmadığını anlamak mümkün değildi. Homer, yaralı bir canavarın öfkeli gürleyişini duymayı bekliyordu ama istasyon ürkütücü bir sessizliğe bürünmüştü. Esrarengiz sakinlerinin ya bedenleri yoktu ya da dokunulmaz, yaralanmaz bir özellikleri vardı. Onları yaralamak mümkün değildi.

Ekip şefine gelince, o, garip savaşını peronun öteki ucunda sürdürüyordu; kızgın kurşunlardan etrafa yayılan ışıklar benek benek alevleniyor, sonra yeniden sönüyordu. Hayaletlerle göğüs göğüse savaştan adeta sarhoş olmuş bir halde himayesindekileri yarı yolda bırakmıştı.

Homer derin bir soluk aldı ve başını çevirip arkaya baktı. Arkasındaki soğuk, ısrarlı bakışı hissettiğinden beri bunu yapmak istemişti; onu, derisiyle, saçıyla ensesinde hissetmişti. Artık bu sezgisine karşı koyamazdı.

Başının hemen üzerindeki tavanın altında, kendilerinden epey uzakta, koyu sisin ortasından bir kafa gidip geliyordu. Öylesine kocamandı ki, Homer orada, önünde ne olduğunu hemen göremedi. Devir gövdesi istasyonun karanlığına gizlenmişti ve devasa yüzü, ellerindeki işe yaramaz silahlarıyla kendilerini korumaya çalışan minicik insanların üzerinden aşağıya sallanıyordu. Canavarın bu insancıkları yakalamak için pek acelesi yoktu; onlara biraz daha zaman bağışlıyordu anlaşılan.

Homer dehşetten dili tutulmuş bir halde dizlerinin üzerine çöktü. Elinden kayan silahı rayların üzerine düştü. Ahmet boğazını yırtarcasına bağırdı. Yaratık yavaşça ileri doğru hareket etmeye başladı, önlerinde görebildikleri bütün alanı kocaman karanlık bir gövde kapladı, devasa bir kaya gibiydi. Homer gözlerini kapadı, kendini hazırladı ve veda etti. Bunu yaparken aklında sadece tek bir düşünce vardı, kahredici bir düşünce bilinçaltını kemiriyordu: Beceremedim...

Tam o anda Hunter'ın top atıcısından bir alev yükseldi, korkunç bir basınç dalgası kulaklarını sağır etti, yanık et parçaları yukarıdan aşağıya dökülürken, bir yandan da incecik bir ıslık sesi duyuluyordu. İlk kendine gelen Ahmet oldu, Homer'i yakasından tuttuğu gibi ayağa kaldırıp arkasından sürüklemeye başladı.

Koşuyorlar, traverslerin üzerinde tökezliyorlar ama en ufak bir acı hissetmeden yeniden toparlanıyorlardı. Birbirlerini sıkı sıkı tutuyorlardı, çünkü koyu sisin içinde insan önündekinin elini bile göremiyordu. Sanki onları tehdit eden sadece ölüm değil, çok daha korkunç bir şeymiş gibi çılgıncasına koşuyorlardı. En korkuncu, bedenlerin bir daha geri dönmemecesine yok edilmesi, fiziksel ve ruhsal yok oluştu.

Şeytanlar, görünmeden ve en ufak bir ses çıkarmadan, sadece bir adım ötelerinde onları takip ediyordu; onlara eşlik ediyor, yanlarından yürüyor ama saldırmıyorlardı. Sanki dalga geçiyorlardı, kurtulacaklarmış gibi bir hava yaratıyorlardı.

Derken dağılmış mermer duvarların yerine çıkışı gördüler. Nagornaya'dan çıkmayı başarmışlardı.

İstasyon nöbetçileri, şimdi arkalarında kalmıştı. Ama yine de dikkatli olmaları gerekiyordu. Ahmet önden koştu, elleriyle duvarlardaki boruları yokladı, sonra da topallayan ve devamlı oturmak isteyen ihtiyarı kendine çekti.

Homer "Ekip şefine ne oldu?" diye hırıltılı bir sesle sordu, bir yandan da yüzündeki boğucu gaz maskesini çekip çıkardı.

"Sis kalkana kadar burada kalıp bekleyeceğiz. Az sonra varmış oluruz, belki iki yüz metre kadar sonra. Sisten çıkalım... Önce şu sisten kurtulalım." Ahmet durmadan aynı şeyi tekrarlıyordu. "Adımlarımı sayıyorum artık."

Ama ne iki yüz ne de üç yüz adım... Çevrelerindeki sis kalkacak gibi değildi. "Ya sis Nagatinskaya'ya kadar yayılırsa?" diye Homer aklından geçirdi. "Ya Tulskaya ve Nacimovski de sis altında kalırsa?"

"Olamaz... Hiç değilse biraz..Ahmet yüzüncü kez mırıldanıyordu ve birden olduğu yerde durdu.

Öyle ani durmuştu ki, arkadan gelen Homer ona çarpınca ikisi birden yere yuvarlandılar.

"Duvar bitti" diyen Ahmet, dehşetli bir şaşkınlıkla traversleri, rayları ve nemli beton döşemeyi elleriyle yokladı, sanki toprak ayaklarının altından kayacakmış gibi bir korkuya kapılmıştı.

"İşte burada. Ne oluyor kuzum sana?" Homer karanlıkta elleriyle tünelin meyilli bir bölümüne dokunmuştu, duvara sıkıca tutunarak yavaşça doğruldu.

"Kusura bakma" dedi Ahmet, bu arada sessizce düşünüyordu. "Biliyor musun, orada istasyondayken... Oradan bir daha hiç çıkamayacağım sandım. Onun bana bakışından anlamıştım. 'Bana bakışı' derken ne dediğimi anlıyor musun? Beni bırakmamaya, beni almaya karar vermişti. Öyle ki, ömür boyu arada kalacağımı düşündüm. Doğru dürüst bir mezarım bile olmayacaktı." Alçak sesle konuşuyordu, kadın gibi sızlandığı için utanmıştı anlaşılan ve bu yüzden de kendini haklı çıkarmaya çabalıyordu; oysa buna hiç ihtiyacı olmadığını çok iyi biliyordu.

Homer dostça başını salladı. "Sıkma canını, ben de donuma kaçırdım. Ne olacak yani? Gidelim şimdi sahiden çok uzak olmamalı."

Sürek avı artık geride kalmıştı, şimdi rahat bir soluk alabilirlerdi; ayrıca koşmalarına da gerek kalmamıştı. Böylece yollarına ağır ağır devam ettiler, yine kör gibi duvarları yoklayarak, adım adım kurtuluşa doğru. En kötüsünü arkalarında bırakmışlardı ve sis hâlâ dağılmamış olsa da, tüneldeki hava akımı sisi er geç parçalayıp hava menfezlerinden dışarı atacaktı. Onlar da az sonra diğer insanların yanma ulaşmış olacaklar ve orada subaylarının gelmesini bekleyeceklerdi.

Bu, umduklarından da çabuk oldu. Zaman ve mekân sisin içinde yok mu olmuştu? Karşılarında duvar boyunca uzanan -ve gara çıkan-demir bir merdiven duruyordu; tünelin yuvarlak kesiti orada kare şeklini alıyordu, demiryolunun hemen yanında, bir zamanlar rayların üzerine düşen yolcuların hayatını kurtaran bir girinti göze çarpıyordu.

"Baksana!" diye Homer fısıldadı. "Burası bir istasyona benzemiyor mu sence? Bir istasyon!"

"Hey! Burada kimse var mı?" Ahmet var gücüyle bağırdı. "Yoldaşlar! Orada biri var mı?" Attığı anlamsız, adeta bir zafer narası benzeyen kahkahayla vücudu ürperdi. Lambalarından çevreye yayılan sarımtırak, ölgün ışık, bulanık karanlıkta mermerden duvar döşemelerini aydınlattı; zaman ve insanlar bu duvarların önünden iz bırakarak geçmişlerdi. Bir zamanlar Nagatinskaya istasyonunun gururu olan

renkli mozaiklerden teki bile sağlam kalmamıştı. Peki, sütunların mermer kaplamalarına ne olmuştu? Acaba...

Ahmet yanıt almadığı halde, hâlâ bıkmadan bağırmaya ve gülmeye devam ediyordu: Evet siste korkmuşlar ve deliler gibi oradan kaçmışlardı ama şimdi artık bunu umursamıyordu. Homer'e gelince, o huzursuz bir halde duvarda bir şeyler arıyordu, giderek zayıflayan ışığı duvarın üzerinde gezdirip duruyordu. Duyduğu kuşku, vücudunu ürpertiyordu.

Sonunda aradığını buldu. Kırılmış mermerin içine vidalanmış metalden harflerle bir yazı: NAGORNAYA.

İnsan aynı yere asla tesadüfen geri gelmez.

Saşa'nın babası bunu her zaman söylerdi. İnsan bir şeyleri değiştirmek, bir şeyleri iyileştirmek için geri döner. Bazen Tanrı bizi, en son gözden kaybettiği yere yakamızdan tutup geri getirir. Bunu ya verdiği hükmü yerine getirmek ya da ikinci bir şans vermek için yapar.

Bu yüzden de babası ona, gittiği sürgünden vatanı olan istasyona bir daha asla geri dönemeyeceğini anlatmıştı. İntikam alacak, savaşıp kendini ispat edecek gücü kalmamıştı. Epeydir ondan kefaret de istenmiyordu. Bu çok eski, onun o zamanki bütün hayatına mal olan, gerçekten çok eski bir hikâyeydi. Ama herkes layığını bulmuştu, buna emindi.

Şimdiyse ebedi sürgünde yaşıyorlardı, çünkü Saşa'nın babasının artık telafi edebileceği hiçbir şey kalmamıştı ve Tanrı da bu istasyondan geçmemişti.

Kendilerini kurtaracak plan, yani onları yukarıya götürüp onlarca yıldan sonra henüz paslanmamış bir araba bulma, tamir etme, deposuna yakıt doldurma ve yazgının mahkûm ettiği bu şeytan döngüsünden kurtulma planı çoktan suya düşmüştü.

Saşa'ya göreyse büyük metroya geri dönmek için hâlâ başka bir yol vardı. Yarı onarılmış aletleri, eski takıları ya da küflenmiş kitapları birkaç parça yiyecek ve fişekle takas etmek üzere belli günlerde köprüye gittiğinde, satıcılar ona çok daha fazla şey sunuyorlardı.

Drezinin projektörünü bilerek genç kadının genç siluetine çeviriyorlar, karşılıklı durup birbirlerine göz kırpıyorlar, dilleriyle ağızlarını şapırdatarak kızı yanlarına çağırıyor ve ona ne isterse vermeyi vaat ediyorlardı. Kız vahşi bir tavır takmıyordu. Susup kuşkuyla onlara bakıyordu. Sırtındaki geniş erkek gömleği vücut hatlarını gizleyemiyordu. Yüzüne bulaşan kir ve makine yağı, sanki mavi gözlerindeki ışıltıyı daha da parlatıyordu; öyle bir parlaklık ve aydınlık ki, bazıları dayanamayıp gözlerini başka yöne çevirmek zorunda kalıyordu. Sağ elinde tuttuğu o bıçakla acemice kestiği sarı saçları, ancak kulaklarını kapatıyordu. Isırırcasına kapalı tuttuğu dudaklarındaysa en ufak bir gülümseme yoktu.

Drezindeki adamlar, karşılarındaki bu kurdu önüne atacakları birkaç parça ekmekle yola getiremeyeceklerini çabuk anlamışlar, bu yüzden de onu özgürlük vaatleriyle aldatmaya kalkışmışlardı. O ise hiç yanıt vermemişti. Bu yüzden de onu dilsiz sanmışlar; bu da işi daha da kolaylaştırmıştı. Ama Saşa yine de bir şeyden kesinlikle çok emindi: Karşılığında neyi vermeyi kabul ederse etsin, drezinde asla iki kişilik bir yeri satın alamayacaktı. Bu adamların babasıyla göreceği çok hesabı vardı ve onurlu bir şekilde bunu karşılamasına olanak yoktu.

Kara renkli, askeri gaz maskelerinin arkasında, genizden konuşarak donuk bir yüzle öylece önünde

duran bu insanlar, Saşa için düşmandan başka bir şey değildi. Onlarda insanlık namına bir şey bulamıyordu, hatta geceleri rüyasında bile görebileceği hiçbir şeyi bulamıyordu onlarda.

Telefonları, ütüleri ve çay ocağını traverslerin üzerine koyduktan sonra, on adım geriye giderek satıcılar gelip malları toplayana kadar bekledi. Satıcılar malları aldıktan sonra, içinde kurutulmuş domuz eti olan birkaç paketi savurup attılar, bir avuç da fişek bıraktılar rayların üzerine; kızın yerde sürünerek onları nasıl topladığını gözleriyle görmek istiyorlardı. Sonra drezin hareket etti ve yeniden gerçek dünyanın içine daldı. Saşa tekrar eve döndü, evde onu bir yığın bozuk alet bekliyordu; bir tornavida, bir lehim lambası ve eski bir dinamodan dönüştürülmüş bir bisiklet. Selenin üzerine sıçradı, gözlerini kapadı ve hayalinde uzaklara doğru yol aldı. Neredeyse yaptığına kendi de inanacak, bulunduğu yerden bir adım bile gidemediğini unutacaktı. Kendine sunulan nimetleri reddetmesi ona daha da güç vermişti.

"Bu lanet olası da ne? Yine neden buraya geldiler?" Homer olup bitenlere bir açıklama bulmak için çırpınıyordu.

Ahmet birden sustu; Homer'in feneriyle neyi aydınlattığını görmüştü. "Gitmeme izin vermiyor... " diye donuk, anlaşılmaz bir sesle mırıldandı.

Çevrelerindeki puslu hava öylesine ağırlaşmıştı ki, neredeyse birbirlerini dahi göremiyorlardı. İnsansız Nagornaya'da uykuya dalan şimdi yeniden hayata dönüyordu: Ağırlaşan hava adamların sözleriyle belli belirsiz hareketlenmişti, görünmeyen gölgeler derinlerde kıpır kıpırdı ve Hunter'dan hâlâ bir iz yoktu... Et ve kemikten yapılmış hiçbir varlık hayaletlere karşı savaşı kazanamazdı; istasyon ses verdikçe onları yakıcı nefesiyle sarıyor ve canlı canlı içine sindiriyordu.

"Git!" diye Ahmet ısrarla öne çıktı. "İstasyon beni istiyor. Sen bunu anlayamazsın. Buraya pek az geldin."

"Bırak artık bu saçmalığı!" diye Homer birden gürledi, kendi bile sesinden ürkmüştü. "Sadece siste yolumuzu kaybettik. Geri dönüyoruz!"

"Buradan ayrılamayız. İstediğin yere gidebilirsin. Eğer yanımda kalırsan, sonunda yine buraya döneceksin. Tek başına başarabilirsin. Şimdi git, lütfen."

"Kes artık!" Homer, Ahmet'i elinden yakaladığı gibi peşinden tünele kadar sürükledi. "Bir saat sonra önümde diz çöküp bana teşekkür edeceksin."

"Karıma haber ver..

İnanılmaz, korkunç bir güç Ahmet'in elini Homer'inkinden çekip aldı, yukarıya, sise, hiçliğe doğru götürdü. Bu kez bağıramadı bile, düpedüz ortadan kayboldu, sanki bir an içinde onlarca atom parçasına bölünmüştü, sanki hiç var olmamıştı.

Homer ise olduğu yerde çılgın gibi dönüyor ve kükrüyor, bir yandan da en değerli fişeklerini peş peşe savuruyordu.

Sonra birden ensesinde şiddetli bir darbe hissetti, ancak bu şeytanlardan birinin vurabileceği kadar şiddetli bir darbeydi bu; çevresindeki bütün evren birden çöküverdi.

5 ANILAR

Saşa pencereye koştu, iterek panjurları açtı. İçeriye taze havayla birlikte hafif bir ışık girdi. Ahşap pencerenin tabanı tam bir uçurumun üzerindeydi, aşağıdan sabahın sisi yükseliyordu. Güneşin ilk ışınlarıyla sis yavaş yavaş dağılacaktı. Saşa o zaman penceresinden sadece uçurumu değil, uzakta çamlarla kaplı dağ eteklerini ve aralarında uzanan yeşil çimenleri, vadiye dağılmış kibrit büyüklüğündeki evleri ve boru şeklinde uzanan çan kulelerini de görecekti.

Sabahın erken saatleri tam da onun sevdiği zamandı. Dağa erken saatte gitmek için, güneş doğmadan yarım saat önce uyanıyordu. Yukarıya; küçük, sade ama pırıl pırıl temiz, sıcacık kulübenin arkasından kıvrılarak yamaca çıkan kayalıklı, açık sarıçiçeklerle bezenmiş bir patika uzanıyordu. Yumuşamış taşlar üzerine bastıkça dağılıyordu, öyle ki tepeye varana kadar Saşa'nın çok kez ayağı kaymış ve düşüp dizini yaralamıştı.

Saşa düşünceli bir halde, gecenin neminden ıslanmış pencere altını koluyla sıvazladı. Şu ana kadar tasasız geçen yaşamını bir anda altüst eden can sıkıcı, uğursuz lanetli bir rüya görmüştü ama serin rüzgârın tenine temasıyla, içini bunaltan sıkıntılı görüntüler de kaybolmuştu. Rüyasında gördüğü ve onu bu kadar sıkıntıya sokan şeyleri artık düşünmek istemiyordu. Bir an önce tepeye varmalı, güneşin doğuşunu karşılamak için acele etmeliydi, sonra da kahvaltıyı hazırlamak, babasını uyandırmak ve yola giderken ki erzağını hazırlamak için yine aceleyle patikadan aşağıya dönmeliydi.

Saşa, babası avdayken bütün bir gün kendi başına kalacak, akşam yemeğine kadar çiçeklerin arasında dolaşan mızmız yusufçuklarla hamamböceklerini kovalayıp duracaktı.

Parmaklarının ucuna basarak yavaşça gıcırdayan döşemelerin üzerinden süzüldü, kapıyı araladı ve kendi kendine hafifçe güldü.

Babası, kızının yüzünde böyle mutlu bir gülücüğü en son yıllar önce görmüştü. Onu uyandırmak istemedi. Ayağı iyice şişmiş ve hissizleşmişti, kan dinmek bilmiyordu. Denilene göre, başıboş bir köpeğin ısırdığı yer hiçbir zaman iyileşmezmiş.

Acaba kızına seslense miydi? Ama yirmi dört saattir evde değildi, çünkü garajlara gitmek üzere yola çıkmadan önce, istasyondan iki blok uzakta, "karınca tepesi" dedikleri prefabrik bir yapı bulmuş, on beşinci katma kadar tırmanmış ve orada bilincini kaybedip bir süre baygın kalmıştı. Saşa bütün gün gözünü kırpmamış olmalıydı; kendisi keşif gezisindeyken kızı hiçbir zaman uyumazdı çünkü. "Biraz dinlenmeli" diye aklından geçirdi.

Herkes ona yalan söylüyor işte. Bana hiçbir şey olmaz.

Keşke kızının şu anda rüyasında ne gördüğünü bilebilseydi, ne iyi olurdu! Kendisi rüya görürken bile gerçekten kopamıyordu. Bilinçaltı nadiren onu sorunsuz gençlik günlerine götürürdü, o da ancak birkaç saatliğine ama uykudayken genelde, terk edilmiş insansız evlerde dolaşırdı. Gördüğü rüya iyiyse, yıkılmamış, sağlam bir ev olurdu; içi hâlâ mükemmel derecede sağlam kalmış alet-edevat ve yıpranmamış kitaplarla dolu bir ev.

Gözünü kapayıp uykuya daldığında, rüyasında geçmişe yolculuk yapmayı düşlerdi. Saşa'nın annesini tanıdığı günlere gitmek isterdi. Henüz yirmi yaşındayken istasyonun garnizonuna kumanda ettiği zamana. O tarihlerde insanlar metroyu, ömür boyu hapsolacakları ve yeraltında zorunlu olarak çalıştıkları ortak bir baraka değil, geçici bir mekân olarak görüyorlardı.

Şimdiki rüyasındaysa çok eskilere değil, yakın geçmişine uzanıyordu. Kendini beş yıl öncesinde

cereyan eden olayların ortasında buldu. Kendi yazgısını, hatta daha da kötüsü, kızının yazgısını belirleyecek olan o gündeydi.

Her zamanki gibi birlikte mücadele ettiği askerlerinin başındaydı. Elinde ateşe hazır bir Kalaşnikof tutuyordu; subay olarak kendisine tahsis edilen Makarov silahıyla tek yapabileceği kafasına tek bir kurşun sıkmaktı. Arkasındaki iki düzine nişancı erin dışında, istasyonda kendisine sadık tek bir kişi bile yoktu. Kalabalık çılgın bir öfkeyle tepiniyor, saldırıyor, elleriyle bariyeri sarsıyordu. Önce birbirine karışan sesler, sanki görünmez bir şefin elindeki değneğin yönetiminde yavaş yavaş ritmik bir koroya dönüşmüştü. Şimdilik geri çekilip istifa etmesini istiyorlardı ama çok geçmeden kellesini isteyeceklerdi.

Bu, aniden ortaya çıkan bir gösteri değildi. Dışarıdan gelen provakatörler işbaşındaydılar. Kimliklerini saptayabilir ve onları tek tek zararsız hale getirebilirdi ama bunun için artık çok geçti. İsyanı bastırmak ve iktidarda kalmak istiyorsa, kendisi için tek çıkar yol vardı: Kalabalığın üzerine ateş açmak. Bunu yapmak için henüz vakit geçmiş değildi.

Parmakları görünmeyen bir tutamağı sıkıca kavramıştı; gözbebekleri, şiş gözkapaklarının altından durmadan sağa sola seğiriyor, dudakları belli belirsiz emirler yağdırıyordu. İçinde yattığı siyah su birikintisi, her dakika biraz daha yayılıyordu. Su onu içine aldıkça, yaşam da ondan o kadar uzaklaşıyordu.

"Nerede onlar?"

Bir şey, Homer'i bu kara sulardan çekip çıkardı. Oltanın iğnesine takılan bir levrek gibi çırpındı, zorlukla nefes aldı ve şaşkın bakışlarını ekip şefine dikti. Nagornaya'daki kikloplara benzeyen dev nöbetçiler hâlâ üzerine yığılıyorlar ve uzun, çok uzuvlu parmaklarını ona uzatıyorlardı; hiç zorlanmadan bacaklarını ikiye ayırabilirler ya da kaburgalarını kırabilirlerdi. Homer gözlerini kapadığı anda etrafını çeviriyorlar, açınca da isteksizce dağılıyorlardı.

Yerinden sıçramaya çalışıyordu ama hafifçe omzuna dokunan el, onu az önce kâbustan çekip çıkaran o çelik kanca gibi yine yakalıyordu. Yavaş yavaş daha rahat soluk almaya başladı ve bakışlarını buruşuk bir yüzün makine yağı gibi parlayan koyu gözlerinin üzerine yoğunlaştırdı... Hunter! Yaşıyor muydu yoksa? Homer başını usulca önce sola, sonra sağa çevirdi: Acaba hâlâ o lanetli istasyonda mıydılar?

Hayır, burası boş, temiz bir tüneldi. Nagornaya girişini kaplayan sis burada neredeyse hiç yoktu. Hunter onu buraya en az yarım kilometre uzaktan taşımış olmalıydı. Rahatlamış bir halde kendini toparladı. Yine de emin olmak için bir kez daha sordu:

"Onlar nerede?"

"Burada kimse yok. Güvendesin."

"Bu yaratıklar... Beni uyuşturdular mı?" Homer alnını kırıştırdı ve kafasının arkasında hâlâ alev gibi yanan şişliği ovaladı.

"O bendim. Sana vurmak zorunda kaldım, başka şekilde paniğe kapılmanı engellemem mümkün değildi. Aksi halde beni yaralayabilirdin."

Hunter sonunda demirci kıskacına benzer kabzasını çözüp yukarıya doğrulttu, elini de yavaşça

belindeki geniş subay kemerinin üzerine kaydırdı; kemerde içinde ştetskin olan bir tabanca mahfazası asılıydı, karşısında ise ne işe yaradığı belli olmayan bir deri kılıf vardı. Ekip şefi kılıfın düğmesini açıp içinden yassı, pirinç bir şişe çıkardı. Şişeyi çalkalayıp tıpasını açtı, Homer'e vermeden önce kendisi koca bir yudum aldı. Bunu yaparken gözlerini bir an kapayınca, ihtiyar bedeninin buz gibi ürperdiğini hisseti: Ekip şefinin sol gözü tamamen kapalı değildi.

"Ahmet nerede? Ona ne oldu?" Homer olanları anımsayınca, yeniden ürperdi.

"Öldü." Ekip şefinin yanıtı donuk ve umursamazdı.

"Öldü" diye ihtiyar mekanik bir şekilde tekrarladı.

O meşum anda canavar, arkadaşının elini kendisinden çekip alırken Homer durumu zaten çoktan anlamıştı. Bu kocaman pençeden kimse sağ kurtulamazdı. Aslında Nagornaya kendisini seçmediği için Homer çok şanslıydı. İhtiyar gözleriyle çevreyi yeniden şöyle bir taradı. Ahmet'in büsbütün ortadan kaybolduğuna hâlâ inanamıyordu. Ellerine baktı; çizik içinde ve kanlıydı. Arkadaşını bu eliyle sıkı sıkı tutamamıştı. Gücü yetmemişti.

"Ahmet öleceğini biliyordu" dedi hafif bir sesle. "Neden beni değil de onu aldılar?"

"O hâlâ yaşam doluydu" diye ekip şefi yanıtladı. "Onlar insan yaşamından besleniyorlar."

Homer kafasını salladı. "Ama bu haksızlık. Onun küçük çocukları var. Onu burada tutan bir sürü şey var... Yani vardı. Oysa ben devamlı arayış içindeyim..

"Yosun yemek ister miydin?" diye Hunter onun sözünü kesti ve Homer'i çekip ayağa kaldırarak konuşmaya son verdi. "Hadi yola devam. Geç bile kaldık."

Homer, adımlarını giderek hızlandıran Hunter'ın peşi sıra seğirtirken, bir yandan da Ahmet'le Nagornaya'ya yeniden neden geldiklerine kafa patlatıyordu. İstasyon tıpkı etobur bir orkide gibi, mikroplu havasıyla zihinlerini altüst edip onları mıknatıs gibi kendine çekmişti. Ama onlar oraya geri dönmemişlerdi, Homer bundan yüzde yüz emindi. Bulundukları bölgenin, batıl inançlı uyanık arkadaşının da ballandırarak anlattığı gibi dolambaçlı olduğuna artık o da iyiden iyiye inanmaya başlamıştı; öyleyse işin sırrı daha kolay anlaşılırdı. Birden olduğu yerde durup elini alnına vurdu, bulmuştu: Bağlantı rayı! Nagornaya'dan birkaç yüz metre kadar arkasında, sol ve sağ tüneller arasında, trenlerin dönüş yapabilmesi için tek raylı bir yol ayırımı vardı. Yol sivri bir kavis yapıyordu, bu yüzden de duvarı takip ederek önce paralel raya ulaşmışlar sonra da duvar birden bitince, yanlışlıkla istasyona geri gelmişlerdi.

Ama şimdi başka bir şeyi daha açıklamak zorundaydı. "Bekle!" diye Hunter'ın arkasından seslendi. Ama Hunter sağır gibi ilerliyor, ihtiyar da soluk soluğa adımlarını hızlandırıyordu. Sonunda ekip şefine yetişip gözlerinin içine bakarak içindekini boşalttı: "Neden bizi yüzüstü bıraktın?"

"Ben mi sizi yüzüstü bıraktım?"

Hunter'ın madeni ve donuk sesinde alaycı bir küçümseme seziliyordu. Homer utancından dilini ısırdı. Doğruydu, istasyondan kaçanlar Ahmet'le kendisiydi; ekip şefini şeytanlarla bir başına bırakmışlardı.

Homer, Hunter'ın Nagornaya'da nasıl çılgınca ve çaresizlikle savaştığını düşündükçe, istasyon sakinlerinin ekip şefinin kendilerini zorladığı savaşı neden kabul etmediklerini çok daha iyi anlıyordu. Acaba korkudan mı kabullenmek istememişlerdi? Ya da onda kendilerinin bir ruh ikizini

mi görmüşlerdi?

Homer cesaretini topladı; şimdi geriye tek bir soru kalmıştı, hepsinden zor bir soru. "Orada, Nagornaya' da... Neden sana hiçbir şey yapmadılar?"

Birkaç dakika geçti. Homer yeniden sormaya cesaret edemedi. Sonra Hunter, duyulur bir sesle, kısa alaycı yanıtını verdi: "Sen olsaydın, kokuşmuş et yer miydin?"

Babası şakayla hep şöyle derdi: "Dünyayı güzellik kurtaracak."

Saşa resimli çay poşetini -yüzü kızararak-aceleyle geniş gömleğinin üst cebine saklamıştı. Yeşil çayın mis gibi kokusunun etrafa yayıldığı küçük dört köşe plastik poşet, Saşa'nın en büyük hazinesiydi. Aynı zamanda ona bir şey daha anımsatıyordu: Evren, mezar kent Moskova'nın içindeki dört kör tünelle yirmi metre derine gömülmüş olan istasyonlarının harap gövdesinden ibaret değildi. Bu çay paketi Saşa'nın onlarca yıl ve binlerce kilometre öteye taşımak istediği bir tür büyülü kapıydı. Onun nazarında hiçbir şeyle ölçülmeyecek kadar da önemliydi.

Buradaki nemli havada kâğıtlar bir süre sonra dağılıyor, parçalanıyordu. Rutubet ve küf sadece kitapları ve dergileri değil, koca bir maziyi de yok ediyordu. Zaten zedelenmiş olan insan beyni, resimler ve takvimlerden yoksun bir ortamda büsbütün bocalamaya başlıyor, koltuk değneksiz bir adam gibi şaşkınlaşıyordu.

Çay poşeti neyse ki sentetik bir maddeden yapılmıştı, dolayısıyla küf mantarları zarar veremediği için, aradan zaman geçse de bir şey olmazdı. Saşa'nın babası bir keresinde, bu malzemenin bozulmaya başlaması için binlerce yıl geçmesi gerektiğini söylemişti. Yani Saşa'dan sonra gelenler de bu poşeti kendi çocuklarına verebileceklerdi bu durumda.

Poşetin üstündeki minyatür gibi olsa da gerçek bir resimdi. Altın sarısı bir çerçeve içinde, poşetin yürüyen banttan çıktığı günkü parıltısıyla, Saşa'yı her baktığında soluksuz bırakacak güzellikte bir manzara vardı. Rüya gibi bir pusun içine gömülmüş dik sarp kayalar, çapraz inen yamaçlara kenetlenmiş çamlardan fışkıran dallar, en yükseklerden aşağılara coşkuyla dökülen şelaleler ve güneşin doğuşunu müjdeleyen erguvani bir ışıltı... Saşa hayatı boyunca bundan daha güzel başka bir şey görmemişti.

Elinde bu poşetle, saatlerce öyle oturup onu seyredebilirdi. Sabahın uzaktaki dağları sarmalayan o puslu havası onu büyülüyor, gözlerini bu manzaradan alamıyordu. Babasının satmadan önce kendisine getirdiği bütün kitapları adeta yutarcasına okuduğu halde, orada yazan hiçbir söz, sarp kayalara bakarken ve orada resmedilen çamların kokusunu içine çekerken hissettiklerini anlatmaya yetmezdi. Onu içine çeken inanılmaz cazibe, bu dünyanın gerçeklerinden çok uzaktı. İlk olarak güneşi görmenin özlemi ve sonsuz bekleyişi...

Çayın markasının yazılı olduğu etiketin arkasına neyin olduğunu düşünüp kafa yormak: Acaba bilinmedik bir ağaç mı? Yoksa bir kartal yuvası mı? Ya da sırtını yamaca vermiş, babasıyla birlikte oturacağı bir yuva mı?

Henüz beş yaşında bile olmayan kızma çay poşetini getiren oydu. Tabii getirdiği zaman poşetin içi doluydu, bu da pek nadir rastlanan bir şeydi. Babası gerçek çay getirerek ona sürpriz yapmak istemişti, o da bütün cesaretini toplayıp çayı bir ilaç gibi içmişti. Ama başından beri, çayın plastik kabı onu garip bir şekilde büyülüyordu sanki. Sanatla pek ilgisi olmayan bu resmin ne ifade ettiğini o

zamanlar ona babası anlatmıştı: Bir Çin kasabasında geleneksel bir dağ manzarasıydı, bir çay paketine yakışan bir baskı. Saşa paketi, hâlâ ona hediye olarak verildiği gün duyduğu aynı heyecan ve hayranlıkla seyrediyordu.

Oysa babasına göre bu minik poşet, Saşa için koca bir dünyanın yerine koyduğu eski püskü bir şeyden öte değildi. Kızı ne zaman güzel olmaktan çok, kötü resmedilmiş bu fanteziye dalıp ruhsal bir transa girse, kendisinin boşa giden, anlamsız hayatına inanılmaz bir hakaret edilmiş gibi hissediyordu. Tepki vermemek için sürekli kendini tutuyor ama çoğu kez bunda pek de başarılı olamıyordu. Sonunda gizleyemediği öfkesiyle belki yüzüncü kez kızma, bu bir gramlık çay paketinde, gözünde bu kadar büyütecek ne gördüğünü soruyordu.

Kızı da yüzüncü kez küçük hazinesini gömleğinin cebine sokuyor ve sıkılarak yanıt veriyordu:

"Baba... Öyle güzel ki."

Nagatinskaya'ya kadar Hunter yolda bir saniye durup beklemiş olsaydı, Homer bu yolu almak için üç misli zaman harcardı. Tünelden, bu kadar güvenli ve bilinçli bir şekilde geçemezdi.

Ekip, Nagornaya'dan direkt geçiş karşılığında korkunç bir bedel ödemek zorunda kalmıştı ama yine de üçünden ikisi sağ salim geçmeyi başarmıştı; eğer siste yollarını kaybetmemiş olsalardı, üçü de üstesinden gelebilecekti. Aslında ödedikleri bedel her zamankinden daha yüksek değildi. Hem Nacimovski Prospekt'te hem de Nagornaya'da bugüne kadar görülmedik şeyler başlarına gelmemişti.

Zaten bütün mesele Tulskaya'ya kadar uzanan tünellerde değil miydi? Şimdi hepsi son derece sakindi ama bu, gergin ve lanetli bir sessizlikti. Hunter tehlike daha yüz metre yaklaşmadan onu sezebiliyordu, hatta kendisinin dahi pek iyi bilmediği bir istasyonda bile, onu neyin beklediğini önceden sezmişti. Ama galiba bu içgüdüsünü burada yitirmişti; onlarca tecrübeli savaşçının da başına bu gelmemiş miydi?

Şu anda kafalarını meşgul eden bu sırrın cevabı Nagatinskaya'da saklı olabilirdi. Öyle hızlı bir tempoda yürüyorlardı ki, Homer düşüncelerini güçlükle toparlayabiliyordu. Bir zamanlar bunca sevdiği bu istasyonda kendilerini nelerin beklediğini tahmin etmeye çalışıyordu. Söylencelere meraklı biri olarak, Nagatinskaya' da "Satanist Müşavirlik" kurulduğunu ya da istasyon sakinlerinin sıçanlara yem olduğunu düşünüyordu.

Eğer Homer yola tek başına çıkmış olsaydı, hayatta hiçbir şey onu geri döndüremezdi. Sevastopolskaya'da geçirdiği bunca yılda ölümden korkmamayı öğrenmişti. Bu yola çıktıklarında da, bunun hayatının son serüveni olabileceğinin tamamen bilincindeydi; geri kalan zamanını buna feda etmeye hazırdı.

Nagornaya'da canavarlarla karşılaşmalarının üzerinden henüz yarım saat geçmemişti ki, anılarındaki korkular tamamen silinmiş, kaybolmuştu. Dahası, şimdi içindeki sese kulak verdiğinde, ruhunun derinliklerinde belli belirsiz, adeta ürkekçe bir heyecan hissetmeye başlamıştı. Ya orada, derinlerde bir yerde, epeydir beklediği, bugüne kadar ölesiye özlediği bir şey vardı ya da bir şey yeniden uyanıyordu: Evinde hiçbir zaman bulamadığı, tehlikeli keşif gezisinde aradığı bir şey.

Şimdi, ölümü var gücüyle ertelemesi için önemli bir nedeni vardı. Ancak işini bitirdiği zaman, onun gelmesine izin verebilirdi.

Son savaş daha öncekilerin hepsinden çok daha şiddetli olmuş, bu nedenle de sadece birkaç gün

sürmüştü, ikinci Dünya Savaşı'ndan bu yana iki kuşak gelmiş geçmişti, son muharipler ölmüşlerdi, hayatta kalanlarsa savaş korkusu nedir bilmiyorlardı. Bir zamanlar milyonlarca insanın insanlığını çalan bu kolektif çılgınlık, yine bildik siyasi bir enstrüman olmuştu.

Uğursuz, meşum savaş oyunu her geçen gün biraz daha başına buyruk olmuş ve sonunda doğru kararları almak için zaman kalmamıştı. Nükleer başlıkların yasaklanması, savaş telaşıyla sümen altına itilmişti: Dramın birinci perdesinde silahlar duvara asılmıştı, sondan bir öncekinde ise, bu defa gerçekten bu silahlarla ateş edilmişti ve tabii, ilk tetiği çekenin kim olduğu o esnada hiç önemli değildi.

Yeryüzündeki bütün büyük kentler aynı anda kül olmuştu. Füze kalkanına sahip az sayıdaki kent de artık yoktu; geri kalan birkaç şehir dışarıdan bakıldığında gerçi hemen hemen sağlam kalmıştı ama radyoaktif ışınlar, kimyevi savaş malzemeleri ve biyolojik silahlar nüfusun büyük kısmını anında yok etmişti. Hayatta kalanların iletişim kurdukları, kırık dökük telsiz bağlantısı birkaç yıl sonra tamamen kesilmişti. O andan itibaren, metronun açık hatlarındaki sınır istasyonlarında yaşayan halk için dünyanın sonu gelmişti.

Bir zamanlar karış karış keşfedilen ve bir avuç yer kalmamacasına iskân edilen yeryüzü, şimdi antik çağlardaki kaos ve terk edilmişliğin uçsuz bucaksız okyanusuna dönüşmüştü. Uygarlığın minicik adaları peş peşe kendi derin sularına batıp kaybolmuşlardı, çünkü petrol ve elektriksizlik insanlığı hızla vahşileştirmişti.

Bir felaket dönemi başlamıştı.

Bilim insanları, çok eski papirüsler ve parşömenlerden arta kalanlar ve parçalanmış kodlarla koca ciltlerden, yüzyıllar süren özenli bir gayretle geçmiş tarihin dokusunu yeniden gün ışığına çıkarmaya çalışmışlardı. Tipografinin bulunması ve ilk gazetelerin çıkmasıyla, matbaalar tarihin dokusunu işlemeyi sürdürmüşlerdi. Son iki yüzyılın kronolojisinde hemen hemen hiç boşluk kalmamıştı: Dünya tarihini belirleyen hemen her gelişme ve her ses, büyük bir özenle belgelenmişti.

Şimdiyse dünyada ne kadar matbaa varsa, hepsi ya tek bir darbede yok edilmiş ya da öylece kendi hallerine terk edilmişlerdi. Tarihin dokuma tezgâhları durmuştu. Geleceğin olmadığı bir dünyada onlara artık kimsenin ihtiyacı kalmamıştı. Dokunun parçalarını şimdi sadece incecik iplikler tutuyordu.

Felaketten sonraki ilk yıllarda Nikolay İvanovitç, ağzına kadar dolu istasyonlarda ailesini bulmak için umutsuzca dolanıp durmuştu. Umudunu çoktan yitirmişti ama yine de, yitik ve öksüz bir halde yeraltının karanlığında şaşkın şaşkın dolanmıştı, çünkü şimdi içinde olduğu bu dünya ile ne yapacağını bilmiyordu. Tünelin sonsuz labirentlerinde ona doğru yolu gösterecek olan Ariadne'nin yumağı (Antik Çağ efsanesine göre uğur ve şans getiren bir yumak) -hayatın anlamı- elinden kaymıştı.

Eski günlere duyduğu büyük özlemle anılarını yeniden hayal edebilmek için gazeteleri toplamaya başladı. "Acaba mezalim önlenebilir miydi?" diye gazetedeki haber sayfalarını ve yorumları araştırmaya koyuldu. İstasyonda tanık olduğu olayları da kendi stilinde yazmaya başladı.

Böylece Nikolay İvanovitç, ipin ucunu kaçırmak yerine ipi göğüsleyen kişi oldu. Dünyanın sonundan kendi sonuna kadar metronun kronolojisini kaleme alan en yakın tarihin yazarı oldu. Başlangıçta gelişigüzel ve belli bir hedef gütmeden topladıklarının şimdi bir anlamı vardı: Zamanın tarumar

olmuş dokusunu zahmetli küçük işlerle onaracak ve kendi eliyle dokumaya devam edecekti.

Diğer insanlar, Nikolay İvanovitç'in bu tutkusunu zararsız bir hayalperestlik olarak görüyorlardı. Nikolay bütün nevalesini eski gazeteleri edinmek uğruna feda ediyor, hayat onu nereye savurursa, orada kendi kişisel sığınağını gerçek bir arşive dönüştürüyordu. Nöbet hizmetine gönüllü başvuruyordu, nöbet yerinden 300 metre mesafedeki ateşin etrafına üşüşen kimi yabanıl heriflerin küçük çocuklar gibi anlattıkları birtakım berbat hikâyeleri dinliyor ve metronun diğer bölgeleriyle ilgili -bölük pörçük de olsa-inandırıcı bilgiler bulup çıkarıyordu. Gerçek olayları, aslı astarı olmayan bir yığın söylentiden adeta süzerek eliyor ve bunları büyük bir özenle okul defterine geçiriyordu.

Bu yaptığı her ne kadar onu oyalıyorsa da, sonuçta yaptıklarının boşuna olduğunu çok iyi biliyordu. Öldükten sonra defter koleksiyonlarına özenle aktardığı bütün bu haberler, bakımsızlıktan çöpe gidecek, hepsi yok olacaktı. Görevden dönmediği bir gün, bütün gazeteleri ve günlük tutanakları sadece ateş yakmaya yarayacaktı ve bu da pek uzun sürmeyecekti.

Sararmış kâğıtlardan geriye sadece dumanla küller kalacak, artık atom parçacıklarından yeni bileşimler, yeni şekiller oluşacaktı. Kısacası, madde yok olmayacaktı. Ama onun asıl saklamayı umduğu, bu sayfalardaki bütün o akıl almaz şeyler ebediyen, bir daha gelmemecesine kaybolacaktı.

İnsan için de aynen böyleydi: Kişi, okul kitaplarında yazılanları bitirme sınavını verene kadar belleğinde tutuyordu. Bütün öğrendiklerini unuttuğundaysa adeta rahatlıyordu. "İnsan belleği çöldeki kuma benziyor" diye düşünüyordu Nikolay İvanovitç. Önemsiz kişilere ait sayılar, tarihler ve adlar, sanki biri bir sopayla kuma yazmış gibi iz bırakmadan kayboluyordu.

İnsanın ancak fantezisini fethettiğiniz anda geriye bir şeyler kalabilirdi; yüreğin çarpmasını hızlandıran, insanı bir şeyler düşünmeye, hissetmeye sevk eden şeyler. Büyük bir kahramanın ve yaşadığı büyük aşkın insanı alıp götüren öyküsü, belleklere kazınıp çağlar boyu bir kuşaktan diğerine aktarılarak bütün bir uygarlık boyunca yaşayabilirdi.

Bu gerçeği anladığı zaman, simyacı -sözüm ona bilim insanı- ve Nikolay İvanovitç olmaktan çıkıp Homer kişiliğine büründü. O andan itibaren, gecelerini birtakım kronolojiler hazırlamakla geçirmiyor, ölümsüzlüğün formülünü arıyordu. Gılgamış Destanı gibi uzun soluklu bir hikâyeyi, Odysseus'un direncini, dayanıklılığını gösterebilecek bir kahramanı aramaya başladı. Homer bu hikâyeyi yazmak için topladığı bütün bilgileri unutabilirdi. Kâğıdın yanarak küle dönüştüğü, geçmişin bir an için sorumsuzca şimdiki zamana feda edildiği bir dünyada, bu kahramanın efsanesi insanların yüreklerini fethedecek ve onları ortak bellek yitiminden kurtaracaktı.

Ama Homer'in bunca özlediği ölümsüzlüğün formülünü bulma zamanı henüz gelmemişti: Kahraman sahnede görünmek istemiyordu. Gazete makalelerini kopyalayıp kâğıda geçirmek Homer'e, efsaneleri nasıl yaratacağını, bir Golem'e nasıl hayat verip onu canlandıracağını ya da kurgusal bir öyküyü gerçek bir hikâyeden daha cazip hale nasıl getirebileceğini öğretmemişti. Çalışma masası Homer için sanki Frankenstein'ın laboratuvarı gibiydi. Dağınık masasının her yerinde, bir destanın birinci bölümünden bölük pörçük alıntıların yer aldığı bir yığın buruşturulmuş sayfa duruyordu ve destandaki karakterler inandırıcı değildi. Uzun geceler masa başında oturmasının tek görünür sonucu, gözaltlarında oluşan koyu halkalar ve ısırmaktan yara olan dudaklarıydı.

Ama Homer yeni kararından hemen vazgeçmeye niyetli değildi. Bu işe yatkın olmadığı, yeni dünyaları

kurgulamanın bir beceri işi olduğunu söyleyip hakkını yiyenlerin bu konudaki kuşkularını hiç üzerine alınmıyordu.

"Bu kabiliyeti kazanana kadar bekleyeceğim" diye sürekli kendini telkin ediyordu ama bu yetenek ve beceri ne zaman gelecekti? İstasyonun boğucu havasında mı? Evdeki çay seremonilerinden arta kalan zamanda mı? Tarımdaki vardiyası sırasında ya da yaşlılığı nedeniyle kendisine pek nadir verilen nöbet günlerinde mi? Hayır, onun asıl heyecana, coşkuya, serüvene, tutku fırtınasına ihtiyacı vardı. Belki günün birinde, bilincindeki engeller yıkılır ve yaratıcı yapıtına başlayabilirdi.

Nagatinskaya en zor günlerinde bile hiçbir zaman boş kalmamıştı. Her zaman bu istasyonda yaşayan birkaç kişi olurdu. Gerçi yaşanacak en güzel yer değildi; çünkü burada hemen hiçbir şey yetişmiyordu ve yukarıya çıkışlar da kapatılmıştı. Ama istasyon yine de arada bir ortadan kaybolmak ya da sevgiliyle gizlice buluşmak isteyen kimilerinin işine yarıyordu.

Ama şimdi tamamen boştu.

Hunter sessiz ama hızlı adımlarla merdivenlerden çıkıp perona geldi. Homer de soluk soluğa peşinden gelip sinirli sinirli etrafına bakındı. İstasyon karanlıktı, sadece tavanda asılı lambanın hafif ışığında havada uçuşan toz tanecikleri ışıldıyordu. Nagatinskaya'ya zaman zaman gelen konukların üzerine oturduğu paçavralar ve kartonlardan oluşmuş yığınlar zemine dağılmıştı.

Homer sırtını bir sütuna dayadı ve yavaşça kaykılıp yere oturdu. Nagatinskaya, bir zamanlar zarif ve renkli mermer mozaikleriyle en sevdiği istasyonlardan biriydi. Ama şimdiki ruhsuz ve karanlık halinin önceki görünümüyle hiçbir ilgisi yoktu.

Homer şaşkın ve kararsız mırıldandı: "Bir Tanrı'nın kulu yok."

"Bir kişi dışında" diye ekip şefi itiraz ederek başıyla işaret etti.

"Demek istediğim..." diye ihtiyar söze başlayacakken, Hunter bir el işaretiyle sözünü kesti.

İstasyonun öteki ucunda, sütunların bittiği ve ekip şefinin projektörünün uzanamadığı yerde, bir şey yavaşça sürünerek perona yaklaşıyordu.

Homer yere devrildi, ellerine dayanarak güç bela doğruldu. Hunter'ın lambası sönmüş, kendisi de havada adeta toz olmuştu. Homer korkudan ter basmış bir halde, eliyle güvenlik kolunu yokladı ve tüfeğin dipçiğini sıkıca omzuna bastırdı. Uzaktan kulağına boğuk iki el silah sesi geldi. Cesaretlenen Homer sütunun arkasına baktıktan sonra hızla öne seğirtti.

Peronun ortasında Hunter dimdik duruyordu. Ayaklarının dibinde ne olduğu belli olmayan, zayıf ve zavallı bir şekil kıvrılmış yatıyordu. Sadece yastık ve paçavralardan oluşmuş gibiydi, insana pek benzemiyordu ama öyleydi. Yaşı ve cinsiyeti anlaşılmıyordu, kire bulanmış yüzünde sadece gözleri görünüyordu. Anlaşılmadık seslerle sürekli inliyor ve üzerine eğilmiş duran ekip şefinden sürünerek uzaklaşmaya çalışıyordu. Görüldüğü kadarıyla, ekip şefi onu iki bacağından vurmuştu.

"Herkes nerede? Niye burada kimse yok?" Hunter, çizmesiyle evsizin arkasından sürüklediği pis kokan paçavra yığının üzerine bastı.

"Herkes gitti... Beni yüzüstü bıraktılar. Burada bir başıma kaldım" diye yerde yatan şey çatlak bir sesle konuştu. Bu arada ellerini, düz granit döşeme üzerinde kaydırıyor ama bir adım bile ileri gidemiyordu.

"Nereye gittiler?"

"Tulskaya'ya ..."

Homer yanlarına ulaşmış, söze karışmıştı. "Orada neler oluyor?"

Evsiz pis pis sırıtarak "Nereden bileyim?" dedi. "Oraya gidenlerin hepsi geberdi. Git onlara sor. Benim tünele gidecek gücüm kalmadı artık. Burada öleyim daha iyi."

Ekip şefinin pes etmeye niyeti yoktu. "Neden buradan gittiler?"

"Korkuyorlardı şef. İstasyon her geçen gün biraz daha boşalıyordu. Sonunda gitmeye karar verdiler. Kimse de geri dönmedi."

"Hiç kimse mi?" Hunter tabancasının namlusunu kaldırdı.

"Kimse... Sadece biri" diye adam sözünü düzeltti. Namlunun ağzının giderek üzerine doğrulduğunu fark edince, büyütecin altındaki bir karınca gibi olduğu yerde büzüldü. "O Nagornaya'ya gitti. Ben uyudum. Sadece hayal etmiş de olabilirim."

"Ne zaman gitti?"

Evsiz kafasını salladı. "Saatim yok. Belki dün, belki bir hafta önce."

Başka soru gelmedi ama tabancanın namlusu hâlâ sorguya çekilenin alnına bakıyordu. Hunter susuyordu, sanki tükenmiş bir hali vardı. Garip bir şekilde zor soluk alıyordu; sanki serseriyle yaptığı konuşma gücünü tüketmiş gibiydi.

"İzin var mı?" Evsiz konuşmaya başladı.

"Al, zıkkımlan!" diye ekip şefi hırladı ve Homer ne olduğunu anlamadan Hunter iki el ateş etti. Parçalanan alnından fışkıran koyu kan zavallının açık gözlerinin üzerinden aşağıya doğru aktı. Evsiz yere yuvarlandı, bir paçavra yumağından başka bir şey değildi artık. Hunter ona bakmadan silahının yatağına dört yeni fişek daha yerleştirip rayların üzerine atladı. Sonra da ihtiyara seslendi: "Biz kendimiz buluruz artık."

Homer iğrenerek cesedin üzerine eğildi, bir bez parçası alarak evsizin parçalanmış kafasının üzerine örttü. Elleri hâlâ titriyordu.

"Neden öldürdün onu?" diye sordu.

"Bunu kendine sor" diye Hunter donuk bir sesle yanıtladı.

Bütün gücünü toplasa bile sadece gözlerini açıp kapatabiliyordu. Yeniden kendine gelip uyanması garipti. Belki bir saate yakın bilinçsiz yatmıştı ve bu süre içinde hissizlik, buz tabakası gibi bütün bedenini sarmıştı. Dili boğazında kurumuştu, göğsünün üzerinde de sanki bir ton ağırlığında bir yük vardı. Şimdi kızma "hoşça kal" bile diyebilecek gücü kalmamıştı; oysa bilinçsiz halinden kurtulup ebediyeti ertelemeye değecek hayattaki tek kişi kızıydı.

Saşa artık gülmüyordu. Şimdi huzursuz bir rüya görüyor olmalıydı; kollarını kavuşturmuş, kaşları çatık, yatağında kıvrılmış yatıyordu. Daha çocukken kâbus gördüğü zamanlar babası onu hep uyandırırdı, şimdiyse sadece yavaşça göz kapaklarını hareket ettirecek kadar gücü vardı.

Ama sonunda bunu yapmak bile ona zor geldi.

Saşa uyanana kadar ayakta kalmak istiyorsa, mücadele etmeyi sürdürmeliydi. Zaten yirmi yıldan fazladır hep mücadele ediyordu; her gün, her dakika ve ölesiye yorgun düşmüştü. Vurmaktan yorgun, saklanmaktan yorgun, kovalamaktan yorgun. Kanıtlamak için, ümit etmek için, yalan söylemek için.

Bilinci giderek daha da donuklaşırken, sadece iki arzusu vardı: Bir kez daha kızı Saşa'nın gözlerine bakabilmek ve sonra ebedi huzura kavuşmak ama bunu yapmaya izin yoktu. İçinde kabaran geçmişin görüntüleri gerçekle iç içe geçti, bütünleşti. Bir karar vermeliydi: Ya diğerlerinin direncini kıracaktı ya da kendi yıkılacaktı. Ya cezalandıracak ya da cezasını çekecekti.

Muhafızlar safları kapamışlardı. Muhafızlardan hepsi ona sadıktı. Burada ve o anda ölmeye hazırlardı, kalabalıktan sıyrılıp silahsızlara ateş etmeye hazırdılar. Metronun henüz kimsenin mat edemediği son istasyonunun komutanıydı o, aynı zamanda artık var olmayan bir konfederasyonun da başkanı. Bu askerlerin üzerinde tartışılmaz bir otoritesi vardı; asla yanılmaz, yolundan şaşmazdı ve askerlerin hepsi hiç düşünmeden bütün emirlerini yerine getirirdi. Bütün sorumluluğu yine her zamanki gibi kendisi üzerine alacaktı.

Şimdi geri adım atarsa, istasyon önce anarşi batağına saplanacak ve ardından, eskiden beri kendi sınırlarını aşarak kendi topraklarına sürekli yeni topraklar katan o kızıl imparatorluk galeyana gelip istasyonu ele geçirecekti. Ama eğer göstericilerin üstüne ateş açtırırsa, o zaman iktidar kendinde kalacaktı -en azından belli bir süre. Eğer kitlesel imha ve işkenceden çekinmezse, iktidar hep onun olacaktı.

Otomatik tüfeğini omzuna aldı. Aynı anda arkasındaki askeri birlik de onu izleyerek tüfeklerini omuzladı.

Önünde kıyamet koparan sadece birkaç yüz protestocu değil, kocaman bir insan kalabalığıydı. Yumrukları sıkılmış, dişlerini bileyen bir sürü insan.

Silahın emniyetini açtı. Birlik de aynı şekilde yanıt verdi. Artık ne olacaksa olacaktı, kadere yakasından yapışmanın zamanı gelmişti.

Namluyu kaldırıp tetiğe bastı. Tavandan kireçler döküldü. Kalabalık bir an sessizleşti. Askerlerine silahlarını indirmelerini işaret etti ve bir adım öne çıktı. Karar vermişti.

Derken daldığı anılarından kurtuldu.

Saşa hâlâ uyuyordu. Uzun bir soluk aldı, ona son bir kez bakmak istedi ama gözkapaklarını kaldıramıyordu. Sonsuz bir karanlık yerine, önünde inanılmaz mavilikte bir gökyüzü gördü; berrak ve açık, tıpkı kızının gözleri gibi.

"Olduğun yerde kal!"

Homer şaşkınlıktan neredeyse sıçrayıp ellerini havaya kaldıracaktı ama hemen toparlandı. Tünelin içinden -büyük ihtimalle megafonla gelen bu çağrı onu şaşırtmıştı. Ekip şefiyse hiç heyecanlanmış görünmüyordu. Saldırıya geçmeyi bekleyen gergin bir kobra gibi, sırtındaki ağır otomatik silahını belli etmeden öne geçirdi.

Hunter, ihtiyarın sorduğu son soruyu yanıtlamadığı gibi, o andan beri onunla tek kelime de konuşmamıştı. Nagatinskaya'dan Tulskaya'ya kadar olan bir buçuk kilometrelik yol, Homer'e Golgatha yolu kadar uzun gelmişti. Bu tünelin sonunda ölümün onu bekliyor olmasından korkuyordu ve

Hunter'ın temposuna ayak uydurmakta da giderek zorlanıyordu.

En azından şimdi, kendini ölüme hazırlamak için zamanı vardı, yine eski günleri düşünmeye koyuldu. Elena'yı anımsadı, ona egoist davrandığı için kahroluyor ve içinden ondan af diliyordu. Hafif bulanık bir ışıkta Tverskaya istasyonundaki o büyülü, hafif yağmurlu yaz günü yeniden gözlerinin önüne geldi. Yola çıkmadan önce elindeki gazeteleri ne yapacağını bilemediğine üzülmüştü.

Ölmeye hazırdı, canavarlar tarafından parçalanacak, devasa sıçanlar onu yiyecek, etrafa yayılan gazlar onu zehirleyecekti. Tulskaya'nın gelenleri içeri alıp dışarıya hiçbir şey bırakmayan bir kara deliğe dönüşmüş olması başka nasıl açıklanabilirdi ki?

Ama bu gizemli istasyona girip de insan sesini duyunca, ne düşüneceğini bilemedi. Acaba Tulskaya sadece işgal mi edilmişti? Eğer öyleyse, keşif ekiplerini -üstelik hepsini aynı anda- Sevastopolskaya'dan buraya kim göndermişti ve tünelden bu istasyona göç eden bütün bu serserileri kadın, yaşlı demeden öldüren kimdi?

Uzaktan gelen ses "Otuz adım öne çıkın!" diye seslendi.

Ses Homer'e şaşılacak denli tanıdık geldi; düşünecek zamanı olsaydı, sesin kime ait olduğunu çıkarabilirdi. Sevastopolkayalı biri olamaz mıydı?

Hunter Kalaşnikofunu kolunun üzerine koyarak adımlarını saymaya başladı. Ekip şefinin otuz adımı, Homer'in elli adımına denkti. Önlerinde belli belirsiz bir barikat göründü, bir yığın malzeme üst üste konarak yapılmıştı. Garip ama buradakiler kendilerini savunmak için hiç ışık kullanmıyorlardı.

Yığının arkasından bir ses "Lambaları kapatın!" diye emir verdi, "içinizden biri yirmi adım daha öne çıksın!"

Hunter Kalaşnikofun emniyetini açıp ilerledi. Homer yine geride kaldı; emre karşı gelmeye cesaret edememişti. Zifiri karanlıkta yavaşça bir traversin üzerine çöktü, eliyle duvarı yoklayarak sırtını dayadı.

Hunter'ın adımları, emredilen mesafeden duyulmaz oldu. Biri ona anlaşılmaz bir şeyler soruyor, o da dişlerini gıcırdatarak yanıtlıyordu. Sonra durum birden alevlendi: Az önceki çekingen ama sakin seslerin yerine küfürler ve tehditler duyulmaya başladı. Anlaşılan Hunter görünmeyen nöbetçilerden bir şeyler istiyor, onlar da vermekte direniyorlardı.

Şimdi neredeyse karşılıklı bağırmaya başlamışlardı, Homer birkaç sözcüğü anlar gibi oldu... Ama sadece son sözcüğü net duyabilmişti:

"Cezalandırın!"

O anda bir Kalaşnikofun takırtısı konuşmayı kesti, ona bir petşeneg makineli tüfeğinin şiddetli salvosu karşılık verdi. Homer kendini boylu boyunca yere attı, silahının emniyet kolunu çekti, ateş edip etmeyeceğini kestiremiyordu. Edecekse kime edecekti? Ama o silahını doğrultana kadar her şey normale döndü.

Kesik kesik gelen mors sinyalleri arasındaki kısa sessizlikte, birden, tünelin derinliklerinden yayılan tiz bir ciyaklama duyuldu. Homer bu ciyaklamayı dünyada hiçbir şeyle karıştıramazdı.

Gizli büyük kapı kapanmıştı! Tonlarca çelik dişli bir yivin içine gömülmüştü ve artık canhıraş

feryatlar, makineli tüfek sesleri boğuk boğuk duyuluyordu.

Büyük metroya tek giriş kapanmıştı.

Sevastopolskaya için artık hiçbir umut kalmamıştı.

6 ÖTE TARAFTAN

Bir dakika sonra, Homer her şeyi kafasında kurguladığını düşünüyordu: Tünelin sonunda belli belirsiz görünen barikat, Megafondaki kendisine tanıdık gelen o bölük pörçük sesler... Işık sönünce gürültüler de kesildi. Homer kendini, idam edilmek üzere kafasına torba geçirilmiş bir hükümlü gibi hissetti. Zifiri karanlıkta ve aniden oluşan sessizlikte sanki bütün dünya bir anda yok olmuş gibiydi. Homer bu kozmik karanlıkta kendisinin de yok olup olmadığından emin olmak için eliyle yüzünü yokladı.

Sonra kendine geldi, eliyle fenerini buldu ve titreşen ışığı önüne, birkaç saniye önce görünmeyen çatışmanın olduğu yere doğrulttu. Çatışma sırasında sığındığı yerden yaklaşık otuz metre kadar uzakta, tünel bir çıkmazda sona eriyordu. Çelik bir kapı, tünel boyu ve genişliğindeki geçidi giyotin gibi tam ortadan bölmüştü.

Homer yanlış duymamıştı: Biri gerçekten de sıkı sıkıya kapalı gizli barikatı harekete geçirmişti. Homer çelik kapının varlığından haberdardı ama işlediğinden emin değildi. Gördüğü kadarıyla, hâlâ rahatça kullanılıyordu.

Kâğıtlarla uğraşmaktan zayıflayan gözleri, kapının demir duvarına yaslanmış insan siluetini hemen fark edemedi. Homer silahını önüne alıp bir adım geriledi. Önce öte taraftaki adamlardan birinin çıkan kargaşada büyük kapının dışında kalmış olabileceğini düşündü ama sonra hemen fark etti: Gördüğü adam Hunter'dı.

Ekip şefi hareket etmiyordu. Homer'i ter bastı. Çekinerek Hunter'a yanaştı. Kapının paslanmış metalinin üzerinde her an kan izlerini görebilirdi. Ama hayır, bomboş bir tünelde oldukları ve makineli tüfekle Hunter'ın üzerine ateş edildiği halde, ona hiçbir şey olmamıştı, sapasağlamdı. Hunter keskin kulağını kapıya dayayarak gürültülere kulak verdi, anlaşılan sesleri sadece o duyuyordu.

Homer daha yakınma gelince yavaşça sordu: "Ne oldu?"

Ekip şefi ona aldırmadı. Kendi kendine bir şeyler mırıldandı, sanki kapalı büyük kapının öteki tarafında konuşulanları tekrarlıyordu. Kapıdan uzaklaşıp Homer'e yüzünü dönene kadar birkaç dakika geçti.

"Geri dönüyoruz."

"Ne oldu ki?"

"Haydutlar. Takviye istemeliyiz."

"Haydutlar mı?" diye ihtiyar şaşkınlıkla sordu. "Daha önce duyduğum ses sanki..."

"Düşmanlar Tulskaya'yı ele geçirdiler. Onlara saldırmamız gerekiyor. Bunun için de alev makinelerimizi takviye etmemiz gerekiyor."

"Ne için?" Homer iyice donup kaldı.

"Güvenlik için. Geri dönüyoruz." Hunter dönüp bulunduğu yerden uzaklaşmaya başladı.

Homer de onun peşi sıra gitmeden dikkatle büyük kapıyı inceledi, kulağını metal kapıya dayayarak içeriden gelen bir iki konuşmayı yakalamaya çalıştı. Ama sessizlikten başka hiçbir şey duymadı.

Homer birden, Hunter'a inanmadığını düşündü. İstasyonu kim ele geçirdiyse, ne yaptığı hiç anlaşılmamıştı. Gizli kapıyı niçin kapatmışlardı? Sırf kendilerini iki adamdan korumak için mi? Bunlar ne biçim haydutlardı ki, gelip onları öldürecek yerde, silahlı adamlarla görüşme yapmayı tercih etmişlerdi?

Nöbetçilerin söylediği o uğursuz "Cezalandır!" sözcüğü de ne demek oluyordu?

Saşa'nın babası her zaman "Hiçbir şey insan hayatından daha değerli değildir" derdi. Ona göre, bunlar boşa söylenmiş sözler değildi ama çoğu kişi bunu pek bilmezdi. Aslında çok başka düşündüğü zamanlar da olmuştu; bütün hattaki en genç askeri komutan olması boşuna değildi.

Yirmili yaşlardayken insan öldürmek ve ölüm kavramları üzerine henüz pek fazla kafa yormuyordu. Yaşam ona, en kötü durumda bile sil baştan başlayabileceği bir oyun gibi geliyordu. Dünyadaki tüm orduların, gençleri henüz okul çağındayken askere alması rastlantı değildi. Savaşı oyun sanan bu gençlere sadece tek bir kişi hükmediyordu; onun nazarında da savaşan ve/veya ölen binlerce kişi, herhangi bir kâğıt parçası üzerinde mavi ya da kırmızı oktan başka bir şey ifade etmiyordu. Bu kişi bir bölüğü ya da alayı feda etmeye karar verdiği zaman, kopan bacakları, karından fırlayan barsakları ya da yarılan kafataslarım aklına bile getirmiyordu.

Öyle bir zaman gelmişti ki, babası kendini nasıl küçümsüyorsa, o da düşmanlarını öyle küçümser olmuştu. Bir zamanlar, kendi başını tehlikeye atacak görevleri büyük bir rahatlıkla kabul ederdi. Ama bunu yaparken de asla düşüncesiz davranmaz, aksine hesaplı ve temkinli hareket ederdi. Akıllıca, gayretli ama aynı zamanda karşısındakinin hayatını umursamaksızın ve onun gerçeğine duyarsız bir tavırla, yüreğinde en ufak bir vicdani sızı hissetmeden. Ama hayır, yine de kadınların ve çocukların üzerine asla ateş açmamıştı, asker kaçaklarım ise kendi elleriyle idam etmişti. Düşmanının ateş mevzilerine her zaman en önde giden de kendi olmuştu. Acıyı çoğu kez umursamamıştı. Zaten çoğunlukla hiçbir şey umurunda olmamıştı.

Ta ki Saşa'nın annesine rastlayana dek.

Annesi, Saşa'nın zaferlere alışık babasını umursamaz haliyle etkilemişti. Onu önceleri makineli tüfeklere yönelten tutkusu, bu kez beklenmedik bir şekilde çok başka bir mecraya sürüklemişti; silah tutkusu bu kez umutsuz bir saldırı ve uzun vadeli bir kuşatma hırsına dönüşüp tehlikeli bir hal almıştı.

Gönül işlerinde de fazla zorlanmamıştı; kadınlar tutkularını kendiliğinden ayaklarının önüne sermişlerdi. Onların kendilerini vermelerinden ve uysal hallerinden ahlaksızca yararlanmış, tanıdığı her yeni kadınla ihtiraslarını tatmin edebilmişti; tabii bu karısına âşık olmadan önceydi, oysa baştan çıkardığı kadına olan ilgisini genelde daha ilk geceden yitirirdi. Onun enerjik yapısı ve şöhreti kızların gözlerini kamaştırırdı; öyle ki hiçbiri eskilerin o çok iyi bildiği "daha iyi tanıyabilmek için erkeği bekletme ve oyalama" taktiğini uygulamayı akıl bile etmiyordu.

Aslında o da sadece çantada keklik olacaktı, dipçiğinde bir kertik daha. Ama çok geçmeden bir şeyi

iyice anladı: Birleşmeyi ileriye atıp erteledikçe, kadın onun nazarında daha da önem kazanıyordu. Günün sadece bir saatini bile onunla geçirmeyi bir zafer gibi kabul ediyordu. Görünüşe bakılırsa, kadın ona biraz eziyet çektirmeye meyilliydi. O güne kadar yaptığı hizmetlere kuşkuyla bakıyor, ilkelerini ciddiye almıyordu. Katı yürekliliğine sövüp sayıyor, vicdanını sarsıyordu; öyle ki neredeyse kendi gücünden ve koyduğu hedeflerden kuşkuya düşecek hale geliyordu.

O yine de bütün bunlara tahammül ediyordu. Üstelik bu durum hoşuna da gidiyordu. Kadını tanıdığından beri geçmişi üzerinde düşünmeye başlamış, kendinden tereddüt eder hale gelmişti, sonunda çaresizliğini hisseder olmuştu. Çünkü bu kadına nasıl yaklaşması gerektiğini bilemiyordu; onunla geçirmediği her dakika için müthiş üzülüyordu. Bir yandan da, onu henüz kazanmadan kaybetmekten korkuyordu. Aşktı bu ve birden kadın onu, gümüş bir yüzükle ödüllendirdi. Onsuz, yaşamın nasıl üstesinden geleceğini bilmediğini fark edince, ancak o zaman teslim bayrağını çekti.

Bir yıl sonra da Saşa dünyaya geldi.

Artık iki insanın hayatını yarı yolda bırakamazdı, zaten kendisi de kolay kolay hayata veda etmemeliydi.

Henüz yirmi beş yaşında, dünyanın bildik bir yerinde, en güçlü ordu emrindeyken, vereceğin tek bir emirle yeryüzünü durduracağını hayal edersin, bu hayalden kurtulmak da zordur. Ama bir insanın hayatına son vermek için kişinin fazla bir güce gereksinimi yoktur, ölüye hayatını geri vermeye ise kimsenin gücü yetmez.

Bunları kendisi de biliyordu: Tüberküloz karısını çok geçmeden elinden alacak, o ise onu kurtaramayacaktı. İşte o anda içinde bir şeylerin sızladığını hissetti.

Saşa tam dört yaşındaydı, ama annesini çok iyi anımsıyordu. Annesi öldükten sonra tüneldeki o tüyler ürperten boşluk da hâlâ bütün açıklığıyla anılarındaydı. Ölümün yakınlığı onun küçücük dünyasında dipsiz bir uçurum açmıştı, o da sık sık aşağıya bakıyordu. Sonra uçurumun kenarları yavaşça kapandı; uykusunda annesini çağırmaktan vazgeçene kadar iki ya da üç sene geçti.

Babasıysa bunu bugüne kadar hep yapmayı sürdürdü.

Acaba Homer meseleyi doğru ele almamış mıydı? Eğer destandaki kahraman kendisini ona göstermek istemiyorsa, o zaman belki onun gelecekteki sevgisiyle işe başlayabilirdi. Belki kahramanı, onun güzelliği ve gençliğiyle etkileyebilirdi.

Eğer Homer sevgilinin hatlarını özenle belirlerse, o zaman kahramanı günün birinde ortaya çıkar mıydı? Kadının büyük bir aşkı olması için, iki figür ideal bir şekilde birbirini tamamlamalıydı. Sonuçta Homer'in destanında kahraman, mükemmel bir karakterle ortaya çıkmalıydı.

Homer'in kafasında tasarladığı iki kahraman, Novoslobodskaya istasyonunun duvarlarındaki dağılmış vitrayların cam parçaları gibi birbirine uyum sağlamalıydı. Çünkü o parçalanmış vitraylar bir zamanlar bütündü; yeniden birleşmek üzere yapılmışlardı... Homer eski klasiklerin başardığı bu şeyi aşırmakta bir sakınca görmüyordu.

Söylemek yapmaktan kolaydı. Mürekkep ve kâğıttan genç bir kadın yaratmak... Homer kendini bu işe yatkın görmüyordu. Üstelik, duyguları inandırıcı bir şekilde yansıtabileceğinden de pek emin değildi.

Elana'yla olan ilişkisinde aralarında sıcak bir şefkat vardı ama birbirlerini kayıtsız şartsız, gözü

kapalı bir şekilde sevebilmekte geç kalmışlar, bunun için çok geç tanışmışlardı. O yaştakiler için, artık tutkuları dizginlemekten söz edilemezdi; geçmişlerindeki sıkıntıları arkada bırakmak ve yalnızlıklarını azaltmak için bir araya gelmişlerdi.

Nikolay İvanovitç'in gerçek ve tek aşkı yukarıda, çok gerilerde kalmıştı. Ama sevgisinin yüzeyde kalanı da öylesine silinmişti ki, yazacağı romanına artık gerçek bir örnek olamazdı. Ayrıca karısıyla olan ilişkisinde pek öyle olağanüstü bir şey ya da atıf yapacak kahramanlıklar da yoktu.

Nükleer felaket Moskova üzerinde patlak vereceği sırada, Nikolay'a, bir süre önce emekliye ayrılan tren kondüktörü Serov'un yerine geçmesi teklif edilmişti; bu, maaşının iki misli artması demekti. Ama yeni görevini devralmadan önce, birkaç gün izin yapacaktı. Karısına telefon etmiş, o da kendisi için özel olarak şarlotka yapacağını söylemiş, şampanya almak ve çocuklarla kısa bir gezinti yapmak üzere evden çıkmıştı.

O ise, izne çıkmadan önce son bir vardiya daha yapmak zorundaydı.

Nikolay İvanovitç trenin kondüktör kabinine girdiğinde, gelecekte buranın yeni kaptanı olacağını biliyordu, mutlu bir evliliği vardı ve aydınlık bir geleceğe giden tünelin başındaydı. Ama çok değil, yarım saat sonra, Moskova üzerine gelen felaketle yirmi yaş birden yaşlanmıştı. Son istasyona vardığında, Nikolay artık yıkılmış, çaresiz ve yalnız bir adamdı. Belki de bu yüzden, bir mucize sonucu sağlam kalmış olan bu trenle her karşılaştığında, o garip istek içinde alevleniyordu: Kendine ayrılan sürücü yerine oturmak, donanım panelini elleriyle okşamak ve trenin ön camından tünelin diğer bölümlerini seyretmek. Trenin hâlâ hareket edebileceğini hayal etmek.

Geriye dönebilmek için.

Bunu, ekip şefinin çevresindeki tüm tehlikeleri ondan uzaklaştıracak bir alan yaratacağı ortaya çıktığı zaman anlamıştı. Ekip şefi de bunu biliyor olmalıydı. Nagornaya'ya varmalarına bir saatten az kalmıştı. Bu kez, bu hat üzerinde karşılarına çıkacak bir engel yoktu.

Homer her zaman bunu hissetmişti: İster keşif ekibi, ister tüccarlar olsun, tünele girmeye cesaret eden herkes, metro için yabancı varlıklardı. Metronun kan damarlarına sızan mikroplardı. Kendi istasyonlarının sınırları dışına çıktıkları anda, çevrelerindeki hava ateş alıyor, gerçek parçalara ayrılıyor ve birden inanılmaz yaratıklar peydahlanıyordu; bunlar, metronun insanların karşısına çıkardığı yaratıklardı.

Hunter'a gelince, o bu karanlık hatlar için yabancı bir organizma değildi, sanki metronun damarlarında hareket eden canavarı rahatsız etmiyordu. Hatta ara sıra, tüneli saran o karanlığın bir parçası olmak için elindeki lambayı söndürüyordu. Sonra sanki görünmeyen akıntılara kendini kaptırmış gibi iki misli bir hızla ileri atılıyordu. Homer her ne kadar bütün gücüyle arkasından koşsa da, hep Hunter'ın gerisinde kalıyor, kendi gibi bir ihtiyarı beklemesi için ona sürekli arkadan seslenmek zorunda kalıyordu.

Dönüş yolunda Nagornaya'dan kazasız belasız geçtiler. Sis dağılmıştı, istasyon uykudaydı. Şimdi istasyonu baştan sona görmek mümkündü. O esrarengiz gulyabanilerin nerede saklanmış olabilecekleri ise tam bir bilmeceydi. Burası bildik, terk edilmiş bir duraktı: Nemli tavanda tuz tortuları birikmişti, peronun üzerini hafif bir toz tabakası kaplamıştı, kurum bağlamış duvarların üzerinde oraya buraya kömürle yazılmış birtakım uygunsuz sözler göze çarpıyordu. Yerdeki garip

çizimler ve sütunlarla mermer sıvaların üzerindeki kahverengi lekeler ancak ikinci kez bakıldığında fark edilebiliyordu; lekeler sanki biri tarafından ovulmuş gibi parçalanmış ve dağılmıştı.

Ama Nagornoya'da fazla kalmadılar, kısa zaman içinde istasyonu arkalarında bırakmışlardı ve ilerlemeye devam ettiler. Homer ekip şefini takip ederken Hunter' daki dokunulmazlığın büyülü kozası sanki onu da içine almış gibiydi, kendini öylesine güçlü hissediyordu. İhtiyar böyle zorlu bir yürüyüşü yapabildiğine ve bu gücü nereden bulduğuna kendi de şaşıyordu.

Ama yine de konuşmaya gücü yetmiyordu; zaten konuşabilseydi de Hunter ona cevap vermezdi. Kendini neden bu suskun, acımasız ve varlığından bihaber görünen ekip şefine teslim ettiğini gün boyunca kendine defalarca sorup durmuştu.

Nacimovski Prospekt'in iç bayıltan kokusu giderek yaklaşıyordu. Homer'e kalsa bir an önce burayı terk ederdi. Ekip şefi temposunu yavaşlattı. İhtiyar gaz maskesinin altında bile kokuya tahammül edemezken Hunter, bu ağır ve kokuşmuş çürümüşlükten farklı ayrıntılar algılayacakmış gibi etrafı kokluyordu.

Ceset yiyiciler bu kez de büyük bir saygı gösterip onlardan uzaklaşmışlardı; yarı kemirilmiş kemikleri fırlatıp atmışlar, dişledikleri et parçacıklarını yerlere tükürmüşlerdi. Hunter istasyonun ortasındaki tepenin üzerine tırmandı, ayak bileklerine kadar parçalanmış cesetlere gömüldü ve durup uzun uzun çevreye göz gezdirdi. Anlaşılan aradığını bulamamıştı, umutsuzca başını salladı ve tepeden inip yeniden yola devam etti.

Homer'e gelince, o aradığını bulmuştu. Ayağı kayıp yere düşmüş ve o esnada, kanla ıslanmış kurşun geçirmez bir yeleği parçalamaya çalışan genç bir ceset yiyiciyi ürkütmüştü. Homer'in gözü birden, yana yuvarlanmış bir Sevastopolskaya miğferine ilişti. Aynı anda maskesinin görme camları buğulandı ve sırtından aşağıya soğuk terler boşandı.

Umutsuzca bulantısını bastırmaya çalıştı, kemik parçalarının üzerinden sürünerek miğferin sahibine ait bir bilgi araştırmaya koyuldu. Kimlik yerine pis bir kırmızıya bulanmış küçük bir not defteri buldu. İlk önce en arka sayfayı açtı, şöyle bir not yazılıydı: "Sakın saldırıya geçmeyin!"

Daha küçükken babası Saşa'ya ağlamaması gerektiğini öğretmişti ama şimdi elinde, yazgısına karşı koyabileceği hiçbir şeyi kalmamıştı. Gözyaşları kendiliğinden sel gibi yanaklarından aşağıya süzüldü, göğsünden zayıf, acılı bir inilti çıktı. Aslında ne olduğunu hemen anlamıştı ama yine de kabullenmek için saatlerdir uğraşıyordu.

Yardım etmesi için babası ona seslenmiş miydi? Ölmeden önce acaba kendisine önemli bir şey söylemek istemiş miydi? Ne zaman uykuya daldığını bilmiyordu, şimdi de uyanık olduğundan tam emin değildi. Belki de babasının hâlâ yaşadığı bir başka dünya vardı. Bencilce uykuya dalıp babasını ölüme göndermediği bir başka dünyada yaşıyordu, kim bilir?

Saşa bunları düşünürken bir yandan da babasının serin ama hâlâ yumuşak olan elini tutuyor ve kendiyle konuşur gibi onunla konuşuyordu: "Bir otomobil bulacaksın, yukarıya gideceğiz, arabanın içine oturup yola koyulacağız. İçinde bir müzik CD'si olan o teybi getirdiğin günkü gibi yine güleceksin."

Babası önce, onu uyuyor sansınlar diye, başı öne eğik, çenesi göğsünde, bir sütuna dayanmış ve olduğu yerde dimdik oturmuştu. Ama sonra gövdesi yavaşça yere, kan dolu çukurun içine kaymıştı;

artık Saşa'ya yaşıyor rolü yapmaktan yorulmuştu.

Saşa'nın babasının yüzünde her zaman görmeye alışık olduğu kırışıklar kaybolmuştu. Babasının elini bıraktı, rahatça yere uzanmasına yardım etti ve başından ayağına kadar tüm bedenini parçalanmış bir örtüye sardı. Onu başka şekilde defnetme olanağı yoktu. Aslında cesedi, bir gün yeniden berrak bir maviliğe bürünecek olan gökyüzüne bakması için yukarıda bırakabilirdi. Ama o gün gelene kadar, babasının cansız bedeni yukarıda dolanan yaratıklara çoktan yem olurdu.

Oysa bu istasyonda kimse ona dokunamazdı. Güneydeki kör tünellerden gelecek hiçbir tehlike yoktu; orada canlı olan tek şey etrafta uçuşan böceklerdi. Kuzeyde tünel sona eriyor ve yarısı yıkılmış, paslı bir metro köprüsüne uzanıyordu. Köprünün öte yanında insanlar yaşıyordu ama içlerinden hiçbiri merak edip köprüyü geçmeyi aklına getirmezdi. Öte tarafta yanmış boş bir araziden başka bir şey olmadığını herkes bilirdi. Bu boş arazinin hemen yanında, ölüme mahkûm edilen iki sürgünün yaşadığı bir nöbetçi istasyonu bulunuyordu.

Babası olsaydı, burada tek başına kalmasına asla izin vermezdi; zaten artık bunun hiçbir anlamı yoktu. Ayrıca Saşa çok iyi biliyordu ki ne kadar uzağa giderse gitsin, bu lanetli zindandan kaçmaya ne kadar çabalarsa çabalasın, kendini asla kurtaramayacaktı; bu artık olanaksızdı.

"Baba... Lütfen, beni affet" dedi hıçkırarak.

Babasının parmağındaki gümüş yüzüğü çekip çıkararak pantolonun ön cebine koydu. Sonra içinde sıçan olan kafesi aldı -sıçan hâlâ hareketsiz duruyordu-yavaşça kuzeye yöneldi, arkasında birkaç damla kan bırakmıştı.

Rayların üzerine inip tünele henüz ayağını basmıştı ki, terk edilmiş bir gemiyi andıran boş istasyonda şaşılacak bir şey oldu. Birden karşı taraftaki tünelin ağzından uzun bir alev yükseldi ve babasının cesedine uzandı. Ama alevler, cesede ulaşamadan tekrar karanlık dipsizliğe çekildi;

sanki cesedin ebedi istirahat hakkına saygı göstermişti.

"Geri geliyorlar! Geri geliyorlar!" Ses telefon ahizesinden geliyordu.

Istomin ahizeyi kulağından uzaklaştırıp inanamayan gözlerle baktı.

"Kim onlar?" Deniş Mihailovitç oturduğu iskemleden öyle bir fırladı ki, elindeki çay fincanı devrildi ve pantolonuna geniş, kahverengi bir leke yayıldı. Çaya küfrederek sorusunu yineledi.

"Kimler mi?" diye İstomin mekanik bir şekilde yanıtladı.

"Ekip şefiyle Homer" diye ahizeden gıcırtılı bir ses geldi. "Ahmet öldü."

Vladimir İvanovitç bir mendille favorilerini sildikten sonra hafifçe şakaklarını kuruladı. Askerlerden biri öldüğünde, akrabalarını haberdar etmek onun göreviydi.

Telefonu yeniden bağlatmadan önce başını kapıdan dışarıya uzatarak emir erini çağırdı. "Hemen ikisini bana getir! Ve soframı da hazırlat!"

Bürosuna geçti; nedendir bilinmez, duvardaki fotoğrafları elleriyle düzeltti, metro planının önünde duralayıp kendi kendine bir şeyler mırıldandı, sonra Deniş Mihailovitç'e döndü. Mihailovitç kollarını göğsünün üzerinde kavuşturmuş, sırıtıyordu.

Albay bıyık altından gülerek "Wolodya randevusuna gitmeye hazırlanan bir kız gibi davranıyorsun" dedi.

"Ah, sen hiç sinirli değilsin, öyle mi?" diye istasyon şefi yanıtı hemen yapıştırdı Deniş Mihailovitç'in nemlenmiş subay pantolonunu göz ucuyla işaret ederek.

"Ben mi? Niye ki? Ben hazırım. İki hücum kıtası burada. Bir gün daha, sonra harekete geçiyoruz."

Deniş Mihailovitç, önündeki masanın üzerinde duran mavi bereyi hafifçe okşadı, ayağa kalkıp bereyi kafasına geçirdi. Böyle daha resmi görünüyordu.

Odanın önünde telaşlı ayak sesleri duyuldu. Emir eri, elinde, içinde alkollü bir sıvı olan bir şişeyle kapı aralığından kafasını uzatmış, soran bakışlarla bekliyordu. İstomin eliyle işaret etti: "Daha sonra, daha sonra!"

Nihayet tanıdık, boğuk bir ses duyuldu, kapı ardına kadar açıldı ve eşikte geniş bir gölge belirdi. Ekip şefinin arkasında yaşlı masalcı dolanıp duruyordu; şef, her nedense onu da beraberinde getirmişti.

"Hoş geldiniz!" İstomin sandalyesine oturdu, sonra yeniden kalktı ve sonra tekrar oturdu.

"Eee, ne oldu?" diye sert bir sesle sordu.

Ekip şefi bakışlarını bir ona bir buna gezdirdikten sonra, istasyon şefine döndü: "Tulskaya istasyonu gezgin bir haydut çetesi tarafından işgal edildi. Herkesi öldürdüler."

Deniş Mihailovitç, gür kaşlarını kaldırarak sordu: "Bizim adamlarımızı da mı?"

"Bildiğim kadarıyla evet. İstasyonun kapısına kadar gittik. Orada olaylar çıktı, savaştık ve onlar da bariyeri sürgülediler."

"Büyük gizli kapıyı mı?" İstomin parmaklarıyla masanın kenarını sıkıca kavrayıp yerinden doğruldu. "Şimdi ne yapmamız gerekiyor?"

"Saldıracağız." Ekip şefiyle albay, ikisi aynı anda konuşmuştu.

"Hayır saldırmamalıyız."

Bu, arkadan birden sesini yükselten Homer'di.

Saşa sadece uygun zamanı kollamak zorundaydı. Eğer günleri karıştırmadıysa, drezin gecenin sisinde az sonra görünecekti. Burada, tünelin yeraltından yarılmış bir damar gibi fırladığı yerde, geçirdiği her dakika, hayatının bir gününe mal olacaktı. Ama beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Sonsuza uzanan bu köprünün öte tarafında, sadece pazarın kurulduğu günlerde, bir tek içeriden açılabilen gizli kapıyla karşılaşacaktı.

Bugün Saşa'nın elinde pazarlayacak malı yoktu ve aksine eskisinden daha çok şey satın almak zorundaydı. Drezindeki adamların, canlıların dünyasına girebilmesi karşılığında ondan ne isteyecekleri umurunda bile değildi.

Saşa eskiden, günün birinde babasıyla birlikte başka bir istasyona gitmeyi ne çok hayal ederdi; bir sürü insanın yaşadığı, birileriyle dostluk kuracağı, özel biriyle karşılaşabileceği bir istasyona gitmeyi.

Babasından gençliğinden söz etmesini istemişti bir gün. Sebebi de sadece o pırıl pırıl geçen çocukluğuna yeniden dönme isteği değildi; kendisini gizliden gizliye annesi gibi görmesi ve babasının yerine yakışıklı bir erkek koyup aşkla ilgili çocuksu hayaller kurmasıydı. Günün birinde, büyük metroya geri döndükleri zaman, insanlara nasıl davranacağını unutmuş olmaktan korkuyordu. Bu insanlar kendisiyle ne hakkında konuşmak isteyeceklerdi?

Ama şimdi drezinin gelmesine birkaç saat, hatta belki de birkaç dakika kala, kadın olsun, erkek olsun diğerleri artık hiç umurunda değildi. İnsan onuruna yakışan bir yaşamın düşüncesi bile babasına ihanet ediyormuş gibi hissetmesine sebep oluyordu. Eğer babasını kurtarabileceğini bilseydi, geri kalan günlerini bir saniye bile tereddüt etmeden bu istasyonda geçirirdi.

Saşa, babası ölüm-kalım savaşı verirken, kavanozdaki mum bitmeden alevi yeni bir fitille güçlendirdi. Babası bir keşif gezisinde, ganimet olarak bir kasa dolusu mum almıştı ve Saşa da bu mumlardan birkaçını her zaman tulumunun geniş ceplerinde taşıyordu. Bedeninin bu mumlar gibi olduğunu ve babası öldüğünde, onun bir parçasının da böylece kendi bedenine geçtiğini hayal etmek hoşuna gidiyordu. Acaba drezindeki insanlar, bu yoğun siste, mumla verdiği işareti algılayabilecekler miydi?

Bugüne kadar dışarı sadece arada sırada kafasını uzatıp bakmıştı, dışarıda mümkün olduğu kadar az kalmalıydı çünkü. Babası bunu yasaklamıştı; zaten babasının şişen guatrı onun için yeterli bir uyarıydı. Babasını yalnız bırakmıyordu; öyle ki dışarı çıkacak olsa, kapana kıstırılmış bir köstebek gibi kendini hep kötü hissederdi; huzursuz bir şekilde çevreyi kolaçan eder ve aşağıda, önünden akan bulanık nehre bakmak için köprünün ilk kirişine kadar gitmeye pek nadir cesaret ederdi.

Ama şimdi istediği kadar zamanı vardı. Nemli soğuk rüzgârda titreyerek ve iki büklüm vaziyette birkaç adım attı. Alacakaranlıkta, çıplak ağaçların arasından yıkılmış gökdelenlerin tepeleri fark ediliyordu. Nehrin yağlı, koyu suyunda kocaman bir şey şapırdıyor ve uzaklardan insan sesine benzer iniltiler geliyordu.

Bu gürültülere birden acıklı bir feryat karıştı.

Saşa yerinden sıçradı, elindeki mumlu kavanozu yukarıya kaldırdı; yanıt olarak köprüden kendisine belli belirsiz bir ışık uzatıldı. Harap, eski püskü bir drezin kendisine doğru geliyordu, güç bela sisi yarıyor, projektörünün zayıf ışığını geceye veriyordu. Saşa geriye kaçtı: Bu, her zamankinden farklı bir drezindi, sürüklenircesine ilerliyordu, içindeki insanlar kollar aracılığıyla tekerlekleri döndürmek için sanki olağanüstü güç harcıyorlardı.

Drezin nihayet Saşa'dan yaklaşık on adım uzakta durdu. Sırtında koruyucu, ilkel bir kıyafet olan, şişman, çam yarması gibi bir adam bütün ağırlığıyla şasiden aşağıya, çakılların üzerine atladı. Yüzündeki gaz maskesinin camlarına elindeki mumların dans eden şeytani alevleri yansıyordu, bu yüzden Saşa adamın gözlerini göremedi. Adam, elinde tahta dipçikli bir asker Kalaşnikofu tutuyordu.

Saşa "Ben buradan gitmek istiyorum" diye heyecanla konuştu ve başını kaldırıp karşısındaki adama baktı.

Korkuluğa benzer adam, "Git-mek" diyerek, alay edercesine sözcüğü uzatıp tekrarladı. "Peki karşılığında ne vereceksin?"

"Elimde hiçbir şey kalmadı." Bakışlarını adamın maskesinin çelik çerçeveli camlarına dikti.

"Herkesten alınacak bir şey vardır mutlaka. Özellikle de kadınlardan."

Sürücü homurdandı, sonra sustu. "Yani babanı burada tek başına mı bırakacaksın?"

"Elimde hiçbir şey kalmadı" diye Saşa tekrarladı ama bu kez bakışlarını yere indirdi.

"Zaten o da çoktan geberdi." Maskenin arkasındaki ses yarı rahatlamış, yarı hayal kırıklığına uğramış gibiydi.

"Böylesi daha iyi. Burası zaten hoşuna gitmeyecekti."

Silahın namlusu Saşa'nın tulumunun fermuarını yakalayıp yavaşça aşağıya çekmeye başladı.

"Bırak onu" dedi Saşa kısık bir sesle ve sonra bağırarak geri sıçradı. Elindeki mum kavanozla birlikte yere düştü, kırılan cam parçaları etrafa dağıldı ve bir an içinde alevler söndü, her taraf karardı.

"Buradan giden kimse bir daha dönmez, bunu hâlâ anlamadın mı?" Korkuluk, donuk camlardan kıza umursamaz bir tavırla baktı. "Senin vücudun, zaten bana bu yolculuğu ödemeye yetmez. Belki sadece babanın günahıyla ödeşirsin." Silahını, namlusu öne gelecek şekilde ellerinin arasında döndürdü.

Saşa şakaklarının üzerinde şiddetli bir darbe hissetti. Bilinci ona acımadı ve kendini kaybetti.

Hunter, Nacimovski Prospekt'ten beri Homer'in üzerinden bir an bile gözünü ayırmamıştı; öyle ki Homer not defterine doğru dürüst bakamamıştı bile. Ekip şefi nedense birden pek bir saygılı, merhametli olmuştu, ihtiyarı artık geride bırakmadığı gibi onun temposuna ayak uydurmuş, daha doğrusu kendini oldukça yavaşlatmıştı. Birkaç kez durup kendilerini izleyen biri var mı diye arkasına bakmıştı. Ama her defasında, elindeki fenerin ışığı yaşlının yüzüne vurmuş, zavallı yaşlı da kendini bir an için mahkemede sorguya çekiliyor sanmıştı. Küfretmiş, gözünü kırpmış, kendini toparlamaya çalışmış ve ekip şefinin keskin bakışlarının nasıl bütün vücudunu tepeden tırnağa süzdüğünü, Nacimovski'de bulduğu şeyi gözleriyle yoklayarak üzerinde aradığını hissetmişti.

Aptallık işte! Hunter tabii hiçbir şey göremezdi, çünkü o anda Hunter'dan epey uzaktaydı. Belki Homer'deki değişikliği fark etmiş ve bundan kuşkulanmıştı. Ama bakışları her karşılaştığında, ihtiyarın sırtından terler boşanıyordu. Gözlerinden okuyabildiği en küçük şey bile, ekip şefinin niyetinden kuşkulanmasına yetiyordu.

Ekip şefinin Homer'de aradığı şey, bir günlüktü. Bazı sayfalarına kuru kan lekeleri bulaşmıştı. Homer lekeleri olduğu gibi bırakmış, dokunmamıştı; yorgun ve artık hissizleşmiş parmakları lekeleri dağıtabilirdi. Günlüğün ilk sayfalarındaki çizimler birbirine karışmıştı, yazar harflere bile hâkim olamamıştı; düşünceleri de öylesine almış başını gidiyordu ki, takipte güçlük çekiliyordu.

"Nagornaya istasyonunu kayıp vermeden geçtik" diyordu not defterinde ve sonra devam ediyordu: "Tulskaya'da tam bir kaos yaşanıyor. Metroya giriş yok. Hansalılar kimseyi içeri sokmuyor. Geriye dönmemiz de mümkün değil."

Homer sayfaları çevirmeye devam etti. Göz ucuyla baktığında Hunter'ın kurgandan aşağı inip kendisine doğru geldiğini fark etti. Günlük kesinlikle onun eline geçmemeliydi. Defteri sırt çantasına sokmadan önce aceleyle bir şey daha okudu: "Durumu kontrol altına aldılar. İstasyona giriş kapatıldı, bir komutan görevlendirildi." Hemen arkasından şu geliyordu: "Bundan sonra kim nalları dikecek?"

Yanıtlanmamış bu sorunun üzerinde çerçeve içinde bir tarih vardı. Not defterinin sararmış sayfalarında anlatılan olayların on yıl öncesine ait olduğunu kanıtlasanız bile, bu notlar kesinlikle daha birkaç gün önce yazılmıştı.

İhtiyarın dumura uğramış beyni, neredeyse çoktan unuttuğu bir hızda mozaiğin parçalarını bir araya getirdi: Nagatinskaya'daki uğursuz evsizin görmek istediği esrarengiz gezgini; büyük kapıdaki nöbetçinin kendisine hiç de yabancı gelmeyen sesini ve "Geriye dönmemiz de mümkün değil" cümlesini. Bunları bir araya getirdiğinde, resmin tamamı ortaya çıkıyordu. Belki de tüm bu garip olaylara anlam kazandıran, bu yapışkan sayfaların üzerindeki karalamalardı, kim bilir?

En azından Tulskaya'ya bir saldırı yapılmadığından kesinlikle emindi. Orada olup bitenler son derece karmaşık ve gizemliydi. İstasyon kapısındaki nöbetçileri saatlerce sorguya çeken Hunter da, bunu en az Homer kadar iyi biliyordu.

Bu nedenle, ekip şefine not defterini göstermemeliydi ve tam da bu nedenle, İstomin'in bürosunda ona karşı gelmemişti.

"Saldırmamalıyız" diye tekrarladı.

Hunter, bir savaş gemisi taretini nasıl doğrultuyorsa, aynen o şekilde başını Homer'den yana çevirdi. İstomin iskemlesini geriye itip masanın arkasından öne çıktı. Albay yorgun bir tavırla yüzünü buruşturdu.

"Kapıyı havaya uçuramayız" diye Homer devam etti. "Çünkü orada her yerde kaynak suyu var, bütün hattı anında su altında bırakırız. Tulskaya istasyonu şimdilik böyle korunuyor, su taşkını olmasın diye her gün dua ediyorlar. Paralel uzanan tünel, sizin de bildiğiniz gibi, on yıldan beri..."

"Acaba kapıya vurup onlar açana kadar beklesek mi?" diye Deniş Mihailovitç, Homer'in sözünü kesti.

"Hâlâ etrafından dolanabiliriz" diye İstomin araya girdi.

Albayı şaşkınlıktan öksürük krizi tuttu. Sonra öfkeyle istasyon şefiyle tartışmaya başladı; onu, en iyi adamlarını sakat bırakmakla suçladı, onları mezara mı göndermek istiyordu? Bu sefer ekip şefi sinirlendi ve araya girdi.

"Tulskaya tamamen temizlenmeli. Oradakilerle beraber ne var ne yoksa, istasyon tamamen yok edilmeli.

Orada sizin adamlarınızdan artık kimse kalmadı. Hepsi öldü. Başka kayıp vermek istemiyorsanız, yapılacak tek şey bu. Ne konuştuğumu biliyorum. Bütün gerekli bilgileri topladım." Son sözleri açıkça Homer'e yönelikti.

İhtiyar kendini, aklı başına gelsin diye ensesinden tutup sarstıkları edepsiz bir köpek yavrusu gibi hissetti.

İstomin üniformasının ceketini düzeltti. "Eğer tünel bizim bulunduğumuz tarafta bloke edilmişse, o zaman Tulskaya'ya ulaşabilmemiz için sadece tek bir yol var. Tünelin diğer tarafından, Hansa üzerinden gidebiliriz. Ama oraya silahlı adamlarımızı gönderemeyiz. Bunu aklınızdan çıkarın. İmkânsız."

Hunter eliyle itiraz etti. "Ben bir yol bulurum."

Albay ürperdi.

İstasyon şefi, "Ama Hansa'ya dışarıdan dolaşıp ulaşmak isterseniz, Kahovskaya Hattı üzerindeki ik istasyondan geçip Kaşirskaya istasyonuna kadar gitmeniz gerekir" dedi ve ardından anlamlı bir şekilde sustu.

Ekip şefi kollarını açıp sordu: "Yani?"

"Kaşirskaya istasyonu civarında, tünelde yüksek dozda radyasyon var" diye albay açıkladı. "Buraya yakın bir yere bir savaş başlığı düştü, infilak etmedi ama tehlikeli miktarda radyasyon yayıldı. Orada radyasyona maruz kalan iki kişiden biri bir ay içinde öldü. Ölümler hâlâ devam ediyor."

Bir sessizlik oldu. Homer, İstomin'in bürosundan kimse fark etmeden çıkmak için bu sessizlikten yararlandı. Vladimir İvanovitç sessizliği bozup söz aldı. Anlaşılan, kontrolü kaybeden ekip şefinin Tulskaya'daki gizli kapıyı kırıp açmasından korkmuştu, lafı değiştirdi: "Koruyucu giysilerimiz var. İki tane. Sen yanma en iyi askerlerimizden birini alabilirsin. Biz burada bekleyeceğiz." Deniş Mihailovitç'e göz attı. "Başka ne yapabiliriz ki?"

Albay içini çekti. "Bizimkilere gidelim. Bunu konuşalım, sonra sen de kendine eşlik edecek birini bulursun."

"Gerek yok." Hunter başını salladı. "Ben Homer'i alırım."

Drezin, hem tünel duvarlarının üzerindeki hem de zemindeki parlak sarı şeridi takip ederek ilerliyordu. Dümendeki adam, Gayger sayacının her seferinde artan bir gürültüyle çatırdadığını artık duymazdan gelemezdi. Fren koluna asılarak özür dilercesine homurdandı: "Albay... Koruyucu giysilerimiz olmadan devam edemeyiz..."

"Sadece yüz metre daha" diye Deniş Mihailovitç rica etti. "Gösterdiğin gayret ve sorumluluk nedeniyle sana bir hafta izin. Önümüzde sadece iki dakikalık bir mesafe kaldı ama iki adamın koruyucu kıyafetleri giymesi yarım saat alır."

"Albay, burası en dış sınır" diye dümenci homurdandı ama yine de drezinin hızını azaltmaya cesaret edemedi.

"Dur!" diye Hunter emretti. "Biz yaya devam ederiz. Radyasyon gerçekten çok yüksek."

Frenler gıcırdadı, şasiye asılı projektör sağa sola sallandı ve sonunda drezin durdu. Bacakları aşağıya sarkık bir şekilde drezinin kenarında oturan ekip şefiyle Homer rayların üzerine atladılar. Sırtlarındaki kurşun geçirmez, ağır ve korunaklı giysileriyle kozmonotlara benzemişlerdi.

Bu giysiler inanılmaz pahalıydılar ve nadir bulunuyorlardı. Bütün metroda belki sadece birkaç düzine vardı. Sevastopolskaya'da hemen hiç kullanılmıyorlardı; insanlar bu giysileri çok özel durumlar için saklıyorlardı. En yüksek radyasyona karşı bile korunaklı ve dayanıklıydılar ama içinde hareket etmek de bir o kadar zordu; en azından Homer için.

Deniş Mihailovitç drezini geride bırakıp birkaç dakika Homer ve Hunter'ın yanında yürüdü. Hunter'la ikisi -Homer'in anlamaması için bağlantısız sözcüklerle anlaşılmaz bir şeyler konuştular.

"Onları nereden alacaksın?" diye sordu albay ekip şefine suratını ekşiterek.

"Bana birkaçını verecekler. Başka çareleri yok" diye diğeri boğuk sesle yanıtlayıp önüne baktı.

"Seni kimse beklemiyor. Sen onlar için ölüsün. Ölü, anlıyor musun?"

Hunter bir an durakladı ve subayla değil de, daha çok kendiyle konuşur gibi hafif bir sesle devam etti: "Eğer her şey bu kadar basit olsaydı."

"Tarikattan kaçmak ölmekten beter" diye Deniş Mihailovitç dişlerini gıcırdatarak konuştu.

Ekip şefi, eliyle, albaya selam verircesine ama aynı zamanda da gemi halatı çözer gibi, sert bir hareket yaptı. Deniş Mihailovitç jesti anlamıştı; diğer ikisi sahilden uzaklaşıp fırtınaya doğru yavaşça uzaklaşır ve karanlığa doğru büyük bir yolculuğa çıkarlarken, o rıhtımda kaldı.

Albay selam verdiği elini şakağından uzaklaştırıp drezindeki dümenciye, motoru hareket ettirmesi için işaret etti. Yüreği boşalmış gibiydi. Ültimatom vereceği kimse yoktu, savaşabileceği kimse de. Denizdeki münzevi bir adanın askeri komutanı olarak tek umudu, küçük keşif birliğinin denizde boğulmaması, günün birinde gittiği yerden sağ salim geri dönmesiydi; en azından yeryüzünün yuvarlak olduğunun kanıtı olarak...

Tüneldeki son nöbet noktası Kahovskaya istasyonunun hemen arkasında bulunuyordu ve orada kimsecikler yoktu. Homer'in hatırladığı kadarıyla, Sevastopolskayalılar henüz doğudan saldırıya

uğramamışlardı.

Sarı çizgi, sonu görünmeyen bu beton hortumu sadece rastgele iki bölüme ayırmakla kalmamış, ayrıca birbirlerinden yüzlerce ışık yılı uzakta bulunan iki gezegeni, kozmik bir asansör gibi birbirine bağlamış gibi görünüyordu. Hattın öteki tarafında bulunan iskân edilmiş yeryüzü parçası, neredeyse cansız bir ay yüzeyine dönüşmüştü; iki taraf da aldatıcı biçimde birbirlerine benziyordu. Homer, ayağında tonlarca ağırlıktaki çizmeleriyle takılıp düşmemek için bütün dikkatini oraya vermişti, filtreli ve hortumlu yüz maskesinin altında zorlukla soluk alırken, kendini uzaklardaki bir yıldızın uydusuna gönderilmiş bir astronot gibi hissediyordu. Bu çocukça fanteziyi zihninden uzaklaştırdı;

Çünkü sırtındaki ağır giysiye -ayın üzerinde güçlü bir yerçekimi vardı- ve kendilerinin bu ıssız yerdeki tek canlılar oldukları düşüncesine ancak bu şekilde alışabilirdi.

"Ne bilim ne de bilim kurgu geleceği öngörebildi" diye ihtiyar aklından geçirdi. Homer daha çocukken ona, 2034 yılında insanoğlunun çoktan galaksinin yarısını ya da en azından kendi güneş sistemini fethetmiş olacağını söylemişlerdi. Ama hem geleceğin romanlarını yazan yazarlar hem de bilim insanları, hep insanlığın akılcı ve tutarlı hareket edeceği düşüncesinden yola çıkmışlardı. Sanki insanlık, tembel, düşüncesiz ve zevk düşkünü birkaç milyar birey değil, ortak akıl ve aynı yöne meyilli irade gücüyle donanımlı bir tür arı kovanıydı; sanki uzayı fethetmek gibi bazı ciddi niyetleri vardı. Böyle sanmışlardı. Ama insanlar bunu yapmak yerine bu oyundan sıkılmışlar ve önce elektroniğe, sonra biyo-teknolojiye yönelmek uğruna, bütün girişimlerini, deneyimlerini yarıda bırakmışlardı. Ne yazık ki bu alanların birinde bile etkin bir sonuç elde edememişlerdi; belki sadece nükleer fizikte.

Şimdi o buradaydı; kanatları kırık bir astronot, bu kocaman uzay elbisesi sayesinde sağ kalabilen, Kahovskaya ile Kaşirskaya istasyonları arasındaki tüneli fethetmeye hazır, kendi gezegeni üzerinde bir yabancı. O ve hayatta kalan diğer herkes, kalan her şeyi unutabilirdi. Nasıl olsa yıldızları hiç göremeyeceklerdi.

Garip ki burada, sarı çizginin öte tarafında, bedeni bir buçuk kat bir yerçekimi altında zorlanıyordu ama kalbi ağırlıksızdı. Homer Tulskaya'ya gitmek üzere yola çıkmadan önce Elana'yla vedalaşırken, geri döneceğini düşünmüştü. Ama Hunter onu kendine eşlik etmek üzere ikinci kez seçince, anlamıştı. Bu sefer iş ciddiydi. Bir deneme ve bir açıklama yapması için o kadar çok rica etmişti ki... Sonunda ricası kabul edilmişti. Şimdi bundan kaçmak hem saçmalık hem de onursuzluktu.

Hayati bir görevin basit bir ek iş olarak yerine getirilmeyeceğini çok iyi biliyordu. Kader söz konusu olduğunda, "O gelecek elbet ama belki daha sonra, bir dahaki sefere" gibi söylemlerle geçiştirilemezdi. "Bir dahaki sefer" belki hiç olmayacaktı ve eğer şimdi karar veremiyorsa, o zaman ne için yaşayacaktı ki? Ömrünün kalan zamanını, kimsenin tanımadığı bir Nikolay İvanovitç, istasyonlara meraklı bir çılgın, yaşlı, salyası akan, sapkın, sırıtkan bir masalcı olarak mı geçirecekti?

Ama bir karikatürden gerçek varislerine, bir efsane tutkunundan asıl yaratıcılarına şekil değiştirebilmek, küllerin içinden ortaya yepyeni bir insan olarak çıkabilmek için, Homer önce kendi eski öz benliğini yok etmeli, yakmalıydı. Kendinden sürekli kuşkulandığı, karısına ve evine duyduğu özleme dayanamadığı ve sürekli olarak geçmişi hatırladığı sürece, önündeki son derece önemli şeyleri başaramayacağına kanaat getirmişti. Buna artık bir son vermeliydi.

Yeni çıktığı bu keşif gezisinden, başarabilirse, sağ salim dönecekti. Kuşkusuz Elena için üzülüyordu.

Karısı, Homer'in bir günlük geziden sonra sağ olarak geri döndüğüne önce inanmak istememişti. Onu tekinsiz bir meçhule yapacağı bu uzun keşif gezisinden vazgeçirmek için ise boşuna uğraşmıştı. Kocasını yine gözyaşları içinde uğurlarken, bu kez Homer ona hiçbir şey için söz vermemişti. Karısını kucaklamış ve göz ucuyla kolundaki saatine bakmıştı. Gitme zamanıydı. Bir şeyi çok iyi biliyordu: Yaşamının on yılını öyle bir çırpıda kesip atamazdı; mutlaka hayalinde canlandırdığı acılarla kıvranacaktı.

Yol boyunca ilerlerken, sürekli olarak etrafına bakınacağını sanmıştı. Ama o kaim sarı çizgiyi henüz geçmişti ki, sanki gerçekten ölmüş ve ruhunun, bedenini saran, kurşun gibi ağır, kaskatı giysilerden sıyrılıp yukarılara yükseldiğini hissetmeye başladı. Şimdi artık özgürdü.

Görünüşe bakılırsa, korunaklı elbise Hunter'a fazla ağırlık vermiyordu. Geniş giysi adaleli ve kurda benzeyen bedenini şekilsiz bir dağ gibi şişirmiş ama hareketini engellememişti. Soluk soluğa yürüyen Homer'in yanından ayrılmıyordu ve bunu, Nacimovski Prospekt'ten beri, onu gözden kaybetmemek için yapıyordu.

Nagatinskaya, Nagornaya ve Tulskaya'da gördüklerinden sonra Hunter'la yeni bir yolculuğa çıkmak Homer için pek kolay olmamıştı. Ama sonuçta onu ikna eden bir şey vardı: Ekip şefinin varlığı onda, uzun zamandır özlemini çektiği bir çeşit başkalaşım duygusu yaratmıştı; bu başkalaşımla yeniden doğabilecekti. Hunter'ın kendisini neden yanında sürüklediği Homer için hiç önemli değildi; ister kılavuzluk yapması için, ister ayaklı bir kumanya olsun, umurunda değildi. Homer için asıl önemli olan, içinde bulundukları durumu gözlemek, devam ettiği sürece bundan yararlanıp bir şeyler esinlenmek ve bir şeyleri kayda geçirmek, yazmaktı.

Sonra, Hunter onu yanma çağırınca, Homer onun da kendisinden bir şeyler istediğini sanmıştı. Oysa Hunter'ın istediği, tünelde kendisine kılavuzluk yapıp yol göstermesi ya da olası tehlikelere karşı onu uyarması değildi. Acaba ekip şefi, ihtiyarın istediği şeyi ona vermek ve aynı zamanda, ona sormadan kendisi de ondan bir şeyler almak için mi onu yanma almıştı?

Hunter, Homer'de kendinde olmayan ne bulmuştu acaba?

Hunter'ın yüzündeki duygusuz ifade onu artık yanıltamazdı. Çarpılmış yüzündeki kabuklaşmış maskenin arkasında sürekli açık olan gözlerinde kraterlerinden fışkıran bir volkan fokurduyordu. Huzursuzdu. O da bir arayış içindeydi.

Hunter, Homer'in ileride yazmayı planladığı kitabındaki epik kahraman rolüne pek uygun görünüyordu. İhtiyar başlangıçta biraz tereddüt etmişti ama sonra, birkaç denemeden sonra onu romanına almıştı. Her ne kadar ekip şefinin karakterindeki bazı özellikler -öldürme tutkusu, kısa, kesik ve donuk sözcüklerle konuşması, tutuk davranışları- onu daha ihtiyatlı yapsa da, Hunter artık onun roman kahramanıydı. Başkalarına iletmeleri için polise şifreli talimatlar veren katillere benziyordu. Homer, ekip şefini günah çıkaran bir papaz, bir biyografi yazarı ya da bir şeylerin bağışçısı olarak mı görmüştü, bunu bilmiyordu ama aralarındaki bu garip bağımlılığın karşılıklı olduğunu hissediyordu. Bu bağımlılığın duyduğu korkudan daha güçlü olacağını da...

Homer, Hunter'ın kendisiyle son derece önemli bir konuşmayı yapmakta tereddüt ettiğini, bunu ertelediğini hissediyordu. Ekip şefi ona bir şey sormak ister gibi, devamlı ondan yana başını çeviriyor ama her defasında susuyordu. İhtiyar belki yine istekle gerçeği birbirine karıştırmıştı ve Hunter'ın tünelin bir yerinde boğazlayıp öldüreceği lüzumsuz bir tanıktan başka bir şey değildi.

Ekip şefinin gözü, sık sık Homer'in içine şu lanetli günlüğü sakladığı sırt çantasına takılıyordu. Homer'in, bu günlükteki bir şey üzerinde düşündüğünü hissediyor gibiydi ve bu yüzden de yürürken, yavaş da olsa durmadan ona yaklaşıyordu. Homer'e gelince, günlükteki notları düşünmemek için büyük çaba harcasa da boşunaydı.

Sırt çantasını hazırlamaya pek zamanı olmamıştı, bu yüzden de günlükle ancak birkaç dakika uğraşabilmişti. Tabii bu durumda, kanla yapışmış sayfaları ıslatıp ayırmaya vakit bulamamıştı ama yine de birkaç sayfayı gözden geçirebilmişti. Bu sayfalar, oraya buraya aceleyle resmedilmiş kırık dökük çizimlerle doluydu. Ayrıca sözcüklerin sıralaması da birbirine uymuyordu, sanki sözcükler yazarın elinin altından kaymış, sayfanın bir yerine zor bela kaydedilmişti. Bir anlam ifade etmesi için, Homer sözcükleri doğru sıralamak zorundaydı.

"Bağlantı yok. Telefon cevap vermiyor, muhtemelen bir sabotaj. Sürgünlerden birinin intikamı mı bu? Hâlâ önümüzde."

"Durum ümitsiz. Hiçbir yerden yardım beklenmiyor. Sevastopolskaya'dan yardım istemek bizimkilerin sonu olurdu. Geriye beklemekten başka çare kalmıyor... Daha ne kadar?"

"Bizi dışarı bırakmıyorlar. Çıldırdılar. Eğer ben değilsem, o zaman kim? Kaçmak!"

Başka şeyler de vardı. Tulskaya'ya yeni bir saldırı için yapılan uyarı sözlerinin hemen altında bir imza vardı ama anlaşılmıyordu; kanlı parmaklarla, kahverengi mühür mumuyla damgalanmıştı. Bu adı Homer daha önce duymuştu, hatta sık sık kendisi de dile getirmişti.

Bu günlük, bir hafta önce kervanla birlikte Tulskaya' ya gönderilen telsizciye aitti.

Yol ayrımında, metrodaki depolardan birinin önünden geçtiler. Bu kadar çok radyasyon almamış olsaydı, kuşkusuz çoktan içi boşaltılmış olurdu. Oraya uzanan karanlık tünel, anlaşılan lehimlenmiş ve çelikten takviyeyle alelacele kapatılmıştı. Çubuklardan birine bir tel parçasıyla bağlanmış teneke bir levhanın üzerinde, ölü bir kafatası onlara sırıtıyordu; hemen altında da kırmızı renkli bir uyarının izleri fark ediliyordu. Ama bu izler ya zamanla silinmiş ya da kasten kazınmıştı.

Demir parmaklıklarla kapatılmış bu derin boşluk, Homer'i büyüler gibi kendine çekti. Gözlerini güçlükle ayırırken bu hattın, Sevastopolskaya'da sanıldığı gibi ölü bir yer olmadığını düşündü.

Buradan sonra Varşavskaya'yı geçtiler. Burası kasvetli, paslanmış ve küflenmiş bir istasyondu.

Fayanslı duvarlardan bulanık bir sıvı sızıyordu ve yarı açık duran gizli kapaklardan, yukarıdan aşağıya soğuk bir rüzgâr giriyordu. Devasa bir yaratık, sanki çoktan kokuşmuş olan bu istasyona dışarıdan yapay oksijen vermeye çalışıyordu. Gayger sayaçlarından gelen isterik tıkırtılar, bu mekânı olabildiğince çabuk terk etmeleri için onları uyardı.

Aletlerden biri ruhunu teslim edip diğer aletteki taksimatın sonundaki ibre de durduğunda, Kaşinskaya'ya yaklaşmışlardı. Homer damağında bir acılık hissetti.

"Patlama nerede olmuştu?" diye Hunter sordu.

Homer ekip şefinin sesini, kafası sanki su dolu bir küvetin içindeymiş gibi, çok boğuk duyuyordu. Ekip şefi olduğu yerde durdu -Homer sonunda, kısa da olsa rahat bir nefes alma fırsatı bulmuştu-ve elindeki eldivenle güneydoğuyu işaret etti. "Kantemirovskaya istasyonunda. İstasyonun girişindeki tavan ya da hava menfezi patlama sırasında çökmüştür diye düşünüyoruz. Ama kimse kesin bir şey

bilmiyor."

"Yani bu, Kantemirovskaya'nın terk edildiği anlamına mı geliyor?"

"Çoktan terk edilmişti. Kolomenskaya'dan sonra tek bir canlı kalmadı."

Hunter "Bana demişlerdi ki..." diye tam konuşmaya başlayacakken sustu ve eliyle, Homer'e sessiz olmasını işaret etti. Belli belirsiz birtakım dalgalar hissetmiş gibiydi. Sonunda sordu: "Kaşinskaya'da neler olduğu biliniyor mu?"

"Nereden bileceğiz ki?" Homer, sesindeki alaycı tonun solunum filtresinden dışarı yansıdığından pek emin değildi.

"O zaman sana söyleyeyim. Orada, ikimizi birden, bir dakikada yakıp kavuracak kadar yüksek radyasyon var. Koruyucu elbisenin de sana bir yararı olmaz. Geri dönüyoruz."

"Geri mi? Sevastopolskaya'ya mı?"

"Evet. Oradan yukarı çıkacağım. Belki bu şekilde oraya ulaşırım" diye Hunter düşünceli bir şekilde konuştu. Rotasını çoktan tasarlamış görünüyordu.

Homer kuşkulanmıştı. "Yalnız mı gitmek istiyorsun?"

"Devamlı seninle ilgilenemem. Kendi başımın çaresine bakmalıyım. Nasılsa iki kişi de olsak başaramayız. Tek başıma başaracağım bile şüpheli."

"Anlamıyor musun? Seninle gelmek zorundayım, ben.. Homer bir sebep ya da bahane bulmak için kendini zorluyordu.

"...Sen gebermeden önce anlamlı bir şeyler yapmak istiyorum" diye Homer'in başladığı cümleyi ekip şefi tamamladı. Sesi umursamaz bir tondaydı, zaten Homer de yüzlerindeki gaz maskelerinin sadece tatsız, steril havayı içine alacak şekilde dışarıyı süzgeçten geçirdiğini ve birtakım mekanik, ruhsuz sesleri dışarı verdiğini biliyordu.

İhtiyar gözlerini kapayıp Kahovskaya Hattı'nın son kısa bölümüyle Samoskvorezkaya Hattı'nın(Moskova 2.metrosunun Retşnoi voksal Krasnogvardeyskaya istasyonları arasındaki 2. Hattı) radyoaktiviteye maruz kalmış son kısmı ve Sevastopolskaya'dan Serpuhovskaya'ya giden yol hakkında bildiklerini kendini zorlayarak hatırlamaya çalıştı... Her şeyi hatırlamaya gayret etti ama ona iddialı romanlar, ölümsüz efsaneler yaratacağına dair yalancı umutlar ve boş hayallerden başka bir şey vermeyen o yoksun hayatı hatırlamak istemedi.

"Beni takip et!" diye birden boğuk bir sesle bağırdı ve kendinin bile şaşırdığı bir çeviklikle beceriksizce doğuya, Kaşirskaya'ya, cehennemin ortasına atıldı.

Kız rüyasında, bir duvara zincirle bağlanmıştı ve demir bir halkayı eğeliyordu. Alet gıcırdıyor ve devamlı kayıyordu, çeliğin yarım milimetre daha içine girdiğinde, önündeki belli belirsiz incecik yarık biraz daha açılana kadar bir süre bekliyordu.

Ama Saşa pes etmiyordu. Kana bulanmış parmaklarıyla eğeyi tekrar kavrıyor, bir türlü eğilmeyen metali işlemeye devam ediyordu. Hareketlerinin ritmi önceden belirlenmişti çünkü. En önemlisi, bu ritme aynen uyum sağlaması, zaaf göstermeyip yaptığı işten vazgeçmemesiydi.

Zincirlenmiş ayak bilekleri şişmiş ve hissizleşmişti. Saşa demirleri zorlayıp kurtulmayı başarsa bile kaçamayacağını biliyordu, çünkü bacakları ona itaat etmeyecekti.

Uyandı ve güçlükle göz kapaklarını açtı.

Zincirler rüya değildi. Saşa'nın elleri bileklerinden kelepçeliydi. Kendisi de, monoton bir cırıltıyla güç bela yol alan bir madenci drezininin mal yükleme yerinde uzanmış yatıyordu. Ağzına kirli bir paçavra sokulmuştu, şakakları ağrıyor ve kanıyordu.

"Beni öldürmedi" diye aklından geçerdi. Ama neden?

Yattığı yerden tünel tavanının sadece bir kesitini görebiliyordu. Işığın gidip gelen yansımalarında tünel halkalarının kaynak yerleri parlıyordu. Birden tünelin kubbesi kayboldu ve pul pul dökülmüş bir beyazlık göründü. Bu ne biçim bir istasyondu?

Pek hoş bir yer değildi: Etrafa sadece sakin değil, aynı zamanda ölü gibi bir sessizlik hâkimdi; tek bir insan olmadığı gibi, en ufak bir hayat belirtisi de yoktu; üstelik zifiri karanlıktı. Oysa Saşa köprünün öte tarafındaki istasyonların hep insanlarla dolu ve müthiş gürültülü olduğunu düşünürdü. Yanılmış mıydı?

Saşa'nın üzerindeki tavan artık hareket etmiyordu. Onu kaçıran kişi ahlayıp puflayarak ve lanetler yağdırarak perona çıktı; etrafı dolanırken, tabanı demirli topukları garip şekilde gıcırdıyordu. Anlaşılan adam çevreyi kolaçan ediyordu. Gaz maskesini çıkarmış olmalıydı, çünkü Saşa birden birinin küçümser bir tavırla homurdandığını duydu: "Hadi bakalım, buradasın işte. Gerçekten epey zaman geçti." Rahat bir soluk aldıktan sonra, ayağıyla cansız, ağır bir şeye vurdu; hayır üzerine bastı... İçi dolu bir çuval mı?

Saşa anlayınca yıldırım çarpmış gibi oldu. Kokuşmuş paçavraya dişlerini geçirerek boğuk bir sesle inlemeye başladı, bedeni kasılmıştı. Sırtındaki korunaklı elbiseyle bu şişkonun onu nereye getirdiğini, sözleriyle kimi ima ettiğini şimdi biliyordu.

Hunter'ı arkada bırakma düşüncesi bile aptalcaydı. Yırtıcı hayvan gibi iki koca adımla Homer'e yetişmiş, onu omuzdan kavrayarak acıtırcasına sarsmıştı. "Ne oldu sana böyle?"

"Biraz daha ilerleyelim..." diye ihtiyar boğuk sesle konuştu. "Aklıma bir şey geldi. Kaşirskaya'ya gelmeden, direkt Samoskvorezkaya'ya giden bir geçit var. Oradan geçersek, hemen tünele gelmiş oluruz, böylece istasyondan geçmek zorunda kalmayız. İstasyonun çevresini dolanıp doğru Kolomenskaya'dan çıkarız. Çok uzak olamaz. Lütfen..."

Hunter duraklayınca Homer bu andan istifade edip onun elinden kurtuldu ama ayağı, geniş pantolonuna takılınca, rayların üzerine yuvarlandı; aceleyle toparlanıp tekrar yola koyuldu. Bu sırada Hunter, sanki karşısındaki bir sıçanmış gibi, el çabukluğuyla Homer'i yakalayıp yüzünü kendinden yana çevirdi, gaz maskelerinin camlı gözleri aynı hizaya gelinceye kadar üzerine eğildi. Birkaç saniye kadar gözleriyle Homer'i taradıktan sonra, kolunu gevşetti. "Pekâlâ öyleyse" diye homurdandı.

O andan sonra ekip şefi bir an bile bırakmadan Homer'i arkasından sürükledi. Homer'in kulaklarındaki kan basıncı, Gayger sayacının gıcırtılarını bastırıyordu; kasılan bacakları artık isyan ediyordu ve ciğerleri, zorlanmaktan neredeyse patlayacak haldeydi.

Az kalsın daracık sığınağın zifiri karanlık girişini görmeyeceklerdi. Güç bela içine girdiler ve yeni

bir tünele gelene kadar birkaç dakika yürüdüler. Ekip şefi telaşla çevreye göz gezdirdi, tekrar geçide geri dönüp ihtiyara çıkıştı: "Beni nereye getirdin böyle? Daha önce buraya gelmiş miydin?"

Takriben otuz metre kadar solda, yola devam etmeleri gereken yönde, tünel yerden tavana kadar örümcek ağma benzer bir şeyle kapatılmıştı.

Homer'in konuşacak hali kalmamıştı, sadece kafasını sallamakla yetindi. Gerçek şuydu ki, daha önce buraya hiç yolu düşmemişti. Bu yer hakkında duyduklarını ise Hunter'a atlatmasa iyi olacaktı.

Ekip şefi otomatik tüfeğini sol eline aldı, sırt çantasından uzun, dört köşe bir bıçak çıkardı ve yapışkan, beyaz, ince tülü palaya benzer bıçağıyla yardı. Ağlara takılmış kanatlı hamamböceklerinin kurumuş kabukları titremeye ve paslı çıngıraklar gibi şangırdamaya başladılar.

Ekip şefi yarı şeffaf örümcek duvarının bir bölümünü yana iteledi, projektörünü açılan delikten içeri sokup yandaki tüneli aydınlattı. Yolu açmaları için saatlerce uğraşmaları gerekecekti; yapışkan iplikler, ışığın uzandığı yere kadar, bütün geçidi çok katmanlı bir örgü gibi kaplamıştı.

Hunter ışığın uzandığı kesite bakıp gırtlaktan gelen garip bir hırıltıyla, duvarların arasından sarkan ağı çılgın gibi parçalamaya koyuldu. Örümcek ağları önce direniyor, sonra pes ediyorlardı; öyle görünüyordu ki ellerinde olan zaman, onlara yetmeyecekti. On dakika sonra, ancak otuz metre ilerleyebilmişlerdi ve ağ giderek daha da sıklaşıyordu; girişi sanki pamuk bir tıkaç gibi kapamıştı.

Nihayet yerde, traverslerin üzerinde, iki başlı iğrenç bir iskelet bulunan ağzı kapatılmış bir hava menfezine vardıklarında, ekip şefi bıçağını fırlatıp attı.

Onlar da kanatlı hamamböcekleri gibi ağa takılmışlardı; bu devasa ağları ören yaratık çoktan ölmüş olsa bile, onlar da buradan sağ çıkamayacaklardı; radyasyon en kısa zamanda onları mahvedecekti.

Hunter bir çıkış yolu ararken, Homer birden burayla ilgili duyduğu bir şeyi hatırladı. Diz üstü çöküp yedek şarjöründen birkaç fişek aldı, çakısıyla fişeklerin içindeki mermileri döndürerek çıkardı ve barutları eline boşalttı.

Hunter durumu anında kavramıştı. Az sonra yine bağlantı tünelinin başına gelmişlerdi, bir tutam pamuğun üzerine iri taneli, bir avuç gri toz serpiştirerek çakmağı yaktılar.

Toz cızırdayıp tütmeye başladı ve birden inanılmaz bir şey oldu: Küçük alev aynı anda her bir yana yayıldı, duvarları yalayarak tavana ulaştı ve nihayet bütün tüneli sardı.

Alev hırsla örümcek ağını sardı ve çılgın bir hızla derinlere daldı. Gümbürdeyen alevden bir çember ileri doğru hareketlendi, tünelin kurumlanmış bölümlerini aydınlattı ve geriye sadece, tavandan sarkan parça parça yanık izler bıraktı. Yangın çemberi Kolomenskaya'ya uzanırken iyice küçüldü ve kocaman bir piston gibi havayı içine çekti. Sonra tünelin döndüğü yerde birden gözden kayboldu.

Homer ancak epey uzaklardan, ateşin çıkardığı gümbürtüler arasında insan çığlıklarına benzer umutsuz ciyaklamalarla boğuk fısıltılar duyar gibi oldu. Ama ihtiyar, az önce önlerinde oynanan bu tiyatro sahnesinden öylesine büyülenmişti ki, kendi algılarına doğru dürüst güvenemiyordu.

Hunter bıçağını tekrar sırt çantasına koydu ve yerine, içinden gaz maskeleri için henüz açılmamış, iki yeni filtre kutusu çıkardı. "Aslında bunlar geri dönüşümüz için düşünülmüştü." Kendi filtresini değiştirdikten sonra ikinci kutuyu Homer'e uzattı. "Şimdi yangından önceki kadar yüksek radyasyon var" dedi.

İhtiyar kafasını salladı. Alevler, yıllardır örümcek ağına yerleşmiş ve ipliklerin içine kadar işlemiş olan radyoaktif parçacıkları altüst etmişti. Tünelin karanlık boşluğunda şimdi milyarlarca öldürücü molekül etrafta cirit atıyor olmalıydılar. Üstelik bu boş alandaki onlarca minicik sualtı mayını gidecekleri yolu da kapatmıştı. Çıkış için bir manevra yapmak imkânsızdı.

Geriye sadece ortadaki yoldan geçmek kalıyordu.

Şişko, "Eğer şimdi babacığın seni bir görebilseydi..." diye alaycı bir ses tonuyla konuşuyordu.

Saşa, babasının cesedinin tam karşısında oturmuştu; ceset kendi kanma bulanmış, yüzü aşağıya dönük vaziyetteydi.

Saşa'yı kaçıran adam, kızın tulumunun askılarını çekip almıştı; kızın üzerinde bir tişört vardı ve tişörtün üzerinde de neşeyle gülen minik bir hayvancığın resmi görülüyordu. Kız bakışlarını yukarı her kaldırdığında, kendini kaçıran kişi -kız yüzünü görmesin diye-elindeki lambayı kaldırıp gözlerini kamaştırıyordu. Kızın ağzındaki tıkacı çıkarmıştı ama zaten Saşa'nın ondan bir şey isteyeceği yoktu.

"Annene hiç benzemiyorsun. Yazık, hâlbuki ben ummuştum ki.. Koyu kırmızıya bulanmış, uzun lastik çizmeleri içindeki fil bacaklarıyla, bir kez daha Saşa'nın sırtını dayadığı sütunun etrafında dolandı. Sesi şimdi arkadan geliyordu. "Babacığın belki de zamanla bunun unutulacağını sanmıştı. Ama öyle suçlar vardır ki, zamanaşımına uğramazlar. Örneğin iftira, ihanet gibi." Vücudunun laçkalaşmış hatları karanlığın öte yanından bile görünüyordu. Adam cesedin yanma geldi, çizmesiyle üzerine basıp ezdi ve üzerine koca bir balgam tükürdü. "Yazık, ihtiyar ben ona yardım edemeden çekip gitti." Şişko, lambanın ışığını lüzumsuz pılı pırtının küme halinde yığıldığı ruhsuz, hüzünlü istasyon üzerinde gezdirdi. Işığı tekerleksiz bir bisiklet iskeletinin üzerinde durdurdu. "Burada rahatınız yerindeymiş. Bana öyle geliyor ki, sen olmasan, baban kendini çoktan asardı."

Şişko lambasıyla istasyonu tararken, Saşa sürünerek uzaklaşmayı denediyse de bir saniye sonra adamın lambası tekrar onun üzerindeydi.

"Ben bunu yapabilirim." Bir adımda yeniden kızın yanma vardı. "Yooo, güzel bayan, o bunu başardı. Yalnız, dediğim gibi, ne yazık ki kız annesine hiç benzemiyor. Herhalde bu onu da üzmüş olmalı. Artık boşver." Çizmesinin ucuyla kızı yana itince, kız yuvarlandı. "Nasıl olsa bütün metroyu geçip buraya geldim."

Saşa titreyerek başını salladı.

"Gördün mü Petya, her şey ne kadar da kolay tahmin ediliyormuş." Yine Saşa'nın babasına dönmüştü. "Bir keresinde, sen rakiplerini mahkeme önüne çıkarmıştın. Onları idam yerine ömür boyu sürgüne mahkûm ettiğin için de binlerce teşekkür! Evet, ömür gerçekten de uzun ve koşullar değişiyor. Hem her zaman senin istediğin gibi de değil. Ben geri döndüm, planladığımdan on yıl sonra bile olsa."

"İnsan hiçbir zaman tesadüfen geri dönmez" diye Saşa fısıldadı. Bu babasının sözleriydi.

"Aslında doğru" diye şişko alaycı bir şekilde konuştu. "Hey, kim var orada?"

Peronun öteki ucundan bir hışırtı geldi, sonra ağırca bir şey yere düştü. Tıslar gibi ses duyuldu sanki; kocaman bir hayvanın temkinli adımlarına benziyordu. Arkasından tekinsiz bir sessizlik geldi ve Saşa da kendisini kaçıran adam gibi, tünelden kendilerine doğru bir şeyin hareket ettiğini fark etti.

Şişman, gürültüyle silahın emniyetini açtı, kızın yanma dizlerinin üzerine çöküp dipçiği omzunun

üzerine yerleştirdi ve lambasını çevredeki sütunların üzerine tuttu. Onlarca yıldır bomboş olan güney tünelinde bir şeylerin hareket etmesi merkez istasyonlardan birindeki mermer sütunların canlanmış olması kadar garip ve ürkütücüydü.

Etrafı dolanan ışık lekesinde bir an bulanık bir gölge belirdi; tabii insan gölgesi değildi, ne gölgenin şekli ne de çevikliği insanınkine benziyordu. Işık aynı yere döndüğünde, esrarengiz yaratıktan tek bir iz bile görünmüyordu. Birkaç saniye sonra panik içinde etrafı tarayan ışık onu tekrar yakaladı; kendilerinden yaklaşık sadece yirmi adım uzaktaydı.

"Bir ayı mı?" diye şişman şaşkın bir sesle fısıldadı ve tetiğe bastı.

Mermiler hızla sütunlara doğru uçtu, duvarları gagaladı ama hayvan da o anda kaybolmuştu; mermilerden hiçbiri hedefe ulaşmamıştı. Sonra şişko birden Kalaşnikofu yere atıp elleriyle karnına bastırdı. Lamba yana yuvarlandı; ışık yere yansıyınca, adamın iki büklüm olmuş ağır bedenini aşağıdan aydınlattı.

Ayağındaki hantal çizmelere karşın inanılmaz yumuşak ve sessiz adımlarla ilerleyen bir adam, alacakaranlığın içinden belirdi. Sırtındaki koruyucu giysi iri yarı, adaleli bedenine bile bol gelmişti; öyle ki uzaktan bakıldığında insan onu gerçekten ayı zannedebilirdi.

Yüzünde gaz maskesi yoktu. Bıçak yaralarıyla çizili, sıfır numara tıraşlı kafası kurak bir çölü andırıyordu. Yüzünün bir tarafında, kaba ve sert de olsa cesur bir ifade vardı; Saşa'yı elinde olmadan ürküten o ölümcül donukluk olmasa, yüzünün bu kısmına güzel bile denebilirdi. Yüzünün diğer yarısı ise tam bir canavara benziyordu: İlmikleri iç içe atılmış örgüye benzer yaraları, çirkin bir maske gibi yüzünün bu kısmını kaplamıştı. Eğer gözleri olmasaydı, bu dış görünüş çok itici ve ürkütücü olurdu. Sürekli çevreyi tarayan yarı çılgın bakışları, bu donuk yüze canlılık veren tek şeydi. Ruhsuz bir canlılık.

Şişko ayaklarının üzerinde doğrulmaya çalıştı ama tekrar yere yuvarlandı ve acıyla bağırdı. Çam yarması onun yanma çömeldi, amortisörlü uzun bir namluyu adamın ensesine dayadı ama sesin çevreye yayılan yankısı, birkaç saniye içinde, istasyonun kubbesinde, sanki bedensiz yitik bir varlık gibi yolunu şaşırmıştı.

Kurşun adamın çenesini parçalamıştı ve Saşa'yı kaçıran adam, şimdi önünde yatmış ona yüzünü gösteriyordu; sadece cıvık, kırmızı bir çukurdu görünen. Saşa ürküntüyle kafasını eğdi ve sessizce inlemeye başladı. Korkunç adam yavaşça bir şekilde, düşünceli silahını kıza doğrulttu.

Sonra çevreye bir göz attı ve kararını değiştirdi. Tabancası omuzluğunda kayboldu; kendisi de bir adım geri çekildi, sanki yaptığı işle araya mesafe koymak ister gibiydi. Yassı bir mataranın kapağını açıp şişeyi kafasına dikti.

Şimdi sahnede, şişkonun ışığı giderek zayıflayan el lambasının aydınlattığı başka bir karakter vardı. Bu, yaşlı bir adamdı. Zor soluk alıyor ve bir elini kaburgasının üstüne bastırıyordu. Sırtında, katille aynı korunaklı giysi vardı ama içinde zor hareket ediyordu. Çam yarmasının yanma henüz ulaşmıştı ki, yaşlı bitik vaziyette yere yığıldı. Her tarafının kana bulandığını bile fark etmemişti. Ancak biraz sonra kendine gelip gözlerini açtığında, yerde yatan şekilsiz iki ceset gördü. Aralarında da sessizce oturan, deli gibi korkmuş bir kız.

Yüreği henüz rahatlamıştı ki birden tekrar hızlı hızlı çarpmaya başladı. Daha sözcükleri bulamadan

anlamıştı: Kızı bulmuştu. Romanının kadın kahramanını önce kafasında canlandırmak, onun dudaklarını, ellerini, elbisesini, kokusunu, hareketlerini ve düşüncelerini keşfetmek için bunca uğraştıktan sonra, kafasındaki hayallere tıpa tıp uyan biri şimdi, hem de kanlı canlı karşısında duruyordu.

Ama hayır, aslında onu çok daha başka şekilde hayal etmişti; daha zarif, daha mütenasip... Kuşkusuz daha yetişkin biri olarak. Bu karşısındaki ise keskin hatları olan biriydi ve Homer, kızın gözlerinde sanki sıcak, hüzünlü bir ifade değil de, katı iki buz parçası görüyordu. Ama yanılan kendisiydi, bunu biliyordu; hayalindeki kadın kahramanın nasıl olacağını önceden tahmin edememişti.

Kızın kışkırtıcı bakışı, yüzündeki ürkek çizgiler, zincire vurulmuş elleri; bütün bunlar onu büyülüyordu. Kuşkusuz, bazı hikâyeleri mükemmel bir şekilde anlatmayı biliyordu ama bu genç kadının başından geçen trajediyi yazmak, onun yeteneklerini epey aşacaktı. Kızın çaresizliği, bir yabancının eline düşmesi, mucizevi kurtuluşu ve kızın ki, kendi yazgısı ve Hunter'ın hikâyesinin nasıl iç içe geçtiği... Bütün bunların tek bir anlamı olabilirdi: Doğru yoldaydı. Kız tek kelime bile etmese de Homer ona hemen inanmıştı. Çünkü her şey bir yana, kızın dağınık, sarı, acemice düz kesilmiş saçlarıyla, sivri kulakları, kuruma bulanmış yanakları, çıplak, şaşılacak beyazlıktaki narin omuzları ve çocuksu, dolgun çatlak dudaklarıyla çok farklı bir güzelliği vardı; öyle ki bu haliyle kıza karşı duyduğu meraka acıma duygusuyla şefkatli bir de duyarlık karışıyordu.

Homer kıza yanaşıp önünde dizleri üstüne çöktü. Kız olduğu yerde büzülüp gözlerini kırpıştırdı. "Vahşi bir kız" diye aklından geçirdi Homer. Aklına söyleyecek bir şey gelmediği için, hafifçe omuzlarını okşamakla yetindi.

"Yolumuza devam etmek zorundayız" diye Hunter homurdandı.

"Peki ya bu..." diye Homer soran bakışlarla kızı işaret itti.

"Hiçbir şey olmayacak. Bizi ilgilendirmiyor."

"Onu burada tek başına bırakamayız."

"O zaman bir kurşunla işini bitirelim" diye Hunter sert bir sesle yanıt verdi.

Kız şaşılacak kesinlikte bir sesle, "Sizinle gelmek istiyorum" dedi. "Sadece bileklerimdeki zincirleri çözün. Anahtar oralarda bir yerde olmalı." Yerdeki yüzü olmayan cesedi işaret etti.

Hunter eliyle cesedi yoklayıp iç ceplerin birinden bir deste metal anahtar çıkardı, sonra Homer'e döndü ve sordu. "Şimdi memnun musun?"

İhtiyar oyalanıyordu. "Bu köpek oğlu köpek sana ne yaptı?" diye kıza sordu.

Kız "Hiçbir şey" diye cevap verirken, Homer de bir yandan zincirdeki kilidi kurcalıyordu. "Fazla ileri gitmiş olamaz. Bir canavar değil, normal bir insandı. Acımasız, gaddar, aptal ve kindar. Herkes gibi."

"Herkes gibi değil" diye ihtiyar itiraz etti ama sesi inandırıcı değildi.

"Evet, herkes gibi" diye kız sözünü yineledi. Yüzünü buruşturdu ve zor da olsa, şişmiş ayaklarının üzerinde doğrulmayı başardı. "Ne olacak yani? İnsan kalabilmek her zaman öyle kolay değil."

Korkusu ne de çabuk geçmişti! Artık gözlerini yere çevirmiyordu, karşısındaki iki erkeğe sert ve

meydan okurcasına bakıyordu. İki cesetten birinin üzerine eğildi, yavaşça sırtüstü çevirdi ve kollarını cesedin üzerine koyarak ölünün alnını öptü. Sonra Hunter'a döndü, gözlerini kırptı; ağzının bir kenarı titriyordu. "Teşekkür ederim."

Yanma ne silah ne de başka bir şey aldı. Rayların üzerine indi ve hafif topallayarak, tünele yürüdü.

Ekip şefi kızın arkasından tehditkâr bir bakış attı. Eli kemerinde sağa sola gidiyordu; bıçakla matara arasında kararsızdı. Sonunda kararını verdi, yerinden doğrulup kıza seslendi. "Bekle!"

8 MASKELER

Kafes hâlâ şişkonun Saşa'ya vurduğu yerde duruyordu. Minik kapısı açıktı ve sıçan kaçmıştı. "İyi"

diye düşündü kız. Bir sıçanın da özgür olma hakkı var.

Başka çaresi yoktu. Saşa, kendini kaçıran adamın gaz maskesini yüzüne geçirmek zorundaydı. Hâlâ adamın kokuşmuş nefesini hissediyordu ama en azından, şişko kendisine ateş ettiği zaman, maskesinin olmadığına memnundu.

Köprünün ortasında radyasyon aniden arttı. Saşa'nın devasa büyüklükteki koruyucu giysisinin içinde, kozadaki bir hamamböceği larvası gibi rahatça hareket edebilmesi bir mucizeydi. Gerçi maske şişkonun geniş yüzüne göre epey esnemişti ama yine de kızın yüzüne uymuştu. Saşa havayı her ne kadar ölen adama göre ayarlanan maskenin hortumuyla filtresinden mümkün olduğu kadar dışarı püskürtmeye çabaladıysa da, yuvarlak camlardan dışarı bakarken kendisine ait olmayan yabancı bir malzemenin içinde olduğu hissini bir türlü üzerinden atamadı. Bu maskeyi, daha bir saat öncesine kadar, kendisine musallat olan o korkunç şeytan takıyordu ve Saşa şimdi, bu köprüyü geçebilmek için, kendini onun yerine koyup onun gözleriyle dünyayı seyretmek zorundaydı.

Şimdi hem o şeytanın hem de onu ve babasını Kolomenskaya'ya sürgün eden, hırsları nefretlerinden ağır olduğu için bunca yıl kendilerine dokunmayan o insanların gözleriyle bakacaktı dünyaya. Saşa, insan kalabalığında görünmemek için, bu gaz maskesini taşımaya devam edecek miydi? Sanki bir başkasıymış, yüzü ve duyguları olmayan biriymiş gibi mi davranacaktı? Hiç değilse iç dünyasıyla değişmeyi başarabilseydi... Bugüne kadar yaptıklarını unutabileceğine ve bir kez daha, her şeye yeniden başlayabileceğine inanabilseydi keşke.

Saşa bu iki adamın kendisini tesadüfen bulmadıklarını, aksine özellikle onun için buraya gönderilmiş olmalarını isterdi ama bunun doğru olmadığını çok iyi biliyordu. Ayrıca onu neden yanlarına aldıklarını da pek anlamamıştı. Keyfi mi, acıdıkları için mi ya da bir şey kanıtlamak için mi? İhtiyarın bir iki konuşmasından belli bir ilgi sezmişti ama adam yine de her hareketinde hep refakatçisini gözlüyor, sanki onun hoşuna gitmeyecek bir şeyi yapmaktan çekiniyordu ve tabii, insancıl görünmemek için de epey gayret sarf ediyordu.

Diğerine gelince, bir sonraki meskûn istasyona kadar onlarla birlikte gelmesine izin vermesinden bu yana, bir kez bile dönüp kıza bakmamıştı. Saşa onları rahatça gözleyebilmek için biraz geride kalmıştı ama adam kızın bakışlarını hissetmiş olmalıydı ki, kasılarak başını sinirli bir şekilde sallamıştı; ama yine de dönüp bakmamıştı. Belki kızın çocuksu merakına karşı hoşgörülü olmak istiyor ya da kızın gözetlendiği hissine kapılmasını istemiyordu.

Kel adamın güçlü yapısı, ayıya benzeyen hayvansı tavırları, onu münzevi, yalnız bir savaşçı yapan özellikleriydi. Aslında bu görüntüsünün adamın fiziksel gücüyle bir ilgisi yoktu. Çelimsiz ve ufak tefek olsaydı bile, yine de bedeninden belli bir gücün fışkırdığı hissedilirdi. Böyle bir adam, herkesi kendine itaat etmeye mecbur bırakırdı; hele biri emrine karşı koymaya cesaret etsin, hiç tereddüt etmeden onu mahvederdi.

Saşa bu adama karşı duyduğu korkuyu kontrol altına almadan çok önce, içinde bir ses -içindeki kadının sesi-kendisinin de ona itaat edeceğini söylemişti.

Drezin şaşılacak bir hızla ilerliyordu. Homer dümenin hemen hemen hiç direnmediğini hissediyordu, çünkü bütün işi ekip şefi yürütüyordu. İhtiyar da ayıp olmasın diye aynı şekilde kollarını indirip kaldırıyordu ama aslında yaptığının ona hiçbir zorluğu yoktu.

Küçük metro köprüsü çok sayıda istinat kolonuyla, yoğun ve karanlık suyun içinden bata çıka geçiyordu. Birkaç yerde, köprünün beton kaplaması demir iskeletten ayrılmış, kopmuştu.

Belki bir zamanlar işlevsel bir köprüydü; çevrede ve başkentin dış semtlerindeki çizim masalarında tasarlanan bütün yapılar gibi kısa ömürlü, standart bir modeldi. Köprüde estetik namına en ufak bir detay bile yoktu. Ama Homer hayranlıkla etrafına bakınırken, bir kez daha Petersburg'daki insanı büyüleyen, kanatlı köprü ile Krymski Most'taki (Kırım Köprüsü, 671 metre uzunluğundadır. Moskova'nın Moskova Nehri üzerindeki tek asma köprüsüdür) dökme demirden asma halatları olan o zarif köprüyü anımsadı.

Homer yirmi yılı aşkın bir zamandır yaşadığı metrodan yukarı, yüzeye sadece üç kez çıkmıştı. Her defasında, kısa karşılaşmanın izin verdiği kadar, olabildiğince çok şey görmeye çalışmıştı. Gelecek için olabildiğince çok izlenim toplayabilmek için, anılarını tazelemeyi, giderek daha az gören gözlerini objektif gibi kentin üzerine çevirmeyi, görsel belleğinin paslanmış deklanşörüne basmayı denemişti. Belki de artık, kentin dışında kalan ve pek çok Moskova'nın haksız yere küçümseyerek hor gördüğü Kolomenskaya, Retşnoy Voksal ya da Tjyopyl Stan gibi muhteşem yerleri görme fırsatı olmayacaktı.

Moskova her yıl biraz daha yaşlanıyor, çürüyor, harap oluyordu. Kız Kolomenskaya'da ölüyü nasıl okşadıysa, Homer de artık çökmeye yüz tutan köprüye bir kez daha dokunmak için içinde öylesine büyük bir arzu duyuyordu. Köprüyü, fabrika binalarının gri cumbalarını, evlerin öksüz kalmış arı kovanlarını ellemeyi ne kadar isterdi. Onları görüp keyiflenmeyi. Gerçekten var olduklarını, bunun bir rüya olmadığı hissedebilmek için onlara dokunmayı. Her ne şekilde olursa olsun onlara veda etmeyi...

* Kırım Köprüsü, 671 metre uzunluğundadır. Moskova'nın Moskova Nehri üzerindeki tek asma köprüsüdür.

Görüntü net değildi; ayın gümüşi ışıltısı yoğun bulutların arasından yol bulamıyordu ve ihtiyar da bu yüzden, çevresini algılamaktan çok ancak tahmin edebiliyordu. Ama önemi yoktu, zaten gerçekle hayalin yer değiştirmesine alışıktı.

Ayrıca Homer, şu anda ne görüyorsa yalnız onu düşünüyordu. Kafasında yaratmayı tasarladığı efsaneleri unutmuştu, son saatlerde sürekli zihnini kurcalayan gizemli günlük de aklında yoktu. Şu anda okul gezisine çıkmış bir çocuğa benziyordu; yüksek binaların bulanık siluetlerinin görüntüsünü

içine çekiyor, sürekli kafasını oraya buraya çevirip kendi kendine konuşuyordu.

Diğer iki kişi, bu gezintiden onun kadar keyif almıyordu. Gözü devamlı yol güzergâhında olan ekip şefi, ancak aşağıdan bir gürültü geldiğinde, ne olduğunu anlamak için dikkatini o yöne veriyordu. Bunun dışında bütün dikkatini, rayların tekrar yeraltına girdiği, kimsenin göremediği o en uzak noktaya yoğunlaştırmıştı.

Kız, elleriyle ganimet olarak aldığı gaz maskesine sıkıca sarılmış bir halde, ekip şefinin arkasında oturmuştu. Halinden kendini burada pekiyi hissetmediği anlaşılıyordu. Kız tüneldeyken Homer'e boylu poslu görünmüştü ama dışarı çıktıkları anda, sanki görünmez bir sümüklüböceğin kabuğuna girmiş, küçülmüştü; cesedin üzerinden aldıkları geniş koruyucu giysi bile onu daha uzun boylu göstermeye yetmemişti. Köprüden görünen büyüleyici şeyler de onu ilgilendirmişe benzemiyordu; çoğu zaman gözlerini dikip sadece yere bakıyordu.

Tehnopark istasyonundaki harabelerin arasından geçiyorlardı. Bu istasyon savaştan kısa bir süre önce alelacele tamamlanmıştı; şu anki perişan halinin sorumlusu bombalı saldırılardan çok zamanın acımasız tahribatıydı. Ve nihayet tünele yaklaştılar.

Gecenin loş karanlığının aksine tünel girişi tam anlamıyla zifiri bir karanlığa gömülmüştü. Homer şimdi gerçekten sırtındaki koruma elbisesini gerçek bir zırh, kendini de dev bir ejderhanın inine giren efsanevi ortaçağ şövalyesi gibi görüyordu.

Şehrin gece gürültüleri geride, Hunter'ın onları drezinden aşağıya indirdiği traverslerde kalmıştı. Şimdi sadece üç refakatçinin temkinli adımları ve konuşmalarının tünelin tavanındaki kırık dökük yankıları duyuluyordu. Bu tünelde sesler garip bir şekilde çınlıyordu. Homer bulundukları alanın kapalı ve basık bir alan olduğunun farkındaydı; adeta cam bir fanusun boğumundan içeri giriyor gibiydiler.

"Orası kapalı." Hunter, sanki Homer'in endişelerini doğruluyordu. İlk olarak lambasının ışığı direndi. Sıkı sıkıya kapalı, gizli bir kapı; geçilmez bir duvar gibi önlerinde yükseliyordu. Kapının demiryoluna rastlayan yerinde, raylar biraz parlıyor, kapının masif menteşelerinden makine yağına bulanmış paçavralar sarkıyordu. Bir yığının üzerine eski tahtalar konmuştu, yanında kurumuş çalı çırpıyla kömürleşmiş odun yarıkları görülüyordu; sanki kısa bir süre önce birileri burada kamp ateşi yakmıştı. Büyük kapı kullanılmıştı ama sadece dışarıya çıkış için; çünkü kapının bu tarafında görünürde ne herhangi bir zil mekanizması ne de başka bir sinyal düzeneği vardı.

Ekip şefi kıza dönüp sordu: "Burası hep böyle midir?"

"Bazen biri dışarı çıkar ve karşı sahile, bize gelir. Alışveriş yapmak için. Sanıyorum, bugün... " Kendini haklı çıkarmak ister gibiydi. Acaba içeri girişin olmadığını biliyor ama onlardan saklıyor muydu?

Hunter palasının kabzasıyla kapıyı tokmakladı; belki de amacı kocaman madeni gongu harekete geçirmekti. Ama çelik kapı pes edecek gibi değildi; boğuk bir ses verecek yerde kof, içi boş bir sürtünme duyuldu. Eğer hâlâ orada biri var ve yaşıyorsa, bu sesi arka tarafta duyamazdı.

Yanıt yoktu. Mucize gerçekleşmemişti.

Saşa mantıksız da olsa, bu iki kişinin büyük kapıyı açabileceğini ummuştu. Büyük metroya girişin kapalı olduğu konusunda onları uyarmamıştı; söylerse, başka bir yolu tercih edip onu buldukları yerde

tek başına bırakmalarından korkmuştu.

Ama büyük metroda onları kimse beklemiyordu ve bariyeri yıkmak da mümkün değildi. Kel kafalı, kapının önünde zorlayabileceği bir zayıf nokta ya da gizli kilit arıyordu ama Saşa, kapının bu taraftan açılmayacağını biliyordu. Kapı sadece dışarıya açılıyordu.

"Siz burada kalın" diye Hunter talimat verdi. "İkinci tüneldeki bariyere gidip hava menfezlerini arayacağım." Sustu ve sonra ekledi: "Geri geleceğim." Sonra kayboldu.

İhtiyar yerden birkaç dal ve tahta toplayıp cılız bir ateş yaktı. Sonra traverslerin üzerine çömelip sırt çantasını karıştırmaya başladı. Saşa da adamın yanma oturup göz ucuyla onu seyretmeye koyuldu. Adam garip bir gösteriye hazırlanıyordu; belki onlar, belki sadece kendi için.

Sırt çantasından yıpranmış lekeli bir not defteri çıkardı, kuşkuyla Saşa'ya bir göz attıktan sonra biraz uzaklaşıp defterin sayfalarının üzerine eğildi. Sonra birden, inanılmaz bir çeviklikle yerinden sıçradı, kel kafalı gerçekten gitti mi diye etrafına bakındı. On adımda yavaşça tünele yöneldi, orada kimsenin olmadığına emin olunca, rahatladı ve sırtını büyük kapıya dayayıp sırt çantasını kendiyle Saşa'nın arasına koydu ve elindekini okumaya başladı.

Okurken huzursuzdu, anlaşılmayan bir şeyler mırıldanıyordu; eldivenini çıkardı, su şişesini alıp kitapçığın üzerine birkaç damla damlattı. Sonra okumaya devam etti. Kısa bir süre sonra birden ellerini pantolonun paçalarına sürmeye başladı, öfkeyle alnını yumrukladı, yok yere gaz maskesini elledi ve sonra yine, hızla okumaya devam etti. İhtiyarın heyecanına kapılan Saşa aklından geçenleri bir yana bırakıp biraz daha yaklaştı; neyse ki ihtiyar onu dikkate alamayacak kadar kendiyle meşguldü. Gaz maskesinin cam gözlüklerinden alev gibi yanan açık yeşil gözleri fark ediliyordu. Soluk almak için arada bir kendini zorlayarak toparlanıyordu. Okumayı bıraktı, korkuyla tünelin sonunda tepeden görünen bir parça gökyüzüne baktı, geceydi ve hâlâ aynıydı: Kafası tıraşlı adam artık tamamen gözden kaybolmuştu. Kendini yeniden not defterine verdi.

Saşa, adamın kâğıdın üzerine neden su püskürttüğünü anlamıştı. Adam, yapışmış sayfaları birbirinden ayırmak istemişti. Anlaşılan beceremiyordu ki bir keresinde sanki bir yerini kesmiş gibi bağırmıştı. Evet, sayfalardan biri ayırmaya uğraşırken yırtılmıştı. Lanet etti, kendine küfretti ve ancak o zaman kızın kendisini dikkatle izlediğini fark etti. Sıkılarak gaz maskesini yeniden taktı ama elindekini okuyup bitirene kadar kızla tek kelime konuşmadı.

Sonra koşarak ateşin yanma gitti ve not defterini fırlatıp attı. Kıza bakmadı bile, Saşa anlamıştı; sormanın bir anlamı yoktu. Ya yalan söyleyecek ya da hiçbir şey söylemeyecekti. Zaten onun da kafasını yoran daha önemli şeyler vardı. Kel kafalının yaklaşık bir saat önce gittiğini tahmin ediyordu. Onları boş bir çuval gibi orada bırakıp gitmiş miydi? Saşa ihtiyarın yanma oturup alçak sesle, "İkinci tünel de kapalı. Ve çevredeki bütün menfezler betonla kapatılmış. Sadece buradaki giriş var" dedi.

Adam kıza dalgın bir şekilde baktı. Şimdi duyduğu şeyi anlamakta anlaşılan zorlanıyordu. "O bir yol bulur. O yolu hissediyor." Bir an sustu, sonra nezaketen "Adın ne?" diye sordu.

"Aleksandra" diye cevap verdi kız. "Ya senin adın?"

"Nikolay..." diye söze başladı ve elini ona doğru uzattı ama sonra Saşa'nın dokunmasına fırsat vermeden hemen geri çekti. Sanki aklına başka bir şey gelmişti. "Homer, adım Homer."

"Homer. Garip bir lakap" diye Saşa düşünceli yanıtladı.

"Adım böyle" dedi Homer sert ve kesin bir şekilde.

Saşa, kendisi onların yanında olduğu sürece, kapıların hep kapalı kalacağını ona açıklasa mıydı? Eğer iki erkek buraya tek başlarına gelmiş olsalardı, kapı ardına kadar açık olabilirdi.

Kolomenskaya istasyonu Saşa'nın gitmesine izin vermemişti. Babasına davranışı yüzünden onu cezalandırmıştı. Kız kaçmayı denemiş ama zincirler iyice gerildiği için, onları kıramamıştı. İstasyon onu bir kez daha geri getirmişti ve bunu bir ikinci kez daha yapacaktı.

Bu düşünceler ve görüntüler, onları kan emici böcekler gibi ne kadar ürkütüp uzaklaştırmak istese de, onu rahat bırakmıyorlar, devamlı kulaklarının ve gözlerinin etrafında dolanıp duruyorlardı.

İhtiyar, Saşa'ya bir şeyler daha sormuştu ama kız cevap vermedi. Gözlerini yine yaşlar bürüdü ve babasının sesi geldi yine kulağına: "Hiçbir şey insanın hayatından daha değerli değildir."

Babasının bununla ne demek istediğini ancak şimdi anlıyordu.

Tulskaya'da olanlar, artık Homer için bir bilmece değildi. Bunun açıklaması, düşündüğünden daha basit ve korkunçtu. Şimdi, not defterindeki kayıtları çözdükten sonra, çok daha kötü bir hikâye başlıyordu: Günlük, Homer için bir uyarıyı açığa çıkarmış, onu dönüşü olmayan bir yolculuğa sürüklemişti. Defter ona geçmiş olduğu için -yakmış olsa dahi-ondan bir daha asla kurtulamayacaktı.

Ayrıca Hunter'a karşı duyduğu güvensizlik daha esaslı ve çürütülmeyecek bulgular sayesinde daha da artmıştı ama bunun ne işe yarayacağına dair en ufak bir fikri yoktu. Günlükte okudukları, ekip şefinin iddialarının tam tersiydi. Adam açıkça yalan söylemişti ve bunu bilerek, bilinçli olarak yapmıştı. Homer, bu yalanın ne işe yaradığını yani bir anlamı olup olmadığını bulmalıydı. Hunter'ın peşinden giderse, macerası ya bir kahramanlık destanı olacak ya da arkasında canlı tanık bırakmayan kör bir katliamla son bulacaktı.

Not defterine geçirilen ilk kayıtlar, kervanın Nagornaya istasyonunu sorunsuz geçip en ufak bir direnişle karşılaşmadan Tulskaya'ya yaklaştığı tarihe aitti.

Telsizci "Az sonra Tulskaya'ya varmış olacağız. Tünel sakin ve boş" diye yazmıştı. "Hızla ilerliyoruz, bu iyiye işaret. Komutan en geç yarın geri döneceğimizi umuyor." Birkaç saat sonra ise endişeyle şunları not düşmüştü: "Tulskaya gözlem altında tutulmuyor. Bir gözlemci gönderdik. Ortadan kayboldu. Komutan, istasyona birlikte girmemize karar verdi. Saldırıya hazırlanıyoruz." Yine biraz sonraki notlarda: "Burada ne olduğunu anlamak zor. Burada yaşayanlarla konuştuk. Durum kötü. Galiba bir hastalık söz konusu." Az sonra konuya açıklık getirilmiş: "İstasyonda birkaç kişi bir hastalığa yakalanmış... Bilinmeyen bir hastalık... " Anlaşılan kervandakiler, hastalara yardım etmeye çalışmışlardı. "Başkomutan, nasıl tedavi edileceğini bilmiyor. Dediğine bakılırsa, kuduza benzer bir hastalık. Korkunç ağrılı, insanların akli dengeleri bozuluyor ve hemcinslerine saldırıyorlar." Hemen ardından: "Hastalıkla bir kez zayıf düşenler, az ya da çok zararsız. Ama en kötüsü... " Ama tam burada sayfalar birbirine yapışmıştı; Homer ayırmak için üstüne su serpmişti. "Işıktan korku, bulantı, ağızda kan, öksürük. Sonra şişiyorlar ve değişime..." Sözcük dikkatle rötuşlanmıştı. "...Hastalığın nasıl bulaştığı bilinmiyor. Havayla mı? Temasla mı?" Bu not deftere bir sonraki gün geçirilmişti. Grubun geri dönüşü ertelenmişti.

"Grup neden rapor etmemiş?" diye Homer kendi kendine sordu. Sonra birden yanıtı bir yerde okuduğu aklına geldi. Sayfaları geri çevirdi... "Bağlantı yok. Telefon kesilmiş. Belki bir sabotaj söz konusu. Sürgüne gönderilenlerden biri intikam mı alıyor? Biz buraya gelmeden bunu anladılar. Önce hastaları tünele sürdüler. Belki de onlardan biri telefon kablosunu kesmişti, kim bilir?

Buraya gelince Homer başını harflerden kaldırıp gözlerini karanlık salona dikti ama bir şey görmedi.

Farz edelim, biri kabloyu kopardı... Peki o zaman niçin Sevastopolskaya'ya geri dönmediler?

"Daha kötüsü. Hastalık ortaya çıkana kadar, bir hafta geçer. Peki daha sonra?.. Ölene kadar da bir iki hafta. Kim hasta, kim sağlam, kimse bilemez. Bunun çaresi de, panzehiri de yok. Hastalık tamamen ölümcül." Ertesi gün telsizci Homer'in zaten bildiği bir şeyi not defterine geçirmişti: "Tulskaya'da tam bir kaos yaşanıyor. Metrodan geçmek mümkün değil. Hansalar kimsenin geçmesine izin vermiyor. Geri de dönemeyiz." İki sayfa sonra devam ediyor: "Sağlıklı olanlar hastaları vuruyorlar, özellikle de saldırgan olanları. Bulaşıcı olanları tahta bir bölmeye kapattılar. Onlarsa direnip dışarı çıkmak istiyorlar." Ve sonra, en korkunç not geliyor: "Bölmeye kapatılanlar birbirlerini parçalıyorlar."

Telsizci de korkmuştu ama gruptaki katı disiplin, korkusunun paniğe dönüşmesini engellemişti. Sevastopol tugayı adamları ölümcül bir salgının ortasında kalmıştı.

"Kontrol altına aldılar. İstasyon mühürlendi ve bir komutan görevlendirildi" diye Homer okumaya devam etti. "Bizim hepimizin sağlığı yerinde ama henüz çok az zaman geçti."

Sevastopolskaya arama ekibi Tulskaya'ya sağ salim ulaşmıştı ama orada kaldı. "Hastalığın kuluçka süresi bitene kadar burada kalmamız emredildi; tehlike... Tehlike tamamen geçene kadar" diye telsizci umutsuzca not etmişti. "Durum umutsuz. Hiçbir yerden yardım gelmiyor. Eğer Sevastopolskaya ahalisinden yardım istersek, kendi insanlarımızı tehlikeye atmış oluruz. Burada kalıp sabretmekten başka çaremiz yok. Ama nereye kadar?"

Demek ki, Tulskaya'daki kapalı kapının önündeki esrarengiz nöbetçiler bizzat Sevastopolskayalılar tarafından oraya yerleştirilmişti. Duyduğu sesler bu yüzden Homer'e bu kadar tanıdık gelmişti: Homer birkaç gün önce Çertanovskaya'ya giden tüneli canavarlardan bu insanlarla birlikte kurtarmıştı. Bu insanlar, istasyonlarını bulaşıcı hastalıktan koruyacaklarını umut ettikleri için kendi istekleriyle geri dönmekten vazgeçmişlerdi.

"Bazen insandan insana ama öyle anlaşılıyor ki havadan da bulaşıyordu. Bazılarının bağışıklığı var. Salgın birkaç hafta önce başladı, buna rağmen çok kişi hastalanmadı. Ama zamanla çoğalacak. Biz şu anda bir ölüler evinde yaşıyoruz. Bundan sonra kim geberecek acaba?" Buradaki kışkırtıcı ifade isterik bir haykırış gibiydi. Ama anlaşılan telsizci daha sonra sakinleşmiş ve umursamaz bir tavırla devam etmişti: "Bir şey yapmak zorundayız. Diğerleri uyarıyor. Ben gönüllü olarak başvuracağım. Sevastopolskaya'ya gitmek için değil ama kablonun nerede zarar gördüğünü bulmak için. Oraya mutlaka ulaşmalıyız."

Aradan bir gün daha geçti, yazarın kervanın komutanıyla dalaştığı ve diğer askerlerle tartıştığı bir gün, umutsuzluğunun daha da arttığı bir gün daha. Telsizcinin onlara ne anlatmaya çalıştığı, biraz sakinleştikten sonra, günlüğe şöyle kaydedilmişti: "Bir türlü anlamıyorlar! Abluka bir haftadır devam ediyor. Sevastopolskaya istasyonu yeni bir troyka daha gönderecek ve bu da geri dönmeyecek. O zaman harekete geçecekler ve büyük bir saldırı başlatacaklar. Ama Tulskaya'ya kim gelirse, kendini

riskli bir bölgede bulacak. Biri mutlaka ona hastalığı bulaştıracak ve o da doğru evine taşıyacak. Bu da her şeyin sonu demektir. İstasyona saldırmalarını bu yüzden mutlaka engellemek zorundayız. Bunu neden anlamıyorlar?"

Yönetimi ikna etmek için gösterdiği son gayret de öncekiler gibi sonuç vermemişti: "Gitmeme izin vermiyorlar. Delirmişler. Ben gitmezsem, o zaman kim gidecek? Kaçmak zorundayım."

"Sonunda kabul etmiş gibi yaptım." Bir gün sonra böyle yazmıştı. "Sonra bana kapıda nöbet vermelerini sağladım. Bir ara, kablonun koptuğu yeri bulmak istediğimi söyledim ve koşarak uzaklaştım. Beni sırtımdan vurdular. Mermi hâlâ içimde." Homer sayfaları çevirdi. "Benim için değil. Nataşa ve Seryoşka için. Neredeyse oradan çıkamayacağım sandım. Ama yaşamalıydım. Böylece Seryoşka..." Tam burada kalem yazarın güçsüz parmaklarından kaymıştı. Burasını ya daha sonra eklemişti ya da artık neyi nereye yazdığı pek önemli değildi. Sonra günlük yeniden başlıyordu: "Nagornaya istasyonunda geçmeme izin verdiler, çok teşekkür ederim! Artık gücüm kalmadı. Yürüyorum, yürüyorum. Bayılmışım. Ne kadar uyumuşum? Bilmiyorum. Akciğerimde kan mı var? Sırtıma yediğim kurşundan mı, yoksa hasta mıyım? Ben..." Son harfin kıvrımı, ölen birinin kalp atış çizgisi gibi düzdü. Ama anlaşılan daha sonra tekrar kendine gelmiş ve cümleyi sonlandırabilmişti: "...Arızalı yeri bulamıyorum."

Kâğıdın üzerine kanla birlikte her ne döküldüyse, okumak giderek zorlaşıyordu. "Nacimovski. Buradayım. Telefonun nerede olduğunu biliyorum. Onları uyaracağım... Ama sakın! Kurtarmak... Başardım. Acaba duydular mı? Az sonra her şey bitecek. Komik. Yorgunum. Fişeğim kalmadı. Uyumak istiyorum, onlar önce... İşte oradalar ve bekliyorlar. Hâlâ hayattayım. Tüyüyorum."

Günlüğün sonunu anlaşılan önceden kaleme almıştı. Orada, düzgün ve resmi bir yazıyla, Tulskaya'ya saldırmamaları için birliği bir kez daha uyarıyor ve altına adını ekliyordu; bunu önlemek için hayatını feda eden kişinin adını.

Ama Homer biliyordu. Verdiği sinyal büsbütün kesilmeden önce telsizcinin yazdığı son cümle şöyleydi: "Hâlâ hayattayım. Tüyüyorum."

Ateşin yanma çömelmiş iki insanı yoğun bir sessizlik sardı. Homer kızı konuşturmak için artık çaba göstermiyordu. Islak not defterinin, içinde bir kâfir gibi yandığı ateşin küllerini elindeki sopayla suskun bir halde karıştırıyor, bir yandan da yüreğinde alevlenen fırtınanın dinmesini bekliyordu.

Kader onunla alay etmişti. Tulskaya'daki sırrı çözmeyi ne kadar da çok istemişti. Not defterini ele geçirdiği zaman ne kadar da gururlanmıştı, bu hikâyenin ipuçlarını kendisinin çözebileceğinden ne kadar da çok umutlanmıştı. Şimdi bütün sorularının yanıtına sahip olduğu için, merakına lanet ediyordu.

Kuşkusuz, günlüğü Nacimovski'de cebine koyduğu zaman, yüzünde bir maske vardı, şimdi de yine bir koruma elbisesinin içindeydi. Ama kimse, hastalığın nasıl bulaşacağını bilmiyordu. Ne kadar aptaldı, artık fazla zamanı kalmadığına kendini inandırmıştı. Kuşkusuz bu düşünce, bir bakıma korkuyu ve tembelliği üzerinden atmasına yaramıştı. Ama ölümün kendi iradesi vardı, oysa idare edilmekten, kendisine kâhyalık taşlanmasından pek hoşlanmıyordu. Kendisine somut bir süre tanımıştı; hastalığın bulaşmasından ölüme kadar sadece birkaç hafta daha vardı. Bütün bir ay bile olsa, bu hastalıklı otuz günde yapabileceği ne olabilirdi!

Ne yapmalıydı? Hasta olduğunu ve orada ölmek için Kolomenskaya'ya döneceğini refakatçisine itiraf etmeli miydi; salgından değilse bile, açlıktan ya da radyasyondan öleceğini söylemeli miydi? Diğer yandan: Şayet, o korkunç hastalığı kendi üzerinde taşıyorsa, o zaman aynı havayı paylaştıkları Hunter ve kıza da büyük bir olasılıkla hastalık bulaşmıştı. Özellikle de ekip şefi, sonuçta Tulskaya'da nöbetçilerle konuşmuştu, yani onların yakınma gelmişti.

Yoksa hastalığın Hunter'a bulaşmamış olduğunu mu umut etmeliydi, ondan hastalığını saklamalı ve beklemeli miydi? Tabii ki sadece bu yüzden değil, Hunter'la yoluna devam etmek için de... Onu sarsan fırtınalı olaylar hızını kesmeden onlardan ilham alıp yeni şeyler yaratabilmeliydi.

Çünkü şayet Nikolay İvanovitç, Sevastopolskaya'nın bu kocamış ve işe yaramaz sakini, bu şimendifer yardımcısı, bu yerçekimiyle toprağa zincirlenmiş tırtıl, lanet olası not defteri yüzünden ölürse, o zaman Homer, tarihçi ve efsane yaratıcısı, bu sayede daha da muhteşem bir kelebek olarak -kısa ömürlü de olsa-ortaya çıkacaktı. Belki de bir dâhinin kalemine layık olan bu tragedya sonunda ona gönderilmişti ve şimdi kendisine bahşedilen bu otuz gün içinde, bunu kâğıt üzerinde hayata geçirip geçirmeyeceği tamamen ona bağlıydı.

Bu şansı kullanmayıp bir yana atmaya hakkı var mıydı? Münzevi bir keşişe dönüşüp kendi efsanesini unutmaya, gerçek ölümsüzlükten isteyerek feragat edip böylece bütün insanların ölümsüzlüğünü çalmaya hakkı var mıydı? Daha büyük bir cinayet, daha büyük bir aptallık ne olabilirdi: Veba meşalesini metronun yarısına kadar taşımak mı yoksa elyazmasını kendisininkiyle birlikte yakmak mı?

Şöhret tutkunu ve yüreksiz biri olarak Homer, çoktan seçimini yapmıştı, şimdiyse sadece bunun için bir bahane arıyordu. Kolomenskaya istasyonunda, sanki bir aile kabristanında gibi iki cesedin yanına kendini mumyalayıp koydurtmak neye yarayacaktı? Kahraman olmak için yaratılmamıştı. Şayet Sevastopolkayalı savaşçılar ölüme gitmeye hazırlarsa, bu onların kendi kararıydı. En azından yalnız ölmüyorlardı.

Ama Homer'in kendini feda etmesi ne ifade ederdi ki? Nasıl olsa Hunter'ı durduramayacaktı. İhtiyar ne yaptığını bilmeden, salgını beraberinde taşımıştı, Hunter ise Tulskaya'dan beri bunu biliyordu. Sevastopol kervanı da dahil, bütün istasyon halkını tamamen ortadan kaldırmakta ısrar etmesi bu yüzden şaşırtıcı değildi. Alev makinesini mutlaka kullanmak istemesi de.

Şayet ikisine de hastalık bulaşmışsa, o zaman salgının Sevastopolskaya'ya sıçraması kaçınılmaz olurdu. Orada da öncelikle, hastalık yakın oldukları insanlara bulaşırdı. Elena'ya, istasyon müdürüne. Dış nöbet noktasındaki kumandana. Emir subaylarına. Böylece istasyon üç hafta içinde yönetimsiz kalırdı, müthiş bir karmaşa olurdu ve sonunda hastalık diğerlerine de bulaşırdı.

Peki eğer Hunter, hastalığın kendisine de bulaştığını biliyorduysa neden Sevastopolskaya'ya geri dönmüştü? Homer, Hunter'ın sezgisel davranmadığını yavaş yavaş anlamaya başladı, aksine adım adım belli bir planı uygulamıştı. Ama sonra ihtiyar kartları yine karıştırmıştı.

Yani Sevastopolskaya çöküşe mi terk edilmişti, oraya keşif gezisi yapmalarının artık bir anlamı kalmamış mıydı? Homer, Elena'yla ölümde birleşmek üzere eve dönmek istemiş olsaydı bile, bu artık mümkün değildi. Sadece Kahovskaya'dan Kaşirskaya'ya kadar olan yol, gaz maskelerini gereksiz kılmaya yeterdi, onlarca, belki de yüzlerce röntgen ışınına maruz kalan koruma giysilerinden de mümkün olduğunca çabuk kurtulmak zorunda kalacaklardı. Peki şimdi ne yapmalıydı?

Yanı başındaki kız büzülmüş uyuyordu. Kamp ateşi de hastalık bulaşmış olan günlüğü ve son ağaç dallarını sonunda yutmuş ve sönmüştü. Homer lambasındaki bataryaları harcamamak için, mümkün olduğu kadar uzun süre karanlıkta oturmaya karar verdi.

Hayır, ekip şefinin arkasından gidecekti. Hastalığı bulaştırma riskini azaltmak için de diğer insanlarla temastan kaçınacak, içindeki eşyasıyla birlikte sırt çantasını burada bırakacak, giysilerini parçalayacak, hayırlı bir yazgıyı umut edecek, ama otuz günün geri sayımını da hep göz önünde tutacaktı. Her günü şimdi kitabına geçirecekti. Her şey bir şekilde çözülecek diye kendine telkin ediyordu. Önemli olan, Hunter'ın peşinden gitmesiydi. Tabii Hunter yeniden ortalarda görünürse... Tünelin sonundaki loş girişte kaybolmasından bu yana bir saatten fazla zaman geçmişti. Homer kızı sakinleştirmeyi başarmıştı ama, kendisi de ekip şefinin geri döneceğinden emin değildi.

Homer, Hunter'ı içindekileri derinden keşfettikçe, onu daha az anlıyordu. Ondan kuşkulanmak ne kadar mümkün değilse, inanmak da mümkün değildi. Hiçbir kalıba girmiyordu, insanda alışık olduğumuz tepkilerin hiçbiri onda yoktu. Kim ona güvenirse, doğanın hışmına uğruyordu. Ama Homer için artık çok geçti: Gerekeni yapmıştı. Pişman olmanın bir anlamı yoktu.

Sessizlik, karanlıkta ona artık geçilemez bir engel gibi gelmiyordu. Sanki şeffaf bir tül perdenin arkasından, ara sıra garip bir fısıltı, uzaktan bir inleme, bir hışırtı duyuluyordu. Bunlar, Homer'e ceset yiyicilerinin sendeleyerek yürümeleri, sonra yine Nagornaya istasyonunda dev hayaletlerin raylar üzerinde kayarken çıkardığı sesler ya da ölmek üzere olanların son çığlıkları gibi geliyordu.

Lambasını yaktı ve ürperdi.

Kendisinden on adım uzakta ellerini göğsünün üzerinde kavuşturmuş, gözlerini uyuyan kıza dikmiş Hunter duruyordu. Gözüne vuran lamba ışığını eliyle perdeleyerek, sakin bir sesle "Kapıyı hemen açacaklar" dedi.

Saşa rüya görüyordu. Yine tek başına Kolomenskaya' da, babasının her zamanki teftiş gezisinden dönüşünü bekliyordu. Gelmekte gecikmişti, ama mutlaka onu beklemeliydi, koruyucu giysilerini ve yüzündeki gaz maskesini çıkarmaya yardım etmeli, yemeğini vermeliydi. Sofra çoktan kurulmuş hazır bekliyordu, o ise babasını beklerken neyle vakit geçireceğini bilmiyordu. Yukarıya açılan büyük kapının önünden uzaklaşmak istiyordu ama, ya tam babasının geldiği anda kapının yanında değilse ne olurdu? Ona kapıyı kim açacaktı? Böylece soğuk zeminin üzerine oturmuş bekliyordu, saatler geçiyor, günler önünden gelip geçiyor babası gelmiyordu, ama o yerini asla terk etmeyecekti, ta ki kapı...

Açılan sürgünün çıkardığı boğuk madeni ses onu uyandırdı; aynı Kolomenskaya'daki gibiydi. Gülümseyerek uyanmıştı: Babası geri dönmüştü. Sonra çevresine bakındı ve her şeyi hatırladı. Kısacık rüyasında tek gerçek olan demir kapının ağır sürgüsünden çıkan zorlu gıcırtıydı. Az sonra kapının dev kanadı titremeye başladı ve ağır ağır yana doğru açıldı. Aralıktan bir ışık huzmesi yayıldı, yanık benzin kokusu geldi. Bu büyük metronun girişiydi.

Sürgü sessizce çıktığı oyuğa girdi ve Avtosavodskaya' ya, oradan da Çevre Hattı'na giden tünelin içi göründü. Rayların üzerinde dumanı çıkan motoruyla dev bir drezin duruyordu, aracın önünde bir projektör, içinde de bir sürü adamdan oluşan mürettebatı vardı. Görevliler gözlerini kırpıştıran ve ellerini gözlerinin önünde tutan iki gezgini fark etti.

"Ellerinizi görmek istiyorum" diye bir emir duyuldu.

Saşa, ihtiyarı taklit ederek uysal bir şekilde iki kolunu birden kaldırdı. Bu alışveriş günlerinde köprüyü geçerek kendilerine gelen aynı drezindi. Bu adamlar Saşa'yı çok iyi tanıyorlardı: Şimdi olsa olsa garip isimli ihtiyar pişmanlık duyardı; zincirlenmiş kızı, bu Tanrı'nın unuttuğu istasyona nasıl geldiğini sormadan yanma aldığı için.

"Gaz maskelerinizi çıkarın, belgeleriniz!" diye drezindeki adamlardan biri emir verdi.

Saşa gaz maskesini sıyırıp yüzünü açarken, bir yandan da aptallığına yanıp kendine lanet ediyordu. Babası -ve tabii onunla beraber kendisi-hakkında verilmiş olan hüküm hâlâ yürürlükteydi. Bu iki adamın kendisini metroya getireceğine nasıl olup da inanabilmişti? Onları sınırda kimsenin fark etmeyeceklerine?..

Adamlar hemen onu tanıdılar:

"Baksana, sen buraya giremezsin! Toz olman için on saniyen var. Peki bu da kim? Senin..."

"Ne oluyor?" diye ihtiyar şaşkınlıkla sordu.

"Onu rahat bırakın! O değil!" diye Saşa bağırdı.

"Def olun!" Silahlı adamın sesi buz gibiydi. "Yoksa biz...""Kızın üzerine mi?" diye tereddütlü bir başka ses duyuldu.

"Heeyy kulakların duymuyor mu?"

Kız silahların emniyetlerinin nasıl açıldığını açıkça duymuştu. Geriye çekildi ve gözlerini sıkı sıkı kapadı. Birkaç saniye içinde üçüncü kez ölümle burun buruna gelmişti. Kısa, hafif bir ıslık sesi duydu. Ardından gelen sessizlikte başka bir emrin gelmesini boşuna bekledi. Sonunda artık daha fazla dayanamayıp bir gözünü açtı.

Motor hâlâ tütüyordu. Gri mavi dumanlar, cephesi yukarıya dönük projektörün saldığı ışığın arasından yayılmayı sürdürüyordu. Işık artık gözlerini kamaştırmadığı için Saşa şimdi drezinde olan insanları rahatlıkla görebiliyordu. Adamlar ikiye katlanmış bez bebekler gibi arabanın ya da demiryolunun üzerinde yatıyorlardı. İstemsiz sarkan kollar, normal dışı dönmüş boyunlar, uyuşmuş bedenler...

Saşa başını çevirdi. Arkasında kel kafalı duruyordu. Elindeki tabancasını aşağıya doğrultmuştu, dikkatle, artık daha çok kasap tezgâhına benzeyen drezini inceliyordu. Sonra silahın namlusunu yukarı kaldırıp bir kez daha tetiğe bastı.

"İşte bu kadar" dedi boğuk ama rahatlamış bir sesle. "Üniformalarını ve gaz maskelerini alın."

"Ama neden?" İhtiyarın yüzü korkudan çarpılmıştı.

"Üstümüzü değişmeliyiz. Avtosavodskaya'dan geçebilmek için drezini alıyoruz."

Saşa katilin yüzüne baktı. İçinde korkuyla hayranlık duyguları çarpışıyordu. Nefretle şükran duyguları birbirine karışmıştı. Adam bir vuruşta üçünü birden kolayca halletmiş ve böylelikle de babasının en önemli yasasını ihlal etmişti. Ama bunu onun -tabii ihtiyarın da-hayatını kurtarmak için yapmıştı. İkinci kez yapması acaba bir rastlantı mıydı? Acaba vahşetle katılığı birbirine karıştırıyor olabilir miydi?

Kız bir şeyi iyi biliyordu: Bu adamın korkusuzluğu ona çirkinliğini unutturuyordu.

Kel kafalı önce drezine yöneldi ve işi biten düşmanların kafasına geçirilmiş kauçuğu söküp çıkarmaya başladı. Birden şeytan görmüş gibi boğuk bir çığlıkla geriye sıçradı, iki elini öne uzatarak birkaç kez tekrarladı. "Bir kara derili."

9 HAVA

Korku ile dehşet tek ve aynı şey değil. Korku kamçılar, hareket etmeye zorlar, yaratıcı yapar; dehşet bedeni ve düşünceleri felç eder, insanın bütün insanlığını alır. Homer ikisi arasındaki farkı anlamak için hayatında yeterince olaya tanık olmuştu. Korku ekip şefi için yabancı bir kavramdı, ama anlaşılan dehşete kendince hükmedebiliyordu. Ama Homer'i hayrete düşüren aslında bu değildi, bu duygunun Hunter'da ne gibi fırtınalar yarattığıydı.

Gaz maskesinin arkasındaki ölü yüzün gerçekten de alışılmadık bir görünüşü vardı. Siyah kauçuğun altından koyu renkte, parlak bir deri ortaya çıkmıştı, kabarık şişkin dudaklar, hafif basık geniş bir burun. Homer, televizyon ve müzik kanalları ortadan kalktığından beri, yani neredeyse yirmi yıldan fazla, kara derili bir tek insan görmemişti. Yine de ölünün, Afrika kökenli bir Amerikalı olduğunu hemen anlamıştı. Kuşkusuz ender rastlanan bir şeydi. Ama bunda bu derece ürkütücü olan neydi?

Ekip şefi tekrar kendine hâkim olmuştu; tutulduğu garip nöbet bir dakika bile sürmemişti. Yassı yüzü lambasıyla aydınlattı, anlaşılmaz bir şeyler homurdandı ve cesedin üzerindekileri sert, kaba hareketlerle soymaya koyuldu. Homer, bu sırada, birkaç parmak kemiğinin kırıldığını duyduğuna yemin edebilirdi.

"Anlaşılan benimle alay ediyorlar. Hadi sana güle güle, öyle mi? Ve buradaki, insani bir şey mi? Böyle bir ceza..." diye Hunter kısık bir sesle mırıldandı.

Cesedi birine mi benzetmişti? Az önce duyduğu aşağılama yüzünden intikam almak için mi ölüyü parçalıyordu, yoksa daha eski ve ciddi bir hesaplaşma mıydı? Homer, içinden kabaran iğrentiyi bastırıp diğer cesedin üzerindekileri -sıradışı giysiler değildi- çıkarırken, bir yandan da göz ucuyla gizli gizli ekip şefini izliyordu.

Kız bu ceset hırsızlığına karışmamıştı, Hunter de onu rahat bırakmıştı. Elleriyle yüzünü kapamış, az uzakta rayların üzerine oturmuştu. Homer, kızın ağladığını duyar gibi oldu.

Hunter sonunda cesetleri dışarıya, büyük kapının önündeki bir yığının üzerine fırlatıp attı. Çok değil yirmi dört saat içinde geriye onlardan hiçbir şey kalmayacaktı. Gündüzleri kent öyle korkunç yaratıklar tarafından sarılıyordu ki, gecenin korku salan haydutları bile inlerine çekilip dillerini tutarak eşref saatlerini bekliyorlardı. Yabancı, ama hâlâ taze kan, koyu renk üniformanın üzerinde pek fark edilmiyordu ama sanki canlı bir organizmaya geri dönmek istermiş gibi, karın ve göğüs bölgesine yapışıp kalmıştı.

Homer, bu maskaralık mutlaka gerekli miydi, diye kendi kendine sorup duruyordu. En azından, böylelikle, Avtosavodskaya istasyonunda başka kurbanlara gerek kalmayacağını düşünerek teselli buldu. Hunter'ın hesabı tutarsa, onları buranın yerlisi sayıp gitmelerine izin vereceklerdi. Ama ya olmazsa? Arkada mümkün olduğu kadar az kurban bırakmaya niyeti var mıydı?

Ekip şefinin kan görme tutkusu Homer'i tiksindiriyor, bir yönden de büyülüyordu. Cinayetlerinin üçte biri bile öz savunmayla haklı gösterilemezdi, yine de arkasında her zamanki sadistlikten başka bir şey vardı. İhtiyarın kafasını tek bir soru kurcalıyor ve canını sıkıyordu: Acaba Hunter, sırf kan görme tutkusunu tatmin için mi Tulskaya'ya gelmişti?

Bu istasyonda bir tuzağa düşen talihsiz insanlar, yakalandıkları esrarengiz hummaya karşı belki de hiçbir çare bulmamışlardı. Ama bu çarenin olmadığı anlamına da gelmiyordu. Burada yerin altında, hâlâ bilimsel düşüncenin için için yanmaya devam ettiği, araştırma yapıldığı, yeni ilaçların geliştirildiği, serumların hazırlandığı yerler vardı. Örneğin Polis, dört ana arterin birlikte uzandığı metronun kalbi; Arbatskaya, Borovizkaya, Aleksandrovski sad ve Biblioteka imeni Lenina istasyonları arasındaki geçitlerin oluşturduğu labirentin üzerinden uzanan bir şehrin son örneğiydi ve oraya özellikle de doktorlar ve bilim insanları yerleşmişti.

Ya da Hansaların gizli bilim kenti olan Taganskaya'nın yakınındaki devasa sığınak...

(Stalin 1951 yılında, GO-42 adıyla bu sığınağın yapılmasını emretmişti. Olası bir nükleer savaşta buraya telekomünikasyon bakanlığı yerleştirilecekti. Altmış metre derinlikte, yedi bin metre karelik bir alan üzerinde tam otuz oda bulunuyor. Sığınak en çok beş bin kişi için düşünülmüş.)

Ayrıca, belki Tulskaya da salgının çıktığı ilk istasyon değildi. Belki de başka bir yerde salgına karşı başarılı bir mücadele yürütülmüştü. Kurtulma umudundan bu kadar kolay vazgeçmek nasıl mümkün olabilirdi? Tabii Homer, hastalığın saatli bombasını üzerinde taşıdığı için bu düşünceler bencilce merakının da ürünüydü. Mantıklı düşündüğünde kendisini bekleyen ölüme hazırlıklıydı, ama içgüdüleri buna karşı koyuyor ve bir çıkar yol bulması gerektiğini söylüyordu. Tulskaya'yı kurtarma olanağını bulabilirse, kendi istasyonunun da yok olmasını önleyebilir ve hatta belki kendi de kurtulabilirdi.

Hunter ise, bu hastalığı tedavi eden bir ilacın olduğuna inanmak istemiyordu. Tulskaya'daki nöbetçilerle yaptığı kısa bir konuşma bu kararı vermeye yetmiş, istasyon sakinlerinin hepsini ölüme mahkûm edip kendisi de verdiği hükmün icracısı olmuştu. Önce Sevastopolskaya komutanlığının aklını, çapulculuk yapan haydutların masalıyla karıştırmış, sonra zorla kararını kabul ettirmiş ve acımasız uyarısını yapmıştı: Tulskaya istasyonu ateşe verilerek yok edilecekti. Acaba istasyondaki, her şeyi yeniden altüst eden olaylar hakkında bir şeyler biliyor muydu? Kimsenin bilmediği, ne Homer'in ne de günlüğünü Nacimovski Prospekt'de bırakan adamın bilmediği bir şeyi...

Cesetlerle işi bitince, ekip şefi kemerinden matarasını çıkarıp dibinde kalanı kafasına dikip içti. Şişenin içinde ne vardı? Alkol mü? Bu içki onun için bir çerez miydi, yoksa bununla ağzında kalan bir tadı yok etmek mi istemişti? Bu anın zevkini mi çıkarıyordu, unutmak mı istiyordu ya da alkolle içindeki bazı şeyleri silmeyi mi umuyordu?

Eski püskü, yoğun duman salan drezin, Saşa için, babasının ara sıra ona anlattığı o masaldaki zaman makinesi gibi bir şeydi. Bu araç onu sadece Kolomenskaya' dan Avtosavodskaya'ya taşımakla kalmamış, onu şimdiki zamandan geçmişe götürmüştü. Her ne kadar kendi hayatı bu taştan çuvalda, "şimdiki zaman" tanımını hak etmediyse de oraya yaptığı yolculuğu hâlâ çok iyi anımsıyordu: O gün babası elleri zincirlenmiş olarak, kafasında gözlerinin üstüne kadar inmiş kasketi, ağzında bir tıkaçla yanında oturmuştu. O zaman henüz küçücük bir kızdı ve bütün gün durmadan ağlamıştı, idam mangasının askerlerinden biri onu eğlemek için parmaklarıyla çeşitli hayvan şekilleri yapmış,

gölgeler drezinle yarışan tünelin tavanındaki sarı küçük sahnede dans etmişlerdi.

Diğer tarafa geçince, babasına kararı bildirmişlerdi: Devrim mahkemesi onu bağışlamıştı, ölüm cezası ömür boyu sürgüne çevrilmişti. Babasını demiryolunun üzerine iterek atmışlar, arkasından da bir bıçak, yedek fişekleriyle otomatik bir silah ve bir gaz maskesini fırlatmışlar, sonra da drezinden aşağıya Saşa'yı yanma indirmişlerdi. Ona elleriyle bir atla köpeğin şeklini yapan asker, elini sallamıştı giderken. Acaba o Hunter'ın vurduğu askerlerden biri miydi?

Ölülerden birinin üzerinden siyah gaz maskesini çekip alırken, bir yabancının havasını soluyormuş hissi daha da kuvvetlendi. Gittiği yolun her bölümünü biri mutlaka hayatıyla ödüyordu. Muhtemelen kel kafalı bu adamları vurup öldürecekti, ama Saşa orada bulunmakla bu işe ortak olmuştu.

Babasının, artık eve geri dönmek istememesinin nedeni sadece savaştan yorgun düşmesi değildi. Bir keresinde, yaşadığı bütün yenilgilerin ve yoklukların artık sadece yabancı birinin hayatı olarak değerlendirilmeyeceğini söylemiş ve bunun için, sırf başkalarına acı vermemek için de kendisi acı çekmişti. Saşa, terazinin kefesinin, babasının vicdanını sızlatan o insanların hayatlarıyla dolu olduğunu ve yeniden dengeyi kurmaya çalıştığını her zaman biliyordu.

Kel kafalı aslında duruma daha önce müdahale edebilir, kendini göstererek drezindeki adamları ürkütebilir ve tek bir kurşun atmadan onları etkisiz hale getirebilirdi, Saşa buna emindi. Öldürülenlerden hiçbiri kendine denk güçte düşman değildi ki...

Öyleyse bütün bunları neden yapmıştı?

Çocukluğunun istasyonu, sandığından da yakındı. On dakika geçmemişti ki önlerinde ışıklar göründü. Avtosavodskaya'ya gidiş yoluna nöbetçi konulmamıştı, anlaşılan bura sakinleri kendilerini kapalı kapıya emanet etmişlerdi. Perondan yaklaşık elli metre mesafede kel kafalı motoru yavaşlattı, ihtiyara dümeni devralmasını emretti, kendisi de makineli tüfeğin bulunduğu yerin yakınına gitti.

Drezin neredeyse hiç ses çıkarmadan ağır ağır istasyona doğru ilerliyordu. Yoksa, özellikle de Saşa için mi zaman böyle ağırdı, kız çevreyi seyrederek her şeyi hatırlasın diye...

O meşum gün, babası emir subayına, her şey olup bitene kadar kızı saklamasını emretmişti. Adam kızı istasyonun en aşağılarındaki bürolardan birine götürmüştü. Ama yüzlerce gırtlaktan çıkan böğürtülü sesler oradan bile rahatça duyuluyordu, emir subayı komutanın yanına gitmek için aceleyle fırlamıştı. Saşa da onun arkasından boş koridorlardan geçerek dışarıya, istasyonun ana salonuna koşmuştu.

Şimdi peronun yanından geçerlerken, Saşa geniş, ferah aile çadırlarını ve bürolara dönüştürülen vagonları, koşmaca oynayan çocukları, baş başa vermiş fısıldaşan yaşlıları, silahları temizleyen somurtkan kadınları görüyordu. Sonra babası geldi gözlerinin önüne, hemen arkasında da kimi ürkek kimi öfkeli bir grup adam, ölçüyü kaçırmış, galeyana gelen insan kalabalığını dizginlemeye çalışıyordu. Kız babasına koşmuş, kendini onun sırtına dayamıştı. Babası şaşırarak arkasını dönünce kızı silkelemiş ve arkasından gelen emir subayının yüzüne, kızına sahip çıkamadığı için öfkeyle bir tokat indirmişti. Ama bu arada içinden başka şeyler de geçmişti. Omuzlarındaki silahlarıyla ateş emrini bekleyen askeri birlik tehlikenin geçtiği sinyalini almıştı. Havaya sadece tek el ateş edilmişti, sonra da babası istasyonun barışçıl yoldan devrimcilere teslimi konusunda görüşmeye hazır olduğunu açıklamıştı. Babası, insanın bir yerlerden işaretler aldığına nedense her zaman inanmıştı. Sadece bu işaretleri iyi tanımak ve yorumlamak gerekiyordu.

Ama zaman, sadece Saşa'nın çocukluğunun son gününü bir kez daha anımsaması için yavaşlamamıştı. Kız bu arada silahlı adamların drezini durdurmak üzere yerlerinden doğrulduklarını da fark etmişti. Kel kafalının birden makineli tüfeğin arkasına geçip silahın ağır namlusunu şaşkın nöbetçilerin üzerine çevirdiğini gördü. Şaklayan bir kamçı gibi, drezini durdurma emrinin verildiğini duydu. Anlamıştı: Burada birkaç saniye içinde o kadar çok insan ölecekti ki, gaz maskesinin içinde yabancı havayı soluduğu duygusu, epey bir süre daha onu bırakmayacaktı.

Saşa etrafın kana bulanmasını hâlâ önleyebilirdi, hâlâ bu adamları, kendisini ve bir insanı daha korkunç şeylerden koruyabilirdi. Nöbetçiler otomatik silahlarının emniyetini açıp ateşe hazır duruma getirmişlerdi bile, ama ateş için daha çok zamana ihtiyaçları vardı. Nitekim kel kafalı onlardan birkaç saniye daha öndeydi.

Kız aklına gelen ilk şeyi yaptı. Yerinden sıçradığı gibi, kelin kemikli sert sırtına sarıldı, onu arkadan kollarının arasında sıkıştırıp, ellerini nefessiz kalan göğsünün üzerinde birleştirdi. Kel kafalı sanki biri onu yumruklamış gibi büzüldü ve durakladı. Karşı tarafta ateşe hazır bekleyen askerler de oldukları yerde kalakaldılar.

İhtiyar durumu anında kavramıştı. Drezin siyah dumanları püskürterek hızla yoluna devam etti ve Avtosavodskaya istasyonu geride kalmıştı. Geçmişte.

Pavelezkaya'ya yol alırken kimse tek kelime etmedi. Hunter kızın hiç beklenmedik bir anda kucaklamasından kendini kurtarmış, kollarını büküp iki yana açarak gevşetmişti. İstasyondaki tek nöbet noktasının önünden hızla geçtiler. Arkalarından açılan çapraz ateş kafalarının üzerinden tavana saplanıp kalmıştı. Ekip şefi, karşılık olarak tabancasını çekip birkaç el ateş etmeyi başardı. Bir nöbetçiyi anlaşılan yere yığmıştı ama diğerleri tünel çıkıntılarına sığınıp kendilerini kurtarmışlardı.

Anlamıyorum, diye Homer aklından geçirdi ve yere büzülmüş oturan kıza tekrar tekrar baktı. Başrolde bir dişinin sahneye çıkmasıyla, bundan bir aşk hikâyesi yaratmayı ummuştu, ama olaylar tahmininden hızlı gelişmişti. Bütün bu olanları yazmak, bellemek bir yana, anlamakta bile zorlanıyordu.

Ancak Pavelezkaya istasyonuna girdiklerinde, hızlarını azalttılar. İhtiyar bu istasyonu önceden biliyordu: İstasyon sanki bir korku romanından çıkmış gibiydi. Moskova metrosunun dış semtlerindeki nispeten daha yeni olan istasyonlarındaki kubbeler basit sütunların üzerinde yükselirken, Pavelezkaya istasyonu insan boyunu aşan bir dizi havadar yuvarlak kemerin üstündeydi. Tıpkı korku romanlarındaki gibi Pavelezkaya üzerinde de garip bir lanet havası esiyordu: İstasyon akşam saat tam sekizde, günün en hareketli olması gereken zamanında adeta bir hayalete dönüşüyordu. İstasyonun her zamanki eli iş tutan ve gelip geçen sakinlerinden geriye, peronda birkaç gezginden başka kimse kalmıyordu. Diğer bütün insanlar, yanındaki çocukları, ev eşyaları, alışveriş yaptıkları içi mallarla dolu torbalarıyla birden ortadan yok oluyorlardı, arkalarında oturma banklarını ve minderlerini bile bırakmıyorlardı.

Sığınaklarına, Çevre Hattı'na giden tam bir kilometre uzunluğundaki üst geçide kaçıyorlardı ve orada bütün bir gece donarken, Pavelezkaya istasyonun bulunduğu yukarı yüzeydeki azman yaratıklar uykudan uyanıp kötülüklerini yapıyorlardı. Söylendiğine göre istasyon ve bütün çevresi bu yaratıkların egemenliği altındaydı ve yaratıklar uykuda olsalar bile, başka hiçbir mahluk oraya gitmeye cesaret etmiyordu. Pavelezkaya sakinleri elleri kolları bağlı, hiçbir korunakları olmaksızın

onlara teslim olmuşlardı, çünkü diğer istasyonlardaki yürüyen merdivenleri kapatan beton bariyerler burada hiç yoktu, haliyle yukarıya çıkış sürekli açıktı.

Homer'e göre mola verip gecelemek için en uygunsuz yer burasıydı, ama Hunter aynı fikirde değildi: İstasyonun ucuna gelince drezinin motorunu durdurdu, kafasındaki gaz maskesini çıkarıp eliyle peronu işaret etti. "Yarın sabaha kadar burada kalıyoruz. Kendinize geceleyeceğiniz bir yer bulun." Sonra onları tek başına bıraktı.

Kız, Hunter'ın arkasından bakıp, sonra da drezinin sert zemini üzerinde kıvrılıp yattı. Homer de olabildiğince rahat bir yer bulup uyumayı denediyse de beceremedi: Bütün bu sağlıklı istasyonlardan geçerken üzerinde taşıdığı bulaşıcı hastalık yine kafasını kurcalamaya başladı. Kız da hâlâ uyanıktı.

"Teşekkür ederim" dedi aniden. "Önce senin de tıpkı onun gibi olduğunu zannetmiştim."

"Onun gibi başka birinin olabileceğine inanmıyorum" diye yanıtladı Homer.

"İkiniz arkadaş mısınız?"

"Köpekbalığı ile onun kılavuz balığı gibi işte." Hüzünle gülümsedi ve bu tanımın kendilerine ne kadar uygun olduğunu düşündü: Aslında bütün bu insanları yok eden Hunter'dı, ama birkaç kanlı iş de onun hesabına yazılmıştı.

Kız yerinden doğruldu. "Bununla ne demek istedin?"

"O nereye gitse, ben de peşinden gidiyorum. Onsuz yapamam sanıyorum ve o... Evet, belki de o benim kendisini bir şekilde temize çıkardığımı, rahatlattığımı düşünüyor. Ama aslında hiç kimse, onun ne düşündüğünü doğru dürüst bilmiyor."

Kız biraz daha ihtiyara yaklaştı. "Peki sen ondan ne bekliyorsun?"

"Onun yanında oldukça... İlham kaynağım hep yanımda hissine kapılıyorum."

"İlham ne demek?

"Bir çeşit vahiy. Aslında soluk almak demek."

"Neden böyle bir şeyi, soluk almayı istiyorsun? Bu sana ne veriyor?"

Homer omuzlarını silkti.

"Ne soluduğumuz değil. Bize ne soluk verdikleridir."

Kız parmağıyla drezinin kirli zemini üzerine bir şey çizdi:

"Ölümü soluduğun sürece, dudaklarına kimse dokunmak istemeyecektir. Herkes ceset kokusundan ürküp kaçacaktır."

"Böyle bir şeyi insan ancak ölümü görünce düşünür" diye Homer kestirip attı.

"Sürekli ölümü düşünürsen, o zaman bunu yapmaya da daha uzun süre hakkın yok, demektir."

"Bunu yapmıyorum" diye ihtiyar kendini haklı çıkardı. "Ben sadece ölümün yanında duruyorum. Ama beni ilgilendiren ölüm değil; sadece bunun için değil. Hayatımda bir şey olsun istiyordum, her şeyi değiştiren yeni bir ufuk açılsın. Beni kendime getiren, kafamı zinde tutan bir şey."

"Kötü bir hayatın mı oldu?" diye kız ilgisiz bir şekilde sordu.

"Sıkıcı bir hayat. Günler birbirine benzerse o zaman öyle çabuk geçiyor ki, hayatının son günü sanki korkunç bir hızla yaklaşıyormuş gibi geliyor insana." Homer açıklamaya çalışıyordu: "Artık işlerini halledememekten korkuyorsun. Her bir günün yapman gereken binlerce küçük şeyle dolu oluyor. Birini hallettin mi, oh diyor kısa bir soluk alıyorsun sonra hemen diğerine geçiyorsun. Sonunda gerçekten önemli bir şeyi yapmaya ne gücün ne zamanın kalıyor ve şöyle diyorsun: Pekâlâ o zaman yarın yeniden başlarım. Ama bu yarın hiçbir zaman gelmiyor, hep sonu gelmeyen bugün var."

"Çok istasyon gördün mü?" Kız anlaşılan onu doğru dürüst dinlememiş, söylediklerini duymamıştı.

"Bilmem" diye Homer şaşkınlıkla yanıtladı. "Galiba hepsini gördüm."

"Ben sadece iki tane." Saşa iç geçirdi. "Önceleri babamla ben Avtosavodskaya istasyonunda yaşadık, sonra bizi oradan sürdüler; Kolomenskaya'ya. Hep bir başka istasyonu daha görmek istedim. Ama buradaki çok acayip." Bakışlarını sıra sıra dizilmiş kemerlere yöneltti. "Sanki binlerce giriş var ve aralarında duvarlar yok. Şimdi bütün geçişler bana açık, ama oraya gitmeyi hiç istemiyorum. Korkuyorum."

"İkincisi... Baban mıydı?" Homer tereddüt etti. "Öldürüldü mü?"

Kız tekrar kabuğuna çekildi ve yanıt vermeden önce epey bir süre sustu. "Evet."

Homer derin bir soluk aldı. "Bizimle kal. Hunter'la konuşacağım, itiraz etmez. Ona, sana ihtiyacım olduğunu söylerim, şey için." Kollarını iki yana açtı; kıza, bugünden itibaren kendisinin ilham perisi olacağını nasıl izah edeceğini bilmiyordu.

Saşa "Ona, onun bana ihtiyacı olduğunu söyle" diyerek perona atlayıp drezinden uzaklaştı. Giderken de önünden geçtiği sütunları tek tek inceledi.

Cilve yapmakla yakından uzaktan ilgisi yoktu, rol de yapmıyordu. Ateşli silahlara ne kadar az ilgi duyuyorsa, karşısındakini büyüleyen bakışları ve işveli tavırlarıyla kavrayan alışagelmiş kadınsı hâzineye de bir o kadar yabancı ve kayıtsızdı. Tek bir göz oynatışının fırtınalar yaratabileceği, kimi insanların anlamlı bir gülüş uğruna kendini ateşe atacağı ya da bir başkasını öldüreceğini düşünemezdi bile. Bunları bilmezdi. Acaba hâlâ her şeyi yerli yerine oturtmayı becermekten aciz miydi?

Kadınsı hâzinesini ortaya dökmeye her zaman olduğu gibi şimdi de ihtiyacı yoktu. Karşısındakini delen katı bakışlarıyla Hunter'ı kararını yeniden gözden geçirmeye zorlamış, bir hareketiyle onu cinayet işlemekten vazgeçirmişti. Acaba Hunter'ın zırhını delmeyi başarmış mıydı? Onu zayıf yerinden mi vurmuştu? Yoksa Hunter'ın gerçekten başka bir şey için mi kıza ihtiyacı vardı? Galiba doğru olan daha çok bu sonuncusuydu: Ekip şefinin kendisini yaralamasa bile en azından duyarlı kılan bazı zayıf yönlerinin olabileceğini düşünmek Homer'e doğru bir teşhis gibi gelmiyordu.

Bir türlü uyuyamıyordu. Boğucu gaz maskesini hafif bir maskeyle değiştirdiği halde, hâlâ soluk almakta zorlanıyordu ve sanki biri mengeneyle hâlâ kafasını burkuyordu.

Homer elinde ne var ne yoksa bütün eşyasını tünelde bırakmıştı. Bir parça gri sabunla ellerini ovalayarak temizlemiş, bir bidonun içindeki yosunlu suyla duruladıktan sonra, yüzüne devamlı maske takmaya karar vermişti. Yakınındaki insanları bulaşıcı hastalığa karşı korumak için bundan başka

elinden ne gelebilirdi ki? Hiçbir şey. Gerçekten de artık hiçbir şey yapamazdı. Buradan uzaklaşamaz, kendini tünele atıp diğerleri gibi çürümüş, kokuşmuş paçavra yığını haline gelemezdi. Ama şimdi ölüme bu kadar yakın olması onu sevdiği bütün insanları kaybettiği, yirmi yıldan uzun bir geçmişe geri götürmüştü. Bu da onun planlarına yeni, gerçekçi bir anlam kazandırıyordu.

Eğer Homer'in elinde olsa, sevdiği ama kaybettiği insanlar için bir heykel dikerdi. Hiç değilse sıradan bir mezarı hak etmişlerdi. Farklı yıllarda doğmuşlar, aynı günde ölmüşlerdi: Karısı, çocukları ve annesiyle babası... Sonra sınıf arkadaşlarıyla meslek okulundan dostları. Sonsuz saygı duyduğu tiyatro sanatçıları ve müzisyenler. O gün işinde ve henüz evlerine gelmiş olanlar ya da yarı yolda bir sele yakalananlar. Hepsi aynı gün ölmüşlerdi. Anında ölenlerle, salgının bulaştığı yarısı yıkılmış başkentte, hâlâ hayatta kalma savaşımını vererek sürgülenmiş olan güvenlik kapılarını dışarı çıkmak için var güçleriyle zorlayanlar... Bir anda minicik atom parçalarına bölünüp kül olanlarla, balon gibi şişerek canlı canlı bedenleri parçalananlar ve radyoaktif ışınların etkisiyle için için yanarak telef olanlar...

Eskiden keşif ekibi ilk defa yukarıya yüzeye çıktığı zaman, geri döndüğünde günlerce uykusuzluk çekerdi. Homer aktarma istasyonlarından birindeki kamp ateşinde onlardan bazılarıyla karşılaşmıştı. Bu insanların gözlerinde terk ettikleri şehrin bir türlü söküp atamadıkları izlerini görmüştü; gözleri ölü balıkların cirit attığı donuk nehirleri andırıyordu. Motoru çalışmayan, içindeki cansız yolcularıyla Moskova'dan çıkış yollarını ve binaların önlerini tıkayan binlerce araba. Her yerde cesetler, cesetler. Onları kaldırıp götürecek kimse yoktu ortalıklarda; ta ki birtakım yeni yaratıklar kentin egemenliğini ele geçirene kadar.

Keşif ekipleri moralleri bozulmasın diye okullar ve anaokullarına gitmemişlerdi. Ama içlerinden birinin, tesadüfen bir aile arabasındaki arka koltuktan, tozlu pencereden dışarıya bakan put gibi donmuş bir çift göz görmesi aklını yitirmesine yetiyordu. Milyarlarca hayat bir anda yok olmuştu. Milyarlarca söz söylenmemişti, milyarlarca rüya gerçekleşmemişti, milyarlarca kırgınlık affedilmemişti. Nikolay'ın en küçük oğlu bir paket renkli keçeli kalem için uzun zaman babasına yalvarıp durmuştu, kızı buz pateni antrenmanına gitmekten korkmuştu, karısı da uyumaya gitmeden önce, deniz kenarındaki kısa tatillerini nasıl geçireceklerini ona anlatmıştı. Bütün bu küçük masum isteklerin ve tutkuların, onların son istekleri olduğunu anladığı zaman, ancak o zaman bütün bunların ne kadar önemli olduğunu fark etmişti. Homer bu yüzden ailesinden her biri için birer anı levhası yaptırmak isterdi, ama kocaman bir toplu mezar üzerine yazılmış bir yazı da mutlaka değerli bir giriş olurdu. Kendisinin de artık daha fazla zamanı kalmadığı için, mezarın üzerine yazılacak uygun sözcükleri bulabileceğine inanıyordu. Sözcükleri nasıl sıralayacağını, bunları ne şekilde sabitleştireceğini, nasıl süsleyeceğini henüz bilmiyordu, ama şunu hissediyordu: Gözleri önünde cereyan eden bu olayın içinde, bütün huzursuz ruhlar, bütün duygular, özenle topladığı bütün bilgi zerrecikleri mutlaka kendine bir yer bulacaktı, sonunda kendisi için de bir yer olacaktı bu hikâyede. Burası bunun için hepsinden daha uygun bir yerdi.

Yukarıda ortalık aydınlanır aydınlanmaz ve aşağıda satıcılar yeniden güven içinde istasyona gelmeye başlayınca temiz bir not defteriyle, bir tükenmez kalem bulmaya çalışacaktı. Acele etmeliydi: Şu anda uzaklardaki bir serap gibi belli belirsiz gidip gelen gelecekteki romanının ana hatlarını bir an önce kâğıda dökmezse, her an havada dağılıp yok olabilirdi, kum zerreleri ve pırıl pırıl havayla kendi fildişi kulesini yeniden yaratmak için daha ne kadar zaman kumunun üzerinde oturup ufku

gözleyeceğini kim bilebilirdi? Belki buna bile artık hiç zamanı kalmamıştı.

Homer'in dudaklarında alaycı bir gülümseme belirdi: Kızın ne söylediği de umurunda değildi; sonsuzluğu gördüğü boş göz çukurlarına bakması ona yetmişti. Sonra kızın kavisli kahverengi kaşlarını, koyu, kire bulanmış yüzündeki o iki aydınlık çizgiyi, ısırarak yaraladığı dudaklarını, dağınık saman sarısı kabarık saçlarını anımsadı ve yeniden gülümsedi. Uykuya dalarken, ertesi gün pazarda başka şeyleri de araması gerektiğini düşündü.

Pavelezkaya istasyonunda geceler her zaman huzursuz olurdu. Pis kokan meşalelerden yayılan ışık kurum bağlamış mermer duvarların üzerinde titreşiyordu, tüneller adeta güçlükle nefes alıyordu, yürüyen merdivenlerin dibine sadece birkaç gölge oturmuş ve fısıltı halinde sohbet ediyorlardı. İstasyonda ölümüne bir sessizlik vardı. Herkes, yukarıdaki vahşi yaratıklar leşlere saldırmaz diye umuyordu. Ama bazen bu hayvanların en meraklıları aşağıya inen merdiveni keşfediyordu;

insanların taze ter kokusunu alıyorlar, düzenli kalp atışlarını duyuyorlar, damarlarından sıcak kanın aktığını hissediyorlardı. Bazen aşağıya kadar da iniyorlardı.

Homer sonunda yarı uykuya dalmıştı, peronun öbür tarafından gelen heyecanlı sesler bilinçaltına güçbela nüfuz ediyor ve dağılıyordu. Ama bir makineli tüfeğin şiddetli takırtısı onu bir anda bilinç bulanıklığından koparıp aldı. İhtiyar yerinden sıçradı ve drezinin döşemesinde elleriyle silahını yokladı.

Kulakları sağır eden mitralyöz salvosuna makineli tüfeklerden gelen sesler de karıştı. Nöbetçilerin çığlıkları sadece sinirli değil korku ve dehşet doluydu. Organize olmuş düzenli bir savunmadan söz edilemezdi; insanlar çılgın gibi gelişigüzel ateş ediyorlar ve sırf kendi başlarını kurtarmayı düşünüyorlardı.

Homer sonunda Kalaşnikofunu bulmuştu, ama perona girmeye cesaret edemedi. Motoru çalıştırarak buradan -nereye olursa olsun-toz olup gitmeye de hâlâ direniyordu. Çatışmanın olduğu yeri görmek için drezinin üzerinde kalıp, sütunların arasından boynunu uzatıp baktı. Birden çok yakınından nöbetçilerin küfürleriyle böğürtülü çığlıkları geldi. Mitralyözün sesi kesildi, biri korkunç bir çığlık attı ve sonra sesi kesildi, sanki biri bağıranın kellesini uçurmuştu. Ardından tekrar otomatik silahların takırtıları duyuldu, ama bu sefer aralıklı ve kısa süreliydi. Yeniden bir çığlık duyuldu, bu kez biraz daha uzaktan. Sonra birden, bu sesi çıkarana bir yankılanma yanıt verdi, bu kez drezinin çok yakınından.

Homer ona kadar saydı ve titreyen elleriyle motoru çalıştırdı. Refakatindekiler her an geri dönecekler ve birlikte hareket edeceklerdi, bunu kendisi değil, onlar için yapıyordu. Drezin titredi, duman çıkarmaya başladı, motor ısınıyordu, birden sütunların arasından şimşek gibi bir şey parladı. Görüş alanından öyle hızla kayboldu ki, Homer ne olduğunu anlayamadı bile.

İhtiyar parmaklığa sarıldı, bir ayağını gaz pedalına basıp derin bir soluk aldı. Eğer on dakika içinde ortaya çıkmazlarsa, her şeyi geride bırakıp... Neden olduğunu anlamadan, perona bir adım attı ve işe yaramayan otomatik silahını önüne aldı. Yanındaki adamlara artık yardım edemeyeceğinden emin olmak istiyordu. Sırtını bir sütuna dayayıp tünelin orta geçidine bir göz attı.

Bağırmak istedi, ama soluğu yetmedi.

Saşa, dünyanın bugüne kadar içinde yaşadığı sadece iki istasyondan ibaret olmadığını çoktan

biliyordu. Ama bu dünyanın bu kadar harikulade güzel olabileceğini de hiç düşünemezdi. Sıkıcı, kasvetli Kolomenskaya istasyonu bile en ücra köşesine kadar ona rahat, huzurlu bir ev gibi görünmüştü. Avtosavodskaya ise -geniş ama soğuktu bütün kendini beğenmişliğiyle ona ve babasına sırt çevirmiş, onları kendinden uzaklaştırmıştı, kız bunu unutamazdı. Pavelazkaya istasyonuyla ilişkisi ise zararsızdı, hatta Saşa bu istasyona her an biraz daha âşık olduğunu hissediyordu. Arkalara kadar uzanan hafif sütunlarına, geniş kemerlerine, incecik damarlı duvarları bir kadının narin cildi gibi gösteren asil mermerlerine âşıktı... Kolomenskaya ne denli yoksul ve Avtosavodskaya zifiri karanlıksa, bu istasyon da kadına benziyordu: Dertsiz ve gözden düşmüş haliyle bile onlarca yıl sonra hâlâ eski güzelliğini anımsatıyordu.

İnsanlar bu istasyonda kötü ve gaddar olamaz, diye düşünüyordu Saşa. Bu büyülü yere ulaşabilmek için, babasıyla kendisi sahiden de sadece bir tek düşman istasyonu geçmek zorunda kalacaklardı. Babası sürgünden kaçmak ve yeniden özgürlüğüne kavuşmak için gerçekten de sadece bir gün daha fazla yaşamalıydı. O zaman Saşa kel kafalıyı babasıyla kendisini yanma alması için ikna ederdi.

Uzakta, çevresine nöbetçilerin doluştuğu bir kamp ateşi yanıyordu. Bir projektörün ışığı boydan boya yüksek tavanı yokluyordu, ama Saşa o tarafa yönelmedi. Mutlu olmak için, Kolomenskaya'dan uzaklaşıp başka insanları tanıması gerektiğine yıllardır ne kadar çok inanmıştı! Şimdiyse sadece tek bir insan olsun istiyordu, çevresine duyduğu hayranlığı paylaşmak için, yeryüzünün gerçekten tam üçte bir daha büyük olduğuna nasıl şaşırdığını ve her şeyi yeniden düzelteceğine dair umudunu paylaşmak için sadece bir tek kişi olsun istiyordu. Ama ona, yani Saşa'ya kimin ihtiyacı olacaktı? Kendisi ya da ihtiyar neye inanırsa inansın, kimsenin ona ihtiyacı olmayacaktı.

Kız bu düşüncelerle tam aksi yöne, kapıları açık, camları kırılmış, yarısı harap olmuş bir trenin durduğu yere doğru yürümeye devam ediyordu, tren sağdaki tünelin ortasına kadar sokulmuştu. Kız trene girdi, bir vagondan diğerine atladı, birinci, ikinci, sonra üçüncü vagonu teftiş etti. Sonuncusunda nasılsa sağlam kalmış bir sedir keşfetti ve üzerine uzandı. Çevresine bakındı ve trenin onu yeni istasyonlara götürmek üzere her an hareket edeceğini hayal etmeye koyuldu, insan sesleriyle cıvıl cıvıl, aydınlık istasyonlara... Ama bu tonlarca ağırlıktaki çeliği yerinden kımıldatmaya ne inancı ne de hayali yeterdi. Bisikletiyle bu işi çok daha kolay becerebilirdi.

Sonra saklambaç oyunu birden bitiverdi: Çatışma sesleri vagondan vagona atlayarak sonunda Saşa'ya kadar ulaştı. Yine mi? Bacaklarının üzerinde doğruldu ve perona atladı; hiç değilse, bir şeyler yapabileceği tek yer orasıydı.

Yanmayan projektörün olduğu camlı kabinenin yanında, sönmüş ateşin üzerinde ve avlunun ortasında nöbetçilerin parçalanmış cesetleri uzanmış yatıyordu. Anlaşılan diğer savaşçılar ara geçitteki çıkış noktasını bulmak üzere, tam vaktinde karşı koymayı bırakıp oradan kaçmışlardı, ama ölüm onları yine de yarı yolda yakalamıştı. Bedenlerden birinin üzerinde, görünüşü feci, iki büklüm bir şekil duruyordu. Şekil bu uzaklıktan pek iyi görünmemekle birlikte, Homer pürüzsüz beyaz bir cilt, çırpınan heybetli bir boyun ve iyice bükülmüş bir sürü ayak bilekleri ile hareket eden bacakları fark etti.

Savaş kaybedilmişti.

Hunter neredeydi? Homer bir kez daha öne doğru eğildi ve donakaldı. Kendisinden tahminen on adım ileride, sütunların iyice arkasından Homer gibi ileriye doğru uzanmış, sanki onu kendisine çekmek ya

da onunla oynamak ister gibi, korkunç bir surat iki metreden daha fazla bir yükseklikten aşağıya ona bakıyordu. Alt dudağından kırmızı bir şey damlıyordu, okkalı çenesiyle devamlı korkunç bir parçayı çiğneyip duruyordu. Düz alnının altında hiçbir şey yoktu, canavarın gözlerinin olmaması, anlaşılan diğer varlıkları görmesini, hareket etmesini ve saldırmasını engellemiyordu.

Homer döndü ve tetiğe bastı, ama silah ses vermedi. Korkunç yaratık kulakları sağır eden uzun, canhıraş bir feryatla salonun ortasına atladı. Homer, artık bir yararı olmayacağını bile bile, panik halinde silahın sürgüsünü kurcaladı. Ama birden, canavar onunla ilgisini keser gibi oldu, dikkatini peronun yan tarafına yöneltti. Homer hızla, yaratığın kör bakışını izledi ve bir an için kalbi duracak gibi oldu. Yaratığın baktığı yerde, korkuyla etrafına bakman kız duruyordu.

"Koş" diye gürledi Homer, sesi acılı bir çığlığa boğuldu.

Beyaz yaratık birkaç metrelik sıçrayışla ileri fırladı ve şimdi tam genç kızın karşısındaydı. Kız, yemekte kullanılan bir bıçağı çıkararak, onu tehdit edercesine salladı. Yaratık, buna yanıt olarak ön ayaklarının üzerine sıçradı, kız yere yuvarlandı ve bıçak yüksekten bir kavis yaparak yana düştü.

Homer şimdi drezine çıkmıştı, ama kaçmayı düşünmüyordu. Soluk soluğa makineli tüfeği çevirip, salınarak yürüyen beyaz silueti hedef almayı denedi. Beceremedi; canavar iyice kıza yaklaşmıştı. Kız için belki de daha az tehlikeli olan nöbetçileri birkaç dakika içinde parçalamıştı, şimdi de bu iki çaresiz varlığı köşeye sıkıştırıp, onları öldürmeden önce, anlaşılan onlarla dalgasını geçip eğlenmek istiyordu.

Canavar, Saşa'nın üzerine iyice eğilmişti, öyle ki ihtiyar onu göremiyordu. Yoksa kurbanının karnını çoktan deşmiş miydi? Ama yaratık birden korkuyla sıçrayarak geri çekildi, pençeleriyle sırtındaki büyüyen lekeyi kaşıdı, sonra kendisine saldıranı yutmaya hazır vaziyette kükreyerek döndü.

Hunter tökezleyerek yaratığa yaklaştı. Bir elinde otomatik silahı tutuyordu, diğer elini bitik bir halde aşağıya sarkıtmıştı, yaptığı her hareketin kendisine nasıl acı verdiği açıkça görülebiliyordu. Ekip şefi canavara bir hamle daha yaptı, ama yaratık şaşılacak kadar dirençliydi, bir an sallandı, sonra hemen dengesini buldu ve ileriye yığıldı. Hunter'ın fişekleri bitmişti, ama şaşılası bir dönüş hareketiyle, palasını canavarın kocaman gövdesine saplamayı başardı. Yaratık onun üzerine yuvarlandı onu altına alarak, ağırlığıyla neredeyse boğdu. Sanki son kalan ümitleri yok etmek istercesine, şimdi ikinci bir yaratık ortaya çıktı. Hemcinsinin çırpınan bedeninin üzerine kapandı ve sanki onu uyandırmak ister gibi beyaz tenine bir pençe attı, sonra gözü olmayan suratını yavaşça Homer'den yana çevirdi.

Homer bu fırsatı kaçırmadı. Büyük kalibre silahı canavarın gövdesini parçaladı, kafatasını ikiye ayırdı ve hayvan yere yuvarlanırken, aynı anda arkasındaki birkaç mermer levha da parçalara ayrılarak toz haline geldi. Homer'in kalbi sakinleşene ve kramplı parmakları gevşeyene kadar epey bir zaman geçti.

Sonra gözlerini kapadı, yüzündeki maskeyi aşağıya çekip çıkardı ve taze kan kokan nemli havayı içine çekti. Bütün kahramanlar ölmüştü, savaş meydanında sadece o kalmışı.

Daha başlamadan kitabı sona ermişti.

10 ÖLÜMDEN SONRA

Ölülerden geriye ne kalıyor? Bizden geriye ne kalıyor? Mezar taşları zamanla aşınıyor, üstleri yosun bağlıyor, birkaç on yıl sonra da üzerlerine yazılanlar silinip okunamaz hale geliyor.

Daha yakın tarihlerde kimsenin ilgilenmediği bir mezar yeni bir ölüye ayrılmıştı. Ölüyü daha çok çocukları ya da anneyle babası ziyaret ediyordu, torunları ise pek nadir, torunlarının torunları ise hemen hemen hiç uğramadılar bile mezara. Ebedi istirahat dedikleri yerlerin ömrü büyük kentlerde sadece yarım yüzyıldı, sonra mezardaki yoğunluğu artırmak ya da arsanın üzerine yeni siteler inşa etmek için toprağı kazıyorlar ve mezarın içindeki kemikleri yerinden ediyorlardı. Toprak böylelikle hem yaşayanlar hem ölüler için azalmıştı.

Yarım yüzyıl... Bu sadece dünya yok olmadan önce ölenlerin kaldırabileceği bir lükstür. Ama bütün bir gezegen yok olmak üzereyken, bir ceset kimin umrunda olur ki? Metroda yaşayan insanlardan bir teki bile usulünce defnedilmek onuruna ulaşamadı, hiçbiri cesedinin sıçanlara yem olmayacağını umut edemedi.

Eskiden bir insanın kalıntılarının, arkada kalan yakınlarının onu hatırlayacakları sürece bozulmadan var olmayı sürdürme hakkı vardı. Bir insan akrabalarını, dostlarını, mesai arkadaşlarını hatırlar. Ama belleği sadece üç kuşak geriye gider. Bu da elli yıldan biraz fazladır. Biz büyük babamızın ya da okul arkadaşımızın resmini belleğimizden nasıl siliyorsak biri de bizi aynı umursamazlıkla mutlak hiçliğe terk edecektir. Bir insanın anısı onun iskeletinden daha uzun ömürlü olabilir, ama bizi hatırlayan son insan yok olur olmaz, biz de zaman içinde onunla beraber yok oluruz.

Fotoğraf çekmek mi, bunu bugün hâlâ kim yapıyor? Bir zamanlar fotoğraf çekenlerden kaçı bunları özenle sakladı? Eskiden her kalın aile albümünün sonunda eskimiş, rengi atmış fotoğraflar için bir yer bulunurdu, ama albümün sayfalarını çevirenlerin hiçbiri, hangi akrabasının sararmış fotoğraflarda olduğunu kesin olarak söyleyemezdi. Zaten ölenlerin fotoğrafları sadece bir çeşit ölü maskesi olarak yorumlansa bile, hiçbir şekilde hayatta oldukları zamanlardaki ruhlarının bir sureti değildi. Sonra fotoğraflar da, üzerindeki bedenlerden sadece biraz daha yavaş bozuluyorlar. Ama sonuçta onlar da dağılıyor, parçalanıyor. Öyleyse geriye ne kalıyor? Çocuklar mı?

Homer parmağıyla mumun alevine dokundu. Bunun yanıtını vermek ona kolay geliyordu, çünkü Ahmet'in söyledikleri hâlâ içini acıtıyordu. Kendisi, çocuksuz kalmaya mahkûmdu, soyunu devam ettiremeyecekti, yani ölümsüzlüğe giden bu yoldan vazgeçmekten başka bir şey yapamazdı.

Yeniden kalemine sarıldı.

Çocuklar bize benzeyebilirler. Hatları bizim katlarımızla aynıdır, sevdiklerimizin katlarıyla şaşılacak benzerlik gösterebilir. Jestlerinde, mimiklerinde sevinerek bazen de endişeyle kendimizi görürüz. Arkadaşlarımızla dostlarımız, oğullarımızın ve kızlarımızın bize tıpa tıp benzediğini söylerler. Bütün bunlar bir zamanlar bizde olmayan şeylerin görülen bir uzantısı, bir devamı olduğunun kanıtıdır.

Biz kendimiz de zaten kopyaları yapılan prototip değiliz, annelerimizin ve babalarımızın her birinin iç ve dış karakteristik özelliklerinin yarısından oluşan sadece bir yansımayız, nasıl onlar da ebeveynlerinin yarısıysa. Acaba bu durumda içimizde bizim olan hiç özel bir şey yok mu, bu sadece bizden bağımsız bizim dışımızdaki minicik mozaik taşların bir araya gelmesiyle oluşan sonsuz bir karışım mı; kendince hiçbir değer taşımayan milyarlarca resimde bir araya gelen ve sonra da hemen

dağılıp parçalanan? O zaman, çocuklarımızda, kendimizin olan bazı şeyleri keşfettiğimiz zaman bundan gurur duymamızın acaba bir değeri var mı ki aslında bu özellikler belki de binlerce yıl öncesinden başka bedenlerden çocuklarımıza geçmiştir?

Benden geriye ne kalacak?

Homer diğerlerinden daha zor durumdaydı aslında. Öbür dünyaya inananları her zaman kıskanmıştı. Ne zaman ölümden söz açılsa, Nacimovski Prospekt'teki leş yiyici o iğrenç yaratıklar aklına gelirdi. Ama belki kendisi sadece et ve kemikten meydana gelmiyordu, er ya da geç bu leş yiyicilere yem olup midesinde öğütülecekti, ama şayet içinde hâlâ bir şeyler varsa...

Mısır firavunlarından geriye ne kaldı? Ya da Yunan kahramanlarından? Rönesans'a hayat veren sanatçılardan? Onlardan geriye bir şey kaldı mı ve de arkada bıraktıklarının içinde hâlâ var mı?

İnsana ne tür bir ölümsüzlük kalıyor?

Homer yazdıklarını bir kez daha gözden geçirdi, bir an düşündükten sonra, defterden dikkatle sayfaları koparark buruşturdu, çelik bir tabağın üzerine koyarak hepsini yaktı. Bir dakika sonra, son üç saatini verdiği çalışmasından arkaya sadece bir avuç kül kalmıştı.

O ölmüştü.

Saşa ölümü hep böyle hayal etmişti: Son ışık huzmesi sönmüş, gürültüler bir anda kesilmişti; bedeni hissizdi, sonsuz bir karanlıktan başkaca bir şey yoktu. İnsanların geldikleri ve kaçınılmaz olarak tekrar döndükleri sessizlik ve karanlık... Saşa cennetle cehennem hakkında söylenegelmiş bütün masalları ezbere biliyordu, ama yeraltındaki dünya ona zararsız görünmüştü. Sonsuzlukta tam bir atalet içinde kör ve sağır zamanı geçirmek, ona kaynayan yağ dolu bir kazan içinde olmaktan yüz kez daha korkunç geliyordu.

Ama sonra önünde minicik bir alev titreşti. Saşa ona doğru uzandı, ama onu yakalayamadı: Önünde titreşen, sıçrayan ışık lekesi ondan uzaklaşıyor, sonra tekrar yaklaşıyor, onu kendine çekiyor, ama tekrar uzaklaşıyordu, sanki onunla eğleniyor, dalga geçiyordu. Kız bunun ne olduğunu anında anlamıştı: Bir tünel ışığıydı.

Babası ona, metroda biri ölünce, ruhunun, hiçbir yere varmayan tünellerin karanlık labirentinde yolunu kaybettiğini anlatmıştı. Ruh, artık bir bedene bağlı olmadığını, dünyevi yaşamının sona erdiğini anlamıyordu, uzaklarda bir yerde hayali bir ateşi görene kadar, orada burada dolanıp duruyordu. Öyleyse ruh ateşin arkasından gitmeliydi, çünkü bu ateş, ruhu, huzur bulacağı yere götürmek için gönderilmişti. Ama bununla birlikte bazen ateş, bu ruha merhamet edip onu yeniden kaybettiği bedene geri gönderiyordu. İşte bedenlerine yeniden ruhun girdiği bu insanlar için, öbür dünyadan geri gelenler deniliyordu. Ama o insanları yeniden özgür bırakan, aslında karanlıktı demek daha doğru olurdu.

Tünelin ışığı hâlâ Saşa'yı kendine doğru çekiyordu, kız sonunda pes etti ve kendini bıraktı. Bacaklarını hissetmiyordu, ama buna gerek de yoktu: Devamlı uzaklaşan ışık lekesini takip etmek için sadece gözden kaybetmemesi yeterliydi, sanki onu hizaya getirmek, zapturapt altına almak istiyordu, onun için de ışığı bir yerde sabitlemeliydi.

Saşa sonunda ışığı bakışıyla yakalamıştı, ışık şimdi onu kesif karanlığın içine, tek başına asla yolunu bulamayacağı tünel labirentinden, yaşam çizgisinin son istasyonuna çekiyordu. Sonra önünde bir şey

gördü: Ona yol gösteren ışık, uzaktaki bir odanın siluetini çizmiş gibiydi, birileri onu o odada bekliyordu. Arkasından bir ses "Saşa" diye seslendi. Kız, şaşkınlıkla bu sesi tanıdığına fark etti, ama kimin sesi olduğunu bilmiyordu.

Ses güvenilir ve şefkatliydi. Saşa şaşkınlıkla "Baba sen misin?" diye sordu. Artık yolun sonuna varmışlardı. Hayali tünel ateşi, normal bir aleve dönüştü, erimekte olan bir mumun fitilinin üzerine atlayıp, yem aramaktan dönen bir kedi rahatlığında orada kıvrılıp kaldı.

Kızın elinin üzerine serin, nasırlı bir el dokundu. Saşa bakışını yavaşça alevlerden çekti, her an tekrar yere yıkılacak diye korkuyordu. Henüz uyanmıştı ki, dirseğinin altında bıçak gibi saplanan keskin bir acı hissetti, şakakları zonklamaya başladı. Karanlığın içinden, birkaç parça basit eşya ortaya çıktı: Bir çift sandalye, bir komodin. Kendisi ise bir sedirin üzerinde yatıyordu, sedir öyle yumuşaktı ki, sırtını hissetmiyordu bile. Sanki bedeninin parçaları birer birer geri geliyordu.

Ses tekrarladı: "Saşa."

Kız gözlerini kaldırıp, konuşanın yüzüne baktı, sonra hızla elini geri çekti. Yatağının ucunda, drezinde birlikte geldikleri ihtiyar oturuyordu. İhtiyarın dokunuşunda herhangi bir art niyet yoktu, ne sert ne de uygunsuz bir dokunuştu. Utançla hayal kırıklığı karışımı bir duygu seli altında adeta ezildiğini hissetti: Nasıl olup da bir yabancının sesini babasınınkiyle karıştırabilmişti? Tüneldeki ışık neden kendisini tam da buraya getirmişti?

İhtiyar yumuşacık gülümsedi. Kızın yeniden uyanmasından memnun olmuş görünüyordu. Saşa ancak şimdi ihtiyarın gözlerinde, bugüne kadar pek az insanda gördüğü sıcak, içten bir pırıltıyı fark etti. Bu yüzden yanılmıştı işte. Şimdi ihtiyar adamdan utanıyordu...

"Beni affet" dedi. Ardından hemen Pavelezkaya' daki son dakikaları aklına geldi. Sert bir hareketle yerinden doğruldu. "Arkadaşına ne oldu?" diye sordu.

Kız ne ağlayacak ne de gülebilecek bir haldeydi. Belki de buna gücü kalmamıştı artık. Fantasmaların (Hayal ürünü korkunç yaratıklar) bıçak gibi keskin pençeleri neyse ki kızı ıskalamıştı. Ama yine de bir bütün gün bilinçsiz yatmıştı. Doktor artık kızın hayati tehlikesinin kalmadığını söyleyerek Homer'e güvence vermişti. Kendi sorunlarını ise ihtiyar doktora anlatmamıştı.

Saşa -bilinçsiz yattığı sürece Homer onu bu adıyla çağırmaya alışmıştı- olduğu yerde büzülerek, sırtını yastıklara dayadı. İhtiyar masaya doğru gitti, masanın üzerinde doksan altı sayfalık not defteri açık vaziyette onu bekliyordu. Kalemi elinde döndürerek, inleyen ve nöbet geçiren kızın bir süre daha yanında kalmak için yarım bıraktığı yerden yazmaya devam etti.

...Ama bu kez kervanların dönüşü gecikti. O kadar gecikti ki, bunun mutlaka önceden tahmin edilemeyen bir nedeni olmalıydı; ne onlara eşlik eden ağır silahlarla donanımlı, savaş deneyimi olan askerler ne de Hansa yönetimiyle yıllardır süregelen iyi ilişkiler bu korkunç şeyin olmasının önüne geçmişti anlaşılan.

En azından alışveriş yapılabilmişse, durum daha az endişe verici olacaktı. Ama Çevre Hattı'na giden telefon bağlantısında bir arıza vardı, bağlantı daha pazartesi gününden kesilmişti, arızayı saptamak üzere gönderilen birlik de bir sonuç alamadan dönmüştü.

Homer kafasını not defterinden kaldırınca ürperdi; kız arkasında durmuş deftere karaladığı şeylere

bakıyordu. Anlaşılan bacaklarının üzerinde durabilmesini sağlayan tek şey merak duygusu olmuştu.

İhtiyar biraz utanarak not defterini kapattı.

"İlhamın gelmesini mi bekliyorsun?" diye sordu kız.

"Ben henüz başladım" diye Homer homurdandı.

"Ya kervana ne oldu?"

"Bilmiyorum. Hikâyenin sonuna daha çok var. Şimdi sen yine uzan, dinlenmen lazım."

Kız yerinden kımıldamadan, "Ama kitabın nasıl devam edeceği sana bağlı" dedi.

"Bu kitapta hiçbir şey bana bağlı değil." Homer, kalemi masaya koydu. "Yazdıklarım hayal değil... Sadece olanları, ne oluyorsa onu yazıyorum."

"Öyleyse yine, daha çok sana bağlı." Kız düşünceli bir şekilde sordu. "Kitapta ben de var mıyım?"

Homer gülümsedi. "Ben de tam bunun için senin iznini isteyecektim."

"Bunu düşünmeliyim" dedi kız ciddi bir tavırla: "Kitabı niye yazıyorsun?"

Homer, kızla gözlerinin içine bakarak konuşmak için yerinden doğruldu. Saşa'yla son konuşmasından sonra, kızın gençliğinin ve tecrübesizliğinin onda yanlış bir imaj yarattığını fark etmişti. Kızın oltalarına takıldığı bu garip istasyonda, bir yıl sanki iki yıla sayılıyordu. Kız, konuşulmayan şeylerden ziyade, ihtiyarın sorularına pek yanıt vermemişti. Kız ise öyle sorular sormuştu ki, cevabını ihtiyarın kendi de bilmiyordu. Ayrıca eğer kızın dürüst olmasını istiyorsa -başka türlü kız romanının kahramanı nasıl olabilirdi-o da kıza karşı dürüst olmalıydı, ona çocuk muamelesi yapmamalıydı, susmamalı o da konuşmalıydı. Kendine itiraf ettiği şeyleri ona da söylemeli, bundan sakınmamalıydı.

Hafifçe öksürdü ve "İnsanların beni hatırlaması için kitabımı yazıyorum. Beni ve benim yakınımda olan insanları hatırlamaları için... Sevdiğim dünyanın nasıl olduğunu onlar da bilsin diye. Öğrendiğim ve anladığım şeylerin en önemli olanlarını onlar da öğrensin diye yazıyorum. Yaşamımın boşuna geçmediğini. Geride benden bir şeyler kaldığını bilsinler diye" dedi.

"Yani içine ruhunu koyuyorsun." Kız başını eğerek konuştu. "Ama bu alt tarafi bir not defteri. Her an yanabilir ya da kaybolabilir."

"Yani ruhun içinde güvenli bir şekilde saklanamayacağı bir yer mi demek istiyorsun?" Homer iç geçirdi. "Bu defteri, sadece gerekli olan notları düzenli bir sıraya koymak için tutuyorum. Hikâye bitene kadar, önemli olan şeyleri unutmayayım diye. Hikâye sona erdiği zaman sadece birkaç insana anlatılmalı. O zaman sanıyorum, o ne kâğıda ne de hikâyeyi yaymak için birine ihtiyaç olur."

"Mutlaka, unutulmaması gereken çok şey görmüş olmalısın." Kız omuzlarını silkti. "Benim ise yazılmaya değecek hiçbir şeyim yok. Beni kitabına alma. Benim için boşuna kâğıt harcama!"

"Ama senin önünde hâlâ her şey var" diye Homer söze başladı ve artık bunu onunla birlikte yaşamayacağını aklından geçirdi.

Kız ses çıkarmadı, Homer kızın büsbütün içine kapanacağından korkuyordu. Doğru sözcükleri bulup onu tekrar eski haline döndürmek istese de her defasında biraz daha umutsuzluğa düştü.

"Hatırladığın en güzel şey nedir?" diye kız birden soruverdi. "En güzel şey!"

Homer duraksadı. Tanışalı henüz iki gün olmuş biriyle ilgilendiği şeyleri paylaşmak ona garip gelmişti. Bunları Elena'ya bile anlatmamıştı. Bütün bir hayatını yeraltında geçiren bir kız, anlatacaklarını anlayabilecek miydi?

İşi oluruna bırakmaya karar verdi. "Yaz yağmurları" dedi kısaca.

Saşa kaşlarını çattı, bu haliyle komikti. "Yaz yağmurunda güzel olan ne var ki?"

"Sen hiç yağmur gördün mü?"

"Hayır görmedim." Kız kafasını salladı. "Babam benim dışarıya çıkmamı istemiyordu. Buna rağmen iki ya da üç kere yukarıya çıktım, ama orası hiç hoşuma gitmedi. Çevrende tek bir duvarın bile olmaması korkunç bir şey." Yine de her ihtimale karşı açıkladı: "Yağmur, suyun yukardan gelmesi... "

Homer artık onu dinlemiyordu. Yine uzak geçmişteki o gün gözlerinin önüne gelmişti. Bir medyum gibi, bedenini çağrılan bir ruha teslim etmiş, bakışını boşluğa dikmiş, konuşmaya devam ediyordu.

"Bütün ay kurak ve sıcak geçmişti. Karım hamileydi, hep soluk almakta zorluk çekerdi, solunum zorluğu vardı yani, üstüne bir de bu sıcak... Koca istasyonda sadece bir tek vantilatör olduğu için, doğum kliniğinde havanın boğucu ve bunaltıcı olmasından yakmıyordu. Ben de soluk almakta zorlanıyordum, karım öyle içimi acıtıyordu ki. Durumu kötüydü: Yıllarca boşuna uğraşmıştık, bir çocuk sahibi olmak için, doktorlar da ölü doğum olabilir diye bizi korkutuyorlardı. O zaman karım gözlem altındaydı, ama belki evde kalsaydı daha iyi olurdu. Doğum tarihi için verilen süre çoktan geçmişti, ama en ufak bir sancı belirtisi yoktu. Her gün izin alamazdım ki. Biri bana, çocuk ana rahminde dokuz aydan fazla kalırsa, ölü doğma riskinin arttığını söylemişti. İşimi bitirir bitirmez, doğru kliniğe koşuyor ve doğum kliniğinin penceresinin önünde nöbet tutuyordum. Tünellerde alıcı cihaz yoktu, bu yüzden tek tek her istasyonu arayıp gelen telefon olup olmadığını kontrol ediyordum. Birden doktordan haber geldi: Lütfen hemen beni arayın! Telefon için sakin bir yer bulana kadar karımla oğlumu çoktan düşüncelerimde gömmüştüm bile, seni ihtiyar, budala.. Böylece telefonu çevirdim... "

Homer sustu, karşıdan sinyal gelip, ahizeyi kaldırdı mı diye, kulak verir gibi yaptı. Kız o böyle medyum gibi konuşurken, sözünü hiç kesmemişti. Sorularını sonraya saklamıştı.

"Sonra bana yabancı bir ses: Gözünüz aydın, bir oğlunuz oldu, dedi. Ne kadar basit: Bir oğlan. Bir zamanlar ölen insanların arasından karımı bulup bana sağ salim getirmişlerdi ve şimdi bu mucize... Hemen yukarıya koştum ve yağmur yağıyordu. İliklere işleyen serin bir yağmur. Hava öyle hafiflemiş, öyle saydamlaşmıştı ki. Sanki kent önce tozlu bir plastik folyonun altına saklanmıştı da sonra sanki biri o folyoyu çekip kaldırmıştı. Ağaçların yaprakları pırıl pırıldı, gökyüzü yeniden hareketlenmişti, evler de birden canlanmıştı. Tverskaya boyunca, çiçekçi standına doğru koştum, mutluluktan ağlıyordum. Yanımda bir şemsiye vardı, ama açmadım, ıslanmak istiyordum, bu yağmuru hissetmek istiyordum. Bu duygumu anlatabilmem mümkün değil... Sanki ben, yeniden doğmuş gibiydim ve dünyayı ilk defa görüyordum. Ve dünya da yepyeni, taptaze canlı bir dünyaydı, sanki onun da göbek bağını o an kesmişlerdi ve ilk defa yıkanıyordu. Sanki her şey yenilenmişti ve sanki bütün kötülükler, ters giden her şey yeniden düzeltilebilecekti. Artık benim iki hayatım vardı: Erişemediğim, ulaşamadığım şeyleri, oğlum benim için yapacak, yaratacaktı. Her şey artık önümüzdeydi. Hepimizin önünde..."

Homer tekrar sustu. On katlı Stalin evlerinin (İçinde bakanlıklar, oteller ama kişisel konutların da olduğu, Stalin tarzı denilen yedi gökdelen. Bu binalar, Stalin iktidarının son on yılında diktatörün emriyle inşa edilmişti, o günden beri de kentin gözbebeğidir)

pembeye çalan akşam sisinde nasıl yavaş yavaş gözden kaybolduğunu görüyordu, Tverskaya'nın gürültülü hengâmeli kent yaşamına daldı, çürük gaz kokan havayı soludu, gözlerini kapadı ve yüzünü, sağanağa dönüşen yaz yağmuruna tuttu. Tekrar kendine geldiğinde, yanaklarının üzerinde göz kapaklarının kenarlarında hâlâ minicik yağmur damlaları parıldıyordu.

Damlacıkları aceleyle koluyla sildi.

"Biliyor musun?" dedi kız sıkılgan bir ses tonuyla, "Belki yağmur gerçekten güzel bir şey. Benim böyle anılarım hiç olmadı. Bana bu anılarından birazını verir misin? Eğer istersen -gülerek ona baktı- beni kitabına alabilirsin. Sonuçta kitabın nasıl devam edeceğinden, birinin sorumlu olması lazım."

"Daha çok erken" diye doktor itiraz etti.

Saşa, rica ettiği şeyin önemini bu bürokrata nasıl açıklayacağını bilmiyordu. Derin bir soluk alarak, yeniden atağa geçecekti ki, sonra sağlam eliyle ters bir hareket yapmakla yetinip vazgeçti.

"Sabretmelisiniz. Ama yeniden ayaklandığınıza ve kendinizi de iyi hissettiğinize göre, biraz gezintiye çıkabilirsiniz."

Doktor aletlerini eski bir plastik torbaya sardı ve elini Homer'e uzattı. "Birkaç saate kadar tekrar geleceğim. İstasyon yönetimi sizin durumunuz için özel bir tedavi talimatı verdi. Ne de olsa ona şükran borçluyuz."

Homer, Saşa'nın üzerine lekeli bir asker ceketi attı. Kız dışarı çıktı, doktoru takip ederek hastanenin diğer bölümlerinden, içleri masa ve sedirlerle tıka basa dolu odalar ve depoların önünden geçip, iki merdiven sahanlığından yukarı çıktıktan sonra, göze çarpmayan alçak bir kapıdan geçerek kocaman, uzun bir salona geldi.

Saşa salonun eşiğinde daha fazla gidemeden donup kaldı. Daha önce hiç böyle bir şey görmemişti. Bu kadar çok insanın tek bir yerde toplanmış olmasını hayal bile edemiyordu.

Maskesiz binlerce yüz! Ve hepsi birbirinden farklı: Her yaşta insan vardı, eli ayağı tutmayan yaşlılardan emzikli bebeklere kadar. Bir sürü erkek: Sakallısı, tıraş olmuşu, iri yarı ve cüce gibi, bitkin ve dipdiri, canlı, cılız ve adaleli. Savaşta sakat kalanlarla doğuştan sakat olanlar, ışık saçan güzellerle dış görünüşleri pek cazip değilse de gizli bir çekiciliği çevresine yayanlar... Sayıları hiç de az olmayan kadınlar: Geniş kalçalılar, kafalarında başörtüleri ve vatkalı ceketleriyle al yanaklı satıcı kadınlar, yanı sıra alaca bulaca giysileri ve birbirine geçmiş uzun kolyeleri ve gerdanlıklarıyla solgun yüzlü ince yapılı genç kızlar.

Acaba Saşa'nın çok farklı biri olduğu bu insanların dikkatini çekecek miydi? Acaba kız bu kalabalığın içine dalabilecek, sanki onlardan biriymiş gibi davranabilecek miydi yoksa bu insanlar da tıpkı yabancı bir albinoyu parçalayan fare sürüsü gibi kızın üzerine saldırıp onu parçalayacaklar mıydı? Kız önce bütün gözlerin kendi üzerine çevrildiği hissine kapıldı, her bir bakışta, başından kaynar sular dökülüyor gibiydi. Ama on beş dakika sonra buna alıştı: Bazıları ona düşmanca, diğerleri merakla, bir başkaları fazla ısrarla bakıyorlardı, ama çoğu kızla pek fazla ilgilenmemişti. Gözleriyle

kayıtsızca süzmüşler, sonra onu umursamadan itişip kakışmaya devam etmişlerdi.

Bu dağınık, boş bakışlar kıza sanki bu çılgın mekanizmanın dişlerini yağlayan makine yağı izlenimini vermişti. Bu insanlar birbirleriyle ilgilenselerdi, o zaman aralarındaki sürtüşme fazlasıyla artacak ve mekanizmanın işlemesi kısa zamanda duracaktı.

Bu kalabalığın arasında karışmak için, tebdili kıyafete ya da yeni bir saç modeline gerek yoktu. Dikkati çekmemek için sadece başkalarının gözlerine ısrarla bakmamak gerekiyordu ya da kısaca bir göz attıktan sonra hemen bakışlarını öte yana çevirmek yeterliydi. Saşa da aynı şekilde umursamaz ve kayıtsız tavır takınırsa, o da diğerleri gibi, devamlı hareket halinde olan ve adeta birbirinin içine girmiş istasyon sakinlerinin önünden, bir yere takılmadan rahatlıkla geçip gidebilecekti.

Kalabalıktan fışkıran birbirine karışmış insan kokusu önce burnunu uyuşturmuştu, ama az sonra koku alma duyusu buna alışmış, aradan önemli olan kokuları ayıklayıp diğerlerini dışlamıştı. Pis bedenlerden fışkıran ekşimsi kokuların arasından gençlerden yayılan kışkırtıcı aromalar geliyordu burnuna, ara sıra da kalabalığın üzerinden hoş bir koku yayılıyordu; parfüm sürünmüş bir kadın Saşa'nın önünden geçmişti. Bu kokulara ızgara balığın kokuları, çöp çukurlarındaki çürümüş artıkların mikroplu havası karışıyordu. Tek kelimeyle; Saşa için iki istasyon arasındaki bu geçit, yaşamın, hayatın kokuşuydu ve bu bayıltıcı kokuyu yine de içine çekmekten hoşlanıyordu.

Bu sonsuza uzanan koridoru herhalde ancak bir ayda keşfedebilirdi. Burada her şey o kadar muazzam, o kadar göz alıcıydı çünkü. Saşa'nın saatlerce durup merakla seyredeceği stantlar vardı, üzerlerinde sarı metallerle işlenmiş onlarca mücevher sergileniyordu, sonra bir zamanlar sahiplenmek için can attığı, gizli bilgiler içeren istif istif kitaplar. Bir pazar çığırtkanı, gelen geçenleri tabelasında ÇİÇEKLER yazan bir tezgâha çağırıyordu; üzerinde değişik demet demet çiçeklerin resmedildiği doğum günü ve tebrik kartlarını satmaya uğraşıyordu. Saşa bir keresinde buna benzer bir kart almıştı, ama burada ne kadar çok vardı!

Annelerinin göğsüne yaslanmış bebekleri ve kedilerle oynaşan daha büyük yaştaki çocukları seyretti. Kimi gözleriyle, kimi el ele tutuşarak sevgilerini hissettiren çiftleri... Erkeklerse kızı yakalamaya, yolundan alıkoymaya çalışıyordu. Kız onların bu ilgisini ve dikkatini, konukseverlik ya da kendisine bir şeyler satmak istemelerine bağlayabilirdi ama konuşmalarındaki dikkat çeken belli bir ses tonundan pek hoşlanmamış hatta iğrenmişti. Adamlar ondan ne istiyorlardı ki? Burada yeterince kadın yok muydu? Asıl güzellikler gizliydi: Kadınlar renkli giysilere bürünmüş, tebrik kartlarının üzerindeki açılmış tomurcuklar gibiydiler. Saşa, erkeklerin bu kadınlarla sadece dalga geçtiklerini tahmin ediyordu.

Peki, kendisi bu haliyle bir erkeğin ilgisini çekiyor muydu acaba? Birden o güne kadar yabancısı olduğu bir kuşku içini kurcalamaya başladı. Belki bütün bunları yanlış yorumluyordu. Ama neden diğerlerinden farklı olmalıydı ki? İçinde bir şeylerin acıyla sızladığını hissetti. Orada, kaburgalarının altında, bedeninin o yumuşak çukurunda, şimdi daha derinlerde... Varlığını daha bir yirmi dört saat önce hissettiği aynı yerde...

Huzursuzluğunu üzerinden atmak için, bin türlü malın sergilendiği satış tezgâhlarını yeniden dolaşmaya koyuldu; tezgâhlarda yok yoktu, zırhlı yelekler ve minik heykelcikle biblolar, elbiseler ve aletler; ama hiçbiri ilgisini çekmiyordu. İçindeki ses, kalabalığın gürültülerini bastırmıştı, anılarında uçuşan görüntüler ise çevresindeki canlı insanlardan daha somut, daha elle tutulur hale gelmişti.

O Homer'in hayatı için değerli miydi? Olanlardan sonra onu hâlâ yargılayabilecek miydi? Her şeyden önce, bu aptalca düşüncelerin ne anlamı vardı şimdi? Şu anda ihtiyar için artık hiçbir şey yapamadığına göre... Saşa, tam bütün kuşkuların neden kaybolduğuna ve yüreğinin neden rahatladığına anlam vermek üzereydi ki, içinden gelen bir sese kulak verdi ve uzaktan gelen bir melodiyi algıladı. Pazardaki kalabalığın çoksesli korosuna kadar uzanıyor ama bu kalabalığın gürültüsüne karışmıyordu.

Müzik deyince Saşa'nın da aklına her insan gibi annesinin ninnisi geliyordu. Müzik ninni demekti onun için. Ama yıllarca bu müzikle yetinmek zorunda kalmıştı: Çünkü babasının müzikle pek ilgisi yoktu ve severek şarkı söylediği de söylenemezdi; Avtosavodskaya'daki gezgin şarkıcılardan ve diğer benzeri soytarılardan hoşlanmazdı. Kamp ateşi çevresinde toplanan nöbetçiler de melankolik ya da ateşli asker türkülerini söyledikleri zaman, ne sesi bozuk çıkan tahta gitarlarından ne de Saşa'nın ruhunda gerilen tellerden gerçek bir tını çıkarmayı beceriyorlardı. Ama Saşa'nın şimdi duyduğu insanın ruhunu daraltan bir gitar sesi değildi. Daha çok genç bir kadının, bir genç kızın pırıl pırıl, yumuşacık sesini andırıyordu, her insan gırtlağının ulaşamayacağı yüksek perdede ama aynı zamanda da güçlü bir ses. Bu mucize başka neyle kıyaslanabilirdi ki? Bilinmedik bir sazdan tınlayan bu şarkı orada olanları büyülüyor, yükseklere çıkarıyor, sonsuz bir uzaklığa, metroda dünyaya gelen herkesi, ne tür olanakların olduğunu bile bilmedikleri dünyalara alıp götürüyordu. Bu müzik insanlara hayal kurduruyor ve bütün hayallerin gerçek olabileceğine inandırıyordu. Yüreklerinde anlaşılmaz bir özlem uyandırıyor, ama aynı anda bu özlemi dindiriyordu da. Bu müzik, Saşa'ya sanki terk edilmiş bir istasyonda çıkışı arar ve ortada dolanıp dururken birden bir lamba bulup onun ışığında çıkışı keşfettiği hissini veriyordu.

Şimdi bir demircinin çadırı önündeydi. Tam önünde kontrplak bir tabla duruyordu, üzerine çeşit çeşit bıçaklar raptedilmişti; küçük çakılardan bir el boyundaki öldürücü kamalara kadar bir yığın bıçak. Saşa vidalı yerlerinden sallanan bıçakların çıkardığı şıkırtıları büyülenmiş gibi hareketsiz seyretti. İçinde bir fırtına koptu. Aklına cazip bir fikir geldi. İhtiyar ona bir avuç fişek vermişti, şu gördüğü dişli jileti olan siyah bıçağı almaya yeterdi, kafasındaki plana bundan daha uygun bir örnek olamazdı.

Az sonra Saşa kararını vermişti. Satın aldığını tulumunun göğsündeki cebine koydu, acısını yenmek istediği o yerin olabildiğince yakınma. Askeri hastaneye döndüğünde, ne üzerindeki asker ceketinin ağırlığını ne de şakaklarındaki zonklamayı hissediyordu. Kalabalık kıza her şeyi unutturmuştu, ta uzaklarda bu muhteşem sesleri yaratan müzisyen de artık meçhulde kalmıştı. Melodi arkasından yetişip onu geri dönmeye ikna etmek ister gibiydi.

Ama artık boşunaydı bu.

Yine kapı çalındı.

Homer inleyerek dizlerinin üzerinde doğruldu, kollarıyla dudaklarını sildi, lavmanın zincirini çekti. Ceketinin kirli yeşil kumaşının üzerinde kirli bir iz kaldı. Hiçbir şey yemediği halde, bir gün içinde beş kere küsmüştü. Bu belirtilerin farklı bir sebebi var diye kendini telkin ediyordu. Bu neden hızla ilerleyen bir hastalık belirtisi olsundu ki? Belki bunun nedeni...

"Hazır mısınız? " diye sabırsız bir kadın sesi terslercesine sordu.

"Hayırrr, evet!" Kapıyı açarken aceleden harfleri birbirine mi karıştırmıştı? Homer, ceketinin kirli kolunu terlemiş yüzünün üzerinde gezdirdi, sert bir ifade takındı ve sürgüyü yana itti.

"Tipik alkolik!" Süslü püslü bir yosma onu itip içeri girdi ve kapıyı kapadı.

Öyle mi, diye aklından geçirdi Homer. İstedikleri kadar ayyaş desinler. Evyenin üzerine asılı aynanın önüne gelerek alnını aynaya dayadı. Yavaş yavaş kendine geldi, aynadaki görüntüsüne baktı ve ürperdi: Dişlik ağzından kaymış, çenesinden aşağı sarkmıştı. Telaşla alıp tekrar yerine koydu ve gözlerini kapadı. Hayır, devamlı aynı şeyi düşünmemeliydi, karşılaştığı bütün insanlara ölümü bulaştıracağını aklına getirmemeliydi. Artık geriye dönüş de olanaksızdı: Eğer hastalık ona bulaşmışsa -eğer belirtileri doğru tahmin ettiyse-zaten bütün istasyon öyle ya da böyle ölüme mahkûmdu. Bütün kabahati yanlış zamanda "küçük kızlara mecbur" kalmış olan bu ilk kadın olacaktı. Şimdi kıza, en fazla bir aylık ömrü kaldığını söylese, acaba ne yapardı?

Ne aptallık, diye aklından geçirdi Homer. Aptallık ve çılgınlık. Kızı ölümsüzleştirmek istemişti, yoluna çıkan herkesi ölümsüz kılmak istemişti. Şimdiyse yazgısı bir ölüm meleğinin yazgısıydı, hem de beceriksiz. Kel kafalı, güçsüz türden bir meleğin... Kendini, sanki birileri kanatlarını kırmış gibi hissediyordu: Ona otuz günlük bir süre tanımışlardı; harekete geçmek için ancak bu kadar zamanı vardı. Yoksa kendini üstün görmenin ve aşırı gururlu olmanın cezasını mı çekiyordu? Hayır artık susmamalıydı. Şu anda içini dökebileceği sadece bir tek insan vardı. Homer zaten onu daha fazla aldatamazdı, kartları açık oynamak her ikisi için de mutlaka daha kolay olacaktı.

Titreyen adımlarla hastanenin yolunu tuttu.

Oda, koridorun en sonunda arkadaydı ve genelde önünde bir hastabakıcı otururdu, ama şimdi yeri boştu.

Kapı aralığından kesik kesik inlemeler duyuluyordu. Sözler tek tük anlaşılıyordu, ama Homer durup kulak verdiği halde, cümleleri bir araya getirip bir anlam çıkaramıyordu.

"Daha güçlü... Savaşmak... Hâlâ... Direniş, anımsamak... Çıkarır... Hata... Yargılamak..."

Sözcükler hırıltıyla çıkıyordu, sanki acı dayanılmaz bir hal almıştı ve dağılan düşünceleri bir araya getirip konuşmayı engelliyordu. Homer odaya girdi.

Hunter, içi dışına çıkmış, darmadağın, nemli bir yatağın üzerinde bilinçsiz serilmiş yatıyordu. Ekip şefinin kafatasını saran bandaj, gözlerinin üzerine kaymış, içe göçmüş avurtlarını ter tanecikleri örtmüştü, kıllı alt çenesi aşağıya sarkmıştı. Geniş göğsü iniyor kalkıyordu.

Yatağın başucunda, sırtı Homer'e dönük ellerini arkasına kavuşturmuş kız duruyordu. Homer, az daha yaklaşınca kızın giydiği tulumun siyah kumaşının önünde, hayal meyal siyah bıçağı gördü, kız sıkı sıkı bıçağı tutuyordu.

Çalıyor.

Tekrar, tekrar... Bin iki yüz otuz beş, bin iki yüz otuz altı, bin iki yüz otuz yedi...

Artyom, komutana kendini haklı çıkarmak istediği için, çınlama seslerini saymıyordu. Bir hareketi sezmek için yapıyordu bunu. Saymaya başladığı noktadan uzaklaşırsa, o zaman her çalışta, bu, çılgınlığın nihayet son bulduğu noktaya yaklaşmış demekti.

Kendini aldatıyor muydu? Evet, belki de. Ama bu çıngırtıya kulak verip de asla son bulmayacağını bilmek katlanılır gibi değildi. Oysa önceleri, savaşa ilk girdiği günlerde, bu hoşuna bile gitmişti: Bu tekdüze çıngırtı tıpkı bir metronom gibi, düşüncelerindeki kakofoniyi düzene sokmuş, kafasının içini

boşaltmış, nabzının çılgın atışlarını yavaşlatmıştı. Ama, bu çıngırtıyı kademe kademe azaltan dakikalar birbirine o kadar benziyordu ki, Artyom, sanki ses kesilene kadar bir daha içinden çıkamayacağı bir zaman tuzağının içine düşmüş gibi hissetmişti kendini.

Ortaçağ döneminde buna benzer bir işkence vardı: Suçluyu çırılçıplak soymuşlar ve kafasına içinden devamlı su damlayan bir fıçının altına oturtmuşlardı. Sonunda zavallı adamcağız bilincini yitirmişti. İdam sehpasının işe yaramadığı yerde, bildiğimiz su, doğrusu müthiş sonuç veriyordu.

Artyom bağlı olduğu telefon hattından bir saniye bile uzaklaşmayı göze alamıyordu. Vardiyadaki nöbeti süresince, acil ihtiyaç duyup telefon cihazından uzaklaşmak zorunda kalmamak için, su bile içmemeye çalışmıştı. Gündüz vakti dayanamayıp, yavaşça odadan süzülerek çıkmış, acele çıkışa kadar gidip sonra telaşla tekrar geri dönmüştü. Eşiğe henüz ayağını basmıştı ki kulağına gelen sesle sırtı buz kesmişti: Frekans uyumlu değildi, sinyal şimdi önceki gibi yavaş değil, daha hızlı geliyordu. Bunun bir tek anlamı olabilirdi: Uzun zamandır beklediği an, dışarı çıkınca gelmişti. Biri gördü mü diye korkarak kapıya göz attı, sonra acele telefonu çevirdi ve ahizeyi kulağına götürdü. Ahizeden bir klik sesi geldi önce ve sesler önceki gibi aynı ritimde yeniden başladı. O zamandan beri yeniden meşgul işareti gelmemişti, kimse de ahizeyi kaldırmamıştı. Ama Artyom ahizeyi elinden bırakmaya cesaret edemiyordu, sadece iyice ısınan bir kulağından diğerine geçiriyor ve gergin bir halde sinyalleri yanlış saymamaya çalışıyordu.

Durumdan yönetimi haberdar etmemişti, her zaman alıştıkları ritimden gerçekten de farklı bir şey duyduğundan emin olamamıştı çünkü. Komutanın verdiği emir şuydu: "Telefon edin." Bir haftadır sadece bu görev için yaşıyordu. Herhangi bir şekilde emre karşı gelmek onu mahkeme önüne çıkarırdı, orada hatayla sabotaj arasında kesin bir ayrım yapılmazdı. Telefon ayrıca ona, daha ne kadar burada oturması gerektiği konusunda yardımcı oluyordu. Artyom'un saati yoktu, ama komutan onu görevlendirdiği zaman, onun saatine bakıp, sinyalin her beş saniyede bir tekrarlandığını saptayabilmişti. Yani on iki çınlama bir dakika, 720 sinyal bir saat, 13 bin 680 sinyal bir vardiya süresi. Sesler tıpkı küçük kum tanecikleri gibi dev bir fanustan, ikinci dipsiz bir kaba akıyormuş gibiydi. Oradaki dar boğazda duran Artyom zamana kulak veriyordu. Bu yüzden ahizeyi yerine koymuyordu, çünkü komutan her ana onu kontrole gelebilirdi. Yoksa burada yaptığının aslında hiçbir anlamı kalmamıştı. Hattın diğer ucunda anlaşılan artık sağ kalan yoktu. Artyom gözlerini kapadığında, devamlı aynı tabloyu görüyordu.

İstasyon müdürünün içerden barikatla kapatılmış olan bürosunu görüyordu, elinde Makarov silahıyla yüzünü masaya dayamıştı. Delik deşik olmuş kulaklarıyla telefonun sinyalini işitemiyordu. Dışarıda olanlar kapıyı kıramamışlardı, ama anahtar deliklerinden ve kapı aralığından gelen köhne telefonun umutsuz takırtıları, vücutları şişmiş cesetlerin yattığı perona kadar uzanıyordu... Kalabalığın gürültüsünden, peronda gidip gelen ayak seslerinden, çocukların ağlamasından epey bir süre telefonun sesini duyamamışlardı, ama şimdi hiçbir gürültü ölülerin huzurunu bozmuyordu. Sadece yavaş yavaş sönmeye yüz tutan acil durum lambaları hâlâ etrafa yanıp sönen kırmızı ışığı yayıyorlardı.

Çalıyor.

Tekrar Bin beş yüz altmış üç, bin beş yüz altmış dört...

Yanıt yok.

Senin raporun!" Herkes istediğini söyleyebilenindi: Komutan bir sürprize her zaman hazırdı.

Garnizonda onunla ilgili bir sürü söylence anlatılıyordu. Bir zamanlar ücretli askerken, üzerinde kesici ve delici aletlerle çevrede tur atmakla ün yapmıştı. Henüz Sevastopolskaya'ya yerleşmeden önce, düşman istasyonlardaki görevli nöbetçilerin gevşekliğinden yararlanıp tek başına dış nöbet üslerini yerle bir etmişti.

Artyom yerinden fırladı, omzuyla ahizeyi kulağına yapıştırdı, elleri serbest kalınca askerce selam verip -en ufak bir üzüntü duymaksızın-rakamları saymayı kesti. Komutan görev planına yaklaştı, saatine baktı, plandaki tarihin yanma -3 Kasım-9:22 rakamlarını ekledi, imzaladı ve Artyom'a dönerek:

"Usulca hiçbir şey olmadığını bildir. Yani kimseyi ilgilendirmez demek istedim."

"Susalım mı?" Komutan çenesini oynattı, boyun kaslarını gıcırdatarak gevşetti. "Bir türlü inanamıyorum." "Neye inanmıyorsun?" Artyom huzursuz bir halde sordu. "Salgının Dobrinskaya'ya uzandığını, Hansa'ya kadar da ulaşabildiğini mi? Çevre Hattı'nı da yakalarsa ne olur hiç düşündün mü?"

"Ama henüz kesin bir şey bilmiyoruz" diye Artyom cevap verdi. "Belki de salgın çoktan başladı. Orayla bağlantımız yok."

"Ya hat arızalıysa ne olacak?" Komutan eğilerek parmaklarıyla masayı tıklamaya başladı.

"Ama o zaman üsse giden hat gibi olurdu." Artyom başıyla Sevastopolskaya'ya giden tünel yönünü gösterdi. "Bu hat tamamen çöktü. Buraya ise en azından telefonun çaldığına dair sesler geliyor. Demek ki teknik bir arıza yok."

"Anlaşılan üssün artık bize ihtiyacı da." Komutan sakin bir sesle konuştu. "Orada kapının önünde kimseler görünmüyor artık. Belki hiç üs de yoktur. Hatta Dobrinskaya bile kalmamıştır. Dinle Popov, şayet orada artık kimse sağ kalmamışsa, çok geçmeden biz de geberip gideceğiz demektir, hem de hepimiz. Kimse yardımımıza gelmeyecek. O zaman karantinaya ne gerek var? Belki de her şeyin canı cehenneme deriz olur biter, ne dersin?" Yine çene kemiklerini oynattı.

Artyom dehşete kapıldı. Ne lanet olası sözlerdi bunlar! İstemeden komutanın her zamanki alışkanlıkları aklına geldi, önce asker kaçaklarının karnına ateş ediyor, kararını sonra açıklıyordu.

"Hayır, komutan, karantina gerekli."

"Öyle mi? Bugün yine üç kişi hastalandı. İkisi buradan, biri bizden. Akopov da öldü."

"Akopov mu?" Artyom yutkundu ve gözlerini kapadı. Ağzının kuruduğunu hissetti.

"Kafasını raylarda parçaladı" diye komutan aynı sakin sesiyle devam etti. "Acıya daha fazla dayanamayacağını söylemişti. Bu ilk olay değil. Dizlerinin üstüne çöküp yarım saat devamlı kafasını raylara vurup parçalamaya çalışmak korkunç acı vermiş olmalı, değil mi?"

"Elbette." Artyom başını öte yana çevirdi.

"Ya sen nasılsın? Bulantın? Halsizlik?" Komutan endişeyle sordu, bir yandan da elindeki küçük cep

fenerini Artyom'un yüzüne tuttu. "Ağzını aç bakalım, bir aaa de. Güzel. Dinle Popov, artık biri işi Dobrinskaya'da görevi devralınalı ve Hansa'da bir aşının olduğunu, sağlık ekiplerinin yakında burada olacağını söylemeli. Sağlıklı olanları buradan göndereceklerini, hastaları da iyileştireceklerini garanti etmeli. Bizim de ömür boyu bu cehennemde kalmayacağımızı... Yeniden evlerimize karılarımıza döneceğimizi... Sen senin Galya'na, ben de Alyona ile Vera'ya. Anlaşıldı mı?"

"Evet." Artyom gerilmiş bir halde başını salladı.

"Haydi yürü bakalım!"

Uzun bıçağı, yere yığılan canavarının ağırlığına dayanamayıp, kabzasından kopmuştu. Bıçak yaratığın koca bedenine öyle derin girmişti ki, çıkarmayı kimse denememişti. Bütün bedeni canavarların pençeleriyle hurdahaş olan kel kafalının kendi de neredeyse üç gündür bilinçsiz yatıyordu. Saşa ona yardım edemiyordu, ama onu yine de görmeliydi. O kendisini duymasa bile, en azından ona teşekkür etmek için onu görmeliydi. Ama doktorlar yanma girmesine izin vermemişlerdi. Yaralının istirahat etmesi gerektiğini söylemişlerdi.

Saşa, kel kafalının drezindeki adamları neden öldürdüğünü bilmiyordu. Ama şayet Saşa'yı kurtarmak için bunu yaptıysa, bu da kendini mazur göstermeye yeterdi. Saşa buna inanmak istiyordu ama, yine de olmuyordu. Bunun başka bir açıklaması olmalıydı: Anlaşılan kel kafalı yalvarmaktansa öldürmeyi yeğliyordu.

Ne ki Pavelezkaya'da her şey çok başka cereyan etmişti: Saşa'nın arkasından gelen oydu ve onun için ölmeye de hazırdı. Yani kızı yine de yanılmamıştı. Onların arasında gerçekten bir ilişki var mıydı? Kolomenskaya'da iken, kel kafalı kızın arkasından seslendiğinde, kız onun kendileriyle birlikte gitmeyi teklif etmesini değil, bir kurşun atmasını beklemişti. Ama uslu uslu kafasını çevirip baktığında adamın insana korku salan yüzünde her zamanki gibi donuk ifadeye rağmen yine de bir değişiklik fark etmişti. Değişiklik gözlerindeydi: Donuk siyah gözbebekleri ona aniden başka türlü bakmışlardı. Sanki kendisine ilgi gösteren biri gibi... Hayatını borçlu olduğu biri gibi.

Acaba ona şimdi gümüş yüzüğünü vermeli miydi? Bir zamanlar annesinin ona bir şeyi ima ederek verdiği gibi. Ama ya kel kafalı bu imayı anlamazsa? Ama ona başka türlü nasıl teşekkür edebilirdi ki? Aslında kendisini kurtarmak uğruna kaybettiği bıçağının yerine bir bıçak armağan etmek de bir şeydi. Bu düşünceyle rahatlamış bir halde demirci dükkânının önünde durup, elindeki bıçağı adama nasıl göstereceğini, onun bunu nasıl karşılayacağını ve ne söyleyeceğini düşünürken, elindeki bu keskiyle bir katile yeni bir alet satın aldığını tamamen unutmuştu, bir katil ki bu yeni aletle yine binlerinin boğazını kesecek ve karınlarını deşecekti.

Hayır, hayır, şu anda kafasında hayal ettiği adam bir haydut değil, bir kahramandı, katil değil bir savaşçıydı, her şeyden önce de bir erkek. Sonra da daha önce sezinlemiş olduğu bir düşünce geçmişti kafasından: Kel kafalı bıçağının keskisi kırıldığından beri, bir türlü kendine gelmek istememişti. Belki yine gerçek anlamda bir bıçağı olursa, nazarlık gibi, o zaman... Bu düşünceyle sonunda bıçağı satın almıştı.

Şimdi, kel kafalının yatağının yanı başında durmuş getirdiği armağanı arkasında saklarken, Saşa en azından onun keskiyi getirdiğini hissedip kendisine tepki göstermesini bekledi. Kel kafalı sağa sola çırpınıp hırıltılı sesler çıkardı, inleyerek bölük pörçük bir şeyler mırıldanmaya başladı ama yine de kendine gelip gözlerini açmadı.

Saşa o ana kadar bir kez bile adamın adını dillendirmemişti, ne sesli ne de içinden. Şimdiyse denemek için hafifçe adını fısıldadı: "Hunter."

Kel kafalı sakinleşti, kız kendinden sanki iyice uzaktaymış ve sesi kulağına neredeyse duyulmayacak kadar hafif bir yankılayla gelmiş gibi iyice kulak kesildi, ama yine de yanıt vermedi. Saşa üzerine basa basa yeniden, bu defa daha yüksek bir sesle tekrarladı. Kel kafalı gözlerini açana kadar pes etmemeye kararlıydı. Kız onun tüneldeki ışığı olmak istiyordu.

Koridordan beklenmedik bir çığlık duyuldu, çizmeler zeminin üzerinde takırdamaya başladı. Saşa acele yere çömeldi ve bıçağı yatağın başucundaki masanın üzerine koydu. "Bu senin için" dedi sonra hafif bir sesle. Birden çelik gibi parmaklar sıkıca elini kavradı, sanki bütün kemiklerini kıracaktı. Yaralının gözleri açılmıştı, ama şaşkın ve anlamsız sağa sola bakıyordu. "Teşekkür ederim" diye mırıldandı.

Saşa kendini kıskaçtan kurtarmaya çalışmadı bile.

"Orada ne yapıyorsun?"

Üstünde lekeli beyaz bir gömlekle, uzun boyluca, biraz da beceriksiz bir delikanlı, kelin koluna bir iğneyi batırıverdi, adam bir anda kendinden geçti. Sonra da hastabakıcı genç Saşa'yı çöktüğü yerden tutarak kaldırdı, dişlerinin arasından tıslayarak "Anlamıyor musun?" dedi, "Durumu... Doktor yasakladı... "

"Asıl anlamayan sensin. Onun tutunacağı bir şeye ihtiyacı var. Sizin iğnelerinizle sadece elleri tutmaz oluyor..."

Hastabakıcı Saşa'yı kapının dışına iteledi, ama kız birkaç adım önden gidip kafasını çevirerek öfkeyle ona bakmayı sürdürdü.

"Bir daha seni burada görmeyeyim. Ya buradaki de ne böyle?" Masanın üstünde duran bıçak gözüne ilişmişti.

"Bu... ona ait." Saşa kekeledi. "Ona ben getirdim.

Eğer o olmasaydı... Bu hayvanlar beni parçalayacaklardı."

"Şayet bunu ele geçirirse doktor da beni parçalar" diye hasta bakıcı homurdandı. "Hadi toz ol şimdi!"

Saşa bir an tereddüt etti, tekrar, şimdi baygın halde derin uykuda olan Hunter'a dönerek, söylemek istediği cümlenin sonunu getirdi. "Teşekkür ederim. Beni kurtardın."

Odadan çıkarken, birden kel kafalının kısık sesini işitti. "Sadece onu öldürmek istemiştim... canavarı."

Kapı yüzüne kapandı ve anahtar kilidin içinde döndü.

Bıçak başka şey içindi aslında. Kızın ateşlenen ekip şefine nasıl seslendiğini duyan Homer bunu hemen anlamıştı: Kız yumuşak, istekli ve aynı zamanda yakınan bir sesle seslenmişti. Homer önce müdahale etmek istemişti, ama sonra hemen kendini toparlamış ve kendini geri çekmişti; burada kendisini koruyacak kimse yoktu çünkü. Tek yapabileceği, Saşa'yı ürkütmemek için bir an önce buradan uzaklaşmaktı.

Kız belki haklıydı. Hunter Nagatinskaya'da yol arkadaşlarını tamamen unutmuştu, onları esrarengiz kikloplara yem olmaya terk etmişti. Ama bu savaş başkaydı. Belki de kız onun için çok önemliydi, kim bilir?

Homer düşünceli bir halde koridor boyunca yürüyüp kendi hasta odasına gitti. Karşıdan gelen bir hastabakıcı ona çarptı, ama ihtiyar fark etmedi bile. Saşa'ya, onun için aldığı şeyi vermenin zamanıydı. Görünüşe bakılırsa, hediyesini kız hemen kullanabilecekti. Masanın çekmecesinden küçük bir paketi alıp evirip çevirdi. Birkaç dakika sonra kız, şaşkın ve sinirli bir halde içeriye daldı. Yatağının üzerine oturup, bacaklarını yukarıya kaldırarak, gözlerini köşeye dikti. Homer, fırtına patlak verecek mi yoksa gelip geçecek mi diye bekledi. Saşa konuşmuyordu, tırnaklarını kemirmeye başlamıştı. Harekete geçme zamanı geldi.

"Senin için bir armağanım var." İhtiyar masanın arkasından dolanıp kızın önüne geldi ve paketi yanma, yatağın köşesine koydu.

"Ne için?"

"İnsanlar neden armağan verirler?"

"Yapılan iyi şeylerin karşılığını vermek için" diye kendinden emin yanıtladı Saşa. "Aldığı ya da ihtiyacı olan şey için..."

"Öyleyse, ben de sana, senin bana verdiğin iyi şeyin karşılığını vereyim" diye Homer gülümsedi. "Senden daha fazlasını da istemeyeceğim. "

"Ben sana hiçbir şey vermedim ki."

"Ya benim kitabım ne oluyor?" Yüzüne şakacıktan kırılmış bir ifade verdi. "Seni çoktan kitabıma koydum. Yani şimdi ödeşmeliyiz. İstemeden sana borçlandım. Hadi paketi aç."

"Ben de borçlanmaktan hoşlanmam" deyip paketi açtı Saşa. "Ne bu? Ooo!"

Elinde, ortasından iki yana açılan kırmızı, plastik, yassı bir kutucuk tutuyordu. Eskiden seyahatlerde kullanılan ucuz bir pudra kutusuydu, ama kutunun pudra ve ruja ayrılmış iki bölümü de boştu. Ama iç kapaktaki aynası hâlâ yerinde duruyordu.

"İnsan burada kendini bir su birikintisinde olduğundan daha iyi görüyor." Saşa gözlerini açmış kendini aynada seyrediyordu. Görünüşü garipti. "Bunu bana niçin verdin?"

"Bazen insanın kendini seyretmesi iyi oluyor." Homer bıyık altından gülümsedi. "Kendinde bir sürü şey keşfediyor."

"Kendimde ne keşfedecekmişim ki?" Saşa'nın sesi temkinli haline geri dönmüştü.

"Hayatlarında kendilerini aynada hiç görmemiş insanlar vardır, bu yüzden de kendilerini olduklarından çok farklı biriymiş gibi görürler. İç gözüyle bakınca insan bazen kendini olduğundan aşağı görür, bu yüzden bu insanlar tesadüfen bir ayna bulana kadar hep bu yanılgı içinde yaşarlar. Sonunda bir aynanın önünde durunca da, çoğu kez aynada kendilerini gördüklerine inanamazlar."

"Ben kimi görüyorum?"

"Bunu sen söyle bana." Kollarını göğsünün üzerinde kavuşturup kızın cevap vermesini bekledi.

"Kendimi. Evet... bir kız." Emin olmak için aynayı önce bir yanağına, sonra diğer yanağına doğru çevirdi.

"Bir genç kadın" diye Homer kızın sözlerini düzeltti. "Oldukça da bakımsız bir kadını."

Kız birkaç kez daha kendine baktıktan sonra, Homer'e göz kırptı, bir şey sormak istiyor gibiydi, kafasından başka şeyler geçirdi, bir süre sustu, sonra cesaretini toplayıp sordu: "Çirkin miyim?"

İhtiyar hafifçe öksürdü. Yüzünü çarpıtmamak için kendini güç tuttu. "Tahmin etmek kolay değil. Bu kir pas içinde pek anlaşılmıyor."

Saşa kaşlarını kaldırdı. "Sorun nedir? Erkekler bir kadının güzel mi çirkin mi olduğunu anlamayacak kadar duygudan yoksun mu? Hep her şeyi göstermek ve açıklamak mı gerekiyor?"

"Galiba öyle. Kadınlar bizi aldatmak için tam da bundan yararlanıyorlar." Homer gülmek zorunda kaldı. "Azıcık makyaj bir kadının yüzünde mucizeler yaratır. Ama senin durumunda sorun yüzünü onarmak değil, daha çok yüzünü rahatlatmak. Antik bir heykelin topraktan sadece topukları çıksa, bütününün nasıl görüneceği pek anlaşılamaz." Arkasından özür dilercesine ekledi. "Büyük bir olasılıkla, harikulade güzel olsa da."

"Antik ne demek?" diye Saşa kuşkuyla sordu.

"Eski demek." Homer hâlâ kızla eğleniyordu.

"Ben henüz on yedi yaşındayım!"

"Bu ancak daha sonra belli olur. Topraktan çıkarıldıktan sonra."

İhtiyar ifadesiz bir yüzle dönüp masasının başına oturdu, not defterinde son yazdığı sayfayı açtı ve notlarını yeniden okumaya koyuldu. Yüzündeki ifade yavaş yavaş karardı.

Şayet kızı topraktan çıkarırlarsa... Kızı, Homer'i ve diğerlerini... Ne olurdu? Eskiden bunun üzerinde epey düşünmüştü: Arkeologlar, binlerce yıl sonra eski Moskova'nın adları bile bilinmeyen harabelerini araştırsalar ve yeraltındaki labirentlere giden girişlerden birini keşfetseler ne olacaktı? Büyük bir olasılıkla devasa bir toplu mezara rastladıklarını sanacaklardı. Bu zifiri karanlık katakomplarda bir zamanlar insanların yaşadığına kimse inanmayacaktı. Şu sonuca varacaklardı: Bir zamanların bu gelişmiş kültürü, varoluşunun sonuna yaklaşırken, başta bulunanlar, silahlar, hizmetkâr ve metresleriyle, ne varsa hepsini bir çukura gömünce, iyice küçülmüş, adeta yok olmuştu.

Homer'in defterinde seksenden biraz daha fazla boş sayfa kalmıştı. Acaba bu sayfalar iki dünyayı da, yukarıdakiyle metrodaki dünyayı içine almaya yetecek miydi?

"Beni duymadın mı?" Kız ihtiyarı kolundan tutmuş sarsıyordu.

"Ne var? Affedersin, dalmışım." Alnını sıvazladı.

"Antik heykeller gerçekten güzel mi? Yani demek istediğim, eskiden insanların güzel buldukları bugün hâlâ güzel mi?"

İhtiyar omuzlarını silkti. "Evet."

"Yarın da güzel olacak mı?"

"Pekâlâ mümkün. Şayet hâlâ bunun değerini verebilecek biri kaldıysa."

Saşa sustu ve düşünmeye koyuldu. Homer konuşmayı uzatmadı, tekrar kendi düşüncelerine daldı. Sonunda kız hayretle sordu: "Demek, insanlar olmazsa güzellik de yoktur, öyle mi?"

I

"Herhalde yoktur." İhtiyar dalgınca yanıtladı. "Eğer güzelliği kimse göremezse... Hayvanlar bunu değerlendirecek durumda olmadığına göre... "

"Şayet, hayvanların insanlardan farkı güzeli çirkinden ayırt edememeleriyse, o zaman insan güzellik olmadan var olabilir mi?"

İhtiyar başını salladı. "Elbette. Güzelliğe ihtiyacı olmayan bir sürü insan vardır."

Bu sefer kız çantasından garip bir şey çıkardı: Üzerinde çizim olan dört köşe, küçük, plastik bir kutu. Ürkek ama aynı zamanda gururla, sanki bir hazine gösteriyormuş gibi, kutuyu Homer'e uzattı.

"Nedir bu?"

"Sen söyle." Kızın yüzünde kurnaz bir gülümseme dolaştı.

"Pekâlâ." Dikkatli bir şekilde plastik kutuyu aldı, üzerindeki yazıyı okudu, sonra kıza iade etti. "Bu bir çay poşetinin paketi. Üzerinde minicik bir resim var."

"Bir resim" diye tekrarladı ve ekledi: "Güzel bir resim. Güzel olmasaydı, o zaman ben hayvan olurdum."

Homer kıza baktı. Gözlerinin yaşardığını ve soluk almakta zorlandığını hissetti. Duygusal budala, diye kendi kendine kızdı. Yüksek sesle öksürdü ve içini çekti. "Hiç yukarıda olmadın mı, şehirde? Yani bu bir kere dışında?"

"Ne yani?" Saşa minik paketi tekrar cebine soktu. "Yani bana yukarısının resimdeki gibi olmadığını mı söylemek istiyorsun? Böyle bir şeyin hiç olmadığını? Bunu ben de biliyorum. Şehrin nasıl göründüğünü biliyorum. Evleri, köprüyü, nehri. Çorak ve ıssız."

"Hayır, kesinlikle değil" diye Homer yanıtladı.

"Bundan daha güzelini görmedim. Yaptığın ne biliyor musun, koca bir metro için sadece tek bir traverse bakıp hüküm vermek istiyorsun. Sana orasını nasıl anlatsam ki? Kayalardan da daha yüksek binalar. Sanki bir çağlayandaymışsın gibi, cıvıl cıvıl kaynayan geniş caddeler. Asla kararmayan bir gökyüzü, aydınlıklar içinde bir sis. İhtiraslı kısa ömürlü bir şehir, tıpkı içinde yaşayan milyonlarca insanın her biri gibi. Çılgın, karmaşık. Birbiriyle bağdaşmayanların bir araya getirildiği plansız programsız inşa edilmiş bir kent. Sonsuz olmayan, çünkü sonsuzluk soğuk ve durgundur. Ama yine de canlı, hareketli, cıvıl cıvıl!" Yumruklarını sıktı. "Sen şimdi bunu anlayamazsın. Kendi gözlerinle görmeliydin." Homer o anda karar vermişti, sadece bütün bu anlattıklarını görmesi için Saşa yukarıya gitmeliydi. Kızın şehri eski canlı haliyle hiç görmemiş olduğu aklına gelmemişti.

Homer biriyle konuşmuştu ve -tıpkı idama gider gibi-onları Hansaların barikatından ve oradaki bütün istasyonlardan geçirerek, banyo odalarının bulunduğu ofis bürolarına kadar götürmüşlerdi.

Her iki Pavelezkaya'nın ortak tek noktaları adlarıydı. Bu istasyonlar tıpkı doğumdan sonra birbirinden ayrılan iki kız kardeş gibiydiler, biri zengin bir ailede yetişmişti, diğeriyse yoksul bir ara istasyonda ya da tünelde. Kubbeli istasyon gerçi pisti ve haraptı, yine de hoş ve ferahtı. Çevre istasyonuysa çok daha basık ve köşeli bir izlenim bırakıyordu, yine de düzgün aydınlatılmış ve gıcır gıcır temizlenmişti. O saatte orada pek bir hareket yoktu, anlaşılan işi olmayanlar, kubbeli istasyonunun

gürültüsünü, çevre istasyonunun uygar disiplinine tercih etmişti.

Soyunma odasında Saşa yalnızdı. Duvarlarda sarı çinileri, zeminde de altı köşeli, kısmen kırılmış fayansları görüyordu, burada bir de ayakkabılar ve elbiseler için cilalı çelik dolaplar, kabloya tutturulmuş bir lamba, üzerleri sentetik deriyle kaplı iki bank da vardı. Kız etrafını seyretmeye doyamıyordu.

Cılız bir hamamcı kadın ona şaşılacak beyazlıkta bir el beziyle, dört köşe, gri renkli bir kalıp sabun uzattı. Üstelik duşu içeriden kilitlemesine de izin verdi. El beziyle, hafif itici bir kokusu olan sabun, bütün bunlar ona çok çok uzak bir geçmişi anımsatıyordu; Saşa'nın, henüz kumandanın üstüne titrediği sevgili kızı olduğu günleri. Bütün bu malzemenin hâlâ bir yerlerde kullanıldığını çoktan unutmuştu.

Kire bulaşmış tulumunu aceleyle üstünden sıyırdı, tişörtünü çıkardı ve ağzı delikli, borusu paslı, el yapımı duşun altına sıçrayarak girdi. Musluğu birkaç kez olanca kuvvetiyle çevirdi, neredeyse parmakları yanacaktı, su öyle kaynar akıyordu. Duştan püsküren sıcak sudan kaçmak için sırtını duvara dayadı ve soğuk suyu açtı. Sonunda istediği sıcak-soğuk karışımını bulabilmişti, oraya buraya sıçramaktan vazgeçip kendini suyun akışına bıraktı.

Bedenin üzerindeki kurumuş kanla -Saşa'nın ve diğer insanların kanı- her yerine bulaşan tozlar, küller ve makine yağı, bütün yorgunluğu ve umutsuzluğu, kabahatleri ve endişeleri köpüklü suyla beraber küvetin giderinden aşağıya aktı. Bulanık sızıntı berraklaşıncaya kadar belli bir süre geçti.

İhtiyarın artık kendisiyle alay edemeyeceği bir hale gelmiş miydi acaba? Saşa, suyla yumuşayan pembeleşen ayaklarına baktı, sanki kendi ayakları değildi, sonra alışık olmadığı kadar beyazlaşan ellerini seyretti. Bu kadarı yeter miydi acaba, erkeklerin onun güzelliğini görmeleri için? Belki de Homer haklıydı, önce kendine biraz çeki düzen vermeden yaralıyı ziyaret etmek çılgınlıktı. Anlaşılan Saşa'nın daha çok şey öğrenmesi gerekecekti. Acaba Saşa'daki değişikliği fark edecek miydi? Muslukları kapattı ve giyinme kabinine gitti, yeni aynasının kapağını açtı. Hayır, bunu fark etmemek mümkün değildi!

Sıcak su onu iyice gevşetmiş ve bütün kuşkularını alıp götürmüştü. Kel kafalının söyledikleri kendisiyle ilgili değildi, rüyasında gördüğü şiddetli çatışmanın bir parçasıydı. Kel kafalı kıza çatmamıştı. Yeniden kendine gelene kadar kız onun yanında beklemeliydi. O anda onun yanında olsaydı, kel kafalı hemen anlayacaktı. Ne yani? Şimdi neden bütün bunları düşünüyordu? Kel kafalı yeterince tecrübeliydi, Saşa ona her şeyiyle güvenebilirdi.

Kel kafalının ateş içinde nasıl çırpındığı Saşa'nın aklına geldi. Nedenini açıklayamıyordu ama, Hunter'ın kendisini aradığını biliyordu. Onu rahatlatabilir, ferahlatabilir, tekrar kendini bulmasına yardım edebilirdi. Hunter aklına geldikçe, içinden bir sıcaklığın yükseldiğini hissediyordu.

Üzerindeki lekeli tulumu yıkayacaklarını söyleyip alıp götürmüşlerdi. Tulumun yerine kumaşı azıcık yenmiş soluk mavi bir kot pantolonla yuvarlak yakalı delikli bir kazak vermişlerdi. Yeni giysisi ona çok dar gelmişti, onu sınır nöbet noktasından askeri hastaneye götürürlerken, bütün erkeklerin bakışları ona çevrilmişti, öyle ki Saşa yatağına gelince, pis bakışları üzerinden atmak için kendini bir kez daha duşa girmek zorunda hissetti.

İhtiyar odada değildi, ama yalnızlığı uzun sürmedi. Birkaç dakika sonra kapı açıldı ve doktor içeri girdi.

"Şimdi onu ziyaret edebilirsiniz" dedi, "kendine geldi".

"Bugün ayın kaçı?"

Ekip şefi dirseklerinin üzerinde doğruldu başını güçlükle sağa sola hareket ettirerek, gözlerini Homer'e dikti. Homer epeydir saat taşımadığı halde gayri ihtiyari eli bileğine uzandı ve kollarını çaresiz iki yana açtı. Saati yoktu.

Hastabakıcı erkek hemen öne atılarak, "Kasımın ikisi" dedi.

"Üç gün." Hunter tekrar yastığın üzerine düştü. "Üç gündür burada yatıyorum. Hemen gitmeliyiz yoksa geç kalacağız."

"Bir yere gitmiyorsun" dedi bakıcı. "Kansız kaldın."

"Gitmeliyiz" diye Hunter tekrarladı. "Zaman daralıyor... Haydutlar..." Birden sustu. "Maskeyi neden kullanıyorsun?"

Homer soruya hazırlıklıydı. Savunma hatlarını kurmak ve karşı saldırıyı organize etmek için tam üç günü olmuştu. Hunter'ın bilinçsiz yatması onu gereksiz açıklamalar yapmaya mecbur bırakmamıştı; şimdi kafasında tasarladığı uygun bir yalanı vardı.

Yaralının yatağının üzerine eğilerek fısıldadı. "Haydut diye bir şey yok. Ateşli ateşli yatarken durmadan sayıkladın. Her şeyi biliyorum."

"Ne biliyorsun?" Hunter yakasından yapışarak onu kendine doğru çekti.

"Tulskaya'daki salgını... Artık her şey yolunda." Homer kendisine yardım etmek için davranan bakıcıya eliyle işaret etti. "Ben hallederim. Onunla konuşmam gerekiyor. Bizi yalnız bırakırsanız... "

Bakıcı istemeyerek razı oldu, kapağını enjektöre geçirerek onları yalnız bıraktı.

"Tulskaya'da mı?" Hunter hâlâ şaşkın ve hummalı gözlerini Homer'e dikmişti, ama sonra buz gibi bakışları yavaş yavaş gevşedi.

"Başka?"

"Sadece, istasyonda bilinmeyen bir enfeksiyonun yayıldığını. İnsanlara havayla bulaştığını. Bizim adamların bir karantina ilan ettiklerini ve yardım beklediklerini."

"Demek öyle. Pekâlâ..." Ekip şefi Homer'in yakasını bıraktı. "Evet bir salgın var. Sen de sana bulaşacak diye mi korkuyorsun?"

"Tetikte ol, o zaman Tanrı yardım eder" diye Homer ihtiyatlı yanıt verdi.

"Evet evet. Anlaşıldı... Enfeksiyonun yakınında değildim, hava cereyanı da diğer yönde esiyordu. Bir şey olmamış olmalı."

Homer cesaretini topladı. "Haydutlarla ilgili olan hikâyeyi nereden çıkardın? Niyetin ne?"

"Önce Dobrinskaya'ya gideriz, görüşmeye. Sonra Tulskaya'yı temizleriz. Alev makinesine ihtiyacımız var. Başka türlü baş edemeyiz."

"Bütün istasyonu dumana mı boğacağız? Ya bizim adamlarımız ne olacak?" Homer bu sözlerin, tıpkı Sevastopolskaya yönetimine uydurduğu yalan gibi, ekip şefinin yeni bir oyalama taktiği olduğunu

umuyordu.

"Onlar nasılsa yaşayan ölülerden farksız. Başka çıkar yolu yok. Temas eden herkese nasılsa bulaştı. Bütün havaya yayıldı. Bu hastalık hakkında duydum ki..."

Hunter gözlerini kapadı, dilini çatlayan dudakları üzerinde gezdirdi.

"Hastalığa karşı hiçbir ilaç yok. Birkaç yıl önce de böyle bir salgın olmuştu. Sonuç iki bin ölü."

"Ama sonra hastalık tekrar yok olmuştu değil mi?"

"Bir kuşatma vardı. Alev makineleri." Ekip şefi Homer'e şekilsiz, çarpık yüzünü çevirdi. "Başka bir ilaç yok. Salgın çıkıp da sadece bir tek insan öldü mü, o zaman hepimizin sonu geldi demektir. Evet haklısın, haydutlar konusu tamamen uydurmaydı. Aksi halde, hepsini öldürmek için asla İstomin'in onayını alamazdım. İstomin fazlasıyla yumuşak biri. Soru sormayan adamları görevlendireceğim."

"Ama belki salgına karşı bağışıklığı olan insanlar vardır? Eğer orada hâlâ sağlıklı insanlar varsa ne olacak? Ben... Sen dedin ki... Belki orada kimilerini hâlâ kurtarabiliriz."

Hunter öfkeyle Homer'in sözünü kesti, "Bağışıklık diye bir şey yok. Temas eden herkese hastalık bulaştı. Orada artık sağlıklı kimse kalmadı, sadece biraz daha dayanabilenler var o kadar. Onlar için durum daha da kötü olacak. Daha uzun süre acı çekecekler. İnan bana, onlar için daha iyi, eğer ben... Yani şayet hepsi öldürülürse."

"Peki bu sana ne kazandıracak?"

Homer, Hunter'ın yatağından uzaklaştı. Hunter yorgun gözkapaklarını indirdi ve Homer, yine adamın yüzünün çarpılmış yarısındaki gözünün tamamen kapanmadığını fark etti. Hunter'ın cevap vermesi öyle uzadı ki, Homer neredeyse yeniden doktoru çağıracaktı. Ama sonra ekip şefi gevşemiş bir halde, ama dişleri birbirine kenetlenmiş, konuşmaya başladı, sanki bir hipnozcu unutulmuş olan anıların arayışında, onu çok uzak bir geçmişe göndermişti.

"Ben mecburum. Adamları korumaya, her türlü tehlikeyi bertaraf etmeye. Ben sırf bunun için buradayım."

Bıçağı bulmuş muydu? Bıçağı onun getirdiğini anlamış mıydı? Ya tahmin etmediyse ya da bunun ne anlama geldiğini anlamamışsa, ne olacaktı? Kız koridordan koşarak geçerken kafasındaki bu tatsız düşünceleri kovmaya çalıştı. Ona ne söyleyeceğini hiç bilmiyordu. Hunter tekrar kendine geldiğinde yatağının başucunda olmaması ne üzücüydü.

Saşa, Hunter'la Homer'in arasında geçen konuşmaların hemen hemen hepsini duymuştu. Sessizce kapı eşiğinde durmuş ve kulak kesilmişti, ölülerden söz ettiklerinde de iyice köşesinde büzülmüştü. Tabii hepsini anlamamıştı ama zaten buna gerek de yoktu. En önemli olanı duymuştu. Daha fazla beklemek için bir neden yoktu, hemen kapıyı çaldı.

İhtiyar ona döndüğünde, yüzünden umutsuzluk okunuyordu. En ufak bir harekette bulunmadı, sanki ona da birileri sakinleştirici iğne yapıp gözlerindeki feri söndürmüştü. Saşa'yı başıyla isteksizce selamladı; görünüşü kafası iple yukarıya çekilmiş bir idamlığa benziyordu.

Kız taburenin kenarına ilişti, dudaklarını ısırdı ve henüz keşfedilmemiş bu yeni tünele girmeden önce soluğunu tutu.

"Bıçağım hoşuna gitti mi?"

"Ne bıçağı?" Kel kafalı çevresine bakındı ve kara bıçağı gördü. Kımıldamadı, bıçağa da dokunmadı, kuşkuyla Saşa'ya doğru eğildi. "Ne demek oluyor bu?"

Kız, yüzüne tokat yemiş gibi oldu. "Bu senin için, seninki kırılmıştı. Sen... Yani sana teşekkür ederim."

Odada birkaç dakika tatsız bir sessizlik oldu. Sonra kel kafalı, "Garip bir hediye. Aslında hiç kimseden kabul etmezdim" dedi.

Kıza, Hunter sanki ona bir şeyi ima ediyormuş gibi geldi, birçok anlama gelen, söylenmedik bir şey. Kurallarını bilmese de o da oyuna katıldı ve uygun sözcükleri aramaya koyuldu. Ama ağzından beceriksizce bir şeyler döküldü, söylemek istediklerine de uymuyordu, zaten kız içinden geçenleri doğru dürüst ifade etmeye pek alışık değildi. Sonra biraz açıldı.

"Senden bir parçayı içimde taşıdığımı sen de hissediyor musun? Senden koparılıp alman bir parçayı... Senin aradığın bir parçayı... Sana verebileceğim bir şeyi..."

"Ne diyorsun sen?"

Kız, sanki Hunter başından aşağıya bir kova soğuk su boşaltmış gibi oldu. Ürperdi, ama inatla dayandı.

"Ama bunu hissediyorsun. Benimle yeniden bütünleştiğini. Senin yanında olabilmeyi ve buna mecbur olduğumu. Hissediyorsun. Yoksa beni neden yanma alacaktın ki?"

"Sadece yanımdakine bir iyilik yapmak istemiştim." Sesi renksiz ve soğuktu.

"Neden drezindeyken beni adamlara karşı korudun?"

"Onları zaten öldürecektim."

"Peki neden hayvandan korudun?"

"Bütün hayvanları öldürmek zorundaydım."

"Beni keşke yemiş olsaydı!"

"Hayatta olduğuna hiç sevinmiyor musun?" diye kel kafalı hayretle sordu. "O zaman hiç durma yürüyen merdivenlerden yukarıya çık. Orada onlardan bir sürü var."

"Ben... Yani demek istiyorsun ki ben.

"Senden hiçbir şey istemiyorum."

"Buna son vermen için sana yardım etmek istiyorum."

"Bana yapışıyorsun. "

"Ama hissetmiyor musun?"

"Hiçbir şey hissetmiyorum."

Sözleri paslanmış demir gibiydi. Canavarın korkunç pençesi bile kızı bu derece incitemezdi. Saşa kırgın bir halde yerinden fırlayıp dışarı koştu. Neyse ki odası boştu. Kendini bir köşeye attı, büzüldü,

firlatıp atmak için cebindeki aynayı aradı ama bulamadı, anlaşılan kel kafalının odasında düşürmüştü. Gözyaşları kuruyunca ne yapması gerektiğini biliyordu. Toplanmak için fazla zamana ihtiyacı yoktu. Kalaşnikofunu alacağı için herhalde ihtiyar onu affederdi; onu her şey için affedecekti. Yan odanın birinde bir çengele asılmış korunaklı elbisesini buldu, temizlenmiş kendisini bekliyordu. Sanki bir büyücü bu yağ tulumunu Saşa'yı ebediyete kadar takip etmek ve onun arzusunu yerine getirmek üzere lanetlemişti. Tulumunun içine süzüldü, koridoru geçip üst geçitten yukarıya, perona tırmandı. Yolda giderken yine bir yerlerden, ilk duyduğunda da nereden geldiğini kestiremediği o büyüleyici müziğin soluğunu duydu. Müziğin nereden geldiğini şimdi de arayacak zamanı yoktu. Sadece bir an kadar durakladı. Ama sonra nefsini yenerek yeniden hedefine doğru yol aldı.

Gündüzleri yürüyen merdivenlerde sadece bir nöbetçi vardı. Gün aydınlanır aydınlanmaz yukarıdaki yaratıklar istasyonu rahat bırakıyorlardı. Saşa'nın durumu anlaması beş dakika bile sürmedi: Yukarıya giden yol hep açıktı. Sadece yürüyen merdivenlerden aşağıya inmek mümkün değildi. İyi niyetli nöbetçiye yarı dolu bir makineli tüfek şarjörünü bırakıp doğru gökyüzüne tırmanan merdivenlerin ilk basamağına ayağını attı.

Sonra geniş tulumunun paçalarını toparlayıp yukarı çıkmaya başladı.

12 İŞARETLER

Kolomenskaya'da evdeyken, yüzeye çıkmak için mesafe o kadar fazla değildi: Tam 56 düz basamakla yukarıya varılıyordu. Pavelezkaya ise toprağın altında iyice derinlerdeydi. Saşa, gıcırdayan ve makineli tüfek salvolarıyla delik deşik olmuş yürüyen merdivenlerden yukarıya tırmanırken, daha ne kadar tırmanacağını kestiremiyordu. Elindeki lamba, zifiri karanlıkta ancak dağılan ışık huzmelerini ve üzerinde karanlık yüzlerle kocaman anlamsız harflerin kazınmış olduğu çarpık, paslı levhaları aydınlatacak kadar ışık veriyordu.

Niçin yukarıya çıkmak istiyordu? Niçin ölmeliydi? Ama aşağıda ona kimin ihtiyacı vardı ki? Ona, henüz yazılmamış bir kitabın kahramanı değil de gerçek bir insan olarak kimin ihtiyacı vardı? Niçin bir şeyler yapmaya devam etsindi ki...

Saşa babasının cesedini, ıssız Kolomenskaya'da bir başına bıraktığında, yıllardır babasıyla hayalini kurduğu kaçış planını gerçekleştireceğine inanmıştı. Babasının bir küçük parçasını içinde taşımakla, onun özgürlüğünü kazanmasına yardım edeceğini düşünmüştü. Ama o günden beri babası bir kez bile rüyasına girmemişti, resmini hayalinde canlandırıp onunla gördüklerini ve yaşadıklarını paylaşmayı denediği zaman ise babası ona belli belirsiz ve hiç konuşmadan görünmüştü. Yani babası onu affedememişti ve bu şekilde kurtarılmak da istememişti.

Babasının arada bir ona getirdiği, onun da fırsat buldukça okuduğu ya da ihtiyacı olan yiyecekler ve fişekler karşılığında değiş tokuş yapmadan önce en azından sayfalarını çevirdiği kitaplar arasında özellikle eski bir botanik kitabı ilgisini çekmişti. Kitabın içindeki çizimler gerçi pek sanatkârane değildi, sararmış siyah beyaz fotoğraflarla kurşun kalemle yapılmış çizimlerdi, ama eline geçen diğer kitaplarda tek bir resim bile yoktu. Kitaptaki bitkiler içinde en sevdiği sarmaşıklardı. Daha doğrusu, kendini bu çiçeklere yakın buluyordu, bir çeşit ruh yakınlığı hissediyordu. Tıpkı bu çiçeklerin sarılması gibi, onun da dayanabileceği bir şeye ihtiyacı vardı. Yukarıya doğru büyümek için. Işığa varmak için. Tam da şu anda sırtını dayayacağı, içtenlikle onu kucaklayabileceği güçlü bir köke

ihtiyacı vardı. Hayır, yabancı bir bedenin özsuyuyla yaşamak ya da onun ışığını ve sıcaklığını çalmak için değil. Kız o beden olmadan tam anlamıyla zayıftı; ayakta dimdik duramayacak kadar omurgasızdı. Sırf bir başına kalsa, yerlerde sürünürdü.

Babası ona her zaman, kimseden medet ummaması ve kimseye inanmaması gerektiğini söylemişti. Tanrı'nın terk ettiği ıssız yerde, babasından başka güveneceği kimsesi yoktu, babası da ebediyen yaşamayacağını elbette biliyordu. Hiç değilse kızının bir sarmaşık gibi olmasa da, çam yarması gibi büyüyüp serpildiğini görmüş olsaydı. Ama, bu benzetmenin kadına pek uymadığını bu arada unutmuştu.

Saşa o olmadan da hayatta kalabilirdi. Hatta Hunter olmasa da. Ama bir başka insanla birleşmek, geleceği düşünmesi için tek nedendi. Çılgınca ilerleyen drezinin üzerinde ekip şefine sarıldığı zaman, hayatı yeni bir amaca kavuşmuştu. Aynı anda, başkalarına güvenmenin tehlikeli ve onlardan medet ummanın yakışık almadığım hatırlamıştı. Saşa onu kucaklarken sadece ona yaslanmak istemişti, o ise kızın çizmelerine sarıldığını sanmıştı. Hiç kimse onu korumadığı, üstelik çamurun içine atılmış olduğu için, yeniden arayışa geçmeyi onuruna yedirememişti. Hunter onu yanından kovmuş, yukarıya gitmesi gerektiğini söylemişti. Pekâlâ öyle de olacaktı. Şayet yukarıda kızın başına bir şey gelirse, bu adamın suçuydu; bunu önlemek de sadece onun elindeydi.

Nihayet basamakların sonuna gelmişti. Saşa şimdi büyük mermer bir salonun hemen yanındaydı. Salonun oluklu metal tavanı birkaç yerinden çökmüştü. Biraz uzaktan deliklerden içeriye keskin ışınlar sızıyordu. Hayret edilecek denli gri, beyaz renkte ışınlar Saşa'nın bulunduğu köşeye kadar uzanıyordu. Kız lambasını söndürdü, soluğunu tutarak yavaşça ilerlemeye devam etti.

Yürüyen merdivenin çıkışında duvarların üzerindeki kurşun izleri ve mermi parçacıklarının açtığı darbeler, burada bir zamanlar insanların olduğunun göstergesiydi. Ama birkaç adım ileride başka yaratıkların bıraktığı izler vardı. Kurumuş dışkı yığınları ve çevreye savrulmuş, kemirilmiş kemikleri ve deri parçalarını gören Saşa, vahşi hayvanların mesken edindikleri bir cehennemin ortasında olduğuna karar verdi.

Keskin ışığa karşı gözlerini kapatarak salonun çıkışına doğru yürümeye devam etti. Işığın geldiği kaynağa yaklaştıkça yürüdüğü devasa salonun ücra köşelerindeki karanlık daha da derinleşiyordu. Gözleri yavaş yavaş ışığa alıştı ve karanlık duyusunu kaybetti.

Yan salonlar yıkılmış küçük satış kulübeleri, inanılmaz boyutlarda çöp yığınları ve eski, kırık dökük aletlerle doluydu. Anlaşılan insanlar Pavelezkaya'nın bu salonlarını çevrede işe yarar ne varsa toplayıp depo olarak kullanmışlardı; ta ki güçlü kuvvetli hayvanlar gelip onları buradan püskürtene kadar.

Saşa bir ara karanlık köşelerde belli belirsiz bir hareket görür gibi oldu ama bunu gözlerinin giderek görme yetisini yitirdiğine yordu. Orada yuvalanmış olan zifiri karanlık, çöp yığınları içinde uyuyan canavarların siluetlerini kestiremeyecek denli yoğundu. Düzenli vızıldayan hava akımı kızın ağır soluk alışlarını bastırıyordu ve birkaç metre ileride kımıldayan bir yığını Saşa ancak fark edebildi. Olduğu yerde durdu, sese kulak verdi ve yıkılmış bir satış kulübesine gözlerini dikti. Kulübenin yıkık bölümlerinin arasında, garip bir tümsek gördü ve donup kaldı.

Kulübenin yıkık tahta parçalarının içine gömülü duran tümsek soluk alıyordu. Çevresindeki hemen hemen bütün diğer tümsekler de tekdüze hareket halindeydiler. Saşa emin olmak için lambasını

yeniden yaktı ve yığınlardan birinin üzerine doğrulttu. Lambadan yansıyan soluk ışık huzmesi beyaz, buruşmuş bir deriye uzandı, devasa bir gövdeyi yalayarak, gövdenin kenarına varmadan dağıldı. Bu Saşa'yı neredeyse öldürecek olan, çok başlı hayvanların bir hemcinsiydi; onun birkaç misli kadardı.

Yaratıklar garip bir hareketsizlik içindeydiler ve kızı fark etmemiş gibiydiler. Ama birden hayvanlardan biri hırıldadı, burun deliklerinin çapraz çentiklerinden gürültüyle yeniden soluk aldı, kımıldamaya başladı. Saşa hızla elindeki lambayı cebine sokup hemen oradan uzaklaştı. Bu ürkütücü yerde her adımda olağanüstü çaba harcamak zorunda kalıyordu, metro girişinden uzaklaştıkça önündeki çok başlı hayvan yığınları giderek daha da çoğalıyor, koca bedenleri arasında kendine yol açıp yürümekte zorlanıyordu. Ama geri dönmek için de artık çok geçti. Üstelik Saşa şu anda metroya tekrar geri dönmeye de hevesli değildi; tek istediği bu yaratıkların arasından sessizce geçip yoluna devam ederek dışarı çıkmak, etrafına bakınmak, hissetmekti. Tek istediği buydu.

Soluk almaya bile korkuyordu, bir şey düşünmeye de çalışmıyordu, -belki bu yaratıklar ne düşündüğünü anlarlardı- ve böylece yavaş yavaş dış kapıya yaklaştı. Tam o sırada sessizliğine ihanet edercesine, zemindeki kırık bir fayans çizmelerinin altında gıcırdadı. Bir yanlış adım daha, bilmeden yapılan bir gıcırtı; o zaman yaratıklar uyanacaklar ve kızı anında liğme liğme edeceklerdi. Saşa, daha geçenlerde, belki dün ya da hatta bugün, aynı şekilde uyuyan canavarların arasında yine yolunu şaşırdığı düşüncesini bir türlü kafasından atamıyordu, en azından bu his ona garip bir nedenle tanıdık geliyordu. Birden durdu.

Saşa biliyordu: İnsan bazen yabancı birinin bakışını ensesinde hissedebilirdi. Bu yaratıkların hiçbirinin gözleri olmadığı halde, çevrelerindeki alanı neyle yokladıkları, ısrarlı bakışlardan çok daha iyi hissedilirdi. Arkasındaki hayvanlardan birinin kendine gelip uyandığını ve hantal kafasını kendisine doğru kaldırdığı fark etmesi için kızın arkaya dönüp bakmasına gerek yoktu.

Ama yine de bunu yaptı; arkasına döndü.

Kız ortalıktan kaybolmuştu, ama Homer'in onu aramak için hevesi kalmamıştı. Şimdi her şey ona vız geliyordu. Telsizcinin günlüğü, ihtiyarın hastalığa yakalanmayacağına dair hiç değilse ufacık bir umut vermiş olsa da Hunter bu umudu acımasızca yok etmişti. Homer ekip şefiyle, özenle hazırlanan bir görüşme yapmaya başlamıştı, bu kendi ölüm hükmüne karşı bir çeşit davetti. Ama ekip şefi onu bağışlamak istememişti ve bunu zaten hiç beceremezdi. Kaçamadığı yazgısından sadece Homer suçluydu. Belki birkaç hafta daha, belki ondan da daha az zamanı vardı. Plastik kaplı defterine sadece on sayfa daha yazacak kadar.

Oysa söyleyecek o kadar çok vardı ki. Homer için bu sadece bir istekten ibaret değildi, aksine bir görevdi, özellikle de istemeden aldığı bu mola, yavaş yavaş sonuna yaklaşırken. Hikâyesine, son olarak doktorun gelmesiyle ara verdiği yerden başlamak için kâğıdı düzeltti. Ama istemeden eli kaleme gidip şöyle yazdı: Benden geriye ne kalıyor?

Tulskaya'daki bütün o talihsiz tutuklulardan geriye ne kalıyordu? Belki hepsi çoktan umutlarını yitirmişlerdir, belki de hâlâ yardım gelmesini bekliyorlardır; ama her ne şekilde olursa olsun önlerinde korkunç bir son vardı. Hatırlamak mı? Biri tarafından hatırlanacak o kadar az insan vardı ki? Her şeyden önce de anılar kalıcı değillerdi. Homer pek de uzak olmayan bir gelecekte hayata gözlerini kapayınca, bir zamanlar tanımış olduğu herkes onunla birlikte yok olacaktı. Hep içinde sakladığı kendi Moskova'sı da onunla birlikte yoklukta kaybolup gidecekti.

Neredeydi? Pavelezkaya'da mı? Bahçe bulvarı şimdi çorak ve cansızdı; kurtarma ekipleriyle polis eskortları geçebilsin diye, o meşum son saatlerde ağır askeri araçlarla bulvarı geçişe açmışlardı. Yan yollarda, yıkılan kent villaları, yarısı kırılıp düşmüş çürük dişler gibi bakıyorlardı. Homer, metrodan yüzeye henüz çıkmadığı halde, üstlerindeki manzarayı kolayca tahmin edebiliyordu. Savaştan önce çok defalar yukarıda olmuştu. Metronun yanı başındaki bir kahvehanede nişanlısıyla buluşup sonra da onunla akşam seansına sinemaya gitmişti. Buraya yakın bir yerde de sürücü ehliyeti almak için, üstünkörü yapılan paralı, tıbbi bir kontrolden geçtiğini hatırladı. Bir de bu istasyondan metroya binip meslektaşlarıyla sık sık ormanlara barbekü yapmaya gitmişlerdi.

Not defterinin kareli kâğıdında, gözünün önünde birden sonbaharın sisli bir gününde istasyon meydanıyla pusun içine gömülmüş iki kule belirdi. Kulelerden biri, bulvarda dostlarından birinin çalıştığı oldukça iddialı, yeni bir iş merkezi binasıydı, diğeri de aynı şekilde pahalı olan bir konser salonunun bitişiğindeki, pahalı bir otelin hasar görmüş kulesinin tepesiydi. Homer bir keresinde konser biletlerinin fiyatlarını sormuştu. Biletler o tarihlerde Nikolay'ın iki haftada kazandığı paradan biraz daha fazlaydı.

Bir de mavi-beyaz köşeli tramvayları gördü ve geçerken çın çın ötüşlerini duydu, içleri pek de mutlu olmayan yolcularla tıka basa doluydu, bu zararsız itiş kakışta öfkeli olmaları hoş karşılanırdı; sonra yine binlerce projektör ve ışıldaklarla adeta şölen gibi aydınlatılan bahçe bulvarını, kara asfalta inmeden önce havada eriyen kar taneciklerini ve insan kalabalığını da gördü: Onlarca elektriklenmiş parçacıklar birbiriyle çarpışarak kaos halinde oraya buraya koşuşturuyor, ama aslında her biri kendi belirlediği yolda gidiyordu.

Stalin'in tek parça taştan anıtlarının arasındaki ağaçsız orman yolunu da gördü, buradan bahçe bulvarının büyük nehri aheste aheste meydana akıyordu. Geniş caddenin iki yanında yüzlerce pencere minicik akvaryumlar gibi ışıldıyorlardı. Tabelaların göz kamaştırıcı neon ışıklarını ve kocaman bir yarığın üstünü kapatan reklam tabelalarını; ki bu çukura çok katlı bir yapı konacak, ama hiçbir zaman bitirilemeyecekti.

Homer bütün bunları görüyor ve bu muhteşem resmi sözcüklerle hiç betimleyemeyeceğini anlıyordu. Öyleyse geriye sadece, iş merkezinin ve şık otelin yosun tutmuş, yıkılmış mezarları mı kalıyordu?

Kız ortalıklarda görünmemişti, ne bir saat ne de üç saat sonra, Homer endişeyle onu bütün istasyonda aradı, satıcılara ve sokak çalgıcılarına sordu, Hansa'ya giden üst geçitteki nöbetçilere sordu. Yoktu. Sanki yer yarılmış içine girmişti. İhtiyar ne yapacağını bilemedi. Tekrar ekip şefinin yattığı odaya döndü. Ortadan kaybolan kızla ilgili son konuşacağı kişi oydu, ama Homer başka ne yapabilirdi ki? Hafifçe öksürüp içeri girdi.

Hunter güçlükle soluk alıyor, gözlerini tavana dikmiş bakıyordu. Sağ kolu yorganın üzerindeydi, sıkılmış yumruğunda taze yara izleri vardı. Küçük tırmıklardan örtünün üzerine kan damlıyordu, ama ekip şefi bunu fark etmiş görünmüyordu. Yüzünü ondan yana çevirmeden Homer'e sordu. "Ne zaman yola çıkabilirsin?"

"Bana kalırsa hemen şimdi." İhtiyar bir an tereddüt etti. "Yalnız... Kızı bulamıyorum. Ya sen, bu durumdayken nasıl gitmek istiyorsun? Hâlâ..."

"Atlatacağım" diye ekip şefi yanıtladı. "Ayrıca en kötü olan ölmek değil. Eşyanı toparla, bir buçuk saatte hazır olurum. Dobrinskaya'ya gidiyoruz."

"Bana bir saat yeter" diye Homer acele konuştu. "Ama önce kızı bulmalıyım. Onun mutlaka bizimle gelmesini istiyorum. Ona ihtiyacım var, anlıyor musun?"

"Ben bir saat sonra gidiyorum" diye Hunter sözünü kesti. "Seninle ya da sensiz ya da kız olmadan."

"Bir türlü anlamıyorum. Nereye kaybolabilir?" Homer hayal kırıklığı içinde içini çekti. "Hele bir bilseydim... "

"Ben biliyorum" dedi ekip şefi. "Ama onu oradan geri getiremezsin. Git hazırlan."

Homer pes etti. Yol arkadaşının insanüstü içgüdüsüne güvenmeye alışıktı. Peki, Hunter bu kez de gereksiz bir yükten kurtulmak istediği için yalan söylüyorsa, ne olacaktı?

"Kız bana, senin ona ihtiyacın olduğunu söyledi."

"Benim sana ihtiyacım var." Hunter yüzünü ondan yana döndü. "Senin de bana."

"Niçin?" diye Homer fısıltıyla konuştu.

Ekip şefi onun ne dediğini duymuştu. "Her şey sana bağlı çünkü."

Yavaşça gözlerini açtı kapadı. Homer, vicdansız ekip şefinin sanki kaş göz işaretiyle kendisine bir şeyler anlatmak istediğini sandı ve alnını soğuk terler kapladı. Hunter birbirine kenetlenmiş dişleriyle, doğrulup otururken yatak gıcırdadı.

"Hadi şimdi git. Bir an önce burada olman için eşyanı hemen topla gel."

Homer odadan çıkmadan önce, bir an durakladı ve köşede öylece duran kırmızı pudra kutusunu yerden aldı. Kutunun kapağı bir yerden çatlamış, vidalan bükülmüş ve yerinden oynamıştı. İçindeki ayna kırılmıştı.

Homer öfkeyle geri dönüp Hunter'a "O olmadan bir yere gitmem" dedi.

Çok başlı hayvanlar Saşa'nın iki misli büyüklüğündeydiler. Kafaları tavana değiyordu. Pençeli ayakları ise yere kadar sarkıyordu. Saşa bu hayvanların nasıl şimşek hızıyla harekete geçtiklerini ve inanılmaz bir hızla kendisine saldıracaklarını çok iyi biliyordu. Ona ulaşıp bir çırpıda yok etmesi için yaratığın kol ve ayaklarından birini ileriye atması yeterdi. Ama hayvan nedense buna yanaşmadı.

Ateş etmenin anlamı yoktu, zaten Saşa da silahını kullanmayı beceremezdi. Geriye, geçide doğru kararsız bir adım attı. Çok başlı hayvan inler gibi bir ses çıkararak kıza doğru yöneldi. Ama başka bir şey olmadı. Canavar olduğu yerde durup kör bakışlarıyla ona bakmayı sürdürdü. Saşa bir adıma daha cesaret etti. Ve bir adım daha. Yüzünü hayvandan çevirmeden, korktuğunu ona göstermeden, yavaşça çıkışa yaklaştı. Hayvan büyülenmiş gibi birkaç metre mesafeden onu takip ediyordu, sanki kapıya kadar kıza eşlik etmek ister gibiydi. Saşa, dış kapıdan gelen göz kamaştırıcı aydınlığın yaklaşık on metre uzağındayken artık daha fazla dayanamayıp koşmaya başladı. Hayvan bu kez gürleyerek öne doğru hamle yaptı. Saşa kapıdan dışarıya fırlayıp gözlerini kısarak, ayağı tökezleyip sert bir cismin üzerine yuvarlanana kadar koştu.

Saşa, canavarın her an kendisine yetişip onu lime lime parçalamasını bekliyordu, ama peşinden gelen nedense onu kendi haline bıraktı. Aradan uzun bir dakika geçti, bir dakika daha... Kızın çevresinde sessizlikten başka bir şey yoktu. Gözlerini açmadan, nöbetçiden satın aldığı el yapımı gözlüğü bulmak için cebini karıştırdı. Gözlük, koyu yeşil camlı iki şişenin yuvarlak tabanıyla. İki teneke halkadan bir

çerçeve ve bir lastik kayıştan yapılmıştı. Yuvarlak camları kauçuk maskedeki göz deliklerinin üzerine gelecek şekilde takılıyordu.

Saşa şimdi gözlerini açabilirdi. Yavaşça gözkapaklarını kaldırdı. Başı öne eğikti. Önce kuşkuyla, daha sonra cesaretini toplayarak içine düştüğü bu garip mekâna göz gezdirmeye başladı. Başının üzerindeki gökyüzüydü. Gerçek gökyüzü, göz alabildiğine uzanan pırıl pırıl. Burada bir projektörün üretebildiğinden daha fazla ışık vardı. Bazı yerlerde alçak bulutlar asılıydı, ama aralarında sonsuz, sahici bir derinlik uzanıyordu. Güneş! İncecik bir bulut kümesinin arasından kıza bakıyordu: Kapsül büyüklüğünde bir çember, Saşa'nın gözlüğünde her an kocaman bir delik açacak denli göz kamaştırıcı, keskin ve parlaktı. Saşa ürkerek kafasını çevirdi, bir süre bekledikten sonra, yeniden kaçamak bir bakış atmaya cesaret etti. Bu seferki biraz hayal kırıklığıydı: Sonuçta gökyüzünde görünen sadece parıldayan bir delikti, bunu bu kadar büyütmenin ne gereği vardı? Ama hayır: Ondan yayılan bir sihir, bir cazibe, canlı, hareket eden bir şey vardı. Saşa o cehennemin karanlığından çıkıp hayvanların yuvalandığı yere geldiği zaman, çıkış kapısı da aynı şekilde aydınlanmıştı. Birden kafasına takıldı; ya güneş de içinden geçerek karanlığın olmadığı bir yere kaçabileceği bir çıkış kapısıysa? Tıpkı kendisinin yeraltından yukarı çıkması gibi, aynı şekilde yeryüzünden de uzaklaşabilinirdi, kim bilir? Güneşten hafif, belli belirsiz bir sıcaklığın yayıldığını hissetti; tıpkı canlı bir varlıktan yayılan sıcaklık gibi.

Saşa, taşlı bir çölün ortasındaydı, çevresi yarı yıkılmış eski evlerle doluydu. Binalar öylesine kocamandı ki, kara pencere boşlukları neredeyse on sıra halinde üst üste yığılmışlardı. Onlarca bina vardı, birbirlerinin önünü kapamışlardı, sanki Saşa onları daha iyi görebilsin diye öne doğru yığılmışlardı. Yüksek binaların arkasından daha yüksekleri görünüyordu ve onların da arkalarında yine devasa binaların siluetleri fark ediliyordu. İnanılır gibi değildi, ama Saşa hepsini görebiliyordu. Binalar da, tıpkı kendi ayaklarının altındaki toprak ve bu çılgın, ışıltılı, tabansız gökyüzü gibi; gerçi bu aptal yeşilliğin içinde kaybolmuşlardı ama, yine de Saşa'nın önünde alabildiğine uzanıyordu.

Gözleri karanlığa çoktan alışmış olduğu halde, yine de bunları görmek için yaratılmamışlardı. Metro köprüsünün çukurunda geçirdiği gece saatlerinde kapalı duran büyük kapının yaklaşık yüz metre ilerisinde sadece çirkin yapıları görmüştü; binaların arkasındaki karanlık her zaman öylesine yoğundu ki, yeraltında dünyaya gelmiş olduğu halde, bu karanlığı delmeyi başaramamıştı.

İçinde yaşadığı dünyanın ne kadar büyük olduğunu daha önce hiç ciddi olarak sorgulamamıştı. Onun için sadece, her yöne ancak birkaç yüz metre uzanabilen, bu küçük, alacakaranlık koza vardı; hemen arkasında son uçurum başlamıştı, evrenin ucu, mutlak karanlık. Yeryüzünün aslında çok daha büyük olduğunu bildiği halde, hiçbir zaman hayalinde bir resim canlandıramamıştı. Şimdiyse, bunun tamamen anlamsız olacağını anlıyordu.

Gariptir ama, bu uçsuz bucaksız ıssızlığın ortasında bir başına olmaktan hiç korkmuyordu. Eskiden tünelden çıkarak uçurumun kenarına kadar sürünerek geldiğinde, sanki kendini, biri üzerindeki zırhından çekip almış gibi hissederdi, şimdiyse ona sanki içinden sıyrılarak nihayet dışarıya çıkabildiği kocaman bir çanak gibi geliyordu. Gün ışığında her türlü tehlikeyi görmek mümkündü. Saşa'nın kendini saklayacak, koruyacak kadar zamanı vardı ve birden içinde o güne kadar tatmadığı bir duyguya kapıldı: Sanki kendi evine gelmiş gibiydi.

Rüzgâr dikenli dallardan çıkan topakları meydanın üzerinden savuruyor, duvarları çatlamış, sıra sıra yıkık evlerin arasından monoton bir sesle vızıldıyor, Saşa'nın sırtına esiyor, onu bir bakıma

cesaretlendirip, bu yeni dünyayı keşfetmeye yüreklendiriyordu. Zaten başka bir şansı da yoktu: Metroya geri dönmesi için yine bütün o korkunç yaratıkların bulunduğu binaya girmek zorundaydı; üstelik şimdi uyumuyorlardı da. Arada sırada giriş kapılarında bir an solgun bedenleri görünüyor, sonra yeniden kayboluyordu. Anlaşılan gün ışığından pek hoşlanmıyorlardı. Ya gece bastırınca ne olacaktı? Eğer Saşa ölmeden önce, ihtiyarın ona anlattıklarını görmek istiyorsa, buradan mümkün olduğu kadar uzaklara gitmeliydi. Böylece koşarak uzaklaştı.

Kendini hiç bu kadar küçük hissetmemişti. Bu devasa binaların, kendi boyundaki insanlar tarafından inşa edilmiş olduğuna bir türlü inanamıyordu. Neden bu binalara ihtiyaç duymuşlardı acaba? İnsanlar önceleri çoktan dejenere olmuş ve küçülmüşlerdi de doğa onları tünellerin dar geçitlerinde ve istasyonlarda acımasız bir hayata mı hazırlamıştı? Bu binalar şimdiki bodur insanların onurlu ataları tarafından inşa edilmiş olmalıydı; güçlü kuvvetli, boylu poslu, saygın yaratıklar tarafından, tıpkı içinde yaşadıkları bu evler gibi saygın. Şimdi binalar birbirlerinden ayrılmışlardı, toprak da taşlaşmış, gri, bazı yerlerinden çatlamış kabuklarla kaplanmıştı. Dünya bir anda daha da devleşmiş, büyümüştü: Buradan bakınca, Saşa'nın yüreğini daraltan ve adeta başını döndüren, sonsuzluğa uzanan bir manzara görünüyordu.

Bir sarayın, kurumla ve yosunla kaplı duvarına sırtını dayayarak çömeldi ve kentin daha önce nasıl olduğunu hayal etmeye çalıştı. Caddede -burası hiç kuşku yok, eskiden bir cadde olmalıydı-göz kamaştırıcı renkte giysileriyle boylu poslu, güzel insanlar dolaşıyordu, onların yanında Paveleskaya'daki en cicili bicili kıyafet bile gülünç ve zavallı kalıyordu. Parıltılı kalabalığın arasından, metro trenlerinin vagonlarına benzer arabalar hızla geçiyordu, ama bunlar o kadar küçüktü ki içine ancak dört yolcu alabiliyordu. Evler şimdikinden daha az kasvetli görünüyordu. Pencere boşluklarında karanlık delikler yoktu, aksine tertemiz camlar parıldıyordu. Saşa önünde, evlerin arasına orada buraya yerleştirilmiş küçücük köprüler gördü.

Gökyüzü de o kadar ıssız değildi: İnanılmaz büyüklükte uçaklar gelip geçiyor, bu arada gövdeleri neredeyse evlerin damlarına değiyordu. Babası bir keresinde ona, bu cisimlerin uçarken kanatlarını çırpmadıklarını açıklamıştı, ama Saşa'nın hayalinde bunlar, kanatları belli belirsiz titreşen ve yeşil güneş ışınlarını ancak yansıtabilen hantal devasa yusufçuklara benziyorlardı.

Yağmur yağıyordu. Aslında gökyüzünden yere inen sudan başka bir şey değildi, ama verdiği duygu müthişti. Bu gökyüzü suyu, sadece pislikleri temizlemek ve yorgunluğu alıp götürmekle kalmıyordu; bunu bir borudan fışkıran sıcak su da pekâlâ beceriyordu. Hayır, bu su kızın içini temizliyor, bugüne kadar yaptığı bütün hatalarından onu arındırıyordu. Yüreğindeki bütün acıları yok eden büyüleyici bir yıkanmaydı bu, onu yenileyen, gençleştiren ve ona gücün de ötesinde yaşama arzusu bahşeden bir iç temizliğiydi. Tıpkı ihtiyarın bir zamanlar ona söylemiş olduğu gibi.

Saşa bu dünyaya o kadar inanıyordu ki, yanında olmayı o kadar çok arzu etmişti ki, sonunda onu görmeye başlamıştı. Yükseklerde şeffaf kanatların çıkardığı hafif vızıltıyı duymaya başlamıştı bile, kalabalığın neşeli cıvıltılarını, metal tekerleklerin kaldırımlara düzenli vuruşlarını ve ılık yağmurun hışırtısını. Birden bir önceki gün duyduğu ve şimdi bu sokak konserine karışan o melodi aklına geldi.

Göğsüne bıçak gibi bir acı saplandı. Yerinden fırlayarak caddenin ortasından insan kalabalığına doğru koştu, kalabalığın arasında sıkışıp kalan küçük vagonların çevresinden dolanıp yüzünü yağmurun hantal damlalarına doğru tuttu. İhtiyarın hakkı vardı: Burası muhteşemdi, adeta masallar kadar güzeldi. Sadece zamanın arkasında bıraktığı kir pas temizlenmeli, silip süpürülmeliydi, o

zaman geçmiş parlamaya başlıyordu; tıpkı terk edilmiş istasyonlardaki renkli mozaikler ve bronz kabartmalar gibi.

Yeşil akan bir nehrin yanma gelince durdu. Bir zamanlar nehrin üzerinden geçen köprünün başı hemen önde çökmüştü, diğer kıyı görüş mesafesinin dışındaydı.

Büyü bozulmuştu.

Daha birkaç dakika öncesinde, o denli gerçek ve öylesine rengarenk gözler önüne serilen manzara silinmiş, kaybolmuştu. Fosilleşmiş, boş evler, yol ve caddelerdeki yarılmış asfaltlar, kenarlarında boyu aşan bozkır çimleri, rıhtımın geri kalan kısmını kaplayan yabanıl koruluk, gözün ulaşabildiği yere kadar ne varsa; hayalinde tasarladığı muhteşem dünyadan geriye bunlar kalmıştı.

Saşa bu dünyayı hiçbir zaman kendi gözleriyle göremeyeceği için içinden bir şeylerin kırıldığını hissetti. Şimdi sadece ölmekle metroya geri dönmek arasında tek bir seçeneği vardı. Dünyanın hiçbir yerinde, rengarenk giysileri içinde bu boylu boslu insanlardan bir teki bile yoktu. Uzaklarda bir noktada, terk edilmiş şehrin gökyüzüyle buluştuğu bu geniş cadde üzerinde kendisinden başka bir Tanrı kulu da yoktu. Hava harikuladeydi. Yağmur yağmıyordu.

Saşa artık ağlayamıyordu bile. Şimdi tek istediği ölmekti. Sanki içinden geçeni duymuş gibi, tepesinin üstünde devasa kara bir gölge kanatlarını açtı.

Homer ne yapmalıydı? Ekip şefinin gitmesine izin vermeli, kitabından vazgeçmeli, kızı bulana kadar istasyonda mı kalmalıydı? Yoksa kızı romanından büsbütün silip atmalı, Hunter'ın peşinden gitmeli ve bir örümceğin avını beklemesi gibi, o da yeni bir kadın kahraman ağına düşene kadar beklemeli miydi? Mantığı, ekip şefinden ayrılmasını istemiyordu. Yoksa bütün bu yolculuğu ne için göze almıştı, kendini ve bütün bir metroyu ne için tehlikeye atmıştı? Eserini riske atmaya hakkı yoktu. Ama kırılan aynayı yerden kaldırırken, kafasında aniden şimşek çaktı: Eğer kızın kaderini öğrenmeden Pavelzkaya'yı terk ederse, ihanet etmiş olurdu. Er geç kendisinden ve kitabından intikam alacağı bir ihanet. Saşa'yı belleğinden bir daha asla söküp atamayacaktı. Hunter'ın her zaman söylediği şeyi, Homer şimdi kızı bulmak ya da en azından, onun artık yaşamadığından emin olmak için, her şeyi yapmalıydı. Böylece ihtiyar olanca gücüyle kızı aramaya koyuldu.

Çevre Hattı mı? İmkânsız; belgeler olmadan kız asla Hansa'dan geçemezdi. Geçidin altındaki odalarda mı?

Homer baştan sona her yeri aramıştı, karşısına gelen herkese, kıza bir yerde rastlayıp rastlamadıklarını sormuştu. Sonunda biri ona, galiba onu gördüğünü, üzerinde koruyucu giysisi olduğunu söylemişti. Homer kulaklarına inanamamıştı. Nihayet Saşa'nın, yürüyen merdivenin ayağındaki nöbet üssüne kadar gittiği yola geldi. "Beni niye ilgilendirsin ki?" diye nöbet üssündeki nöbetçi umursamaz bir tavırla cevap verdi. "İstiyorsa elbet gidecekti. Yine de yanma iyi bir gözlük verdim. Ama sen buradan geçemezsin, zaten bu yüzden yeterince azar işittim. Orada yukarıda bizim gece ziyaretçilerimizin yuvası var. Oraya kimse gitmiyor. Kız bana rica edince, neredeyse gülmekten ölecektim." Gözbebekleri tabanca namluları gibi kocamandı ve Homer'den uzaklara dikilmişti. "Sen iyisi mi tıpış tıpış geri dön, büyükbaba. Neredeyse karanlık basacak."

Hunter bunu biliyordu! Ama Homer'in kızı geri getiremeyeceğini söylediği zaman, neyi ima etmek istemişti? Yoksa kız hâlâ hayatta mıydı? Heyecandan tökezleyerek soluk soluğa hastaneye geri döndü.

Tavanı alçak koridordan geçerek, dar basamaklardan aşağıya indi, vurmadan kapıyı ardına kadar açtı. Oda boştu: Görünürde ne Hunter ne de silahları vardı. Sadece kurumuş kan lekesiyle kahverengiye bulanmış sargısının bantları hâlâ yerlerde sürüyordu. Yanında da boş yassı matarası duruyordu. Az buçuk temizlenmiş olan koruyucu giysisi de yan odadan yok olmuştu. Ekip şefi Homer'i sünepe bir köpek gibi düpedüz tek başına bırakıp gitmişti.

İnsan bir yerlerden bazı işaretler alırdı. Babası her zaman buna inanmıştı. Önemli olan sadece bu işaretleri fark edip ne olduğunu çözebilmekti. Saşa yukarıya gözlerini dikip baktı. Şayet biri ona bir işaret vermek istediyse, bundan daha anlamlı bir şey düşünemezdi.

Yıkık köprüden biraz uzakta, yoğun karanlığın içinden eski, yuvarlak bir kule göründü, kubbesi garip süslenmişti; çevredeki en yüksek binaydı. Yılların izlerini görmek mümkündü: Duvarlarında derin yarıklar oluşmuştu, kule de tehlikeli şekilde eğilmişti. Bir mucize onu ayakta tutmamış olsaydı, çoktan yıkılmıştı... Kız bunu nasıl görememişti? Binanın çevresine devasa bir sarmaşık dolanmıştı. Kökü elbette kulenin kendinden az biraz daha narindi, ama görünüşe bakılırsa, yavaş yavaş çökmekte olan binaya destek verecek kadar güçlüydü. Bu şaşılası bitki kulenin çevresini daire şeklinde sarmalamıştı, ana kökünden çıkan daha ince dalları ve yine onlardan üreyen budaklarıyla birlikte, binayı tutan güçlü bir ağ oluşturmuştu. Bu bitki bir zamanlar mutlaka kendi sürgünleri ve filizleri kadar narin ve zayıftı, kulenin sözde yıkılması mümkün olmayan çıkıntılarıyla balkonlarına tırmanıp duvarlarını sımsıkı sarmalamıştı. Kule şayet bu kadar yüksek olmasaydı, sarmaşık da asla bu boya gelip serpilip büyüyemezdi.

Saşa şaşkın ve tabii büyülenmiş gibi sarmaşığı ve onun sayesinde ayakta kalabilen binayı seyretti. Şimdi her şey onun için yeniden bir anlam kazanmıştı ve mücadele hırsı geri gelmişti. Aslında çok garipti, çünkü onun hayatında hiçbir şey değişmemişti. Yine de umutsuzluğun koyu karanlığı içinde bir nebzecik umut ışığı parlıyordu. Elbette, hiçbir zaman bir daha geri getirilemeyecek bazı şeyler vardı. Bir kereye mahsus olmuş olaylar, ağzınızdan çıkan ve asla bir daha geri alamayacağınız sözler... Ama Saşa için nasıl olduğunu bilmese de bu hikâyede değiştirebileceği çok şey vardı. Önemli olan kendinde yeniden o gücü bulabilmesiydi. Saşa şimdi kan içici hayvanın ona dokunmadan neden gitmesine izin verdiğini anladığını sanıyordu; kıza bir şans daha vermek için. Sanki biri görünmeyen bir zincirle onu engellemişti. Büyük bir şükran duygusuyla, şimdi affetmeye, onunla yeniden tartışmaya ve savaşmaya hazırdı. Bunun için Hunter'dan sadece minicik bir işaret bekliyordu. Sadece bir işaret...

Batmakta olan güneş birden karardı ve tekrar Saşa'nın üzerinde ışıdı. Saşa başını kaldırdı ve göz ucuyla kafasının üzerinden hızla geçen kara gölgeyi yakaladı. Gölge bir saniye için gökyüzünü karanlığa boğmuştu. Bir ıslık sesi havayı deldi geçti, ardından kulakları sağır eden bir çığlık ve koca bir kaya parçası gibi bir kitle gökyüzünden Saşa'nın üzerine düştü. Kız içgüdüsel bir hareketle son anda kendini yere attı, ancak böyle kendini kurtarmıştı, gölge üzerinden kıl payı geçti. Dev gibi bir canavar yana açılmış gergin kanatlarıyla yere indi, güçlü bir vuruşla tekrar havalanıp yeni bir saldırıya geçmek üzere havada yarım daire çizdi.

Saşa silahına sarıldı, ama kollarını tekrar indirdi. Cepheden bir salvo geçse bile bu canavarı bırakın yere sermeyi durdurmak da mümkün değildi. Üstelik bir kerede isabet etmek zorundaydı. Hemen az önce kısa bir gezinti yaptığı boş meydana geri koştu, tekrar metroya nasıl döneceğini düşünmek için. Uçan canavar bir av çığlığı atarak yeniden Saşa'nın üzerine saldırdı. Saşa bol pantolonunun

paçalarına takılıp karın üstü yere yuvarlandı, ama yine de sırt üstü dönüp silahıyla bir salvo ateş edebildi. Mermiler yaratığı birkaç dakika için ürküttü, ama yaralamadı. Bu birkaç saniyeden istifade, Saşa yerden doğrulup az ilerideki evlere koştu. Kendini saldırgandan nasıl koruyacağını nihayet öğrenmişti.

Şimdi gökyüzünde iki gölge dolanıyordu. Köseleye benzer geniş kanatlarının hantal vuruşlarıyla havada duruyorlardı. Saşa'nın planı basitti: Şayet evlerin duvarlarına yapışık vaziyette durursa, bu hantal ve kocaman canavarlar onu yakalayamazlardı. Peki oraya nasıl varacaktı? Ama başka bir seçeneği de yoktu.

Başarmıştı! Bir duvara sırtını dayadı ve korkunç yaratıkların onu artık rahat bırakacağını ümit etti. Ama hayır: Anlaşılan kızdan daha zeki olan başka avları kovalamaya alışıktılar. Ondan yaklaşık yirmi metre öteye inişe geçtiler -önce biri, sonra İkincisi-katladıkları kanatlarını arkalarına alarak ağır ağır kızın üzerine süzüldüler. Kendini korumak üzerlerine savurduğu ikinci salvo onları ürkütmedi, aksine daha çok kızıştırdı; anlaşılan mermiler kaim postlarının içine saplanıp kalmıştı. Saşa'nın en yakınma kadar sokulan canavar, dişlerini gösterdi: Şişkin bir burun ve yukarı kalkık kara bir dudağın altından, eğri, keskin, sivri dişler ortaya çıktı.

"Yere yat!"

Saşa bu sesin nerden geldiğin düşünmeden kendini yere attı. Birden yanı başında bir şey infilak etti ve sıcak basınçlı bir yangın dalgası kızı sarmaladı. Hemen ikinci bir patlama geldi, ardından vahşi, hayvansı çığlıklar ve uzaklaşan kanat çırpmaları duyuldu. Çekinerek başını kaldırdı, öksürükle ciğerlerinden tozları püskürttü, çevresine bakındı. Az uzağında cadde derinlemesine oyulmuş, içi koyu, yağımsı bir kanla dolmuştu. Çukurun yanı başında kopmuş, yanık bir zar kanatlı ve daha bir sürü kömürleşmiş, şekilsiz et parçası vardı. Sürülmemiş taşlı tarlanın üzerinden düzenli ve düzgün adımlarla, sırtında ağır korunaklı elbisesiyle güçlü kuvvetli bir adam kıza doğru yaklaştı.

Hunter!

Hunter kızın elini tutu, kalkmasına yardım etti ve arkasından çekti. Sonra sanki birden başka bir şeye karar vermiş gibi, kızı yine bıraktı. Başındaki miğferin yüz siperi buğulu camdan olduğu için, Saşa adamın gözlerini göremiyordu.

"Arkamda kal" dedi, maskesinin filtresinden çıkan boğuk bir sesle. "Az sonra karanlık basacak, buradan gitmeliyiz."

Kıza bir daha bakmaya tenezzül etmeden, ilerledi.

"Hunter" diye kız arkasından seslendi. Gaz maskesinin buğulu camlarından kendini kurtaran adamı tanımaya çalışıyordu. O ise, kızı duymamış gibiydi, Saşa'ya gücünü toplayıp arkasından gitmekten başka yapacak şey kalmamıştı. Hunter elbette kıza öfkeliydi: Bu aptal kızı üçüncü kez zor durumdan kurtarmak zorunda kalmıştı. Ama buna rağmen yine de kızın yanma gelmişti, sırf Saşa için yukarıya çıkmıştı, kız hâlâ nasıl kuşkuya kapılırdı?

Ekip şefi Saşa'nın geldiği yeri solunda bıraktı. Gidilecek başka yolları biliyordu. Ana caddeden sağa kıvrıldı, bir kemerin altına daldı, yassı, paslı birkaç demir kasanın önünden geçti, köşede belli belirsiz bir gölgenin üzerine ateş etti ve nihayet duvarları tuğladan ve pencereleri parmaklıklı, pek göze çarpmayan bir deponun önünde durdu. Bir anahtarla hantal asma kilidi açtı. Bir sığmak mı? Hayır, gizli bir girişti: Kapının arkasında beton bir merdiven zik zak yaparak derine iniyordu.

Hunter kilidi içeriden tekrar astı ve sürgüledi, cep fenerini yakarak aşağıya inmeye başladı. Renkleri aşınmış, beyaz yeşil badanalı duvarlara baştan başa şunlar yazılmıştı: Giriş-çıkış, giriş-çıkış. Saşa'nın kurtarıcı kahramanı da duvarın bir yerine, okunamayan birkaç yazı ekledi. Anlaşılan bu gizli geçitten yararlanırken, ne zaman buradan geçtiğini ve ne zaman geri döndüğünü kaydetmek zorundaydı. Ama bazı isimlerde buna rağmen geri dönüşler yazılmamıştı.

Aşağı iniş Saşa'nın beklediğinden de çabuk bitti: Basamaklar daha da aşağıya indiği halde, Hunter demir bir kapının önünde durdu, yumruğuyla kapıya vurdu, birkaç saniye sonra diğer taraftan sürgünün çekildiği duyuldu. Hırpani kılıklı, seyrek sakallı bir adam onlara kapıyı açtı. Sırtında, dizleri torbalanmış mavi bir pantolon vardı.

"Kim bu?" diye şaşkınlıkla sordu.

"Bulvarda buldum" dedi Hunter. "Kuşlar neredeyse onu kapacaklardı, şayet ben mayın atarla... Heyy babalık, seni oraya nasıl soktular sanıyorsun?"

Hunter kukuletasını arkaya itti, gaz maskesini çekip çıkardı. Saşa'nın önünde, koyu sarı alabros tıraşlı, gözleri açık gri renkte ve sanki daha önce kırılmış gibi basık burunlu, tanımadığı bir adam duruyordu. Kız oradayken bunu anlamıştı, çünkü adam bir yaralıdan daha hızlı hareket etmişti, bedenin duruşu da farklıydı, öyle hayvani değildi ve korunaklı elbisesi de aynı değildi, ama kız son ana kadar buna inanmak istememiş ve her ihtimali kafasından geçirmişti.

Kıza fazlasıyla sıcak geldi ve maskesini yüzünden çekip çıkardı.

On beş dakika sonra Saşa, Hansa sınırının öte yanındaydı.

"Özür dilerim, ama belge olmadan burada kalamazsın." Kurtarıcısının sesinde samimi bir üzüntü

hissediliyordu. "Belki sadece bu akşam, pekâlâ. Öyleyse geçitte mi kalırsın?"

Kız sessizce kafasını salladı ve gülümsedi.

Şimdi nereye gidecekti? Ona mı? Acelesi yoktu. Saşa, bu kez kendisini kurtaran kişinin Hunter olmamasından duyduğu hayal kırıklığını üstünden atamıyordu. Ayrıca şu an, artık ertelenmesi mümkün olmayan başka bir işi halletmek durumundaydı.

İnsan kalabalığının içinden süzülen muhteşem müziğin hoş ve çekici tınıları, ayakkabıların zemin üzerindeki gıcırtıları, satıcıların çığırtıları kıza kadar uzanıyordu. Müzik, kızın önceki gün duyduğu ve büyülendiği aynı müzikti. Saşa, müziğin arkasından giderken, yine doğaüstü bir ihtişamın saçıldığı kapıdan gireceği hissine kapıldı. Peki bu kez kapı nereye açılıyordu? Onlarca dinleyici müzisyenin çevresini sarmıştı. Onu görmek için Saşa öne sokulmalıydı. Nihayet tam karşısındaydı. Müzisyenin icra ettiği melodi gerçi insanları büyüleyerek kendine çekiyordu ama kıza mesafeliydi sanki. Melodi herkesin üzerine üşüştüğü bir ışıktı, aynı zamanda onları yakacak gibiydi de.

Ama Saşa'yı bu müzik korkutmamıştı.

Müzisyen genç, uzun boylu ve şaşılacak kadar iyi görünümlüydü. Biraz narin bir izlenim bırakıyordu ama, bakımlı yüzünde pek o kadar yumuşak bir ifade yoktu, yeşil gözleri de öyle çocuksu bakmıyorlardı. Koyu renk uzun saçları aynı boyda omuzlarına inmişti. Kıyafetiyle de Pavelezkaya'daki insanlardan farklıydı, çünkü elbisesi sade ve olağanüstü temizdi. Çalgısı, çocukların çaldığı plastik borulardan el yapımı düdüklere benziyordu, sadece biraz daha büyüktü, siyah ve bakırdan ses kapakları vardı. Flütün adeta resmi, törensel bir görünüşü vardı, mutlaka çok pahalı olmalıydı. Flütçünün çıkardığı sesler sanki bir başka dünyadan geliyordu ve bir başka zamana aitti. Tıpkı çalgı ve onun sahibi gibi. Müzisyen, Saşa'nın kendisine bakışım hemen yakaladı, gözlerini çevirdi, sonra tekrar yakaladı. Kız utandı. Gerçi adamın dikkatini çekmesinden hoşlanmıştı, ama buraya sırf müzik için gelmişti.

"Demek buradasın! Tanrı'ya şükürler olsun."

Yüzü gözü ter içinde, soluyarak kızın yanma gelen Homer'di. "Durumu nasıl?" diye hemen sordu Saşa.

"O..." diye ihtiyar söze başladı, ama sonra kendini tuttu ve "ortadan kayboldu" dedi.

"Ne? Nereye?" Sanki bir el Saşa'nın yüreğini sıkıştırıyordu.

"Gitti. Bütün eşyasını da yanına aldı. Sanırım, Dobrinskaya'ya gitti.

"Arkasında hiçbir şey bırakmadı mı?" Kız, Homer'in ne yanıt vereceğini merak ediyordu.

İhtiyar kafasını salladı. "Hayır, hiçbir şey bırakmamış."

Kalabalıktan öfkeli bir ıslık sesi yükseldi. Homer konuşmasını kesti, müziğe kulak verdi, bir yandan da gözleri kuşkuyla kızla müzisyen arasında gidip geliyordu. Ama Saşa düşüncelere dalmıştı.

Hunter kızı yanından kovmuştu, sonra kendi de oradan uzaklaşmıştı, ama Saşa yavaş yavaş adamın kendince hangi garip kurallara göre davrandığını anlamaya başlamıştı. Şayet kel kafalı nesi var nesi yoksa hepsini yanma aldıysa, gerçekten hepsini... O zaman, kızın pes etmemesini, yolundan dönmemesini, onu aramasını istiyordu. O her şeye karşın bunu yapacaktı. Sadece eğer...

"Bıçak?" diye fısıldadı. "Benim bıçağımı yanma aldı mı? Kara bıçağı?"

Homer omuzlarını silkti. "Odasında hiçbir şey yoktu."

"Öyleyse yanına aldı!"

Bu işaret her şeyi açıklıyordu, kızın istediği de buydu. Flütü çalan kuşkusuz yetenekliydi ve çalgısına da son derece hâkimdi, sanki daha dün konservatuvarda konser vermişti. Çalgıcının önünde açık duran flüt kabının içinde bir sürü fişek toplanmıştı, müzisyen bu fişeklerle küçük bir istasyonun halkını besleyebilir ya da kökünü kurutabilirdi. Homer, işte kız burada, diye aklından geçirdi ve gülümsedi. Çalman melodi ihtiyara tanıdık gelmişti, ama daha önce nerede duyduğunu uzun uzun düşündüyse de -eski bir sinema filminde mi, bir konserde ya da radyoda mı bir türlü anımsayamadı. Müzikte ilginç olan şuydu: Biri bir kez ona tutuldu mu, ondan bir daha kurtuluş yoktu; müzisyeni alkışlamak için ve yeniden çalmaya başlasın diye mutlaka melodiyi sonuna kadar dinlemek gerekiyordu.

Prokofyev miydi? Ya da Şostakoviç? Homer'in müziğin bestecisini tahmin edecek kadar müzik bilgisi yoktu. Ama bestecisi kim olursa olsun, flütçü sadece melodiyi çalmakla kalmıyor, ona özgün bir tını ve kendi yorumunu da katıyordu, evet melodiye hayatiyet veriyordu. Gerçek bir yetenekti, öyle ki, müzisyenin, tıpkı bir kediciğin kâğıt topa bakar gibi, kıza baştan çıkarıcı bakışlarını Homer'e affettirecek kadar.

Ama artık kızı müzisyenden alıp kaçırmanın zamanı gelmişti. Homer, müzik sona erip çalgıcı dinleyenlerin alkışlarını karşılayana kadar bekledi. Sonra Saşa'yı hâlâ klor kokan nemli elbisesinden tutup kalabalığın dışına çekti. Kızı müzisyenden uzaklaştırırken "Eşyam toplandı. Onun arkasından gidiyorum" dedi "Ben de geliyorum" dedi kız acele.

"Kendini kime teslim ettiğinin farkında mısın?" diye Homer boğuk bir sesle sordu.

"Her şeyi biliyorum. Sizi konuşurken duydum." Meydan okurcasına ihtiyara baktı. "Bir salgın, doğru mu? O da her şeyi herkesi yakıp yok etmek istiyor. Ölüleri ve canlıları. Bütün bir istasyonu."

Homer içten bir ilgiyle yoklar gibi kıza baktı. "Ondan ne istiyorsun?"

Kız yanıt vermedi, istasyonun insansız bir köşesine gelene kadar konuşmadan yan yana yürüdüler. Sonunda, sözcükleri seçerek, ağır ağır konuştu. "Babam öldü. Benim yüzümden, suç benim. Onu hayata döndürmek için hiçbir şey yapamıyorum. Ama orada hâlâ hayatta olan, yaşayan insanlar var. Hâlâ kurtarılacak insanlar. Yani bunu denemek zorundayım. Bu babama olan borcumdur."

"Kurtarmak mı? Kimden? Hangi şeyden?" diye ihtiyar dokunaklı bir sesle yanıtladı. "Sen de duydun hastalığın tedavisi yok."

"Kimden mi? Senin dostundan kurtaracağım. O her hastalıktan daha da korkunç. Öldürücü." Kız için çekti. "Bir hastalıkta geriye en azından bir umut kalıyor. Her zaman sağlıklı kalan biri olur diye. Binlerce kişiden biri."

Homer ciddi bir ifadeyle kıza baktı. "Neden bunu sadece senin yapabileceğine inanıyorsun?"

"Bir zamanlar bunu başardım" dedi kız tereddüt ederek.

Yeteneklerini biraz abartmıyor muydu? Katı ve acımasız ekip şefinin de onun için bir şeyler

hissettiğine inanarak kendini aldatıyor muydu? Homer kızın cesaretini kırmak istemiyordu ama en iyisi onu şimdiden uyarmaktı.

"Odasında ne bulduğumu biliyor musun?" İhtiyar cebinden yamulmuş pudra kutusunu çıkardı ve kıza uzattı. "Bunu sen mi böyle.

Saşa başını hayır anlamını salladı.

"Öyleyse Hunter'dı."

Kız kutunun kapağını açtı ve kırık ayna parçalarından birinde yüzünü inceledi. Ona bıçağı hediye etmek üzere geldiğinde, kel kafalıyla son konuşmasını ve yarı baygın halde sayıkladığı sözleri anımsadı. Üstü başı kana bulanmış halde hayvanı Saşa'dan uzaklaştırıp öldürmek üzere ağır adımlarla canavarın üzerine giderken Hunter'ın yüzündeki ifadeyi anımsadı. "Bunu ben değil ayna için yaptı" dedi kesin bir tavırla.

Homer kaşlarını kaldırarak sordu. "Bununla ne ilgisi var şimdi?"

"Bunu sen söyledin." Saşa kutunun kapağım kapadı ve ihtiyarın bilgiç tavrını taklit ederek, "Bazen insanın kendisini profilden seyretmesi yararlı oluyor. O zaman insan kendini daha iyi tanıyor."

Homer burnundan öfkeyle soluyup hor gören bir tavırla: "Yani Hunter'ın kendinin kim olduğunu bilmediğine mi inanıyorsun? Ya da görünüşünden acı duyduğunu mu söylemek istiyorsun? Bu yüzden aynayı kırdığını?"

Kız bir sütuna dayandı. "Söz konusu olan dış görünüşü değil. Hunter, kim olduğunu gayet iyi biliyor.

Anlaşılan birinin bunu hatırlamasından hoşlanmıyor."

"Belki o bunu unuttu. Bazen, onun bir şeyleri hatırlamaya çalıştığını hissediyordum. Ya da bir zincirle ağır bir dekovile bağlanmış da bir yamaçtan aşağıya karanlığa sürüklenirken, kimse vagonu durdurup ona yardım etmiyormuş gibi. Sonuçta bunu ben de açıklayamıyorum. Sadece onu gördüğüm zaman bunu hissediyorum." Saşa kaşlarını çattı. "Benden başka kimse bunu görmüyor. Bu yüzden onun bana ihtiyacı olduğunu söyledim."

"Doğru, o da bu yüzden seni terk etti."

"Onu ben terk ettim. Şimdi de geç olmadan onu alıp getirmeliyim. Henüz herkes hayattayken, yaşıyorken, hâlâ onları kurtarabiliriz. Onu da."

Homer başını kaldırdı. "Onu kimden kurtarmak istiyorsun?"

Kız Homer'i süzdü. Bu kadar gayretine karşın, ihtiyar hâlâ kızı anlamamış mıydı? Sonra büyük bir ciddiyetle yanıtladı:

"Tabii ki aynadaki insanlardan kurtarmak istiyorum."

"Burası dolu mu acaba?"

Elindeki çatalla önündeki mantarlı eti dalgın dalgın evirip çeviren Saşa, ürperdi. Elinde bir tabakla, yeşil gözlü müzisyen yanı başında duruyordu. İhtiyar bir yere gitmişti, yeri boştu.

"Evet."

"Çözümlenemeyecek sorun yoktur." Tabağı masaya koyup hemen komşu masadan boş bir tabure alıp Saşa'nın itiraz etmesine fırsat vermeden sol yanma oturdu.

"Şayet bir şey olursa... "

"Seni buraya ben davet etmedim" diye kız onu uyardı.

"Büyük baban sana küfür mü eder yoksa?" Kıza arkadaşça göz kırptı. "Kendimi tanıtabilir miyim, ben Leonid."

Saşa yüzüne kan hücum ettiğini hissetti. "O benim büyükbabam değil."

"Ah öyle mi?" Leonid ağzına bir lokma attıktan sonra bir kaşını kaldırdı.

"Oldukça cesursun" dedi. Öğretir gibi çatalını kaldırdı.

"İnatçı."

Saşa elinde olmadan gülümsedi. "Bana göre biraz fazla kendine güvenin."

"Benim insanlığa güvenim var" diye müzisyen mırıldandı "ama en çok kendime güvenirim".

İhtiyar dönmüştü, palavracının arkasına geçip hoşnutsuz bir ifadeyle yüzünü buruşturdu, ama yine de taburesine oturdu. "Saşa orası fazla sıkışık değil mi?" Hır çıkarmak ister gibi sordu ve müzisyene baktı.

"Saşa" diye müzisyen muzaffer bir edayla ihtiyarın sözünü tekrarlayıp başını tabağından kaldırarak, "Çok memnun oldum. Dediğim gibi, adım Leonid" dedi.

Homer, "Nikolay İvanovitç" diye kendini tanıttı ve yan gözle ona baktı. "Az önce çaldığınız melodi neydi? Bir yerden tanır gibi oldum."

"Şaşılacak bir şey yok. Melodiyi üç gün arka arkaya çaldım." Leonid son sözcüğü vurgulayarak yanıtladı. "Benim bestem."

"Senin mi?" Saşa çatalını tabağın yanma koydu. "Melodinin adı ne?"

Leonid omuzlarını silkti. "Adı yok. Bunu hiç düşünmedim doğrusu. Ayrıca bunu insan sözcüklerle nasıl ifade eder ki? Ve ne için?"

"Çok güzel" dedi kız. "Olağanüstü güzel."

"Melodiye senin adını verebilirdim" diye müzisyen duraksamadan konuştu. "Bunu hak ettin."

"Hayır teşekkür ederim." Kız kafasını salladı. "Bu melodi isimsiz kalmalı. Ona daha uygun."

"Melodiyi sana adamak da uygun olurdu." Leonid gülmeye başladı, ama boğazına bir şey kaçtı ve öksürük tuttu.

"Tamam mısın?" Homer, Saşa'nın tabağını önünden alıp doğruldu. "Gitmek zorundayız. Bizi affet genç adam."

"Bir şey değil! Ben de çoktan bitirdim. Genç bayana biraz eşlik edebilir miyim?"

"Yola çıkacağız dedim" diye Homer sertçe yanıtladı.

"Harika! Ben de. Dobrinskaya'ya gitmeliyim." Müzisyen masum bir ifade takındı. "Sizin de yolunuz tesadüfen oraya değil mi?"

"Tesadüfen evet." Saşa bunu nasıl yaptığına hayret ederek yanıtladı. Homer'den yana bakmamaya çalışırken, gözü hep Leonid'e takılıyordu.

Gencin umursamaz, alaycı bir tavrı vardı ama niyeti kötü değildi. Tıpkı küçük bir çocuğun dalla oynarken birine öfkelenip minicik bir darbe indirmesi gibi, buna ihtiyar bile kızamazdı. Müzisyen imalı sözlerini öyle şakadan ve tırnak içinde yapıyordu ki, Saşa bile bunları ciddiye almayı düşünmüyordu. Üstelik kız genç adamın hoşuna gitmişse bunda ne kötülük vardı ki? Hem, henüz müzisyeni tanımadan çok önce onun müziğine vurulmuştu. Ama şeytana uyup, bu büyüleyici tutkuyu beraberinde götürmek çok da riskliydi.

Tabii bütün iş müzikteydi.

Bu genç şeytan! Fare avlayıcısı gibi ışıldayan flütüyle masum gönülleri kendine çekiyor, ele geçirebileceği her kızı tavlamakta yeteneğini kötüye kullanıyordu. Hatta şimdi de, Saşa'yı ağına düşürmeye çalışıyor, Homer de nasıl davranması gerektiğini kestiremiyordu.

İhtiyar önce, edepsiz şakaları istemeden yutmuştu, ama artık öfkenin içinde kabardığını hissetmeye başlamıştı. Ayrıca da, katı disiplinleriyle ün yapmış Hansa'daki sınır nöbetçilerinin Dobrinskaya'ya kadar üçünü birden geçmelerine izin vermelerini Leonid'in bu kadar çabuk halletmesine de öfkelenmişti; hem de belgeleri olmadan. Müzisyen bir hamamböceğinin antenlerini andıran uzun bıyığıyla, kel kafalı züppe istasyon şefinin odalarına içi fişek dolu flüt kabıyla birlikte girmiş, sonra da gülerek hafif adımlarla tekrar dışarı çıkmıştı.

Homer her şeye karşın, genç adamın diplomatik becerilerinin işlerine geldiğini itiraf ediyordu: Kendilerini Pavelezkaya'ya getiren motorize drezin, Hunter'la birlikte depodan kaybolmuştu, bu durumda yolu dolanarak gitmek bir haftasını alacaktı. Ama bu hokkabazın, hiç düşünmeden, kendisi için bunca kazançlı olan istasyona ve bütün tasarruflarına, sırf Saşa'yı tünel yolculuğunda takip etmek için sorumsuzca ve düşünmeden veda etmesi yine de Homer'i huzursuz etmişti. Genelde bu tür bir davranış ancak aşkla açıklanabilirdi, ama Homer bu gencin bu konuda hiç de ciddi olmadığına kesinlikle emindi. Sadece kolay zafer kazanmaya alışıktı o kadar.

Homer kendini giderek daha çok, genç bir kıza eşlik eden bezgin yaşlı biri gibi hissetmeye başlamıştı. Ama kıza göz kulak olmanın ve kıskançlığının ayrıca iyi bir nedeni de vardı: Bir bu eksikti, ona harikulade görünen ilham perisi, gezgin bir sokak müzisyeni için yanıp tutuşuyordu. Lüzumsuz bir tip için... Homer'in romanında, bu genç için bir rol düşünülmemişti, ama o bir sandalye kapıp utanmadan kendini bu oyuna dahil etmişti. Koca bir dünyada sahiden ondan başka kimse kalmamış mıydı?

Üçü, üç nöbetçinin eşliğinde şimdi Dobrinskaya'ya doğru yola çıktılar. Şayet müzisyenin kutusundaki fişekler adil şekilde paylaştırılırsa, en pahalı hayalleri bile gerçekleşebilirdi. Saşa bu arada yukarıdayken başına gelenleri kısaca anlatmıştı, sonra birden sus pus kesilmiş ve yüzündeki ifade ciddileşmişti. Homer'le müzisyen birbirlerine bakıştılar: Önce kim kızı teselli edecekti?

İhtiyar hafifçe öksürdü. "Metronun öte yanında bir hayat var mı? Yeni nesil de bunu öğrenmek istiyor."

"Elbette var" diye Leonid kendinden emin bir ses tonuyla konuştu. "Hiç kimsenin hayatta kalmadığı

doğru değil. Sadece oradaki insanlarla bağlantı yok, o kadar."

"Örneğin ben," diye Homer söze karıştı, Taganskaya'nın arka taraflarında bir yerde, çok ilginç bir tünele giden gizli bir yol olduğunu duymuştum. Bu tünel, her zaman bildiğimiz tünele benziyor, altı metre çapında, ama rayları yok. Yüzeyden epey aşağılarda, belki kırk hatta elli metre aşağıda. Ve doğuya uzanıyor."

"Urallar'daki sığınaklara giden tüneli mi kastediyorsunuz?" diye Leonid araya girdi. "Hani tesadüfen bu tünele girip de erzak dolu bir sırt çantasıyla yola çıkan adamın hikâyesi... "

"Sadece kısa molalar vererek bir hafta boyunca hiç durmadan yola devam eden, erzağı bitip de geri dönmek zorunda kalan... Henüz tünelin sonu bile görünmüyordu. Evet, söylentilere göre bu Urallar'daki yeraltı sığınaklarına giden tünel olmalı. Belki de orada hâlâ biri yaşıyor olabilir."

"Uzak olasılık" diye müzisyen esnedi.

Homer onu umursamadan, Saşa'ya döndü: "Polis' deki bir tanıdıktan biliyorum, onların telsizcilerinden biri bir keresinde, mürettebatı olan bir tankla bağlantı kurmuştu. Anlaşılan balastları tam zamanında kapatmışlardı ve vasıtalarını, hiç kimsenin bombalamayı akıl edemeyeceği kadar ıssız bir yere çevirmişlerdi."

Leonid kafasını salladı. "Bilinen bir öykü daha. Benzinleri tükenince, tanklarını bir tepeye gömüp kendilerine onun etrafında küçük bir yerleşke kurdular. Birkaç yıl orada kalıp her akşam Polis'le telsiz yoluyla haberleştiler."

Homer açıkça öfkesini belli ederek, "Ta ki alıcıları arızalana kadar" diyerek sözü bağladı.

"Ve denizaltıyla da mı?" Rakibi gerindi. "Çünkü bizim nükleer denizaltılarımızdan biri o sırada uzakta seferdeydi ve karşılıklı çatışma başladığında, çatışma menziline henüz varmamıştı. Su yüzüne çıktığı zaman ise, her şey çoktan bitmişti. O tarihte mürettebat denizaltını Vladivostok'a yakın bir yerde havuza çekti."

"...ve denizaltının reaktörü ile bütün bölge bugüne kadar beslendi" diye Homer birden hatırladı. "Altı ay önce bu denizaltıda birinci kaptan olduğunu iddia eden bir adama rastladım. Bana, ülkeyi baştan başa bisikletle kat ettiğini ve sonunda Moskova'ya geldiğini söyledi. Dediğine göre, üç yıldır yoldaymış."

"Siz onunla şahsen görüştünüz mü?" Leonid nazik ama hayretle sordu.

"Elbette." Efsaneler her zaman onun en büyük hobisi olmuştu, bu acemi çaylağın kendisini alt etmesine göz yumamazdı. Hâlâ zulasında onun için çok önemli olan bir hikâye daha vardı. Aslında, bu gereksiz çekişme yerine başka bir vesileyle bu hikâyeyi anlatmak isterdi. Âmâ Saşa'nın bu yumurcağın her şakasına güldüğünü fark edince, hevesini içine attı.

"Polyarnye Sori'ye olanları biliyor musunuz?"

Müzisyen, "Polyarnye, ne?" diye sorup, ondan yana döndü.

"Ama lütfen." Homer tatlı tatlı gülümsedi. "Kola Yarımadası'nın iyice kuzeyinde, Polyarnye adında bir kent var. Kuş uçmaz kervan geçmez bir yer, Moskova'ya bin beş yüz kilometre, Petersburg'a en az bin kilometre uzaklıkta. En yakınındaki deniz üsleri olan Murmansk, ama oraya kadar bile epey bir

yol var."

"Tek kelimeyle, can sıkıcı bir köy" diye Leonid, yan yan sırıtarak yorumladı.

"Her neyse; büyük kentlerden, gizli fabrikalardan ve askeri üslerden epey uzakta. Yani en önemli hedeflerden uzakta. Bizim roket savunma sistemimizin koruyamadığı bütün kentler, yerle bir oldu. Üzerlerinde bir savunma sistemi olduğu halde ve roket atarların çalıştığı bölgeler bile ..." Homer başını yukarı kaldırıp baktı. "Şimdi artık bunları hepimiz biliyoruz. Ama onların yanında, hedefte olmayan bölgeler de vardı. Çünkü bunlar tehlikeli değildi. Örneğin Polyarnye Sori kenti gibi."

"Onlar artık bizi ilgilendirmiyor" dedi müzisyen.

"İlgilendirmeli ama" diye Homer tersledi. "Çünkü Polyarnye Sori'den az uzakta Koli Nükleer Santral bulunuyor. Bütün ülkedeki en güçlü santrallardan biri. Zamanında Rusya'nın bütün kuzey bölgelerine enerji sağlıyordu. Milyonlarca insana. Yüzlerce fabrikaya.

Ben kendim Arhangelsk'den geliyorum, yani neden söz ettiğimi çok iyi biliyorum. Henüz öğrenciyken oraya bir keşif gezisi yapmıştım. Gerçek bir kale, devlet içinde devlet. Orada kendilerine ait küçük bir orduları vardı, kendilerinin olan bir tarım arazisi ve işletmeler. Tamamen özerkti hepsi de. Neden bir nükleer savaş ile hayatları değişsin?" Üzgün bir tavırla gülümsedi.

"Bununla söylemek istediğiniz... "

"Petersburg artık yok, Murmansk ve Arhangelsk'de. Milyonlarca insan yok oldu, fabrikalar ve şehirler, hepsi yerle bir oldu, yandı kül oldu. Ama Polyarnye Sori ayakta kaldı. Nükleer santral de hasarsız kurtuldu. Çevrede kilometrelerce uzakta kardan başka bir şey yok. Kar ve buzul tarlaları, kurtlar ve ayılar. Merkezle en ufak bir bağlantı kalmadı. Büyük bir kenti bir süreliğine ayakta tutacak kadar yakıtları var. Yani kendilerini ve belki de en yakın çevrelerini yüzyılı aşkın bir zaman beslediler. Kışı kolay geçiriyorlar."

"Bir Nuh'un gemisi" diye Leonid fısıldadı: "Tufan bitip de sular geri çekilince, Ararat Dağı'ndan... "

"Tam öyle" diye ihtiyar başıyla onayladı.

"Bütün bunları nereden biliyorsunuz?" Müzisyenin sesi yine alaycı ve biraz da sıkkındı.

"Ben telsizci olarak çalıştım." Homer kaçamak bir yanıt verdi. "Kendi yaşadığım bölgede hayatta kalanların mutlaka bulunmasını istiyordum."

"Gerçekten onlar orada hayatta kalmayı başarabilmişler midir, o kadar kuzeyde hem de?"

"Buna kesinlikle eminim. Son olarak bundan iki yıl önce onlarla bağlantı kurmuştum. Ama bu ne demek bir düşünün: Koca bir yüzyıl enerji ve ısı sağlamak. Tıbbi aletlerle, bilgisayarlarla, CDromlar üzerine kayıtlı elektronik kütüphanelerle. Siz bunu nereden bileceksiniz ki? Bütün metroda sadece iki PC var, onlar da oyuncaktan başka bir şey değil. Oysa burası bir başkent." Homer acı acı gülümsedi. "Eğer bir yerlerde hâlâ insanlar hayatta kalmışsa -sadece bir yerde değil bütün yerleşim bölgelerinde-o zaman orada taş devrini değilse bile çoktan 17. yüzyılı yaşıyorlardır. Yani çıralı çöpler, hayvancılık, şamanizm. Üç kişiden biri doğum sırasında ölüyor. Yazılar ve hesaplar kayın ağacı kabukları üzerine yapılıyor. Kendi yaşadıkları çiftliklerinden başka çevrede hiçbir şey yok, sadece bir iki komşu küçük köy o kadar. İnsansız bir çöl. Kurtlar, ayılar, mutantlar. Sonuçta bütün bir medeniyet elektrik enerjisine bağımlı." Öksürdü ve çevresine göz atı. "Cereyan kesilirse, buradaki

istasyonlar mahvolur ve öyle de oldu. Milyarlarca insan yüzyıllarca çalışarak uygarlığımızı kurdu ve bir anda hepsi yok oldu. Homo sapien'ler şimdi işe tekrar başından başlayabilir. Ama bu kez başarıp başarmayacağımızı kim bilebilir ki? Şimdi düşünün: Böyle bir istasyonda bir avuç insana koca bir yüzyıldan bir anda son bir mühlet lütfediliyor. Haklısınız, bu bir Nuh'un gemisidir. Bu neredeyse sonsuz bir enerji stoku demektir. Önce petrol temin edilmeli ve işlenmeli, gazı topraktan çıkarmak gerekir ve binlerce kilometre toprağı pompalamak lazım. Öyleyse buhar makinelerine mi dönüş? Ya da daha gerilere?"

Saşa'nın elini tuttu. "Sana söylüyorum, insanlar tehdit altında değil. Onlar tıpkı hamamböcekleri gibi dokuz canlıdır. Ama uygarlık... İşte asıl onun korunması gerekli."

"Orada bir uygarlık var mı?"

"Endişelenmeyin. Bizim teknik zekâmız atom mühendisleridir. Oradaki koşullar kuşkusuz buradakinden çok daha iyidir. Yirmi yıl içinde Polyarnye Sori oldukça gelişti. Hayatta kalanların hepsine koordinatlarıyla beraber çalışan bir telsiz teslim ettiler. Bu hâlâ oraya insanlar geliyor demektir."

"Neden benim bundan hiç haberim olmadı?" diye müzisyen homurdandı.

"Bunu sadece çok az kişi biliyor. Buradan oradaki frekansı almak zor. Ama şayet bunun için birkaç yıl zaman ayırabilirseniz bir kez deneyin derim." Homer bunu söylerken sırıttı. "Kodu da şöyle: Sor liman."

Leonid başını salladı. "Aslında bunu bilmeliydim. Böyle olayları topluyorum. Orada gerçekten her şey barış içinde mi gelişti?"

"Nasıl söylesem... Çevrede kar ve buzdan başkaca hiçbir şey yok ve yakında hâlâ köyler ve küçük kentler varsa da, onlar da çabucak yabanileşti. Kimi barbarların saldırılarına uğrayarak yerle bir oldu. Tabii vahşi hayvanların da, eğer onları böyle adlandırıyorsak. Ama orada yaşayanların her zaman için yeterince silahları vardı. Meydan saatinin çevresinde savunmalarını kurmuşlardı ve her yerde dış muhafiz üsleri; elektrik yüklü dikenli teller, nöbetçi kuleleri. Adeta kale gibi. İlk on yılda, henüz taze bir hevesle, bir şarampol çiti gerdiler. Ayrıca çevreyi de iyice araştırdılar. Murmansk'a kadar ilerlediler, yine de iki yüz kilometre uzaktaydı. Orada kent yerine sadece kömür haline gelmiş devasa bir çukur vardı. Güneye, Moskova'ya doğru bir keşif gezisi daha yapmak istiyorlardı ama, onları ben vazgeçirdim. Neden risk alsınlar ki? Radyasyon azaldıkça, yeni bölgeleri ele geçirebilirler. Ama şimdilik bizden alacakları hiçbir şey yok. Bir mezarlık, sadece o kadar." Homer içini çekti.

"Çok garip olurdu" dedi Leonid, "insanlık, önce kendini atomla yok edip sonra bu sayede kurtulmuş olsaydı".

"Çok garip." İhtiyar suratını asarak ona baktı.

"Tıpkı Prometeus'da olduğu gibi, hani ateşi çaldığı zamanki gibi. Tanrılar ona, insanlara ateşi götürmesini yasaklamışlardı. Ama o insanları pislikten, karanlıktan ve soğuktan çekip çıkarmak, kurtarmak istiyordu."

"Ben onu okudum" diye Homer, öfkeyle müzisyenin sözünü kesti. "Antik Yunanistan'ın efsaneleri ve söylenceleri bunlar."

"Bir peygamber efsanesi. Tanrılar boşuna karşı gelmemişler, her şeyin nasıl sona ereceğini biliyorlardı."

"Ama insanları insan yapan ateşti."

"Yani elektrik olmasaydı, insan tekrar hayvan olurdu demek istiyorsunuz."

"Ben, elektrik olmasaydı iki yüzyıl geri kalırdık demek istiyorum. Bin kişiden sadece birinin hayatta kaldığı ve bütün her şeyin yeniden inşa edilmek, işlenmek ve araştırılmak zorunda olduğu düşünülecek olursa.

Belki bunu bir daha artık asla telafi edemeyiz. Yoksa siz farklı mı düşünüyorsunuz?"

"Hayır hayır" diye Leonid cevap verdi, "ama gerçekten sadece bütün mesele elektrik mi?"

"Başka ne olacak?" Homer heyecanla kollarını havaya kaldırdı.

Müzisyen onu garip bir bakışla uzun uzun süzdükten sonra omuzlarını silkti. Uzun bir sessizlik oldu. Homer konuşmasının sonunu zafer diye yorumladı: Kız nihayet bu cüretkâr herife gözleriyle yiyecek gibi bakmayı bırakıp düşüncelere dalmıştı. İstasyon artık fazla uzakta değildi ki, Leonid birden: "Pekâlâ. Şimdi de ben bir hikâye anlatayım" dedi. Homer yüzünde yorgun bir ifadeyle, yine de lütfedercesine başıyla onayladı.

"Sportivnaya'nın öte tarafında, daha Sokolnitşeski Köprüsü'ne gelmeden önce, denildiğine göre ana tünelden bir hat ayrılıyor ve bir çıkmazda bitiyor. Orada bir demir parmaklık, arkasında da kilitli bir güvenlik kapısı var. Bu kapıyı defalarca açmayı denediler, ama başaramadılar. Genelde oraya gitmek üzere yola çıkan serüvenciler, bir daha hiç geri dönmediler. Cesetlerini çok sonraları metronun değişik yerlerinde buldu."

Homer yüzünü buruşturdu. "Zümrüt Kenti miydi?"

"Sokolnitşeski Köprüsü'nün" diye Leonid sözünü kesmeden devam etti, "daha ilk gün çöktüğü biliniyor. Yani bu, köprünün arkasındaki bütün istasyonların metroyla bağlantısı kesildi demektir. Her ne kadar elde bir kanıt yoksa da, genel olarak, köprünün öte tarafında kimsenin hayatta kalmadığı tahmin ediliyor."

Homer sabırsızca eliyle ters bir işaret yaptı: "Zümrüt Kenti."

"Moskova Üniversitesi'nin yumuşak bir zemin üzerinde inşa edilmiş olduğu da biliniyor. Devasa bina sırf mahzendeki güçlü soğutma makinelerinin bataklık zemini don seviyesinde tutması sayesinde ayakta kalmıştı. Yoksa bina çoktan nehir sularına kayardı."

"Beylik bir söylem" diye ihtiyar araya girdi. Leonid'in sözü nereye getireceğini anlamıştı.

"Yirmi yıldan fazla oldu, ama terk edilmiş olan bina hâlâ olduğu yerde duruyor."

"Çünkü anlatılanların hepsi masal da ondan."

"Söylentilere göre, üniversitenin altında sadece herhangi bir mahzen değil, aynı zamanda on kat derinde büyük stratejik bir hava sığınağı da bulunuyor. Soğutma makineleri orada duruyor -ama daha da önemlisi- üniversiteye ait bir nükleer reaktör, oturma odaları ve en yakındaki metro istasyonlarına ve hatta Metro-2'ye giden bağlantı koridorları da orada." Leonid, Saşa'ya iri iri açılmış, korkulu

gözlerle öyle bir baktı ki, ikisi ister istemez gülmek zorunda kaldılar.

Homer küçümser bir tavırla "Hepsi fasa fiso" diye sözü noktaladı.

"Söylenene bakılırsa, orada gerçek bir yeraltı kenti varmış" diye müzisyen hülyalı bir sesle konuşmasını sürdürdü. "Sakinlerinin kesinlikle ölmediği bir şehir, aksine kaybolmuş ne kadar bilgi varsa, zorlu bir çalışmayla tekrar bir araya toplayıp güzelliklere hizmet etmeyi kendilerine görev edinmiş insanların hâlâ yaşadığı bir kent. Yukarıda hâlâ sağlam kalmış olan galerilere, müzelere ve kütüphanelere araştırma gezileri düzenlemek için her türlü olanağı seferber etmekten çekinmiyorlar. Güzel olan duyguları gelişsin diye çocuklarının eğitimine sonsuz değer veriyorlar. Orada egemen olan sadece barış ve ahenk, benimsedikleri yegâne ideoloji aydınlanma, inandıkları tek din sanat. Orada duvarlar sadece iki çirkin yağlı boyayla sıvanmış değil, harikulade fresklerle resimlenmiş. Hoparlörlerden emirler ve alarm sinyalleri değil, Berlioz, Haydn ve Çaykovski'nin parçaları duyuluyor. Hele bir düşünün; orada herkes ezbere Dante'den bir mısra okuyabilir. İşte sırf bu nedenden ötürü insanlar orada eskisi gibi kalmışlar. Ya da hayır, 21. yüzyılda değil de, antik dönemdeki gibi. Pekâlâ, siz efsaneleri ve söylenceleri okudunuz." Leonid, sanki Homer anlama özürlüymüş gibi, gülerek ihtiyara baktı.

"Özgür, cesur, güzel ve bilge. Adil ve asil."

"Bugüne kadar hiç duymadım." Homer kurnaz şeytanın bu söyledikleriyle kızı elinden almayacağını sanıyordu.

"Metroda, bu yerin adı Zümrüt Kenti" diye biliniyor. Ama kent sakinleri söylendiğine göre başka bir adı tercih ediyorlar.

"Kentin adı?" diye Homer sözü onun ağzından kaptı.

"Nuh!"

"Saçma! Tam anlamıyla saçma." İhtiyar burnundan soludu ve arkasını döndü.

"Tabii" dedi müzisyen: "Bu sadece bir hikâye."

Dobrinskaya'da tam bir kargaşa yaşanıyordu.

Homer çevreye, korku ve şaşkınlıkla göz gezdirdi: Hayal mi görüyordu? Bir çevre istasyonunda böyle bir şey olabilir miydi? Sanki az önce Hansalara savaş ilan edilmiş gibi bir hava esiyordu.

Hemen yanlarından tünelden gelen bir nakliye drezini hızla geçti, üzerine cesetler gelişigüzel yığılmıştı. Önlüklü askeri hastane personeli, cesetleri aşağıya çekerek indiriyor ve bir çadır bezinin üzerine yerleştiriyordu. Birinin kafası yoktu, diğerinin yüzü çarpılmıştı, başkasının ise barsakları dışarı fırlamıştı. Homer, Saşa'nın gözlerini kapadı. Leonid derin bir soluk alıp kafasını öte yana çevirdi.

Yanlarında gelen adamlardan biri bir hastane personeline "Ne oldu?" diye sordu.

"Büyük Distribütör'de nöbetçilerimize baskın yaptılar. Hepsini öldürdüler. Sağ kalan yok. Hiç kimse de yapanın kim olduğunu bilmiyor." Sağlıkçı ellerini önlüğüne sildi. "Sigaran var mı? Ellerim titriyor da... "

Ana Katman da denilen Büyük Distribütör, örümcek ağma benzer bir ray sistemiydi, arkasında

Paveleskaya -radyal istasyonu-ayrılıyordu ve aynı anda dört hattı birbirine bağlıyordu: Bulvarı, gri, turuncu ve yeşil hattı.

Homer, Hunter'ın bu yolu seçeceğini sezmişti. Bu en kısa yoldu. Zaten Hansa'nın güçlü birlikleri tarafından devamlı koruma altındaydı.

Ne içindi bu kadar kan dökmek? Acaba Hunter'a önce onlar mı ateş etmişlerdi? Ya da onu karanlıkta gelirken görememişler miydi? Hunter şimdi neredeydi? Aman Tanrım, orada bir kafa, yerde duruyordu. Hunter bunu neden yapmıştı?

Homer kırılan aynayı ve Saşa'nın sözlerini anımsadı. Kız haklı olabilir miydi? Belki de ekip şefi kendiyle mücadele ediyordu, belki de gereksiz cinayetleri önlemek istiyordu, ama kendine hâkim olamamıştı... Yavaş yavaş dönüştüğü o çirkin, korkunç insanı yok etmek için mi aynayı kırıp parçalamıştı?

Hayır, Hunter aynada bir insanı değil, bir canavarı görmüştü. Onu yok etmeyi denemişti ama sadece camı kırabilmişti, böylece de aynadaki bir yansımadan bir düzine yüz peydahlanmıştı. Ama, şayet... Homer hastabakıcıların arkasından baktı, drezindeki sekiz cesetten sonuncusunu perona taşıyorlardı... Şayet Hunter'a aynadan umudunu yitirmiş bir insan baksaydı o zaman ne olurdu acaba? Eski Hunter mi? Şayet o -yani diğeri, o çirkin, canavar- çıkıp gelse ve yönetimi ele geçirseydi ne olurdu?

14 BAŞKA NE?

İnsanı insan yapan aslında nedir? İnsan bir milyon yıldan fazla bu dünyada var. Ama bu zeki sürü hayvanını, yepyeni bir şeye dönüştüren sihirli değişim yaklaşık on bin yıl önce gerçekleşti. Bir düşünün; varoluşunun yüzde 99'unu mağaralarda geçirdi ve çiğ etle beslendi, kendini ısıtmaktan, alet ve silah yapmaktan acizdi, doğru dürüst konuşamıyordu bile. Duygular da maymunlardan ve kurtlardan farksızdı: Açlık, korku, bağlılık, kendini besleme, doyum...

Nasıl oldu da birkaç yüzyıl içinde bina yapmayı, düşünmeyi ve düşüncelerini kâğıda geçirmeyi öğrendi. Çevresindeki malzemeleri değiştirmeyi, yeni şeyler icat etmeyi? Neden birdenbire resim yapmaya başladı, müziği nasıl keşfetti? Yeryüzünü nasıl kendi egemenliğine alabildi ve onu kendi gereksinimlerine göre biçimlendirebildi? Bu hayvanın on bin yıl önce kendine fazladan aldığı şey neydi?

Ateş mi? Ateş insana, ışığı ve sıcaklığı ehlileştirme ve bu ikisini insansız, soğuk yörelere götürme yeteneğini sağlamıştı. Sonunda ganimetiyle midesini bayram ettirmeyi başarabilmişti. Ama bu neyi değiştirdi? Evet, ateş sayesinde topraklarım genişletmişlerdi. Ama sıçanlar ateş olmadan da bütün bir gezegeni istila etmişlerdi. Hayır, asıl olan ateş değildi, en azından sırf o değildi, burada müzisyen haklıydı. Yani başka şeyler de olmalıydı. Ama ne?

Dil mi? Dil kuşkusuz insanları diğer hayvanlardan farklı kılıyordu. Henüz ham olan düşüncelerin muhteşem sözcüklerle işlenmesi ve sonunda her yerde kullanılan ve bulunan bir değere dönüştürülmesi... Burada önemli olan, aklından geçenleri ifade etmek değildi, daha çok bunları, erimiş metaller gibi akıp giden görüntüleri, düzene sokarak kalıcı bir forma dökebilme yeteneğinin olmasıydı. Ruhun berraklığını ve diriliğini koruyarak, bilgiyi ve talimatları doğru, tam ve anlaşılır şekilde iletmekti. Ayrıca organize olmak, orduları bir araya getirip toparlamak ve devletleri kurmak

için de yeteneğe ihtiyaç vardı.

Ama karıncalar sözcükler olmadan da bunu başarıyorlar. İnsanların yaşayamayacağı yerlerde devasa kuleler yapıyorlar. En karmaşık hiyerarşi içinde yaşıyorlar, müthiş bir düzen kurarak haberleşiyorlar, talimatları birbirleriyle paylaşıyorlar, çelik gibi bir disiplinle bin karıncalık, korkusuz lejyonlar kurup onları, birbirlerine karşılıklı kışkırtarak acımasız savaşlara sokuyorlar.

Yoksa asıl önemli olan harfler midir? Onlar olmadan bilgiyi ve bildiklerimizi depolayamadığımız harfler... Uygar insanlığın göklere tırmanan Babil kulesini inşa ettiği bu tuğla taşları mı? Onlar olmasaydı, insanlığın ulaştığı bütün bilgeliğin bir lehim parçası gibi eriyip kaybolduğu, kendi ağırlığı altında çöküp toz haline geleceği... Harfler olmasaydı, yeni gelen her kuşak, büyük kuleyi yeniden kurmaya başlayacaktı, ömür boyu aynı teneke kulübenin kalıntılarında, canından bezecek ve sonunda, bir binanın tek bir katını bile inşa etmeden geberip gidecekti.

İnsan önce harfler -yazı- sayesinde daracık beyninin içinde yığılmış bilgileri dışarıya çıkarmayı başardı ve bu bilgiler olduğu gibi gelecek kuşaklar için korundu. Böylelikle çok önceden keşfedilmiş olanları her seferinde yeniden keşfetmek zorunda kalmadı ve atalarından intikal eden sağlam bir temel üzerine kendisinin olan şeyleri kuracak duruma geldi.

Ama hepsi bu muydu?

Eğer kurtlar da yazı yazabilselerdi, onların da uygarlığı insanınkine benzer miydi? Acaba onların da bir uygarlığı olabilir miydi? Kurdun karnı tok olunca kendini tatlı bir uyuşukluğa bırakır, hemcinslerini okşar, onlarla oynaşır, ta ki yeniden midesi guruldayana dek. Tok bir insanın duyguları ise çok farklıdır; hemen melankoliye kapılır: Onu saatlerce yıldızları seyretmeye, mağarasının duvarlarını aşı boyasıyla boyamaya, savaş kalyonunun pruvasını kesme figürlerle süslemeye, kale duvarlarını güçlendirecek yerde, yüzlerce yıl süren zorlu bir çalışmayla taş heykeller dikmeye, kılıç kullanmada kendini eğitecek yerde, bir ömür boyu şiirdeki ustalığını geliştirmek için çalışmaya yönlendiren inanılmaz, açıklanması mümkün olmayan bir heyecan, bir coşkudur bu melankoli.

Bir zamanların kondüktör yardımcısının ömrünün geri kalan birkaç yılını okumaya ve araştırmaya adamasına, bir şeyleri kaleme alıp kayda geçirmeye yönelten de bu heyecandır. Özel bir şeyler... Yoksul bir halk işte bu özlem içinde, sokak kemancılarının müziğini dinliyor, krallar kendilerine özel gezgin ozanlar ya da ressamları görevlendiriyor, yeraltında dünyaya gelen bir genç kız da eline geçirdiği bir çay paketçiğini aynı özlemle uzun uzun inceliyor. Bu, öyle sessiz ama güçlü bir çağrı ki, açlığın sesini bile bastırıyor ve bu çağrıyı da sadece insan algılıyor, o duyuyor.

Hayvani duyguları aşan ve böylece de insana hayal kurma yeteneğini, umut etme cesaretini ve affetme yürekliliğini kazandıran tam da bu çağrı değil mi? Aşk ve acıma duygusunu, yani insanın çoğu zaman sadece kendi özellikleri sandığı o duyguları, insan kendisi keşfetmedi ki. Bir köpek de sevme ve merhamet duyma yeteneğine sahiptir: Sahibi hastaysa, asla onun yanından ayrılmaz ve durmadan ulur, inler. Hatta bazen özlemini bile gösterir, hayatının anlamını bir başka varlıkta görme yeteneğine de sahiptir: Örneğin bazı köpekler sahibi ölünce, kendi de ölmeye hazırdır, sırf onun yanında olabilsin diye. Ama köpek hayal edemez.

O zaman insanı insan yapan bu şey, güzele duyulan özlem ve onu değerlendirme yeteneği midir? Renkli bir kompozisyondan, müzik nağmelerinden ve zarif kurulu cümlelerden zevk almak, hoşlanmak mıdır, bu şaşılası yetenek midir? Yağlanmış, nasır bağlamış, yarası tamamen kapanmış bile olsa her

yüreği hoplatan, ruhun tatlı ama aynı zamanda acılı sızlamalarından kurtaran ve iyileştiren?..

Belki. Ama yalnız bu değil. Silah seslerini ve zincire vurulmuş çıplak insanların umutsuz çığlıklarını bastırabilmek için, bazı özel insanlar Wagner'in muhteşem operalarını en yüksek volümde seslendirdiler. Bu bir çelişki değildi: Sadece biri diğerinin önemini vurguluyordu.

Peki daha başka ne var? İnsan bu cehennemde biyolojik bir tür olarak hayatta kalsa bile, bu kırılgan, neredeyse hiç algılanamayan, ama doğasının hiç kuşkusuz gerçek bir parçasını koruyacak mıdır? On bin yıl önce meyus bakışlı, neredeyse açlıktan ölmek üzere olan hayvanı bir başka düzenin yaratığına dönüştüren bu çok özel kıvılcımı algılayabilecek midir? Ruhsal açlığın, bedensel açlıktan çok daha fazla acı verdiği yaratığa... Ruhun yüceliğiyle aşağılık duygusu arasında kararsız kalıp bocalayan, yırtıcı bir hayvanda olmayan bir merhamet duygusuyla, böceklerin ruhsuz dünyasında bile kendi hemcinslerine yabancısı oldukları bir gaddarlık arasında sürekli gidip gelen, şaşkın istikrarsız bir yaratığa. Muhteşem şatoları yapan ve güzellikleri sentez etme yeteneğiyle inanılmaz tabloları yaratan; diğer yandan ise, yaratılmış olan ne varsa her şeyi ortadan kaldırmak ve olabildiğince az masrafla yok etmek için gaz odaları ve hidrojen bombalarını icat eden yaratığa. Sınır tanımayan, ürkek ama aynı zamanda açlığını gidermekte beceriksiz, ama hayatı boyunca başka hiçbir şeyi denemeyen yaratığa. Yani bir insana.

Bu kıvılcım, onun içinde ve kendinden sonra da kalacak mıdır? Yoksa tarihin çizelgesindeki diyagramda bir anlık bir titreşim olarak geçmişte kaybolup gidecek midir? İnsan yüzde birlik bu garip sapma ile -yaşama süresiyle hesap edilerek-yeniden ebedi bir suskunluğa mı atılacaktır, gözleri yerde, geviş getirerek birbirleri peşi sıra gelen bir sürü kuşağın ve on-yüz-beş yüz-bin yılın aynı şekilde fark etmeden geçip gittiği sürgit bir rutine geri mi gönderilecektir? Daha başka ne?

"Bu gerçek mi?"

"Ne gerçek mi?"

Leonid kıza gülümsedi. "Smaragden'le, Zümrüt Kent'le ilgili olanlar? Ve Nuh'un Gemisi'yle? Böyle bir yerin metroda olduğu?" Saşa'nın sesi kuşkuluydu; bu arada gözlerini ayaklarına çevirmişti.

"Böyle söylentiler var."

"Orasını bir kez görmek isterdim. Biliyor musun, yukardayken, orada gördüğüm insanlar bana acı verdi. Yapılan bir tek yanlış yüzünden artık hiçbir şey bir daha eskisi gibi olmayacak. Buna rağmen öyle güzeldi ki... En azından bana öyle geldi."

"Tek bir yanlış yüzünden mi? Hayır bu doğru değil, işlenen ağır bir suç yüzünden. Koca bir dünyayı mahvetmek, altı milyar insanı öldürmek, hâlâ bir hata olarak mı kabul edilecek?"

"Her şeye rağmen, yine de ben ve sen, affedilmeyi hak etmedik mi? Herkes bunu hak eder. Herkesin, kendini ve her şeyi değiştirmeye, yeniden başlamaya, denemeye, son kez bile olsa, bir kez daha deneme şansını elde etmeye hakkı var."

Saşa bir süre sustu, sonra devam etti: "Orada, gerçek hayatta her şeyin nasıl olduğunu görmeyi çok isterdim. Eskisi beni ilgilendirmiyor. Eskiden korkuyordum, bana her şey öyle çirkin geliyordu ki. Ama galiba ben her defasında yanlış yerden yukarıya çıkmışım. Ne aptallık... Yukarıdaki kent tıpkı benim eski yaşantıma benziyor. Kentin geleceği yok. Sadece anılar ve onlar bile artık bana yabancı. Sadece hayaletler var. Biliyor musun, yukarıdayken çok önemli bir şeyi anladım." Bir süre

söyleyeceği sözcükleri arandı. "Umut. Tıpkı senin damarlarındaki kan gibi. Kan aktığı sürece yaşıyorsun. Ben de yeniden ümit etmek istiyorum."

"Zümrüt Kenti'nde ne yapmak istiyorsun?" diye Leonid sordu.

"Hayat eskiden nasılmış görmek, hissetmek istiyorum. Sen de söyledin. Orada insanlar herhalde çok başkaymış. Onlar dünü henüz unutmadılar ve mutlaka bir yarınları olacak. Yani çok farklı olmalılar."

Ağır ağır Dobrinskaya boyunca yürüyorlardı. Nöbetçiler hâlâ gözlerini onlardan ayırmıyorlardı. Homer, istasyon müdürüyle konuşmak için istemeden onların yanından ayrılmıştı, bir süredir ortalıklarda değildi. Hunter'dan ise hâlâ ses seda yoktu.

Dobrinskaya'nın mermerli orta koridorundan geçerlerken Saşa garip bir şeyin farkına vardı: Raylara giden, içleri kaplı büyük kemerler burada küçük, dekoratif rölyeflerle birbirinden ayrılıyordu. Hep bir büyük, sonra küçük bir kemer, tekrar bir büyük ve yine küçük bir kemer geliyordu. Tıpkı kadınla erkeğin el ele tutuşması gibi, kemerler de erkek ve kadın, erkek ve kadın diye sıralanmışlardı. Kız birden, elini koyabileceği, bir erkeğin geniş ve güçlü eline ihtiyaç duyduğunu hissetti. Sırf ona sığınsın diye.

"İnsan burada da yeni bir hayata başlayabilir" diyen Leonid kıza bakarak göz kırptı. "Başka şeyleri aramak için illa da başka bir yere gitmek zorunda değil. Bazen sadece çevresine bakması yeter."

"Peki ben bakınca ne görüyorum?"

"Beni görüyorsun." Genç adam kurnaz bir alçakgönüllülükle bakışlarını yere çevirdi.

"Seni çoktan gördüm ve müziğini de dinledim." Nihayet Saşa da gülerek karşılık veriyordu: "Müziğin çok hoşuma gidiyor, herkes gibi. Başka fişeklere ihtiyacın kalmadı mı artık? Bizi sınırdan geçirmeleri için elindekilerin çoğunu verdin."

"Sadece yiyecek almaya yetecek kadar fişeğe ihtiyacım var. Her zaman elimde yeterince fişek bulunur. Para için flüt çalmak aptallık."

"O zaman neden çalıyorsun?"

"Müzik olsun diye." Güldü. "İnsanlar için. Yok, tam da öyle değil. Müziğin insanlara nasıl etki yaptığıyla ilgili..."

"Müzik onları nasıl etkiliyor?"

"Ne istersen onu..." Leonid bu defa ciddileşerek yanıtladı. "Benim, aşkı alevlendiren bir müziğim var, bir de ağlatan, duygulandıran."

Saşa ona kuşkuyla baktı. "Ya son çaldığın müzik? Hani o adı olmayan parça. O neyi çağrıştırıyor?"

"O mu?" Müziğin girişini ıslıkla çaldı. "Hiçbir şey. Sadece acıları yok ediyor."

"Hey ihtiyar!"

Homer defterini kapattı ve bir türlü rahat edemediği tahta bankın üzerinde sağa sola kaydı. Görevli, üzerinde tuşları ve diski olmayan eski siyah telefonlarla dolu küçük bir yazı masasının arkasında oturuyordu. Cihazların birinin üzerindeki kırmızı lambacık yanıp sönüyordu.

"Andrey Andreyevitç rica etti. Sadece iki dakikan var, yani öyle fazla konuşma, hemen sadede gel."

Homer iç geçirdi. "İki dakika yetmez."

Görevli omuz silkti. "Seni uyardım."

Beş dakika bile yetmeyecekti. Homer konuşmasına nereden başlayıp nasıl bitireceğini bilmediği gibi, neyi soracağını ya da neyi rica edeceğini de bilmiyordu. Dobrinskaya'daki şeften başka, şu anda başvurabileceği kimse de yoktu.

Andrey Andreyevitç, üstünden kötülük akan tam bir yağ tulumuydu, sırtında önü açık bir üniforma vardı, ihtiyarı fazla dinlemeye gerek duymadı.

"Sen aklını mı kaçırdın?" dedi "Burada olağanüstü bir hal var, adamlarımdan sekizi öldü. Sen de gelmiş bana bir bulaşıcı hastalıktan söz ediyorsun! Burada buna benzer bir şey yok! Şimdilik bu kadarı yeter, zaten yeterince zamanımı aldın. Ya buradan toz olursun..."

İstasyon şefi, tıpkı sudan sıçrayan bir kaşalot balina gibi, koca işkembesini şişirerek yerinden öyle bir fırladı ki, neredeyse arkasında oturduğu masa yere yuvarlanacaktı. Görevli endişeyle kapı aralığından içeriye baktı. Homer de aynı şaşkınlıkla alçak ve sert ziyaretçi iskemlesinden doğruldu.

"Tamam gidiyorum. Ama neden Serpuhovskaya'ya silahlı kuvvetlerinizi gönderdiniz?"

"Bu seni ne ilgilendirir?"

"İstasyonda diyorlar ki..."

"Ne? Ne diyorsun? Yeter. Burada bana panik yaratma. Pavel, al onu buradan doğru maymun kafesine götür!"

Bir dakika sonra Homer yakasından tutulup zorla ön odaya alındı. Nöbetçi dik kafalı ihtiyarı buradan dar bir koridora doğru sürüklerken onunla yumuşak bir ses tonuyla konuşuyor, arada bir de ağzına bir tokat indiriyordu. Tokatlardan birinde Homer'in yüzündeki gaz maskesi havaya uçtu. Soluğunu tutmayı denedi, ama anında midesine bir kramp girdi ve kasılarak öksürmeye başladı.

Kaşalot bürosunun eşiğinde göründü. Koca bedeniyle kapı aralığını dolduruyordu.

"Önce onu oturtun. Sonra ne yapacağımızı düşünürüz." Sonra ikinci ziyaretçiye gürledi: "Ya sen kimsin? Başvurun var mı?"

Homer yabancıya baktı. Üç adım ötesinde Hunter duruyordu, hareketsiz, kollarını göğsünün üzerinde kavuşturmuştu. Sırtında, üzerine dar gelen yabancı bir üniforma vardı, maskesinin açık duran siperinin gölgesinde yüzü görünmüyordu. İhtiyarı tanımamış ve duruma karışmak istemiyor gibiydi. Homer, onu kasap gibi baştan aşağıya kana bulanmış göreceğini sanıyordu ama giysisinin üzerindeki tek koyu leke kendi yarasından bulaşmıştı.

Hunter donuk bakışlarıyla istasyon şefini baştan aşağıya süzdü ve birden ondan yana dönerek, sanki istasyon şefinin yanından geçerek bürosuna gitmek ister gibi hareketlendi. İstasyon şefi önce başına yumruk yemiş gibi tepki verdi ama sonra homurdanarak, geri çekildi ve yolu ona açtı. Eli hâlâ Homer'in yakasında olan nöbetçi, kararsız bir halde duraladı.

Hunter yağ tulumun arkasından içeriye girdi ve yırtıcı hayvana benzer bir tıslamayla, adamı sus pus etti. Sonra adeta emreder gibi kulağına bir şeyler fısıldadı.

Görevli ihtiyarı olduğu yerde bırakıp kapı eşiğine gelmişti. Bir dakika sonra, ağzında bir yığın küfür geveleyerek, tekrar kapı aralığından adeta zıplayarak içeri girdi. İstasyon şefinin sesi cırladı: "Pekâlâ bu provokatörü rahat bırak!" Sanki hipnozdaymış gibi bağırmıştı.

Görevli utancından kıpkırmızı olmuş bir yüzle arkasından kapıyı kapattı, ayaklarını sürüyerek girişteki yerine döndü, yüzünü sargı kâğıdına basılmış bir gazetenin arkasına sakladı. Homer kararlı adımlarla görevlinin masasının önünden geçerek müdürün bürosuna giderken, adam sanki artık hiçbir şey onu ilgilendirmiyormuş gibi kendini büsbütün gazetenin arkasına saklamıştı. Homer, bu kıt zekâ nöbetçi köpeğine bir kez daha zafer kazanmış edayla bakınca, ancak o zaman adamın telefon cihazındaki bir şeyi daha iyi fark etti. Önünde ara vermeden yanıp sönen bir aletin üzerinde, kirli beyaz bir plaster parçası yapıştırılmıştı, üzerinde birinin mavi tükenmezle karaladığı tek bir sözcük vardı: TULSKAYA

"Biz tarikatla temastayız." Ter içinde kalan Dobrinskaya istasyon şefi yumruklarını çatırdatırken bir yandan da gözlerini ekip şefinden bir an bile ayırmıyordu. "Bu operasyon hakkında bizi kimse bilgilendirmedi. Böyle bir kararı ben tek başıma alamam."

"O zaman merkezi arayın" diye diğeri yanıtladı. "Onlarla anlaşmak için hâlâ zamanınız var. Ama bu zaman pek uzun değil."

"Bana izin vermeyeceklerdir. Böyle bir operasyon Hansaların istikrarını tehlikeye düşürür. Bunun her şeyden önemli olduğunu siz de biliyorsunuz. Ayrıca durum bizim kontrolümüzdedir."

"Ne istikrarı Tanrı aşkına? Şayet önlem almazsak..."

Andrey Andreyevitç inatla koca kafasını salladı. "İstasyonda istikrar hâkim. Ne istediğinizi anlamıyorum. Bütün çıkışlar devamlı kontrol altında. Her şey kendiliğinden düzelene kadar biraz bekleyelim."

"Hiçbir şey kendiliğinden düzelmez" diye Hunter bastırdı. "Böyle yapmakla, sadece oradakilerin yukarıdan kaçmaya çalışarak birinin bir gün bir yolunu bulup bize geri gelmesine yardım etmiş olursunuz. İstasyon usulüne uygun bir şekilde temizlenmeli. Bunu neden bugüne kadar halletmediğinizi anlamıyorum."

"Ama orada hâlâ sağlıklı insanlar olabilir. Bunu nasıl aklınıza getirebiliyorsunuz? Benim çocuklara, Tulskaya'yı ateşe versinler diye emir mi vereyim? Tarikat mensuplarının içinde olduğu trenle birlikte bütün istasyonu ateşe mi versinler yani? Hatta Serpuhovskaya'yı da öyle mi? Bu insanların yarısının orada hâlâ yatıp kalktıkları fahişeleri ve gayri meşru çocukları var. Hayır, ne biliyor musunuz? Biz burada hiçbirimiz faşist değiliz. Savaş savaştır, ama burada... Hastaları kırıp geçirmek... Beloruskaya'da bile şap hastalığı çıktığı zaman, domuzları ücra köşelere dağıttılar, hasta olanları öldürebilmek için, sırf sağlıklı olanlar yaşasın diye, yani hepsini birden tepelemediler."

"Onlar domuzdu. Burada söz konusu olan insanlar" diye ekip şefi donuk bir sesle konuştu.

"Hayır, bir kez daha hayır!" İstasyon şefi yeniden kafasını salladı, başından terler fışkırıyordu. "Bunu yapamam. İnsanlık dışı bir şey bu. Neden vicdanımın altında ezileyim? Sonra kâbus görmek için mi?"

"Siz hiçbir şey yapmak zorunda değilsiniz. Kâbus görmeyecek başka insanlar var. Sadece bırakın istasyonunuza girelim. Başka bir şey istemiyorum."

"Ben Polis'e elçi gönderdim. Orada aşı olup olmadığına bakacaklar." Andrey Andreyevitç, üniformasının koluyla alnını sıvazladı. "Öyle ümit ediyoruz ki..."

"Aşı maşı yok. Ümit de yok. Başınızı kumdan çıkarın artık. Neden burada merkezden gönderilmiş hastane personeli görmüyorum? Neden oraya telefon edip tarikatın askeri birliklerine talimat vermesini söylemekten çekiniyorsunuz?"

İstasyon şefi susuyordu. Gocuğunun düğmelerini iliklemeye çalışıyor, nemli parmaklarıyla kurcalıyordu, sonunda vazgeçti. Sonra köhne bir çanak çömlek dolabını açarak içinden keskin kokulu bir likörü çıkarıp küçük bir kadehe koyarak bir dikişte içti.

Hunter anlamıştı. "Onlara hiçbir şey söylemediniz. Oradakilerin hiçbir şeyden haberleri yok. Komşunuz olan bir istasyonda bir salgın çıktı ve merkezin bundan haberi yok."

"Kellemi uçururlar" diye diğeri kısık bir sesle cevapladı. "Sınır istasyonda bir salgın... Bu benim sonum demektir. Salgına mani olamadım diye. Bunu önlemek için hiçbir şey yapmadım diye. Hansa'nın düzenini, istikrarını tehlikeye attım diye."

"Bir sınır istasyonunda mı? Yani Serpuhovskaya'da mı?"

"Oraya kadar hâlâ her şey yolunda, ama ben çok geç harekete geçtim. Nereden bilecektik."

"Peki insanlara yaptıklarınızı nasıl açıkladınız? Askeri birlikleri bağımsız bir istasyona gönderdiğinizi ve tüneli kapattığınızı?"

"Haydutlar... Başkaldıranlar dedik. Bunlar her yerde oluyor. Özel bir durum değil."

Ekip şefi başını salladı. "Ve şimdi her şeyi itiraf etmek için artık çok geç."

"Şimdi söz konusu olan sadece benim görevden alınmam değil." Andey Andreyevitç kendine bir içki daha koydu. Onu da anında yuvarladı. "Bunun cezası çok büyük."

"Peki şimdi ne olacak?"

"Bekliyorum." Şef masaya yaslandı. "Belki hâlâ bir şeyler olur..."

"Neden telefonlara cevap vermiyorsunuz?" diye Homer birden araya girip sordu.

"Telefonunuz devamlı çalıyor, Tulskaya'dan arıyorlar. Kim bilir ne durumdadırlar."

"Hayır, artık telefon çalmıyor" diye şef alçak bir sesle yanıtladı. "Ben sesi kestirdim. Sadece minik lamba yanıyor. Yandığı sürece, orada insanlar hayatta demektir."

"Ama neden oraya gitmiyorsunuz?" diye Homer öfkeyle tekrarladı.

"Oradaki insanlara ne söyleyeceğim?" diye şef çıkıştı. "Sabredin mi diyecektim? Onlara geçmiş olsun mu dileyecektim? Yardımın yolda olduğunu mu? Herkesin kendi kafasına bir kurşun sıkmasını mı? Bu mültecilerle konuşmaktan bıktım artık, burama kadar geldi!"

"Kes artık sesini" diye Hunter emretti. "Şimdi beni dinle! Yirmi dört saat içinde bir birlikle beraber geri geleceğim. Beni bütün noktalardan engellenmeden içeriye bırakmalarını istiyorum. Serpuhovskaya'yı kapalı tutuyorsun. Tulskaya'ya kadar gidiyoruz ve orada işimizi hallediyoruz. Gerekirse, bunu Serpuhovskaya'da da yaparız. Küçük bir savaş düzenliyoruz. Merkezi haberdar etmene gerek yok. Hiçbir şey yapmana gerek yok. Her şeyi ben kendim hallederim... Yeniden her

şeyin düzene girmesi için."

Şef yorgun başını salladı. Bitkin bir halde boş çuval gibi yerinde büzüldü. Kendine bir içki daha doldurdu, kokladı, kadehi boşaltmadan yavaşça sordu: "Kendini kana bulayacaksın. Bu seni korkutmuyor mu?"

"Kan suyla temizlenir" dedi ekip şefi.

Onlar bürodan çıkınca, istasyon şefi rahat bir soluk aldı ve gürleyen sesiyle görevliyi yanına çağırdı. Görevli hızla içeriye daldı ve arkasından gümbürtüyle kapıyı kapadı.

Homer, Hunter gitsin diye beklemişti. Kendisinden önce çıkıp birkaç adım uzaklaşınca, nöbetçinin yazı masasının üzerine eğilip yanıp sönen aletten kulaklığı aldı ve kulağına götürdü. "Alo! Alo! Dinliyorum!" diye ahizeye fısıldadı. Sessizlik... Ama sessizlik, hat kesilmiş gibi değildi, sanki karşı taraftan biri ahizeyi kaldırmıştı da Homer'e yanıt verecek durumda değildi. Sanki öte uçtaki biri epey bir süre bir tepki gelmesini beklemiş sonunda sabrı tükenmişti. Sanki ihtiyar kısık sesiyle bir ölünün kulağına konuşmuştu.

Hunter kapı eşiğinde arkasını dönerek kuşkuyla Homer'e baktı. Homer özenle kulaklığı yerine koydu ve uslu uslu ekip şefini takip etti.

"Popov! Popov! Kalk ayağa! Çabuk!"

Kumandanın cep fenerinin keskin ışığı gözkapaklarının arasından, gözbebeklerini yalayıp adeta beynini tutuşturdu. Güçlü bir el onu omuzlarından tutarak sarstı, sonra hızla Artyom'un tıraşsız yüzünün üzerinde gezdirdi. Artyom güçlükle gözlerini açtı, yanan yanağını ovaladı, yatağından sıçrayarak hazır ol vaziyetine geçip selam verdi.

"Silahın nerede? Hemen kap ve arkamdan gel!"

Günlerdir üstlerindeki üniformalarıyla yatıp kalkıyorlardı. Artyom, yastık gibi kullandığı kumaş parçalarına sarılı Kalaşnikofunu sargısından çıkardı, bitkin halde kumandanın arkasından seğirtti. Ne kadar uyumuştu? Bir saat mi? İki saat mi? Başı zonkluyordu, boğazı kurumuştu.

"Haydi bakalım başlıyor!" diye kumandan omuzlarının üzerinden seslendi.

"Ne oluyor"diye korkarak sordu.

"Az sonra göreceksin. Orada yedek fişeğin var. Ona ihtiyacın olacak."

Sütunları olmayan, devasa bir tünelin üst kısmı görünümündeki oldukça ferah Tulskaya istasyonu tam karanlığa gömülmüştü. Sadece birkaç yerde ölgün bir iki ışık titreşiyordu, sanki çocuklar ya da maymunlar ellerindeki lambaları gelişigüzel sallıyorlarmış gibi, ışık huzmeleri oraya buraya hareket halindeydiler. Ama maymunlar buraya nereden gelmiş olabilirlerdi?

Artyom bir anda kendine geldi. Ne olup bittiğini anlamıştı, heyecanla otomatik tüfeğini kontrol etti. Direnmemişlerdi. Yoksa vakit henüz o kadar geç değil miydi?

Nöbetçi kulübesinden, uykulu, sesleri kısılmış iki savaşçı daha dışarıya süzüldü ve onlara katıldı. Kumandan da hâlâ ayakta durabilen ve silahlı son yedek kuvvetleri yol üstünden yanma topluyordu. İçlerinde bazıları öksürmeye başlamıştı bile. Ağır ve kirli havanın içinden kulaklarına acayip, şeametli bir ses geliyordu. Çığlık değildi, uluma değildi, emir veren bir ses değildi; umutsuzluk ve

dehşet içinde kıvranan yüzlerce gırtlaktan çıkan inlemelerdi. Kuru, metalik bir şıngırtı ve gıcırtının eşliğinde bir inleme, bir, iki, üç, on farklı yönden gelen bir inleme.

Peronda, parçalanmış ve yere yuvarlanmış çadırlardan, devrilmiş teneke kabinlerden, vagon parçalarından, kontrplak levhalardan ve bazı ev eşyasından devasa bir barikat kurulmuştu. Kumandan hurda yığınları arasından adeta bir buzkıran gibi kendine yol açıyordu. Arkasında bıraktığı izleri Artyom'la diğerleri ürkek adımlarla takip ediyorlardı.

Sağ taraftaki rayın üzerinde karanlıkta pek fark edilmeyen tam teşekküllü bir metro treni duruyordu. İki vagonundaki ışıklar sönmüştü, açık kapıları, parmaklıklardan koparılmış demir parçacıklarıyla mıhlanmıştı. Ama içeride, buğulu pencere camlarının arkasında, korkunç bir insan kalabalığı kaynıyordu. Onlarca el parmaklıları kavramış, adeta koparırcasına sarsıyor, çekiştiriyor ve gürültü çıkarıyordu. Her kapının girişinde yüzleri gaz maskeli keskin nişancılar nöbet tutuyordu, nişancılar arada bir kara derililerin ardına kadar açık ağızlarına doğru şöyle bir hamle yapıyorlar, silahlarının dipçiklerini yukarı kaldırıyorlar, ama ne vuruyorlar ne de ateş ediyorlardı. Bir başka yerde ise nöbetçiler kaynayan kalabalığı sakinleştirmeye çalışıyordu. Peki, vagonlardaki insanlar, askerlerin kendilerine ne söylediklerini anlıyorlar mıydı? Tünelde tecrit edilmiş olan odalardan kaçmaya çalıştıkları için onları bu trene hapsetmişlerdi. Hasta olanların sayısı, sağlam olanlarınkinden çok daha fazlaydı.

Kumandan birinci sonra ikinci vagonun önünden geçti, Artyom onun neden bu kadar telaş ettiğini sonunda anlamıştı: Son kapıdaki cerahat torbası patlamıştı ve birtakım garip yaratıklar vagondan dışarıya akıyordu. Bacaklarının üzerinde duramıyorlardı, yüzleri yumrulardan tanınmaz halde gelmişti, kolları ve bacakları şişmiş ve kalınlaşmıştı. Henüz kimse buradan kaçamamıştı: Çünkü ne kadar silahlı asker varsa hepsi bu kapının önünde toplanmıştı.

Kumandan çemberi yararak öne sokuldu. "Bütün hastalara sesleniyorum! Derhal yerlerinize dönün! Bu bir emirdir." Ani bir hareketle kemerindeki silah kılıfından Ştetskin'ini çıkardı.

En önde duran hasta, balon gibi şişmiş, kilolarca ağırlıktaki kafasını ancak birkaç denemeden sonra kaldırabildi. Sonra yarılmış, patlamış dudaklarından dışarıya dilini çıkarıp konuştu: "Bize neden böyle davranıyorsunuz?"

"Bildiğiniz gibi size henüz ne olduğu bilinmeyen bir virüs bulaştı. Şu anda buna karşı bir ilaç bulmaya çalışıyoruz. Sabretmediniz."

"Virüse karşı bir çare mi arıyorsunuz? "diye hasta öfkeyle konuştu. "Güleyim bari."

"Hemen vagonunuza geri dönün." Kumandan gürültüyle silahının emniyeti açtı. "Ona kadar sayıyorum, sonra ateş açacağım. Bir..."

"Kontrolü kaybetmemek için, bize sadece ümit verip oyalıyorsunuz. Ta ki kendiliğimizden zıbarana kadar..."

"İki."

"Yirmi dört saatten beri bir damla su almadık. Tabii ölümü bekleyenlere neden su versinler ki."

"Nöbetçiler demir parmaklıklara yaklaşmaya korkuyorlar. İçlerinden ikisine hastalık bulaştı. Uç..."

"Vagonlar ceset dolu. İnsanların yüzlerine basarak yürüyoruz. Bir burun kırıldığı zaman, nasıl ses

çıkarır biliyor musun? Eğer bir çocuksa, sonra..."

"Cesetler için yerimiz yok! Onları yakmamız mümkün değil. Dört..."

"Diğer bölümler de öyle dar ki, ölüler canlıların yanında ayakta duruyor. Omuz omuzalar."

"Beş."

"Canın cehenneme, ateş et de bitsin! Bir çare olmadığını biliyorum. Hiç değilse bir an önce ölürüm. Sanki biri iç organlarımı kalın bir törpüyle törpülüyor, sonra üstüne alkol döküyor."

"Altı."

"...Sonra da üzerine kibrit tutuyor. Sanki kafamda yangın var, yavaş yavaş beynimi değil, ruhumu da kemiriyor. Nyam, nyam, kraks, kraks..."

"Yedi... "

"Seni budala! Bizi artık serbest bırak! Bırak da insan gibi ölelim! Bize bu kadar eziyet etme hakkını nerede buluyorsun? Sen de pekâlâ biliyorsun ki, belki bir gün sen de..."

"Sekiz. Önlemler güvenlik için alınıyor. Diğerleri sağ kalsın, yaşasın diye. Ben gebermeye hazırım, ama siz vebalılardan hiçbiriniz buradan sağ çıkamayacaksınız. Silah omuza!"

Artyom otomatik silahını kaldırdı ve yakınında duran hastalardan birini siper aldı. Aman Tanrım, bu bir kadın mıydı? Kahverengimsi bir kabuğu andıran tişörtünün altında şişkin göğüsleri görünüyordu. Artyom gözlerim kırpıştırarak namluyu, olduğu yerde sallanan bir ihtiyara doğrulttu. Sakatlar kalabalığı önce homurdanarak geriye doğru kaçtı, giriş kapısından içeriye yığıldı, ama boşunaydı... Vagondan hâlâ inleyen, ağlayan yeni hastalar irin gibi devamlı dışarıya fışkırıyordu.

"Seni gidi sadist herif, burada ne yaptığının farkında mısın? Önünde canlı insanlar duruyor. Biz zombi miyiz!"

"Dokuz." Kumandanın sesi çatlak çıkmaya başlamıştı. Fısıltı halindeydi.

"Bizi serbest bırak!" diye hasta var gücüyle gürledi ve kollarını kumandana doğru kaldırarak iki yana açtı. Kalabalık, sanki önlerindeki şefleriymiş gibi, hep birlikte adamın el hareketlerini taklit ederek kollarını açtılar.

"Ateş!"

Leonid çalgısını dudaklarına henüz götürmüştü ki, insanlar bir anda etrafını sardılar. Daha melodinin pek de anlaşılmayan ilk notasını duyar duymaz yüzlerinde memnun bir ifadeyle gülerek, coşkuyla alkış tuttulardı, flütün sesi daha da güçlenince, yüzlerindeki ifade değişmeye başladı. Sanki üstlerindeki bütün kirlerden temizlenmişlerdi.

Bu kez Saşa'nın yeri çok özeldi, tam müzisyenin yanındaydı. Onlarca göz bu defa sadece Leonid'e çevrilmemişti, birkaç hayran bakış şimdi kıza da yönelmişti. Saşa önce bundan rahatsız oldu, bu kadar ilgiyi ve bunca lütufu hak etmemişti, ama sonra nasıl iyi bir kitap ya da bir hikâye insanı heyecanlandırıp ona her şeyi unutturuyorsa, dinlediği melodi de onu olduğu yerden alıp uzaklara götürdü.

Salonun içinde dalgalanan bu müzik, Leonid'in adını koymadığı kendi melodisiydi. Bu melodiyle,

dinleyicilerin yüzlerindeki çizgileri gevşetiyor, donuk gözlerindeki perdeyi kaldırıyor, arkasındaki minicik ışıkları alevlendiriyordu. Saşa müziği bildiği halde, Leonid her defasında yaptığı küçük değişikliklerle ona yeni gizli kapılar açıyor, böylece kulağa hep farklı tınılar geliyordu. Saşa müziği dinledikçe sanki uzun uzun gökyüzünü seyretmiş de sonra birden ak bulutların arasından sadece bir an için sonsuz tatlı bir yeşilliğe uzanmış gibi oluyordu.

Birden bir acı hissetti. Yerinden sıçradı ama tekrar kendine geldi ve korkuyla çevresine bakındı. Oradaydı: Diğer seyircilerinkinden daha büyük bir kafa, yukarıya kalkık çenesiyle, biraz arkada duruyordu: Hunter.

Sert, keskin bakışıyla kızın içini acıtmıştı, bir an bakışını ondan ayırmasıysa sırf müzisyeni bakışıyla korkutmak içindi. Müzisyen ise kel kafalıya aldırış etmedi. Çalmasını biraz aksatsa da bunu çevresine pek hissettirmedi.

Hunter nedense oradan uzaklaşmadı, kızı yanma almaya ya da konseri yarıda kesmeye de yeltenmedi. Ancak müziğin sonuna doğru, geriye doğru kaçarak birden ortadan kayboldu. Saşa hemen Leonid'i orada bırakıp Hunter'a yetişmek için kalabalığı yararak kendine yol açtı. Hunter az ileride, Homer'ın oturduğu bankın önünde kafasını öne eğmiş duruyordu.

Ekip şefi, kısık bir sesle "Her şeyi duydun" dedi. "Ben yola devam ediyorum, benimle geliyor musun?"

"Nereye?" İhtiyar, kıza yorgun bir halde gülümsedi. "Kız nereye olduğunu biliyor."

Hunter yine delen bakışlarıyla kızı süzdü, sonra bir şey söylemeden, başıyla onaylayıp tekrar ihtiyara döndü. "Buradan uzak değil." Başıyla işaret etti. "Ama ben... Ben yalnız gitmek istemiyorum."

"Beni yanma al" diye Saşa kararlı bir sesle konuştu. Kel kafalı, sesli bir şekilde iç geçirdi, parmaklarını yumruk yaptı, tekrar açtı. "Bıçak için teşekkürler" dedi sonunda. "Onu çok iyi kullandım."

Kız irkildi, incinmişti. Ama az sonra gücünü topladı ve yanıtladı. "Bıçakla ne yapacağına sen karar veriyorsun."

"Başka çarem, başka seçeneğim yoktu."

Kız alt dudağını ısırdı ve kaşlarını çattı. "Şimdi var."

"Hayır şimdi de yok. Eğer ne olduğunu biliyorsan, bunu senin de anlaman lazım. Şayet ser gerçekten... "

"Neyi anlamam gerek?"

"Tulskaya'dan geçmemin ne kadar önemli olduğunu. Benim için önemli. Mümkün olduğu kadar çabuk."

Saşa, Hunter'ın parmaklarının hafifçe titrediğini ve omzundaki koyu lekenin yeniden yayıldığını fark etti. Bu adamdan korkuyordu, ama daha çok onun için korkuyordu. "Buna bir son vermelisin" diye rica etti yumuşak bir sesle.

"İmkânsız" diye Hunter sert bir sesle yanıtladı. "Bunu kimin yapacağı önemli değil. Öyleyse neden ben olmayayım?"

"Çünkü kendini mahvediyorsun." Saşa yaklaştı, hafifçe adamın elini dokundu.

Hunter sanki kız onu ısırmış gibi geriye seğirtti. "Bunu yapmalıyım. Burada sözü geçen insanların hepsi korkak. Daha fazla tereddüt edersem, bütün metroyu yok ederim."

"Peki ya başka bir imkân varsa? Bir çare, bir panzehir? Bunu yapmak zorunda kalmayacağın bir çare?"

"Bunu daha kaç kez söyleyeceğim: Bu hummaya karşı bir ilaç, bir çare yok! Aksi halde... aksi halde... "

"Aksi halde neyi seçerdin?" Saşa hâlâ onu kolundan sıkı sıkı tutuyordu.

"Başka çarem yok!" Ekip şefi elini uzaklaştırıp "Gidelim" diye Homer'e seslendi.

"Neden beni yanma almak istemiyorsun?" diye Saşa seslendi.

Hunter, alçak sesle, kızdan başkası duymasın diye, neredeyse fısıltı halinde, "Korkuyorum" dedi.

Döndü ve uzaklaştı. Kızın önünden geçerken, Homer'e yola çıkmak için on dakikasının olduğunu söyledi.

"Biri hummaya mı yakalandı?" Birden arkadan bir ses duyuldu.

"Ne?" Saşa hızla döndü ve Leonid'le burun buruna geldi.

Leonid yüzünde masum bir ifadeyle gülümsüyordu: "Yanılmıyorsam, biri hummadan, ateşten söz etti. "Yanlış duymuşsun." Kızın onunla tartışacak hali yoktu.

Leonid düşünceli bir tavırla, "Ben de söylentilerin biraz gerçek olduğunu düşünüyordum" diye kendi kendine konuştu.

Saşa kaşlarını çattı. "Hangi söylentiler?"

"Serpuhovskaya'daki karantinayla ilgili. Güya tedavisi mümkün olmayan hastalığa dair söylentiler. Bir salgın... " Leonid dikkatle kıza baktı, dudaklarının, kaşlarının her hareketini izliyordu. Kızın yanakları kızardı.

"Bizi ne kadar zamandır dinliyordun?"

Müzisyen kollarını iki yana açtı. "Bunu kasten yapmadım. Sadece müzikal bir kulağım var o kadar."

"O benim dostum" diye kız başıyla Hunter'ın gittiği yönü işaret etti.

"Harika" dedi Leonid belli belirsiz.

"Neden güya tedavisi mümkün olmayan dedin?"

"Saşa!" Homer yerinden kalkmış, kuşkuyla Leonid'i süzüyordu. "Seninle konuşabilir miyim? Şimdi ne yapmamız lazım, karar vermeliyiz."

"Bir saniye izin verir misiniz?" Genç adam yüzünde nazik bir gülümsemeyle, ihtiyarı orada bırakıp acele bir iki adım yana çekilerek, kıza gelmesi için eliyle işaret etti.

Saşa tereddüt ederek adamın arkasından gitti. Kel kafalıyla savaşı henüz kaybetmediğini hissediyordu; şimdi sıkı durursa, Hunter artık onu yanından kovmaya cesaret etmezdi. Sonra da ona,

şu anda nasıl olacağını bilmese de, yardım edebilirdi.

Leonid başını eğerek kıza fısıldadı. "Salgını, senden çok önce duymuş olabilirim, değil mi? Belki bu hastalık ilk defa ortaya çıkmadı. Belki de hastalığa karşı harika haplar var." Kızın gözlerinin içine baktı.

"Ama o hiçbir ilaç olmadığını söyledi" diye Saşa kekeledi. "Herkesi... "

"Yok etmek zorunda olduğunu mu? O senin, o müthiş, harika dostun? Bu beni şaşırtmadı. Mutlaka tıp okumuştur."

"Bununla ne demek istiyorsun?"

"Bununla söylemek istediğim..." Müzisyen bir elini kızın omzuna koydu, ona doğru eğildi ve hafifçe kulağına fısıldadı. "Bu hastalık tedavi edilebilir. Bir panzehir var."

15 İKİ KİŞİ

İhtiyar öfkeyle hafifçe öksürdü ve kıza bir adım yaklaştı. "Saşa seninle konuşmalıyım."

Leonid göz kırparak, onu sahte bir alçakgönüllülükle ihtiyara terk ederek kızdan uzaklaştı. Ama Saşa artık başka bir şey düşünemiyordu. İhtiyar, Hunter'ın kalbini kırabileceğini söyleyerek onu ikna etmeye, bazı şeyler önermeye ve yalvarırcasına onu inandırmaya çalışırken, kız devamlı omuzlarının üzerinden Leonid'e bakıyordu. Müzisyen kızın bakışına karşılık vermedi ama, dudaklarındaki kaçamak bir gülücük Saşa'ya her şeyi algıladığını söylüyordu. Kız başıyla onayladı ve Homer'e, Leonid'le kendisini sadece bir dakikacık yalnız bırakırsa, her şeyi yapmaya hazır olduğunu ima etti, Leonid'in ne bildiğini öğrenmeliydi, tedavi eden bir ilaç olduğuna iyice emin olmalıydı.

"Hemen gelirim" dedi Homer'in sözünü yarıda keserek, önünden geçip Leonid'e doğru koştu. "Devamı da seni ilgilendiriyor olmalı?" diye Leonid karşıdan seslendi.

"Bana söylemelisin!" Kızın artık rol yapacak hali yoktu. "Nasıl olacak?"

"Sorunun asıl karışık olan kısmı bu. Hastalığın tedavi edilebilir olduğunu biliyorum. Hastalığı atlatan insanları tanıyorum. Seni onlara götürebilirim."

"Ama sen hastalığı yenebileceğini söylemiştin..."

Leonid omzunu silkti. "Beni yanlış anladın. Bunu nasıl yapabilirim ki. Ben sadece bir flütçüyüm. Gezgin bir müzisyen."

"Nasıl insanlar onlar?"

"İlgilenirsen, onları sana gösterebilirim. Sadece kısa bir yolculuk yapmamız gerekecek."

"Onlar hangi istasyonda kalıyorlar?"

"Buradan pek uzak değil. Göreceksin. Eğer istersen."

"Sana inanmıyorum."

"Ama inanmalısın. Ve ben de sana tam olarak inanmadığım için, sana her şeyi anlatamam."

Saşa kuşkuyla baktı. "Neden seninle gelmemi istiyorsun?"

"Ben mi?" Leonid başım salladı. "Benim için hava hoş. Bunu sen istiyorsun. Ben kimseyi kurtarmak zorunda değilim. Zaten bunu yapamazdım. En azından böyle değil."

Kız tereddüt etti, sonra sordu: "Beni o insanlara götüreceğine söz veriyor musun? Onların yardım edebileceğine söz veriyor musun?"

"Seni onlara götürürüm" diye Leonid emin bir sesle konuştu.

Yanlarına yaklaşan Homer yeniden söze karıştı. "Saşa aklından neler geçiyor?"

"Seninle gelmiyorum." Tulumunun askılarını çekiştirdi, sonra müzisyene dönerek. "O bir panzehir olduğunu söylüyor."

Homer tereddütle "Yalan söylüyor" dedi.

"Anlaşılan siz mikrop bilimini benden iyi biliyorsunuz." Leonid sesine saygılı bir ton vermeye gayret etti. "Bu konuda araştırma yaptınız mı? Ya da bizzat tecrübeleriniz oldu mu? Yani hastalıkla baş etmek için, kitlesel imhanın en iyi tedbir, en iyi çare olduğuna mı inanıyorsunuz?"

"Bunu nereden biliyorsun?" diye ihtiyar hayretle sordu ve Saşa'ya baktı. "Yoksa ona sen mi?.. "

"Ha şimdi de sizin başhekim geliyor." Müzisyen, Hunter'ın yanlarına yaklaştığını fark edince, gayri ihtiyari bir adım geri çekildi. "Böylece ilk yardım ekibi tamamlanmış oldu, artık gidebilirim."

"Bekle!" diye kız rica etti.

"O yalan söylüyor!" diye Homer kıza fısıldadı. "Sadece seninle... Gerçeği söylese bile, bunu zamanında başaramayacaksınız. Hunter en geç yirmi dört saat içinde bir takviye ekiple burada olacak. Eğer bizim yanımızda kalırsan, belki onu yolundan çevirmeyi başarabilirsin. Ve oradaki..."

"Ben hiçbir şey yapamam" diye Saşa karamsar bir ifadeyle yanıtladı. "Artık şimdi hiçbir şey onu yolundan vazgeçiremez, bunu hissediyorum. Sadece bir olanak var benim için: Ona bir seçenek sunmalıyım. Onu ikiye ayırmalıyım... "

"İkiye ayırmak mı?" Homer hayretle kaşlarını kaldırdı.

Kız, "Yirmi dört saate ihtiyacım olmayacak" diyerek hemen ortadan kayboldu.

Homer kızın gitmesine neden izin vermişti? Neden zayıf davranıp, çılgın bir serserinin, kadın kahramanım, ilham perisini, kızını elinden almasına izin vermişti? İhtiyar, Leonid'i düşündükçe, ondan daha da uzaklaşıyordu. Müzisyenin kocaman yeşil gözleri hırsla parlıyordu, gözlenmediğini fark edince de melek yüzü anında gölgeleniyordu.

Müzisyen kızdan ne istiyordu? En iyi olasılıkla, bu güzelliğe hayran genç, kurutup şiir albümünde saklamak için, sadece Saşa'nın masumiyetini bir iğneye geçiriyordu. Kızın gençliğinin -değil fotoğrafını çekebilmek zihinlere bile nakşedilemeyen-bu gizli albenisi ise çiçek tozları gibi üzerinden pıtır pıtır dökülecekti. O zaman sömürülmüş ve aldatılmış olan genç kız silkelenip ondan kaçacak, ama yeniden kendine gelip temizlenmesi ve bu cehennem zebanisinin düzmeciliğini unutması epey zaman alacaktı.

Öyleyse kızın gitmesine neden izin vermişti? Korkaklığından. Çünkü Homer, Hunter'la tartışmaktan

kaçındığı gibi, ona, büsbütün huzurunu kaçıracak soruları bile soramamıştı. Saşa âşık olmuştu, yani kızın cesareti ve düşüncesizliği affedilebilirdi. Acaba ekip şefi de ona aynı hoşgörüyü gösterecek miydi?

Homer hâlâ alışkanlıktan ona "ekip şefi" diyordu, ayrıca kendini rahatlatmak içindi bu: Bu tanımlama adamın korkunçluğunu ve olağanüstü olma özelliğini biraz olsun azaltıyordu, sonuçta o sadece Sevastopolskaya'daki dış nöbet noktasının komutanıydı. Ama hayır! Burada tünelde Homer'le yan yana yürüyen adam, her zamanki yabanıl maceraperest değildi. İhtiyar, yol arkadaşının değişmekte olduğunu anlamaya başlamıştı. Onda korkutucu bir şeyler oluyordu, bunu görmezlikten gelmek delilikti, buna kendini inandırmak anlamsızdı.

Hunter trajedinin sonunu göstermek için mi onu yanında götürüyordu? Şimdi artık sadece Tulskaya'yı değil, tünelde kümelenmiş ne kadar tarikat üyesi varsa hepsini ve bütün oturanlarıyla birlikte Serpuhovskaya ile orada üslenen Hansa askerlerini de yok edecekti. Bunu da, sadece oradakilerin bazılarına hastalık bulaştığı için yapacaktı. Belki Sevastopolskaya'yı da aynı yazgı bekliyordu.

Ekip şefinin öldürmek için artık hiçbir nedene ihtiyacı yoktu. Sadece bir bahane arıyordu. Homer'in artık Hunter'ın arkasından gitmekten ve kâbus gibi bütün cinayetlerini izleyip belgelemekten başka çaresi yoktu. Bunu yaparken de bunların insanları kurtarmak adına yapıldığına, sonuçta yapılabileceklerin en az kötüsü olduğuna inanmaya gayret edip kendini haklı çıkarıyordu. Acımasız ekip şefi yine de ona doyumsuz bir açgözlü gibi görünüyordu ve Homer, bu yazgıyla mücadele edemeyecek kadar umutsuzdu.

Ama genç kız boyun eğmeyecek gibi görünüyordu. Homer, Tulskaya ve Serpuhovskaya'nın çoktan "Sodom ve Gomora" olmasını kabullenmişken, Saşa hâlâ ümitsizce yılana bile sarılmaya hazırdı. Homer, Hunter yangın çıkararak veya kılıçla salgının kökünü kurutmadan önce, belki bazı haplarla ya da bir aşı veya bir serumun bulunabileceğini artık pek sanmıyordu, Saşa ise son ana kadar tedavi edecek bir ilaç arayacaktı. Homer ne bir savaşçı ne de doktordu, üstelik mucizeye inanmak için de çok yaşlıydı. Ama yine de yüreğinin bir yanıyla hastalıktan kurtulmayı hayal ediyordu ve tam da yüreğinin bu yanını çıkarıp Saşa'yla beraber göndermişti. Kendisinin yapamayacağına inandığı ne varsa hepsini kıza havale etmişti. Böylece de tevekkülle huzuru bulmuştu.

Yirmi dört saat içinde her şey bitmiş olacaktı. Sonra Homer görevi bırakıp kaçacak, kendine münzevi bir çadır köşesi bulup kitabını bitirecekti. Şimdi kitabında neyi anlatacağını biliyordu: Akli yeteneği olan bir hayvanın, gökyüzünden aşağıya düşen sihirli bir yıldızı, bir gök kıvılcımını, yutarak nasıl insana dönüştüğünü... İnsanın tanrılardan ateşi nasıl çaldığını, ama onu ehlileştiremediğini ve dünyayı köküne kadar nasıl yakıp mahvettiğini. Tam bir yüzyıl sonra bu insancıl kıvılcımın ceza olarak ondan nasıl geri alındığını ve insanın bu yüzden tekrar hayvana değil de çok daha korkunç bir şeye, bir adı dahi olmayan bir şeye dönüştüğünü anlatacaktı.

Nöbetçi şef, bir avuç fişeği cebine attı ve alışverişi perçinlemek adına müzisyenin elini kuvvetlice sıktı. "Sembolik bir ödeme karşılığında size bir refakatçi bile verebilirdim" diye açıkladı.

"Ben romantik gezintileri tercih ederim" diye Leonid cevap verdi.

Nöbetçi şef pes etmedi ve müzisyene fısıldadı: "Bak, yanınıza eskort vermeden sadece ikinizin tünelden geçmesine izin veremem. Her halükârda bir konvoy alacaksınız, çünkü senin lady'nin belgeleri yok. Ama böyle olursa, hemen tak-tak, baş başa olmanın zevkini çıkarabileceğiniz bir yer

sağlayabilirim."

Saşa araya girerek, "Buna hiç ihtiyacımız yok" dedi kararlı bir sesle.

Müzisyen kızın önünde saygıyla reverans yaptı. "Nöbetçiler sanki bizim muhafız kıtamızmış gibi yaparız. Monaco Prensi ve Prensesi Promenatta deriz."

"Hangi prenses?" diye Saşa patladı.

"Monaco'nun prensesi. Böyle bir prenslik vardı. Cote d'Azur'da."

"Dinle" diye nöbetçi şef sözü kesti. "İlle de yürüyerek gitmek istiyorsanız, bir an önce yola koyulun. Fişeğin başım üstüne, ama çocuklar akşama kadar tekrar üsse dönmek zorundalar. Hey baksana" diye askerlerden birine seslendi. "İkisine Kievskaya'ya kadar eşlik et. Devriyeye, bunun bir ülkeden çıkarılma işlemi, bir sürgün olduğunu söylersiniz. Onları Radyal Hattı'na götürürsün, sonra oradan tekrar doğru buraya." Leonid'e döndü: "Tamam mı?"

"Tamam" diye yanıtladı ve şakacıktan selam çaktı. Nöbetçi şefe göz kırptı. "Tekrar teşekkürler!"

Hansa bölgesi metronun geri kalan kısmından ne kadar da farklıydı! Pavelezkaya'dan Oktyabraskaya'ya kadar uzanan hattın üzerinde, karanlık olan tek bir yer yoktu. Duvar boyunca uzanan kablonun üzerinde her elli adımda bir, ışığı bir sonrakine kadar giden elektrikli bir lamba asılıydı. Hatta, yol boyunca arada bir görülen kimi sapaklar ve gizli tüneller bile öyle iyi aydınlatılmıştı ki, bunu fark edince en ufak korkuları kalmamıştı.

Şayet Saşa'ya kalsaydı, kendileri için çok kıymetli olan dakikaları kaybetmemek için koştururdu, ama Leonid acele etmesi için hiçbir neden olmadığını söyleyerek onu ikna etmişti. Ayrıca, Kievskaya'dan sonra nereye gideceklerini de doğru dürüst açıklamaktan çekiniyordu. Telaş etmeden, açıkça sıkkın bir halde, önüne bakarak yürüyordu, anlaşılan Çevre Hattı'nın normal ölümlüler için geçilmez olan tünellerinde ender rastlanan yolculardan biri değildi.

Bir süre sonra, "Arkadaşının doğru bildiği gibi hareket etmesine sevindim" dedi.

Saşa kaşlarını çattı. "Sen neden söz ediyorsun?"

"Eğer sivil halkı senin kadar düşünmüş olsaydı, onu da yanımıza alırdık. Ama böyle olunca iki gruba bölündük, herkes aklının yattığını yapacak. O öldürecek, sen iyileştireceksin."

"O kimseyi öldürmek istemiyor!" diye kız sert ve biraz yüksek sesle konuştu.

"Tamam anladık. Sonuçta bu onun işi." İçini çekti. "Ben kimim ki onu yargılayayım?"

"Peki büyüdüğün zaman ne yapacaksın?" Alaycı bir sesle sordu Saşa: "Flüt mü çalacaksın?"

Leonid gülümsedi. "Sadece senin yanında olacağım. Mutlu olmak için başka neye gerek var ki?"

Kız kafasını salladı. "Öylesine konuşuyorsun. Beni henüz tanımıyorsun bile. Seni nasıl mutlu ederim?"

"Ben nasıl olduğunu biliyorum. Bana sadece güzel bir kıza bakmak bile yeter, hemen keyfim yerine gelir. Ve..."

"Güzellikten anladığım iddia ediyorsun öyle mi?" Ona göz ucuyla baktı.

Genç adam başıyla onayladı. "Tek bildiğim şey bu."

Kızın yüz hatları birden gevşedi. "Bende bu kadar özel olan ne peki?"

"Sen çevrene ışık saçıyorsun!"

Bu kez sesi ciddi çıkmıştı. Ama az sonra bir adım geri gidip bakışlarını kızın üzerinde gezdirdi. "Ama ne yazık ki böyle kaba şeyler giyiyorsun."

"Bunda seni rahatsız eden ne?" Kız da adımlarını yavaşlattı. Gencin gözlerini dikerek onu arkasından izlemesine öfkelenmişti.

"Elbisen ışık geçirmiyor. Ve ben de bir pervane gibiyim." Elleriyle kanat çırpar gibi yapıp yüzüne aptalca bir ifade kondurdu. "Hep ateşe doğru uçarım."

Kızın yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. Gencin oyununa kendini bıraktı. "Karanlıktan mı korkuyorsun?"

"Yalnızlıktan korkuyorum!" Leonid üzgün bir ifadeyle ellerini göğsünün önünde iki yana açtı.

Bunu söylememiş olmak isterdi. Telleri akort ederken, direncini ayarlayamamıştı ve şimdi tellerden her an ses verebilecek en ince ve hassas olanı, çirkin bir gıcırtıyla kopmuştu.

İnsanın kafasındaki bütün ciddi düşünceleri silip süpüren ve Saşa'yı müzisyenin dokunmatik sözleriyle adeta eğlenmeye kışkırtan tüneldeki hava cereyanı birden azalmış, hafiflemişti. Leonid'in eğlenceli imalarının kızda uyandırdığı heves de bir çırpıda yok olup gitti. Saşa şimdi yeniden eski haline dönmüştü ve Leonid'e teslim olduğu için kendini suçluyordu. Bunun için mi onunla yola çıkmış ve Hunter'la ihtiyarı terk etmişti?

"Sanki sen ne olduğunu biliyordun" diye homurdandı ve sırtını döndü.

Korkunun etkisiyle olmalı Serpuhovskaya tam bir karanlığa gömülmüştü. Yüzlerinde gaz maskeleri olan askerler tünellere girişi ve Çevre Hattı'na giden geçidi kapatmışlardı. İstasyon, kışkırtılmış arı kovanı gibi, bir siren sesiyle felaketin geleceğini haber veriyordu. Hunter'la Homer, yanlarında eskortla adeta önemli şahsiyetler gibi salona getirildiler, Serpuhovskaya sakinleri gelenlere bakıp, acaba bu insanlar burada neler olup bittiğini biliyorlar mı diye gözlerinden okumaya çalışıyorlardı. Homer gözlerini yere çevirmişti; gördüğü bu yüzleri beynine nakşetmeye hiç hevesli değildi.

Ekip şefi nereye gittiğine dair herhangi bir imada bulunmamıştı, ama ihtiyar neresi olduğunu tahmin ediyordu. Hunter Polis'e gitmişti. Üst geçitlerle dört metro istasyonunun birbirine bağlandığı, binlerce nüfusu olan bir şehir. Birbirine düşman onlarca feodal devlete bölünmüş bu yeraltı imparatorluğunun gizli başkenti. Bilimin kalesi ve kültürün sığmak yeri. Hiç kimsenin saldırmaya cesaret edemediği kutsal bir yer.

Bu yarı çılgın veba sürücüsü, ihtiyar Homer değil miydi? Ama son yirmi dört saatten beri kendini fark edilir şekilde iyi hissediyordu. Bulantısı geçmişti, her defasında kanlı maskesini temizlemek zorunda kaldığı, onu zorlayan ve kriz halinde gelen öksürüğü de azalmıştı. Acaba bünyesi hastalığı yenecek miydi? Ya da belki hastalık ona hiç bulaşmamıştı. Belki fazlaca kuruntu yapmış, işi abartmıştı. Aslında her zaman sağlığıyla ilgili her şeyin farkında olurdu, ama bu sefer kuru gürültüye pabuç bırakmıştı galiba.

Serpuhovskaya istasyonunun arkasında kalan, karanlık ve sakin görünümlü tünelin kötü bir ünü vardı. Homer, Polis'e kadar tek bir mahlûka rastlamayacaklarını biliyordu; insanların yaşadığı Serpuhovskaya ile Borovizkaya istasyonları arasındaki durakta ise ara sıra bazı sürprizler olabiliyordu. Bu hat üzerindeki tek istasyon olan Polyanka'yla ilgili çevrede dolanan söylentiler hiç de az değildi. Oradan geçen birinin genel olarak hayatından endişe etmesine gerek yoktu ama bu istasyon akli yeteneklerine pekâlâ ciddi zararlar verebilirdi.

Homer daha önce çok kereler buraya gelmişti, ama hiçbir zaman olağanüstü bir şeyle karşılaşmamıştı. Homer'in, hepsini ezbere bildiği bu söylencelerin elbette konuyla ilgili bir açıklaması vardı. Homer, bu istasyonun eski günlerde olduğu gibi şimdi de sessiz ve terk edilmiş olmasını umut ediyordu. Ama Polyanka'ya yaklaşık yüz metre kala ihtiyar uzaktan elektrik ışığının yansımasını fark etti, kendine doğru gelen gürültüleri duydu ve birden tatsız bir önseziye kapıldı. Bunun açıkça insan sesleri olduğunu düşünebilirdi, ama bu kesinlikle mümkün değildi. Daha da kötüsü, canlıların varlığını genelde yüzlerce adım öncesinden hisseden Hunter hiçbir şeyi duymamış görünüyordu ve en ufak bir tepki de vermiyordu. Homer'in endişeli bakışlarının farkında bile değildi. Tamamen kendiyle meşguldü ve önlerinde ne olup bittiğini sanki görmüyormuş gibiydi.

İstasyonda yaşayanlar vardı. Ne zamandan beri? Polis sakinlerinin devamlı yer sıkıntısı çektikleri halde, Polyanka'yı neden kamuya açıp kendi topraklarına katmadıklarını kendine defalarca sormuştu. Onları bundan alıkoyan batıl inançtı. Bu ilginç ara durağı kendi halinde bırakmak için batıl inanç yeterli bir sebepti. Ama anlaşılan şimdi biri korkusunu yenmiş ve buraya bir çadır kent kurarak gerekli ışıklandırmayı da yerleştirmişti. Üstelik enerjiyi nasıl da müsrifçe kullanıyorlardı! Homer, tavandan sarkan göz kamaştıran cıvalı lambalardan kendini korumak için hâlâ bir eliyle gözlerini kapatıyordu.

Hayret! Polis hiç bugünkü kadar temiz ve bakımlı olmamıştı. Duvarlarda geçmiş yıllardan kalan toz ve kurumdan eser kalmamıştı, mermerler pırıl pırıldı ve tavan da daha dün boyanmış gibiydi. Homer tüneldeki kemerlerin aralarından istasyonun içlerine doğru baktı ama tek bir çadır bile göremedi. Acaba çadırları kurmaya henüz fırsat mı bulamamışlardı? Yoksa buraya bir müze mi kurmak istiyorlardı? Polis'i yöneten garip adamlardan doğrusu bu beklenirdi.

Peron yavaş yavaş insanlarla dolmaya başladı. İnsanlar, ne başlarında titan miğferleriyle tepeden tırnağa silahlı paralı askerle ne de yanlarında ağır ağır yürüyen pasaklı ihtiyarla ilgileniyorlardı. Ama, Homer onları görünce, bir adım daha atamayacak hale geldiğinin farkındaydı, ayakları felç olmuş gibiydi.

Peronun çevresinde toplaşan bu adamlar, sanki Polyanka'da ikinci bin yıllık dönemden sonraki ilk yıllara ait bir film çevriliyormuş gibi giyinmişlerdi. En kaliteli kumaştan yapılmış mantolar ve pelerinler, renkli, kolları puflu ceketler, koyu mavi jean pantolonlar... Bu tür giysileri insanlar büyük felaketten önce giyiyorlardı. Vatkalı anoraklara, kaba domuz derisine, metroda her zaman görülen kahverengiye ne olmuştu? Bu zenginlik nereden geliyordu?

Ve yüzleri: Bunlar, bir anda bütün ailesini yitiren insanların yüzlerine benzemiyordu. Bu insanlar sanki az önce güneşi görmüş gibiydiler, sanki her zamanki gibi sıcak bir duş alarak güne başlamış izlenimini veriyorlardı; Homer buna yemin edebilirdi. Ve sonra... Homer bu insanları bir yerden tanıyor gibiydi.

Bu hayret verici insanlar sayıları giderek daha da çoğalarak toplanıyorlar, rayların üzerine inmeden, peronun ucuna doğru yığılıyorlardı. Renkli kalabalık az sonra bütün bir istasyonu, bir tünelden diğerine kadar doldurmuştu. Sanki hepsi çeyrek yüzyıl öncesi çekilmiş bir fotoğraftan fırlamış gibiydiler. Demin olduğu gibi şimdi de içlerinden hiçbiri Homer'e bakmıyordu. Gözleri her yeri dolanıyordu, duvara, gazetelere bakıyorlar, arada bir de bazen okşarcasına ya da merakla, küçümsercesine ya da ilgisizce, gizlice birbirlerini süzüyorlardı; bir tek ihtiyarı, sanki bir ruhmuş gibi görmezden geliyorlardı.

Neden burada toplanmışlardı? Neyi bekliyorlardı? Homer yeniden yolunu bulana kadar bir süre geçti. Ekip şefi neredeydi? Bu tuhaflık için ne açıklaması vardı? Neden hâlâ bir şey söylememişti?

Hunter arkada biraz geride durmuştu. İnsanla dolu istasyon onu hiç ilgilendirmiyordu. Bakışlarını önündeki alana öylece dikmişti, sanki önünde bir engele çarpmıştı. Birkaç adım ötesinde, gözlerinin hizasında havada bir şey asılmıştı sanki. Homer ekip şefine yaklaştı, yüz siperinin altından dikkatle ona baktı ve Hunter birden yumruğunu indirdi.

Sıkılmış yumruk havada uçtu, ekip şefi sanki hayali bir kılıçla görünmeyen bir nesneyi delip geçmek istiyormuş gibi sağdan sola garip bir daire çizdi. Darbe neredeyse Homer'e rastlayacaktı ki, ihtiyar hemen yana çekildi, Hunter da savaşını sürdürdü. Vuruyor, geriye kaçıyor, kendini savunuyor, birini kuvvetli parmaklarıyla sıkıca tutmak ister gibi oluyor, ardından boğazına yapılan bir saldırıyla inliyor, kendini kurtarıyor ve tekrar saldırıya geçiyordu. Yavaş yavaş gücü azalıyordu ve görünmeyen rakibi üstünlük elde etmiş görünüyordu. Sesi duyulmayan ama hırpalayıcı her bir darbeden sonra ekip şefi giderek ağırlaşıyor, hareketleri daha da yavaşlıyor ve güvenini yitiriyordu.

İhtiyar buna benzer bir şeyi önceden, hatta kısa bir süre önce görmüş olduğu hissine kapıldı. Nerede ve ne zamandı? Ve şefine ne olmuştu böyle? Homer adıyla ona seslendi, ama o cin çarpmış gibiydi, Homer'in yüksek sesle bağırmasına bile tepki vermedi.

Perondaki insanlar Hunter'ı dikkate almıyorlardı; o oradakiler için olduğu kadar oradakiler de onun nazarında yoktu. Büsbütün başka şeyle ilgileniyorlardı, örneğin devamlı huzursuz bir şekilde kol saatlerine göz atıyorlar, yanaklarını şişiriyorlar, yanındakilerle sohbet ediyorlar ve tünel girişinin üzerindeki elektronik saatin kırmızı rakamlarıyla zamanı ayarlıyorlardı.

Homer gözlerini kısarak, adamların bakışlarını takip etti. İstasyon saati son trenin hareket ettiği zamanı gösteriyordu. Ama gösterge garip şekilde uzatılmıştı, on haneliydi: Yanıp sönen iki noktanın önünde sekiz rakam sonra da saniyeler için iki rakam daha. Dışında, daire içindeki küçük kırmızı noktalar saniyeleri sayıyordu ve bu inanılmaz uzun sayının -iki milyonun üzerindeydi-sadece son rakamı değişiyordu.

Bir çığlık çınladı; hıçkırarak ağlama sesi...

Homer bilmeceye benzer saatten başını döndürüp baktı, Hunter yüzü yere, raylara dönük hareketsiz yatıyordu. Homer hemen ona doğru koşup cansız, ağır vücudu sırtüstü çevirdi. Hayır, ekip şefi, düzensiz olsa da soluk alıyordu. Gözleri bir ölününki gibi devrikti ama görünürde herhangi bir yara izi yoktu. Sağ eli hâlâ yumruk gibi sıkılıydı ve Homer, Hunter'ın düelloda silahsız olmadığını ancak şimdi fark ediyordu. Yumruğundan dışarıya siyah bir bıçağın kabzası çıkmıştı.

Homer ekip şefine bir iki tokat atınca, karşısındaki sarhoş gibi inlemeye başladı, gözlerini kırpıştırdı,

dirseklerinin üzerine dayanarak bulanık bakışlarla ihtiyarı süzdü. Sonra bir çırpıda sıçrayıp ayaklarının üzerinde doğrulup silkelendi.

Hayali tablo kaybolmuş, uçmuş gitmişti; paltolarına sarılmış, üstlerinde renkli ceketleriyle insanlar sanki bir anda yok olmuşlardı, parlayan ışık sönmüş ve onlarca yılın tozu yine duvarlara sıvanmıştı. İstasyon kararmış, boş ve cansızdı, Homer'in daha önceki keşif gezilerinden bildiği gibi.

Oktyabrskaya'ya gelene kadar ikisi de tek kelime konuşmadılar. Sadece eşlik eden nöbetçilerin aralarında fısıltıyla konuşmaları, deri çizmeleriyle traversler üzerinde tökezlerken çıkardıkları sesler duyuluyordu. Saşa öfkeliydi ve öfkesi müzisyene değil de kendineydi. Bu adam, evet, ne yani? Müzisyen sadece kendisinden beklendiği gibi davranmıştı. Kızınsa kendi davranışına biraz canı sıkılmıştı. Ona fazla sert davranmamış mıydı?

Oktyabrskaya'ya vardıklarında rüzgâr birden kendiliğinden değişti ve Saşa istasyonu görünce bir anda her şeyi unuttu. Son günlerde varlıklarını hayal bile edemeyeceği yerlerde bulunmuştu. Ama muhteşem görkemiyle Oktyabrskaya bugüne kadar gördüklerinin hepsini gölgede bırakırdı. Granit zemin üzerine, eskiliğine karşı üzerindeki süsleri hâlâ kaybolmamış halılar serilmişti. Tavanda fener şeklinde gıcır gıcır silinmiş lambalar salonu yumuşak bir ışıkla aydınlatıyordu. Oraya buraya serpiştirilmiş masalarda, aydınlık yüzlü insanlar birbirleriyle keyifle sohbet ediyorlar, ellerindeki kâğıtları birbirlerine verip alıyorlardı. Saşa boynunu uzatmış etrafta neler olduğunu olabildiğince görmeye çalışıyordu. Sonra ürkek bir sesle "Burada her şey o kadar lüks ki" diyebildi.

"Çevre istasyonları benim için şişe geçirilmiş domuz eti gibidir" diye Leonid kıza fısıldadı. "Sadece bol bol yağları akar... Ayrıca şöyle bir atıştırsak nasıl olur?"

"Zamanımız yok." Kız kafasını salladı, bu arada kendi midesinin açlıktan guruldadığını gencin duymamış olmasını umuyordu.

"Hadi gel." Müzisyen kızı elinden tutup kendine doğru çekti. "Burada küçük bir yer var; bugüne kadar yediklerine hiç benzemiyor. Çocuklar, bir öğle yemeğine itirazınız yoktur sanırım?" diye yanlarındaki gözcülere seslendi. "Endişelenme Saşa, iki saat içinde orada oluruz. Şişe geçirilmiş domuz etini boşuna söylemedim. Onu burada yapıyorlar."

Yemeği öyle ballandırarak anlattı ki, Saşa sonunda pes etti. Gidecekleri yere kadar sadece iki saat varsa, o zaman yarım saatlik bir yemek hoş görülebilirdi. Ne de olsa önlerinde tam bir günleri vardı, bundan sonra kim bilir ne zaman yemeğe fırsatları olacaktı?

Yemek gerçekten de övgüyü hak ediyordu. Ama bu yetmiyormuş gibi, Leonid bir de yanına bir şişe tatlı şarap ısmarlamıştı. Saşa meraktan küçük bir kadeh içtikten sonra gerisini müzisyenle nöbetçilere bıraktı. Birden yerinden fırladı, sendeleyen bacaklarının üzerinde doğrularak Leonid'e de hemen ayağa kalkmasını emretti. Kendine kızdığı için sesi sert çıkmıştı. Kızmasının nedeni ise yemek ve sıcak içkinin etkisiyle gevşeyince, gencin dizinin üzerine koyduğu elini geç fark etmiş olmasıydı, sonra da elini itmişti tabii. Gencin parmakları hafif ve duyguluydu. Utanmaz şey! Leonid sanki "Vazgeçtim, pes ettim!" demek istercesine hemen ellerini uzaklaştırmıştı, ama kız teninin üzerinde hâlâ onun dokunuşunu hissediyordu. "Neden onu hemen ittim?" diye şaşkınlıkla soruyor ve kendini adeta cezalandırıyordu.

Bu yılışık sahneyi bir an önce kafasından silip atmak, anlamsız gevezeliklerle unutturup gelişi güzel

sözlerle maskelemek arzusuyla hemen Leonid'e dönerek "Buradaki insanlar çok garip" dedi.

"Neden?" Müzisyen bir dikişte içkisini bitirip yavaşça masanın arkasından öne geldi.

"Gözlerinde sanki bir şeyler eksik gibi."

"Açlık."

"Hayır, sadece o değil. Hiçbir şeye ihtiyaçları yokmuş gibi..."

"Hiçbir şeye ihtiyaçları olmadığı içindir." Leonid bıyık altından güldü. "Onlar tok. Hansa Kraliçesi onları besledi. Ve gözler mi dedin? Çok normal, hüzünlü gözler bunlar."

Saşa ciddileşti. "Bugün tabağımızda yemeyip bıraktıklarımız, babamla bana üç gün yeterdi. Birine vermek için yanımıza alamaz mıydık?"

"Hayır" diye müzisyen yanıtladı. "Onu kendi köpeklerine veriyorlar. Burada yoksul insan yok."

"Ama hiç değilse herhangi bir komşu istasyona dağıtabilirlerdi! İnsanların aç olduğu yerlere."

"Hansa hayır derneği değil." Baston diye çağırdıkları nöbetçi araya girerek konuştu. "Diğerleri nerede kalacaklarına kendileri karar vermeli. Bir bu eksikti, ciğeri beş para etmeyenleri de biz besleyecek değiliz ya!"

"Sen buralı mısın?" diye Leonid sordu.

"Ben hep burada yaşadım. Kendimi bildim bileli."

"Belki inanmayacaksın ama, burada doğmamış olanların bile bazen ağzına atacak bir şeylere ihtiyacı oluyor."

"O zaman birbirlerini yesinler!" diye asker öfkeyle yanıtladı. "Yani sonuçta her şeyi elimizden alıp götürmelerine izin mi verelim, tıpkı kızılların istediği gibi?"

"Eh, eğer her şey böyle bugünkü gibi devam ederse..." diye Leonid söze girdi.

"O zaman ne olacak yani? Kes sesini acemi çaylak! Bu konuşmalarınla seni buradan hemen başka yere sürerler haberin olsun!"

"Sınır dışı edilmeyi çoktan hak ettim" diye mıymıntı bir sesle müzisyen konuştu. "Buna gayret ediyorum."

"Seni başka bir yere teslim edebilirdim" diye nöbetçi gürledi. "Kızıllar adına casusluk yaptığın için."

"Ben de seni görev başında içki içtiğin için."

"Hadi canım sen de. Sen bizi kendin... Bekle biraz."

"Hayır! Özür dileriz. Bir yanlış anlaşılma oldu" diye Saşa söze karıştı, müzisyeni kolundan yakalayıp burnundan soluyan Baston'dan hızla uzaklaştırdı. Leonid'i zorla raylara sürükledi, istasyon saatine göz attı ve iç geçirdi. Yemeğin ve ağız dalaşının üzerinden tam iki saat geçmişti, Hunter ise mutlaka bir saniyesini bile boş geçirmemiş ti. Müzisyen kızın arkasından sarhoş bir halde gülümsüyordu.

Kültür Parkı'na gidene kadar yol boyunca iki nöbetçi homurdanıp durdu. Leonid'e kalsa cevap verirdi ama Saşa her defasında onu sakinleştirip yalvararak ikna ediyordu. Leonid'in kıza karşı coşkusu

devam ediyor ve küstahlığıyla edepsizliğini daha da arttırıyordu, kız sonunda taciz eden ellerinden kendini kurtarmak için sırtını döndü.

"Artık hoşuna gitmiyor muyum yoksa?" diye genç incinmiş sesiyle sordu. "Senin tipin değilim öyle mi? Benim gibilerden hoşlanmıyorsun, sana adaleli ve yüzü yaralılar lazım. Öyleyse niye benimle geldin?"

"Bana söz verdiğin için." Kız onu iterek kendinden uzaklaştırdı. "Bunun için değil."

"Hep aynı hikâye, ben senin bildiğin kızlardan değilim." İçini çekti. "Senin böyle koklanmamış bir çiçek olduğunu bilseydim..."

"Nasıl yapabiliyorsun bunu? Orada hâlâ hayatta olan, yaşayan insanlar var. Eğer başaramazsak hepsi ölecek!"

"Ne yapmalıyım yani? Ayaklarımı yerden kaldıramıyorum. Ne kadar ağırlaştılar biliyor musun? Tut bak... " Leonid yürürken, ayaklarını dizlerinin üzerinde kaldırmaya çalışırken, komik bir görünüm alıyordu. "Oradaki insanlar nasılsa ölecekler. Yarın ya da on yıl sonra. Aynen senin ve benim gibi. Ne olacak yani?"

"Demek bana yalan söyledin öyle mi? Evet, yalan söyledin! Homer bana söylemişti. Beni uyarmıştı Nereye gidiyoruz şimdi?"

"Hayır, yalan söylemedim. Yemin edeyim mi? Zaten göreceksin. Sonra da benden özür dileyeceksin! Üzüleceksin ve bana 'Leonid! Vic-da-nım hiç rahat değil' diyeceksin." Burnunu sümkürdü.

"Nereye gidiyoruz?

"Biz, doğru Zümrüt Kenti'ne gidiyoruz. La-la-la, taram-tam-tam. Kolay bir yol değil." Leonid şarkı söyleyerek işaretparmağıyla da müziği yönetiyordu. Birden flüt kabı yere düştü, müzisyen arkasından uçar gibi yere eğildi, neredeyse kendi de düşecekti.

"Hey, seni gidi sarhoş! Kievskaya'ya kadar başarabilecek misiniz?" diye nöbetçilerden biri arkadan seslendi.

"Şayet bizim için dua ederseniz" diye müzisyen adamın önünde reverans yaptı. "Ve elli geri dönüyor" diye şarkı söylemeyi sürdürdü. "Ve elli geri dönüyor... Totoşka'yla birlikte. Wau! Wau! Eve dönüyor..."

Homer Polyanka efsanesine hiç inanmamıştı, ama şimdi bu efsane ona bir şey öğretmişti. Polyanka'yı "kader istasyonu" diye tanımlayan ve onu adeta bir kehanet gibi yücelten insanlar vardı. Bazıları da, hayatlarının bir dönüm noktasında oraya kutsal bir ziyaret yaparlarsa geleceklerinin önündeki perdeyi kaldıracaklarına, onlara bir işaret, bir anahtar verilerek gidecekleri yolun devamının önceden söylenip belirleneceğine inanıyorlardı. Bazıları... Oysa aklı başında olan herkes, istasyonda zaman zaman hayal ve halüsinasyona neden olan zehirli gazların fışkırdığını biliyordu. Kuşkucu insanların canı cehenneme!

Hunter'ın önündeki bu hayal acaba ne anlama gelebilirdi? Homer'e çözümden sanki sadece bir adım uzaktaymış gibi geliyor, ama her defasında düşünceleri dumura uğruyor, dağılıyordu. Sonra gözünün önüne yine elinde ağır bıçağıyla havada zik zak çizen Hunter geliyordu. Homer, ekip şefinin gözünün önünde nasıl bir hayalin belirdiğini, kiminle savaştığını, yenilgisinin, yani ölümünün hangi düelloyla

sona erdiğini öğrenmek için her şeyini vermeye hazırdı.

"Ne düşünüyorsun?"

Homer'in midesi kasıldı. Hunter önemli bir sebep olmadan onunla hiç konuşmazdı. Havlar gibi bir emir, isteksiz, kısır yanıtlar. Ruhu olmayan birinden ruh hakkında konuşması nasıl beklenirdi ki?

"Hiç, öylesine. Önemli bir şey değil" diye Homer kekeledi.

"Hayır, duyuyorum" diye sakin bir sesle Hunter konuştu: "Benim hakkımda düşünüyorsun. Korkuyor musun?"

"Şimdi korkmuyorum" diye ihtiyar yalan söyledi.

"Korkmana gerek yok. Seni rahat bırakacağım. Bana hatırlat ki..."

Bir dakika sonra Homer ihtiyatlı sordu. "Kimi hatırlatayım?"

"Kendi içimdeki birini. İçimde böyle bir şey olduğunu unutmuştum. Sen hatırlattın." Zorla bu cümleleri söylerken, Hunter durmadan önüne, karanlıklara gözlerini dikmiş bakıyordu.

"Beni bunun için mi yanma aldın?" Homer hem hayal kırıklığına uğramış hem de şaşırmıştı. O bekliyordu ki..

Ekip şefi yanıtladı. "Benim için önemli olan onu kafamda tutmaktır. Çok önemli. Ve diğerleri için de önemli olan. Yoksa, eskiden nasılsa... Öyle olabilirdi."

"Belleğine bir şey mi oldu?" Homer sanki bir mayın tarlasında sürünüyormuş hissine kapıldı. "Başına bir şey mi geldi?"

"Her şeyi hatırlıyorum!" diye Hunter kesin bir sesle yanıtladı. "Sadece bazen kendimi unutuyorum ve kendimi büsbütün unutmaktan korkuyorum. Sen bana hatırlatacaksın, tamam mı?"

"Tamam." Hunter kendisine bakmadığı halde, Homer başını salladı.

"Eskiden her şeyin bir anlamı vardı." Ekip şefi zorlanarak konuşuyordu. "Yaptığım her şeyin. Metroyu koruyordum. İnsanları da. Görev belliydi: Her türlü tehlikeyi bertaraf etmek. Yok etmek. Bunun bir anlamı vardı, evet vardı!"

"Ama şimdi de... "

"Şimdi mi? Şimdi nedir bilmiyorum. Her şeyin eskiden olduğu gibi aynı şekilde açık, net olmasını istiyorum. Öyle her şeyi yapmam ben, haydut değilim, katil değilim! Bunu insanlar için yapıyorum. Ben, onları korumak için, insanlar olmadan yaşamaya çalıştım. Ama bu çok korkunçtu. Kendimi öyle hızlı unutmaya başladım ki. O zaman tekrar insanlara dönmek zorunda kaldım. Onları korumak. Yardım etmek. Kendimi hatırlamak için. Sonra Sevastopolskaya. Orada beni kabul ettiler ve oraya yerleştim. İstasyon mutlaka kurtarılmalı, yardıma ihtiyacı var. Ne pahasına olursa olsun. Bana öyle geliyor ki, şayet bunu yaparsam, tehdidi yok edersem. Bu büyük bir olay, önemli bir şey, belki o zaman kendimi hatırlarım. Mutlaka bunu hatırlamalıyım. Bu yüzden olabildiğince çabuk... Şimdi zaman daha hızlı, daha hızlı ilerliyor. Yirmi dört saat içinde bunu mutlaka başarmalıyım. Başarmalıyım: Polis'e ulaşmalıyım, birlikleri toplamalı ve tekrar geri dönmeliyim... Bana bunu devamlı hatırlat, tamam mı?"

Homer gergin bir halde başını onaylar anlamda salladı. Ekip şefi kendini tamamen unuttuğu takdirde ne olacağını tahmin etmek bile onu korkutuyor ve dehşete düşürüyordu. Eski Hunter ebediyen uykuya dalarsa, bu bedende geriye kim kalacaktı? Herhalde, bugün o hayali savaşı kaybetmiş olan kişi olmayacaktı...

Polyanka şimdi iyice arkalarında kalmıştı. Hunter zincirinden boşalmış ve avının peşi sıra giden bir kurt köpeği gibi Polis'e doğru harekete geçti. Yoksa avcılarından kaçan bir kurt köpeği gibi miydi?

Tünelin sonu aydınlanmıştı.

Sonunda Kültür Parkı'na varmışlardı. Leonid, korumaları harikulade bir lokantaya davet ederek onlarla uzlaşmaya çalıştı, ama bu kez iki adam da uyanmıştı. Leonid'e, tuvalete gitmesine bile ancak uzun bir tartışmadan sonra izin verdiler, hatta ikisinden biri ona eşlik ederken, diğeri meslektaşıyla birkaç kelime fısıldadıktan sonra ortadan kayboldu. Nöbetçi kapıda beklerken, müzisyene hiç sıkılmadan "Fazla paran var mı?" diye sordu.

"Fazla değil." Leonid tuvaletten çıkarken, ona beş fişeği uzattı.

"Ver bakalım! Baston'un sizin için fidyeye ihtiyacı var. Senin kızılların bir provokatörü olduğuna inanıyor. Eğer haklıysa, buradan sizin hatta giden bir üst geçit var, herhalde biliyor olmalısın. Yok hayır bilmiyorsan, o zaman karşı casusluk servisinden biri seni almaya gelene kadar burada bekleyebilirsin. Ama o zaman onlarla kendin görüşmek zorundasın."

Leonid hıçkırığını bastırmaya çalıştı.

"Demek foyamı meydana çıkardınız? Öyle olsun, bana göre hava hoş. Tekrar görüşürüz, Teşekkürler!" Elini garip bir selam şekliyle kaldırdı. "Dinle. Üst geçidin cam cehenneme! En iyisi sen bizi tünele götür, tamam mı?" Müzisyen kızın elinden tuttuğu gibi, şaşılacak bir çeviklikle, tökezleyerek de olsa ağır ağır yürümeye başladı. Bu arada mırıldanıyordu, "Burada sizin hatta giden üst geçit var. Belki kendin yukarıya gitmek istersin? Kırk metre derinlik. Sanki her şeyin çoktan mühürlenmiş olduğunu bilmiyormuş gibi."

Saşa hiçbir şey anlamıyordu. "Nereye gidiyoruz?"

"Nereye olacak!" diye Leonid gürledi. "Kızıl Hat'ta! Kendin de işittin: Ben bir provokatörüm, onlar da beni enselediler, maskemi düşürdüler."

"Kızıllardan biri misin yani?"

"Benim sevgili kızım! Şimdi bana hiçbir şey sorma! Aynı anda hem düşünüp hem yürüyemem ve şimdi önemli olan yürümek. Yoksa az sonra dostumuz silah başı borusu çalar ve yakalar yakalamaz bizi öldürürler. Bize sadece para yetmez artık, bir de madalya istiyoruz."

Tünele daldılar ve nöbetçiyi arkalarında bıraktılar. Duvar boyunca sinerek Kievskaya'ya doğru yürümeye devam ettiler. Saşa, istasyona kadar gitmeyi nasılsa başaramayacaklarını anlamıştı. Şayet müzisyen haklıysa ve ikinci nöbetçi de takipçilere gittikleri yönü gösterdiyse...

Leonid, sanki kendi evine gidiyormuş gibi, birden sola, aydınlık bir yan tünele saptı. Birkaç dakika sonra uzakta sancaklar, parmaklıklar ve kum torbaları üzerine kurulmuş makineli tüfek yuvaları göründü ve köpek havlamaları duydular. Bir sınır karakolu muydu? Kaçtıklarını duymuşlar mıydı? Müzisyen buradan nasıl kurtulacaktı? Barikatların öte tarafında kimin toprakları başlıyordu?

"Ben Albert Mihailovitç tarafından geliyorum." Leonid yanlarına gelen görevli memurun burnuna sokarcasına garip görünüşlü bir belgeyi uzattı. "Diğer tarafa gitmek zorundaymışım."

Memur zarfa bir göz attı ve homurdandı. "Ücret her zamanki gibi. Kadının belgeleri nerede?"

"İki mislini öderim." Leonid cebini dışarıya ters yüz edip son fişeklerini bir araya topladı. "Ve kadını görmediniz, anlaştık mı?"

"Burada anlaşmak yok" diye sınır nöbetçisi sert bir yanıt verdi. "Burası pazar yeri değil bir hukuk devleti."

"Vay canına!" Müzisyen korkmuş gibi yaptı. "Ben de şimdi bir pazar ticareti yapacağız sanmıştım, yani biraz alışveriş yapabiliriz. Burada farklı bir şey olacağını bilmiyordum."

Beş dakika sonra Saşa'ya Leonid duvarları fayansla kaplı minicik bir odaya atılmışlardı. Müzisyen iyice hırpalanmıştı, giysisi parçalanmıştı, yanağının üzerinde bir yarık vardı ve burnu kanıyordu.

Demir kapı gürültüyle kapandı. Karanlık oldu.

16 HÜCREDE

Zifiri karanlıkta insan hiçbir şey göremeyince, diğer melekeleri güçlenir. Kokular yoğunlaşır, gürültüler artar. Zindanda, bir şeyin zemini kazıdığı duyulur ve burnunuza dayanılmaz bir sidik kokusu gelir.

Leonid anlaşılan hâlâ sarhoştu ve görünüşe bakılırsa en ufak bir acı hissetmiyordu. Bir süre kendi kendine homurdandı, sonra sustu ve derin derin soluk almaya başladı. Peşindekiler şimdi yüzde yüz onu almaya geleceklerdi ama bu hiç de umurunda değildi. Saşa'ya ne olduğu da ona vız geliyordu; hiç değilse belgeleri olmaksızın ve mazeret göstermeden Hansa sınırını geçmeye çalışmıştı. Tulskaya'nın kaderi de kız da ona açıkça vız geliyordu.

"Senden nefret ediyorum" dedi Saşa alçak bir sesle.

Tepki yok.

Az sonra hücrenin karanlığında bir delik keşfetti: Kapının üzerinde camdan bir gözetleme deliği. Onun dışında hiçbir şey görünmüyordu, ama bu küçük nokta, karanlıkta elleriyle yoklayarak yavaşça kapıya kadar sürünmesine yetmişti. Sonra minik yumruklarıyla kapıya vurmaya başladı. Kapı bir kez gürültülü ses veriyor, Saşa vurmayı bırakınca, etraf yeniden derin bir sessizliğe gömülüyordu. Nöbetçiler ne gürültüye ne de Saşa'nın seslenmelerine tepki veriyorlardı.

Zaman ağır ilerliyordu. Kızı daha ne kadar hapiste tutacaklardı? Leonid belki de onu buraya bile bile sürüklemişti. İhtiyardan ve Hunter'dan ayırmak için. Bu ittifaktan koparmak, onu tuzağa düşürmek için. Ve bunu sadece... Saşa ağlamaya başladı. Gözyaşları ceketinin koluna sıvanmıştı.

"Sen hiç yıldızları gördün mü?" Birden müzisyenin sesini duydu, hâlâ tam uyanmamıştı.

Kız yanıt vermedi.

"Ben de sadece fotoğraflarda gördüm" diye müzisyen devam etti. "Güneş bile tozların ve bulutların arasından geçemiyor, yıldızlar nasıl becersin? Ama senin ağlamanla uyandığımda, galiba, gerçek bir yıldızı gördüm."

Kız yanıtlamadan önce yutkundu. "O sadece bir gözetleme deliğiydi."

"Biliyorum. Ama beni ilgilendiren..." Leonid öksürdü. "Gökyüzündeki, binlerce gözden daha önce bize bakan kimdi? Ve neden arkasını döndü?"

Saşa kafasını salladı. "Orada kimse yoktu."

"Ama ben buna hep inanmak istedim" dedi müzisyen düşünceli bir edayla.

"Bu hücrede kimse bizimle ilgilenmiyor!" Kızın gözleri yeniden yaşla doldu. "Bunu sen planladın, değil mi? Başarmak için hiçbir şansımız olmasın diye?" Yeniden kapıyı yumrukladı.

"Orada kimsenin olmadığına inanıyorsan, neden vuruyorsun ki?"

"Hastaların ölmesi senin umurunda bile değil."

Müzisyen içini çekti. "Benim için böyle düşünüyorsun öyle mi? Bu doğru değil. Aslında hastalar senin de umurunda değil. Sadece sevgilinin hepsini kılıçtan geçirince hastalığın ona bulaşmasından

korkuyorsun ve elinde hastalığı iyileştirecek bir ilacın da... "

"Bu doğru değil." Saşa neredeyse ona bir tokat atmak üzereydi.

"Pekâlâ da doğru" diye Leonid öfkeyle bağırdı. "Onda bu kadar ilginç olan ne?"

Aslında kız ona bunu açıklamaya hiç de hevesli değildi. En iyisi onunla tek kelime bile konuşmamaktı. Ama yine de istemeden döküldü: "Onun bana ihtiyacı var! Gerçekten bana ihtiyacı var. Ben olmasam ölür. Senin bana ihtiyacın yok. Senin de zaten birlikte çalacağın kimse yok."

"Peki diyelim ki sana ihtiyacı var. İhtiyacı olmak, bana gerçi abartılı geliyor ama, şimdi onu bir yana bırakalım. Niçin ona ihtiyacın var bakalım, bu haşarat avcısına? Uğursuz tiplere mi merakın var? Yoksa illa da zavallıları kurtarman mı şart?"

Saşa susuyordu. Leonid'in duygularını bu kadar kolay tahmin etmesi onu sarsmıştı. Yoksa duyguları sandığı kadar özel değil miydi? Ya da onları gizlemeyi becerememiş miydi? Kendisinin dillendiremediği bütün hassas, saklı şeyler onun ağzından gündelik, hatta kaba sözcüklerle ortaya dökülmüştü.

Sonunda, "senden nefret ediyorum" diyebildi.

"Zararı yok. Ben de kendimi öyle pek mükemmel bulmuyorum."

Saşa yere çöktü. Yine gözyaşları yanaklarından aşağıya süzülüyordu, önce öfkeden, sonra çaresizlikten. Kendisinden bir şey istenildiği sürece, pes etmek istemiyordu. Ama şu anda burada, bu karanlık zindanda, bu duygusuz insanın yanında oturuyordu. Birinin sesini duyması için en küçük bir şansı bile yoktu. Bağırmak anlamsızdı. Kapıya vurmak anlamsızdı. Burada ikna edebileceği hiç kimse yoktu. Her şey anlamsızdı. Sonra bir an için önünde o fotoğraf canlandı: Yüksek binalar, yeşil bir gökyüzü, uçuşan bulutlar, gülen insanlar. Yüzündeki sıcak damlacıklar, ihtiyarın ona bir zamanlar anlattığı o yaz yağmurunun damlalarını anımsattı. Bir saniye sonra hayal kaybolmuştu; havada kalan sadece muhteşem bir duyguydu. Saşa dudağını ısırdı ve inatla kendi kendine "Bir mucize bekliyorum" dedi.

Bir dakika sonra kapının öndeki koridorda bir şalterin sesi duyuldu ve hücreye göz kamaştıran keskin bir ışık yayıldı.

Metronun kutsal kentine doğru uzanan giriş kapısının, uygarlığın mermer sığınağının hemen uzağında, cıvalı lambanın beyaz aydınlığı, refah ve huzurun kutsal havası yayılıyordu.

Polis'te kimse ışıktan tasarruf etmiyordu. Çünkü ışığın sihirli etkisine inanıyorlardı. Işık israfı insanlara eski yaşamlarını, insanın henüz gecelerin yaratığı, yırtıcı bir hayvan olmadığı o uzakta kalan zamanları anımsatıyordu. Hatta dışarıdan Polis bölgesine gelen barbarlar bile burada kendilerine hâkim oluyorlardı.

Sınır muhafazası tahkim edilmemişti, daha çok bir Sovyet bakanlığının kabul odasını andırıyordu: Bir masa, bir iskemle, siperli kasketleri ve muhafız üniformalarıyla iki subaydan ibaretti. Kimlik kontrolü, şahsi eşyanın gözden geçirilmesi. Homer cebini karıştırarak pasaportunu çıkardı. Artık vize yoktu, yani bekleme diye bir sorun kalmamıştı. Subaya yeşil kitapçığı uzattı ve yan gözle ekip şefine baktı. Hunter dalgın duruyor, sınır muhafızının istediklerini duymamış görünüyordu. Acaba yanında pasaportu yok muydu? Buraya gelmekte bu kadar acele ederken ne düşünmüştü?

"Son kez tekrarlıyorum." Subayın eli yavaşça parlayan tabanca kılıfına doğru uzanmıştı. "Bana kimliğinizi gösterin ya da derhal Polis topraklarını terk edin!"

Homer yüzde yüz emindi, ekip şefi kendisinden ne istendiğini anlamamıştı. Sadece subayın parmaklarının nerede dolaştığına tepki veriyordu. Bir an o garip donukluğundan sıyrılıp elini şimşek gibi ileri uzatarak nöbetçinin boğazına indirdi. Nöbetçinin yüzü kızardı, çığlık atarak oturduğu iskemleyle beraber sırtüstü yere yuvarlandı. İkinci nöbetçi kaçmayı denedi ama Homer adamın bunu başarmayacağını biliyordu. Tıpkı kolunun içinden bir as çıkaran sahtekâr gibi, Hunter'ın elinde birden parıltılı cellat tabancası göründü ve...

"Bekle!"

Ekip şefi bir saniye kadar duraksadı. Bu kadarlık bir süre, kaçmakta olan askerin perona tırmanıp yan tarafa koşarak ortadan kaybolmasına yetti.

"Bırak onları gitsin! Bir an önce Tulskaya'ya gitmeliyiz. Sen... sana hatırlatmamı istemiştin." Homer'in soluğu kesilmişti. Ne söyleyeceğini bilmiyordu.

"Tulskaya'ya...." Hunter donuk bir şekilde tekrarladı. "Evet, en iyisi Tulskaya'ya kadar beklemek. Haklısın." Yorgun bir halde masaya yaslandı, ağır tabancasını yanma koydu ve başını öne eğdi.

Homer bu andan istifade ederek, kollarını kaldırdı ve sütunların arkasından öne fırlayan diğer nöbetçilere doğru koştu.

"Ateş etmeyin! Teslim oluyor! Ateş etmeyin! Tanrı aşkına!"

Nöbetçiler Hunter'ın kollarını kelepçelerken yüzünden gaz maskesi fırlamıştı. Ancak o zaman konuşmasına izin verdiler. Ekip şefi bütün bunlar olurken hiç hareket etmeden öylece durmuştu. Yine o garip donukluğuna dalmıştı, soruşturmanın yapılacağı hücreye götürülürken en ufak bir direniş göstermedi.

Homer serbest bırakıldığı halde, ekip şefine hücreye kadar eşlik etti. Hunter içeri girdi, tabureye oturdu, kafasını kaldırarak fısıldadı: "Benim için birini aramalısın. Adı Melnik. Onu buraya bana getir. Ben burada bekleyeceğim."

İhtiyar kafasını sallayarak telaşla gitmek üzere geri döndü. Tam girişte duran nöbetçilerin ve morukların arasından kendine yol bulup geçecekti ki, birden arkasından biri seslendi:

"Homer!"

İhtiyar şaşkın bir halde donup kaldı; Hunter onu bugüne kadar hiç adıyla çağırmamıştı. Döndü, parmaklıklı kapının önüne geldi ve soran gözlerle ekip şefine baktı. O sanki nöbet titremesine kapılmış gibi kocaman kollarıyla kendini kucaklamış vaziyette, zayıf, donuk bir sesle mırıldandı: "Acele et!"

Kapı açıldı, bir asker içeriye kaçamak bir göz attı; az önce müzisyene vuran askerdi. Bir ayak darbesiyle hücreye itildi, neredeyse zemine uçacaktı. Yeniden doğrulunca, çevresine bakındı.

Kapıda güçlü kuvvetli, gözlüklü bir subay duruyordu. Sahra kaputunun omuzluğunda birkaç yıldız parlıyordu. Seyrek koyu sarı saçları arkaya düz taranmıştı. "Seni sersem, toparlan" diye homurdandı.

"Ben... Bana..." Sınır nöbetçisi ağlamaklı bir sesle kekeliyordu.

"Kapa çeneni!"

"Yaptığım şey için özür dilerim. Ve sen... siz... yapamam."

"Tekrar bir on gün daha."

Asker Leonid'e dönerek "Vur bana" derken bakışlarını ondan kaçırdı.

"Ah, Albert Mihailovitç!" diye müzisyen gözleri parlayarak, subaya gülümsedi. "Neredeyse hiç gelmeyeceğinizi sanmıştım."

Subay ağzının kenarını hafifçe oynattı. "İyi akşamlar. Yeniden adaleti sağlamak için buradayım. Lütfen rahat olun!"

Leonid yerinden doğruldu ve istavroz çıkardı. "Ellerimi kollamam ve korumam lazım. Sanırım, cezalandırmayı bizzat siz üstleneceksiniz."

"En sert şekilde" diyen Albert Mihailovitç başını evet anlamında salladı. "Bir ay hapis ve tabii bu sümsüğün özür dilemesine ben de katılıyorum."

"Kötü bir niyeti yoktu." Leonid muhafızın vurduğu yanağını ovuşturdu.

"Umarım bu aramızda kalır." Subayın madeni sesinde işbirlikçi bir hava vardı.

"Sizin de gördüğünüz gibi, burada birine rehberlik yapmak durumundayım." Başıyla Saşa'yı işaret etti. "Bize bu konuda yardım edebilir miydiniz?"

"Tamamdır" dedi Albert Mihailovitç.

Suçlu sınır muhafızını hücrede bıraktılar. Subay sürgüyü öne sürdü ve onları dar bir koridora yönlendirdi.

"Seninle artık bir yere gitmem" dedi Saşa yüksek sesle.

Leonid durakladı ve sesi duyulmayacak şekilde yanıt verdi. "Ama sana şu anda gerçekten Zümrüt Kenti yolundayız desem? Ya senin ihtiyardan daha çok şey biliyorsam? Bu kenti kendi gözlerimle gördüğümü ve bizzat orada bulunduğumu ve sadece bu da değil... "

"Yalan söylüyorsun."

"Ve eğer oradakinin," müzisyen başıyla önlerindeki subayı işaret ederek, "sırf nereden geldiğimi bildiği için, benim önümde süklüm püklüm olduğunu söylesem ne dersin? Veya Zümrüt Kenti'nde mutlaka senin aradığın ilacı bulacağımızı? Şu anda oradan sadece üç istasyonluk uzakta olduğumuzu?"

"Yalan söylüyorsun!"

"Ne var biliyor musun?" diye sonunda Leonid öfkeyle patladı. "Eğer illa bir mucize istiyorsan, o zaman ona inanmaya da hazır olmalısın. Yoksa sonunda onu da elinden kaçırırsın."

"Gerçek mucizeyle işe yaramayan sihirbazlığı birbirinden ayırabilmek gerekir" diye Saşa cevabı yapıştırdı. "Bunu senden öğrendim."

"Ben başından beri, bizi serbest bırakacaklarını biliyordum. Sadece olaylara önceden müdahale etmek istemedim."

"Sen zamana oynadın!"

"Ama sana yalan söylemedim. Gerçekten bir ilaç var!"

Bu arada bir sınır muhafazasına gelmişlerdi. Birkaç kez merak edip dönüp onlara bakan subay, sonunda müzisyene kontrol ettiği eşyasıyla, fişeklerini ve belgelerini iade etti. Ardından bir selam çaktı. "Pekâlâ, Leonid Nikolayevitç ne yapalım şimdi? Kaçak şeyi alalım mı yoksa gümrüğe mi bırakalım?"

Saşa ürperdi: "Yanımıza alalım."

"O zaman size sevgi ve huzur içinde bir yaşam diliyorum" diye Albert Mehayilovitç babaca bir yakınlıkla konuştu, onları arka arkaya yığılı üç savaş mevzisinden geçirirken, askerler onlara selam duruyordu. "Umarım içeri sokarken bir sorunla karşılaşmazsınız."

Leonid sırıttı. "Meraklanma, kolayca geçeriz. Onlara bunu söylememe gerek yok, ama artık hiçbir yerde dürüst memur kalmadı. Rejim sertleştikçe, bedeli o kadar az oluyor. Sadece kime gideceğini bilmek lazım."

Subay hafifçe öksürdü. "Onlara her zamanki sihirli sözcüğü söylemek yeterdi."

"Ne yazık ki bu herkes için geçerli değil." Leonid yeniden kızaran yanağını yokladı. "Ne güzel söylemişler: Ben sihirbaz değilim, hâlâ öğreniyorum."

"Eğitiminiz bitince, sizinle tekrar görüşmek benim için onur olurdu. "Albert Mihailovitç başını eğerek, gerisin geriye dönüp uzaklaştı.

Mevzideki son asker onlara, tüneli yukarıdan aşağıya, baştan başa ayıran, hantal bir demir parmaklık arkasındaki büyük kapıyı açtı. Kapının arkasında boş ama tamamen aydınlanmış bir bölüm görüldü, duvarların bir kısmı küflenmiş, bazı yerler ise karşılıklı ateş sırasında mermilerle delik deşik olmuştu. Bölümün en sonunda yeni tahkimatlarla tavandan yere kadar sarkan devasa sancaklar görülüyordu. Sadece bu görüntü bile Saşa'nın yüreğini ağzına getirdi. Durdu ve Leonid'e sordu: "Nerenin sınırı burası?"

"Ne dedin?" Müzisyen hayretle ona baktı. "Tabii Kızıl Hat'tın."

Homer buraya gelmeyi ne uzun zamandan beri hayal etmişti! Bu muhteşem istasyonlara ne kadar zamandır adımını atmamıştı!

Kemerlerin altına sıralanmış kekremsi katran kokan o küçük, ferah evleriyle, meydanın ortasındaki Brahmanlı keşişlere ayrılmış okuma salonu, üzerine kitaplar yığılmış upuzun tahta masaları ve tavandan aşağıya sarkan kumaş kaplı lambalarıyla, o kültür istasyonu Brovinskaya'da olmayı ne kadar çok istemişti. Buhranlı savaş öncesine ait felsefi mutfak sohbetlerinin ruhunu burada yeniden hissetmek ne şaşılacak bir şeydi! Beyaz ve bronzlarla kaplı, sanki o mezalimle hiç ilgileri yokmuş gibi, hâlâ kendinden emin entrikacı askerleri ve sıkı disipliniyle adeta Kremlin saraylarını andıran o erdemli Arbatskaya'da...

Sonra, hemen yukarısındaki düzlükte Lenin Kütüphanesi'nin adeta bir taht gibi kurulduğu, onurlu Biblioteka imeni Lenina istasyonunda; sanki hâlâ bir anlamı varmış gibi, adını değiştirmeyi unuttukları, genç Kolya'nın ilk kez metroya ayak bastığında, neredeyse dünya kadar eski bir geçmişi olan Biblioteka imeni Lenina da. İstasyonun, peronun ortasında adeta romantik bir kumandar

köprüsüne benzeyen kendine ait bir üst geçidi vardı. Tavanın etrafındaki alçı kabartmalar bile -pek iyi olmasa da-onarılmıştı. Nihayet hep yarı karanlık, adeta gözleri görmeyen gut hastalığından muzdarip, Komsomol'daki gençliğini yad eden bir emekli memur gibi cılız ve savruk kalmış Aleksandovski sad'da.

Bu istasyonların, onları inşa edenlere ne kadar çok benzediği Homer'i her zaman büyülemişti. Acaba bunlar bir bakıma bu istasyonların tasarımlarını çizen mimarların kendi portreleri miydi? Bu binaların her birinde onları yapanların küçük birer parçaları saklıydı belki de... Ama ihtiyar bir tek şeyi çok iyi biliyordu: Bu istasyonların burada yaşayanlar için de onları biçimlendirici bir etkisi vardı, karakteristik özellikleri adeta insanlara uyarlanmıştı, hoşnutsuz havaları adeta insanlara bulaşmıştı.

Homer, kılı kırk yaran yaratılışı, kuruntuları ve onulmaz özlemiyle kendini asla disiplinli Sevastopolskya'ya değil, bütün varlığıyla, daha çok buraya, geçmişin aydınlığında parıldayan Polis'e yakın, ait hissediyordu. Ama yazgısının kararı çok farklı olmuştu. Şimdi buraya tekrar dönmüş olduğu halde, bu aydınlık salonları gezmek, duvardaki kabartma süsleri ve demir işçiliğini hayranlıkla seyrederek hayal kuracak zamanı yoktu, aksine bir an önce tekrar yola koyulmak zorundaydı.

Hunter, arada bir insan etiyle beslemek zorunda olan içindeki o korkunç yaratığı, olağanüstü bir gayretle zincirleyip hapsetmeyi başarmıştı. Ne ki içindeki bu canavar, kendi hücresinin parmaklıklarını bir an için birbirinden ayırdı mı ekip şefinin şu anda içinde yattığı incecik demir parmaklıklardan eser kalmazdı. Bu yüzden Homer acele etmeliydi.

Hunter, kendisinden Melnik diye birini bulmasını rica etmişti. Acaba bu takma bir ad mıydı? Yoksa bir parola mı? Nöbetçilere bu adı sorduğunda, bir anda değişivermişlerdi: Tutuklu ekip şefini bekleyen mahkemeden tek söz etmemişlerdi, neredeyse Homer'in bileklerine vurmaya hazırlandıkları kelepçeler de bir çırpıda çekmecede yok oluvermişti. İhtiyara eşlik eden de bizzat göbekli nöbetçi olmuştu. Bir merdiven çıktılar, bir koridordan geçerek, Arbatskaya'ya geldiler. Orada, iki sivilin nöbet tuttuğu bir kapının önünde durdular; hiç kuşku yok, yüzlerinden profesyonel katil oldukları belliydi. Hemen arkalarından, her iki yöne, minicik hizmet bürolarının olduğu dar bir koridor uzanıyordu. Şişko Homer'e beklemesini rica edip koridordan aşağıya doğru yürüdü. Üç dakika geçmemişti ki tekrar geri döndü, hayretle ihtiyarı süzdükten sonra, onunla gelmesini rica etti.

Koridorun sonunda şaşılacak kadar düzenli bir oda vardı, duvarları kartlar ve planlarla kaplanmıştı, aralarına üzerlerine notların kaydedildiği minik kâğıtlar, şifresi çözülmüş telgraflar, fotoğraflar ve grafik çizimler asılmıştı. Meşe ağacından geniş bir masanın arkasında, geniş omuzlu, zayıfça, orta yaşlı bir adam oturuyordu. Homer önce adamın sırtında bir Kafkas burkası var sandı: Gelişigüzel sırtına attığı üniforma kaputundan sadece sol kol dışarı çıkmıştı, yakından daha dikkatli baktığında sağ kolunun tamamının takma olduğunu fark etti. Adam iri yapılıydı; gözleri, önünde duran Homer'le aynı hizadaydı. Şişman, yüzünde fark edilir bir teessürle arkasından kapıyı kapatıp dışarı çıkmakta olan adama, "teşekkür" dedikten sonra, Homer'e dönerek sordu: "Siz kimsiniz?"

İhtiyar şaşkın, "Nikolayev, Nikolay İvanovitç" diye yanıtladı.

"Saçmalamayı bırakın! Buraya gelip de benim bir yıl önce toprağa verdiğim en değerli yoldaşıma eşlik ettiğinizi iddia ediyorsanız, o zaman mutlaka önemli bir nedeniniz olmalı. Kimsiniz siz?"

"Hiç kimse. Benimle ilgili değil. O yaşıyor, inanın bana. Hemen benimle gelmelisiniz, vakit

kaybetmeden, bir an önce."

"Şimdi sahiden, bunun ya budalaca bir tuzak ya da bir oyun olduğuna inanacağım. Veya tamamen bir yanılgı."

Melnik dudaklarına bir Papirosa yerleştirdi ve dumanını Homer'in yüzüne üfürdü.

"Pekâlâ, onun adını biliyorsunuz. Ama diyelim ki, o sizinle burada, o zaman onun hikâyesini de biliyor olmalısınız. Onu bir yıldır her gün aradığımızı biliyor olmalısınız. Onu ararken de birkaç adamımızı kaybettiğimizi. Bir de, kahretsin ki, onun bizim için ne denli önemli olduğunu. Hatta belki de benim sağ kolum olduğunu."

Yüzünden hafif bir gülümseme geçti.

"Hayır bunların hiçbirini bilmiyorum. Kendiyle ilgili bazı şeyleri bana hiç anlatmadı."

Homer kafasını toparlamıştı. "Lütfen şimdi benimle Borovizkaya'ya gelin. Fazla zamanımız yok."

"Hiçbir yere gitmiyorum. Bunun belli bir nedeni var."

Melnik eliyle masanın altını tuttu, bir hareket yaparak, yerinden kalkmadan garip bir şekilde arkaya kaykıldı: Ancak birkaç saniye sonra, Homer, onun tekerlekli bir sandalyede oturduğunu fark etti. "Önce sakin sakin konuşalım. Buraya neden geldiğinizi bilmek istiyorum."

"Aman Tanrım!" Homer bu dik kafalı, inatçı herife ne söylemeliydi, bilmiyordu. "İnanın bana. O yaşıyor. Borovizkaya'da bir maymun kafesinin içinde hapis. En azından hâlâ orada olduğunu umuyorum."

"Size inanmak isterdim." Melnik konuşmasına ara verdi, sigarasından uzun bir nefes aldı, Homer filtre kâğıdın hışırdayarak yandığını duydu. "Ama mucize diye bir şey yok. Siz böyle yapmakla sadece eski yaraları deşiyorsunuz. Pekâlâ. Bu oyunun arkasında kimin olduğuna dair kendime göre bir tezim var. Tabii bunu bulacak olan, sırf bunun için eğitilmiş adamlarımız da var." Telefona doğru uzandı.

"Neden kara derililerden bu kadar korkuyor?" diye Homer nedenini bilmeden kendi kendine sordu.

Melnik bir an duraladı. Sonra ahizeyi tekrar özenle yerine koydu. Papirosa'sının kalanını içine çekti, izmariti tablaya bastırarak söndürdü ve "Canı cehenneme" dedi, "o zaman Borovizkaya'ya gidiyorum".

"Ben oraya gitmiyorum! Bırak beni! Ben burada kalırım daha iyi."

Saşa'nın şaka yapacak hali yoktu, cilve yapıp nazlanmıyordu da. Babası hiç kimseden Kızıllar kadar nefret etmemişti. Kızıllar onun kolunu kanadını kırmışlar, dövmüşler ama onun canını almayıp - acıdıkları ya da yazık olur diye değil-yıllarca aşağılayarak işkencelere mahkûm etmişlerdi. Babası, kendisine karşı gelenleri asla affetmemişti, aynı şekilde hainlerden esinlenen ve onları kışkırtanları, silahlar ve el ilanlarıyla besleyenleri de. Kırmızı renk bile onu kudurtmaya yetiyordu. Gerçi ömrünün sonuna geldiğinde, her ne kadar artık kimseyi gücendirmeyeceğini ve intikam almak istemediğini iddia ettiyse de, Saşa babasının sırf kendi beceriksizliğini mazur göstermek istediği için böyle yaptığını düşünmüştü.

"Tek çare bu" diye Leonid şaşırarak cevap verdi.

"Biz aslında Kievskaya'ya gitmek istiyorduk! Sen beni yanlış yere sürükledin!"

"Hansa, yıllardır Kızıl Hat'la savaş halinde, bu durumda komünistlere gitmek için yola çıktık diyemezdim. Başka bir şey uydurmak zorundaydım."

"Yalan söylemeden duramıyorsun, öyle mi?"

"Büyük kapı, Sportivnaya istasyonunun hemen arkasında, bunu daha önce de hep söyledim. Sportivnaya, Kızıl Hat'tın, yıkılan metro köprüsünden bir önceki istasyonudur. Bunu değiştiremem ki."

"Peki söyler misin lütfen, oraya nasıl varacağız? Benim belgelerim yok." Gözlerini bir an bile Leonid'den ayırmıyordu.

Müzisyen gülümsedi. "Bana güven. Sadece insanlara söyleyeceğiz o kadar. Yaşasın rüşvet!"

Kızın itiraz etmesine fırsat vermeden, bileğinden tutarak arkasından sürükledi. Az sonra, ikinci savunma hattındaki projektörden yayılan aydınlıkta, tavandan asılan kırmızı pamuklu kumaştan yapılmış devasa sancaklar karşılarına çıktı. Tünelde devamlı esen hava cereyanının hareketinden, Saşa önünde dalgalanan iki kırmızı şelale görür gibiydi. Yoksa bu bir işaret miydi?

Bu hat hakkında duydukları şayet doğruysa, menzile girdikleri anda ikisi de kurşunlarla delik deşik olacaklardı. Ama Leonid dudaklarında devamlı kendinden emin bir gülümsemeyle sakin bir şekilde önden gidiyordu. Sınır muhafazaya yaklaşık otuz metre kala bir projektörün keskin ışığı tam göğsüne vurdu. Müzisyen flütünün kılıfını yere koyup kollarını yukarıya kaldırdı. Saşa da onu taklit etti. İki kontrol memuru uykulu ve şaşkın bir halde onlara yaklaştı. Sanki sınırın öte yanından bugüne kadar kimse gelmemiş gibi davranıyorlardı.

Bu sefer Leonid, memurlardan yüksek rütbeli olanı, Saşa'ya belgelerini sormasına fırsat vermeden bir kenara çekti. Kulağına bir şeyler fısıldadı. Sarı bakırları duyulur şekilde şıngırdattı, adam uysal bir halde geri çekildi. Ekip şefi bizzat onlara bütün kontrollerden geçene kadar eşlik etti, hatta beklemekte olan drezine bindirdi ve askerlere onları Frunsenkaya'ya götürmelerini emretti. Askerler kolu kaldırarak drezini hareket ettirdiler. Saşa, babasının ona her zaman düşman olarak tarif ettiği bu adamların kıyafetleriyle yüzlerini kuşkuyla süzdü. Özel bir şey göremedi: Muflon ceketler, üzeri yıldızlarla işlenmiş, soluk lekeli kasketler, sarkık, kemikleri fırlamış yanaklar...Yüzleri Hansa'daki nöbetçilerinki gibi aydınlık değildi, ama gözleri Çevre Hattı sakinlerinin yabancısı olduğu gençlere özgü bir merakla parıldıyordu. Ayrıca; bu iki adamın tam on yıl önce Avtosavodskaya'da neler olduğundan haberdar olmadıkları kesindi. Yani şimdi bunlar Saşa'nın düşmanları mıydı? Tanımadığı insanlardan bu kadar çok nefret edilebilir miydi? Askerler yolcularla konuşmaya cesaret edemiyorlardı. Sadece kaldıracı çalıştırırken düzenli olarak çıkan boğuk ses duyuluyordu.

"Bunu nasıl becerdin?" diye Saşa Leonid'e sordu.

"Hipnotize ettim." Kıza göz kırptı.

"Peki elinde ne tür belgeler var?" Kız gence kuşkuyla baktı. "Nasıl oluyor da seni her yerden geçiriyorlar?"

"Değişik istasyonlar için farklı pasaportlar var" diye yanıtladı.

Kimse duymasın diye Saşa Leonid'e iyice sokularak sordu: "Kimsin sen?"

"Bir gözlemci" diye fısıldadı diğeri.

Saşa çenesini tutmasaydı, sorular kendiliğinden ağzından çıkacaktı. Ama şimdi askerler açıkça onlara kulak vermiş dinliyorlardı; kaldıracın sesi bile şimdi daha yavaş çıkıyordu. Saşa, ölgün cephesi kırmızı bayraklarla süslenmiş, kuru ve cansız bir istasyon olan Frunsenkaya'ya kadar susup bekleyecekti, şu anda başka yapacağı bir şey yoktu. Zemindeki mozaiklerin araları açılmıştı, zamanın kadrine uğrayan geniş sütunlar aşınmıştı, üzerlerini örten tonozlar kararmıştı. İnsanların kafalarının hemen üzerindeki, sütunların arasına gerili kablolara, ölgün ışıklı lambalar asılıydı; son derece kıymetli olan elektriğin bir nebzesi bile harcanmamalıydı. Burası hayret edilecek kadar da temizdi:

Temizlikçi kadınlar asabi bir telaş içinde peronda oraya buraya koşuşturuyordu. İstasyon insanlarla dolup taşıyordu, ama Saşa onlara baktığı anda, hemen bir araya toplanıp sanki iş yapıyormuş havasına giriyorlar, kız arkasını dönünce de tekrar gevşeyip alçak sesle birbirleriyle fiskosa başlıyorlardı. Saşa onlardan yana dönünce, fısıltıları azalıyor, yeniden işlerine dönüyorlardı. Sanki utanılacak ayıp bir şeymiş gibi, kimse bu insanların gözlerinin içine bakmak istemiyordu.

Saşa Leonid'e döndü: "Anlaşılan buraya pek yabancılar gelmiyor öyle mi?" dedi.

Müzisyen omuzlarını silkti. "Ben de burada yabancıyım."

"Asıl nerelisin?"

"İnsanların öyle pek fazla ciddi olmadıkları bir yerden." Sırıttı. "Sırf yemekle yaşanmayacağını bilen insanların olduğu bir yer. Anıları acı verse bile, geçmişi unutmadıkları bir yerden."

"Bana Zümrüt Kenti'nden söz et" diye Saşa yavaşça rica etti. "Neden saklanıyorlar? Neden siz de saklanıyorsunuz?"

"Kenti yönetenler metro halkına güvenmiyorlar." Leonid, tünel girişindeki nöbetçilerle görüşmek için konuşmasını kesti. Sonra Saşa ve Leonid yeniden dipsiz karanlığa daldılar. Müzisyen çakmakla yağ lambasının fitilini yaktı, sonra konuşmasını sürdürdü.

"Güvenmiyorlar, çünkü metrodaki insanlar yavaş yavaş insancıl çehrelerini kaybediyor. Ayrıca burada hâlâ o korkunç savaşı başlatan insanlar var. Her ne kadar bunu kimse açıkça, hatta en iyi dostuna bile itiraf etmiyorsa da. Metrodaki insanlar aslında iflah olmazlar. Onlardan ancak korkulur, uzak durulur ve sadece gözlenir. Eğer Zümrüt Kenti'nden haberleri olsaydı, haberleri olsaydı, kenti yiyip bitirirler, yediklerini kusarlardı, tıpkı ellerine geçirdikleri diğerlerine yaptıkları gibi. Büyük ustaların tablolarını yakarlardı, kâğıtlar ve üzerinde ne yazılıysa hepsi yanıp kül olurdu. Üniversitenin süslü binası yıkılırdı. Adalete ve huzura kavuşan metrodaki tek insan topluluğu yok edilirdi. Büyük Nuh'un gemisi batardı ve geriye hiçbir şey kalmazdı."

Saşa incinmişti. "Neden, bizim kendimizi değiştiremeyeceğimize inanıyorsunuz?"

"Buna bazıları inanmıyor." Leonid yan gözle ona baktı. "Hatta bazıları bunun için bir şeyler yapmaya çalışıyor."

"Ama görünüşe bakılırsa, fazla çaba göstermiyorlar." Saşa içini çekti: "İhtiyar bile onlar hakkında pek fazla bir şey bilmiyor."

"Buna karşılık bazıları onu duydu" diye esrarengiz bir şekilde konuştu.

"Sen, onu derken müziği mi kastediyorsun?" Saşa tahmin yürüttü. "Bizi değiştirmek isteyenlerden biri de sen misin? Ama nasıl?"

"Güzelliklere, güzel olan şeylere zorlayarak" diye müzisyen alaycı bir edayla konuştu.

Bir emir eri tekerlekli sandalyeyi iterken, Homer de yanında koşturuyordu. Adımlarını bir türlü ayarlayamıyordu, arada bir iri kıyım nöbetçiye de göz atıyordu.

"Eğer hikâyeyi bilmiyorsanız" dedi Melnik, "size anlatayım. Borovizkaya'da beklediğim adamı bulmazsam, hiç değilse siz hücre arkadaşınızla sohbet etmiş olursunuz. Hunter tarikatın en iyi savaşçısıydı, kitapta yazılı olduğu gibi bir avcı. Melekeleri bir hayvanınki kadar güçlüydü ve kendisini tamamen bizim davamıza adamıştı. Çeyrek asır önce bu kara derililerin izini sürüp bulan oydu. WDNCh'de. Bunu daha önce duydun mu?"

"WDNCh'de mi?" diye Homer düşünceli bir tavırla tekrarladı. "Evet, biliyorum, ateş ettiğiniz halde yaralayamadığımız, vuramadığınız mutantlardı onlar, düşünceleri okuyan ve görünmez olabilen, değil mi? Sanıyorum, adları, kara derililer miydi?"

"Her neyse... Bu söylentilerin peşinden ilk o gitti ve her yere alarm verdi, o zamanlar ne yeterince adamımız ne de zamanımız vardı. Yani ona destek veremedim. Başka işlerle meşguldüm." Melnik takma kolunu hareket ettirdi. "Hunter tek başına yola çıktı. Onunla son temasımızda, bana, bu yaratıkların başkalarının iradelerine hâkim olabildiklerini ve çevrelerine korku ve dehşet saldıklarını bildirmişti. Akim alamayacağı kadar cesur, evet doğuştan bir savaşçıydı. Koca bir birliğe bedeldi."

"Biliyorum" diye Homer mırıldandı.

"Hiç korkmazdı, korku diye bir şey bilmezdi. O zaman bize genç birini göndermişti, gencin verdiği habere göre, o yukarıya çıkıp kara derililerle hesaplaşacaktı. Şayet bir daha geri dönmezse, o zaman tehlikenin tahmin edildiğinden de daha büyük olduğunu anlayacaktık. Sonra ortadan kayboldu. Onun öldüğünü sandık. Kendimize ait bir haber alma sistemimiz var: Kim sağ kalmış, hayattaysa, haftada bir kez bize bildirmek zorunda. Zorunda! Ama bir yıldan fazla ondan ses çıkmadı."

"Ya kara derililere ne oldu?"

Melnik yüzünü çarpıtarak güldü: "Bütün bölgeyi Smertş roketleriyle dümdüz ettik. O tarihten beri kara derililerden ses çıkmadı. Ne bir mektup ne bir telefon. WDNCh'ye çıkışlar kapalı, hayat yeniden normal seyrine döndü. Bize gönderilen genç o zaman bu durumu zihinsel olarak kaldıramadı, ama bildiğimiz kadarıyla, tekrar normale döndü. Şimdi son derece normal bir yaşam sürüyor, hatta evlendi. Hunter'a gelince, o benim vicdanımda."

Tekerlekli iskemlesiyle, çelik bir rampadan aşağıya hızla indi, öyle ki orada aşağıda toplaşmış olan kütüphanecilerin korkudan yüreği ağzına geldi, Melnik soluk soluğa arkasından ihtiyarın gelmesini bekledi, sonra sözlerini sürdürdü: "Son söylediğimi en iyisi hücre arkadaşına anlatma."

Bir dakika sonra bütün mahkeme heyeti hücreye gelmişti. Melnik, hücre kapısının açılmaması için talimat verdi; yanındaki emir erine dayanarak, dişlerini birbirine geçirip zorlukla ayağa kalktı ve gözleme deliğinden içeri baktı. Bir saniye ona yetti. Sonra, sanki Arbatskaya'dan buraya kadar yürüyerek gelmiş gibi bitkin bir halde kendini iskemleye koyuverdi, sönük bakışlarını Homer'in üzerinde gezdirerek kararını açıkladı:

"Bu o değil."

"Müziğimin bana ait olduğunu sanmıyorum" dedi Leonid birden ciddileşerek. "Beynimde nasıl oluştuğunu bilmiyorum. Bazen kendimi bir tür nehir yatağına benzetiyorum. Ben sadece bir aletim. Çalmak istediğim zaman, flütü dudaklarıma koyuyorum. Ama sanki bir başkası dudaklarına yerleştirmiş gibi geliyor ve bir melodi çıkıyor."

"Bu ilhamdır" diye Saşa fısıldadı.

Müzisyen kollarını açtı. "Her ne ise, bana ait değil, dışarıdan geliyor ve onu içimde tutmaya hakkım yok. İnsanların arasında dolaşıyor, çalmaya başlıyorum ve herkesin çevremde toplandığını görüyorum: Zenginler ve yoksullar, ciltleri kabuk bağlamış olanlarla cıvık cıvık yağlı vücutlarıyla parlayanlar, deliler, sakatlar, önemli, ünlü insanlar, yani herkes. Yaptığım müzik bir şekilde içlerinde bir şeyleri kıpırdatıyor ve hepsi aynı makamda buluşuyor. Ben tabiri caizse bir diapazonum. Kısa bir süre için bile olsa onları uyum içinde bir araya getirebiliyorum. Öyle net söylüyorlar ki. Şarkı söylüyorlar. Nasıl anlatsam?"

"Çok iyi anlatıyorsun" dedi Saşa düşünceli bir edayla. "Bunu ben de fark ettim."

"Ben, onlara tohumu ekmeye çalışmalıyım. Birinde güdük kalır, ama bir başkasında tohum belki gelişir, serpilir. Ama kimseyi kurtarmıyorum; bunu yapamam."

"Ama Zümrüt Kenti'nin diğer sakinleri neden bize yardım etmek istemiyorlar? Sen, neden tam da bunu yaptığını, yani yardım ettiğini itiraf etmek istemiyorsun?"

Leonid, nihayet Sportivnaya'ya varana kadar konuşmadı. İstasyonun diğerleri gibi hastalıklı ve durgun bir görünümü vardı, abartılı törensel bir havada ve umutsuzdu. Üstelik tavanı alçaktı, dardı ve sıkıcıydı. Havaya duman, yoksulluk ve boş bir gurur egemendi. Topuklarına bir gölge dolanmıştı. Nereye gitseler onları tam on adım mesafeden takip ediyordu. Kız yola devam etmek istediyse de müzisyen onu durdurdu.

"Şimdi değil. Beklemeliyiz." Taş bankın üzerinde bir yer buldu ve flüt kılıfının düğmelerini açtı.

"Neden?"

"Kapı sadece belli saatlerde açılıyor."

"Ne zaman?" Saşa'nın gözü istasyon saatinin kadranına takıldı. Eğer saat doğruysa, sadece on iki saati kalmıştı.

"Sana zamanında söylerim."

"Yine her şeyi erteliyorsun!" Ona dik dik bakarak uzaklaştı. "Bazen bana yardım edeceğine söz veriyorsun, sonra yine durdurmaya çalışıyorsun!"

"Evet." Derin bir nefes alarak gözlerine baktı. "Seni durdurmak istiyorum."

"Neden? Niçin?"

"Seninle eğlenmiyorum. İnan bana, eğlenmek için çoktan başka birini bulurdum, bu kadar çabuk reddedilmekten hoşlanmam. Galiba âşık oldum. Aman Tanrım ne saçmalıyorum. Buna sen de hayatta inanmazsın ya. Sadece söylüyorsun, hepsi bu." Müzisyenin sesi hâlâ son derece ciddiydi. "Sevgiyi,

eğlenceden ayırmanın bir yolu, bir yöntemi var."

"Birini elde etmek için yalan söylüyorsan, bu aşk mıdır?"

"Eğlencede hep yeni durumlara uyum sağlarsın. Aşk ise senin o güne kadar geçirdiğin bütün yaşamını mahveder. Gerçek aşk içinse durumlar, koşullar vız gelir, umurunda değildir."

"Benim bununla bir sorunum yok. Benim hiçbir zaman kendime ait bir yaşamım olmadı. Hadi, şimdi benim için kapıya gidelim" dedi Saşa.

Leonid yorgun gözlerle kıza baktı, sütunlara yaslanarak, kollarını göğsünün üzerinde kavuşturdu. Sanki Saşa'yı başından savmak ister gibi, birkaç kez soluklandı, ama sonra hiçbir şey söylemeden yine soluğunu bıraktı. Sonunda olduğu yerde yığılıp kaldı ve istemeyerek itiraf etti. "Seninle gelemem. Beni göndermiyorlar."

"Ne demek bu?"

"Nuh'a geri dönemem. Beni oradan sürdüler."

"Sürdüler mi? Ne için?"

"Bir olay yüzünden." Sırtını döndü ve bu defa çok alçak sesle konuştu, Saşa ondan sadece bir adım uzakta olduğu halde, söylediklerinin hepsini duyamadı. "Bu, şahsi bir hikâye. Bir kütüphane bekçisiyle ilgili. Beni tanıkların önünde aşağıladı. Aynı gece içip sarhoş oldum ve kütüphaneyi yaktım. Bekçi de ailesiyle birlikte yandı. Ne yazık ki bizde idam cezasını kaldırdılar, aslında bunu hak etmiştim. Onun yerine beni sürdüler. Ömür boyu. Benim için dönüş yok."

Saşa yumruklarını sıktı. "Öyleyse beni buraya neden getirdin? Neden benim de zamanımı boşa harcadın?"

"Onların kapısını çalabilirdin" diye Leonid mırıldandı. "Kapıdan yirmi metre uzaktaki bir yan tünelde, beyaz renkli bir işaret var. Tam onun altında, zemin seviyesinde, kauçuk bir kapak, onun altında da bir zil düğmesi bulunuyor. Üç kısa, üç uzun ve yine üç kere kısa zili çalacaksın; bu geri dönen gözlemcilerin tanınması için konulan sinyal."

Leonid, Saşa'yı üç nöbet yerinden geçirene kadar ona yardım ettikten sonra tekrar istasyona döndü. Veda niyetine, bir yerde ele geçirdiği otomatik bir silahı eline tutuşturmak istediyse de Saşa istemedi. Üç kez kısa, üç kez uzun, üç kez kısa; şu anda ihtiyacı olan sadece buydu. Bir de el feneri...

Sportivnaya istasyonunun arkasındaki tünel ilk girişte kasvetli ve sessizdi. Hattaki meskun olan son istasyondu ve Leonid'in kızı önünden geçirdiği her nöbet üssü daha çok küçük bir kaleyi anımsatıyordu. Ama Saşa içinde en küçük bir korku bile duymuyordu. Sadece tek bir şeyi düşünüyordu: Az sonra Zümrüt Kenti'nin eşiğinde olacaktı. Şayet kent hiç yoksa da, artık korkmasına gerek kalmayacaktı.

Yan tünel, tam Leonid'in söylediği yerdeydi. Saşa'nın güç bela bulduğu, geçebilecek kadar genişlikteki geçidi tünelden kırık dökük bir parmaklık ayırıyordu. Yüz metre sonra kız bir emniyet kapısının çelikten yüzeyiyle karşılaştı. Saşa kırk adım daha saydı ve sahiden, karanlıkta, nemli duvarın üzerinde beyaz bir işaret gördü. Kauçuk kapağı da hemen buldu. Kapağı arkaya doğru eğdi, eliyle düğmeyi yokladı ve Leonid'in ona verdiği saate yeniden bir göz attı. Başarmıştı! Zamanında gelmişti! Birkaç dakika daha bekledi, sonra gözlerini kapadı.

Üç kez kısa...

Üç kes uzun...

Üç kez kısa.

17 KİM KONUŞUYOR?

Artyom soluk soluğa, heyecanlı yürüyüşünü yavaşlattı. Ter ve gözyaşı gözlerini yakıyordu, eli gaz maskesine gitti. Acaba çıkarsa mıydı? Ne fark edecekti ki...

Mikrop bulaşmış hastaların çığlıkları anlaşılan silahların salvolarından daha güçlüydü. Hastaların her seferinde daha da çoğalarak vagondan kendilerini kurşun yağmurunun içine atması başka nasıl açıklanırdı? Silah seslerini duymamışlar mıydı, en yakın mesafeden vurulup infaz edileceklerini anlamamışlar mıydı? Ne umuyorlardı? Artık hiçbir şey umurlarında değil miydi? Peron çıkışının önü metrelerce, bedenleri şişmiş cesetle dolmuştu. Bazıları hâlâ çırpmıyordu, evet bu ürpertici kubbeli mezarın bir yerinde biri inliyordu. Veba tohumu boşalmıştı. Hâlâ vagonda olanlar, korkuyla birbirlerine sokulmuş, kendilerini kurşun yağmurundan koruyorlardı.

Artyom diğer nişancılara bir göz attı. Sadece kendinin mi elleri, dizleri titriyordu? Hiçbiri tek kelime konuşmuyordu, hatta komutan da susuyordu. Sadece, ağzına kadar dolu olan trendeki insanların kanlı öksürükleri, çıkardıkları hırıltılar duyuluyordu. Bu arada ceset yığınlarının arasından ölmekte olan son kişi küfürler savurdu: "Siz canavarlar! Domuzlar! Hâlâ yaşıyorum.

Dayanamıyorum!"

Komutan acı çeken talihsiz adama dönüp baktı, nerede olduğunu bulunca, dizüstü çömelip şarjöründeki son kurşunları, tüfeği klik sesini çıkarana kadar boşalttı, sonra birkaç kez daha tetiğe bastı. Ardından doğruldu, tabancasına bakıp pantolonunun üzerine sürerek temizledi. "Siz vagonda kalanlar, sessiz olun!" diye boğuk bir sesle bağırdı. "Askeri hastaneyi izinsiz terk edenin cezası az önce gördüğünüz gibi olacak!"

"Cesetleri ne yapalım?" diye biri sordu.

"Trene götürün. Ivanko, Akyonov, bunu siz halledin!"

Her şey düzene girmişti. Artyom yerine dönebilir ve yeniden uyumayı deneyebilirdi, daha birkaç saati vardı. Ertesi gün görevde ayakta kalabilmesi için, hiç değilse bir saat uyumalıydı. Ama olmadı.

Ivanko bir adım geriledi ve kafasını sallayarak, bu irinli, yarısı çürümüş cesetleri ellemeye çekindiğini söyledi. Kumandan tereddüt etmeden tabancasını üzerine doğrulttu -anlaşılan içinde fişek olmadığını unutmuş olmalıydı- nefretle tıslayarak tetiğe bastı. Sadece klik sesi çıktı. Ivanko çığlık atıp koşarak uzaklaştı. Askerlerden biri birden öksürerek otomatik tüfeğine sarıldı, yukarı kaldırarak, süngüyü beceriksiz bir hareketle çaprazlama kumandanın sırtına sapladı. Ne ki kumandan düşmedi, aksine başını çevirerek saldırana baktı. "Ne yapıyorsun orospu çocuğu?" diye şaşırmış bir halde sordu.

Diğeri ona bağırdı: "Az sonra bizi de böyle halledeceksin! Burada artık sıhhatli kimse kalmadı! Bugün biz onları öldürüyoruz, yarın sen bizi vagona onların yanma gönderirsin!"

Adam kumandanın sırtından söküp almak için süngüyü sağa sola çevirip duruyordu, ama daha bastıramıyordu. Olaya kimse karışmaya cesaret de edemiyordu. Onlara doğru bir adım atan Artyom bile büyülenmiş gibi olduğu yerde kaldı. Sonunda süngü kumandanın sırtından çıktı. Kumandan yarasını ellemeyi denediyse de beceremedi. Sonra dizlerinin üzerine yığıldı, elleriyle kana bulanan zemine dayandı, başını salladı. Sanki yorgunluğunu yenmeğe çalışıyor gibiydi. Kimse komutana acısına son verecek bir kurşun atmaya cesaret edemiyordu. Onu süngüsüyle yere deviren isyankâr bile korkarak geri çekildi. Ama birden yüzündeki gaz maskesini çekip çıkardı ve istasyona doğru var gücüyle bağırdı:

"Kardeşler! İşkenceye son verin artık! Onları serbest bırakın! Nasılsa hepsi ölecek! Biz de öleceğiz. Biz insan değil miyiz?"

"Sakın buna cüret etme." Kumandan dizlerinin üzerinde, tıslayarak konuştu.

Askerler yüksek sesle tartışmaya koyuldular. Vagonun kapılarından birindeki parmaklıkları söküp almışlardı bile, sonra bir diğerini. Birden askerlerden biri isyankârın yüzünün ortasına nişan alarak ateş etti, adam sırt üstü yuvarlanıp cesetlerin yanına yığılıp kaldı. Ama artık çok geçti: Hastalar zafer çığlıkları atarak sürü halinde trenden aşağıya fırladılar, şişkin bacaklarıyla beceriksizce koşmaya başladılar, orada kararsız duran nöbetçilerin ellerinden silahları çekip alarak farklı yönlere dağılıp kayboldular. Hastaların muhafızları da bu arada harekete geçtiler, içlerinden birkaçı hastaların üzerine ateş açtı, diğerleriyse aralarına karışıp onlarla birlikte tünele doğru koştu; kimi kuzeye, Serpuhovskaya yönüne, diğerleri güneye Nagatinskaya'ya doğru.

Artyom ise yerinde donmuş bir halde, anlamadan kumandana bakıyordu. Kumandan ölmeye niyetli değildi. Önce elleri ve ayakları üzerinde emekleyerek yerde süründü, sonra doğruldu ve tökezleyerek yürümeye koyuldu. Anlaşılan belli bir hedefi vardı.

"Hepiniz şaşıracaksınız" diye mırıldandı, "beni öyle kolay kapana kıstıramazsınız!"

Çevreyi dolanan bakışı Artyom'a takıldı. Onu tanımıyormuş gibi baktı, sonra her zamanki amir ses tonuyla:

"Popov! Beni telsiz odasına götür! Kuzeydeki sınır muhafazada nöbetçiler mutlaka kapıyı kapatmalılar."

Kumandan Artyom'un omzuna yaslandı, ikisi birlikte, boşalan son trenin, savaşan insanların ve çöp yığınlarının önünden topallayarak geçip nihayet telefonun olduğu telsiz odasına vardılar. Kumandanın yarasının görünüşte hayati bir tehlikesi yoktu, ama çok kan kaybetmişti. Gücü iyiden iyiye azalmıştı, baygın bir halde yığıldı. Artyom masayı kapının önüne itti, iç hattın ahizesini alarak, kuzey nöbet üssünün numarasını çevirdi. Aletten bir klik, sonra sanki biri zorlanarak nefes alıyormuş gibi hışırtılı bir ses geldi ve ardından ürpertici bir sessizlik.

Artık çok geçti. Bu yolu artık kesemeyecekti. Ama hiç değilse Dobrinskaya'yı uyarmalıydı! Hemen telefona sarıldı, iki düğmeden birine bastı, birkaç saniye bekledi. Tanrıya şükür, alet hâlâ çalışıyordu! Önce kulaklıktan bir fısıltı geldi, sonra cızırtı türünden bir ses ve nihayet çağrı sinyalleri. Bir, iki, üç, dört, beş, altı.

Tanrı aşkına, lütfen cevaplayın! Hâlâ yaşıyorlarsa, hâlâ hastalık bulaşmamışsa, en azından bir şansınız olsun diye, cevap verin. Hastalar istasyon sınırına varmadan önce, biri telefonu açsın.

Birinin ahizeyi kaldırması için Artyom canını vermeye hazırdı. Sonra imkânsız bir şey oldu. Yedinci çağrı sinyali ortasından kesiliverdi, bir hışırtı duyuldu, arka plandan kopuk kopuk heyecanlı sözler, ardından soluksuz, kırık bir ses hışırtıyı böldü.

"Evet, burası Dobrinskaya!"

Hücre yarı karanlığa gömülmüştü, ama azıcık ışık Homer'e içerdekini tanımaya yetmişti: Bu tutuklunun silueti, ekip şefine benzemeyecek kadar cansız ve zayıftı. Sanki parmaklığın arkasında içi saman dolu bir bostan korkuluğu oturmuştu, kendinden geçmiş, öylesine büzülmüş kalmıştı. Herhalde nöbetçilerden biri olmalıydı, ölmüştü. Peki Hunter neredeydi?

"Artık gelmeyeceğinizi sanmıştım." Arkalarından derinden, boğuk bir ses geldi. "İçerisi bana fazla dar geldi."

Melnik tekerlekli iskemlesinde öyle bir hızla gerisin geriye firladı ki, Homer arkasından yetişemedi. İstasyona giden geçidin ortasında ekip şefi duruyordu. Kollarını sıkı sıkıya kavuşturmuştu, sanki biri diğerine güvenmiyor ve serbest bırakmaya korkuyordu. Onlara yüzünün çarpılmış yarısını gösteriyordu. Melnik'in dudakları titredi.

"Sen misin?"

"Hâlâ benim." Hunter garip şekilde hafifçe öksürdü. Homer bunun imkânsız olduğunu bilmeseydi, bu öksürük sesini, gülmek olarak yorumlardı.

"Ne oldu sana böyle? Yüzüne?" Melnik aslında ona mutlaka başka bir şey sormak istemişti. Bir el hareketiyle güvenlik görevlilerini uzaklaştırdı. Homer yanlarında kalabilirdi.

"Sen de mükemmel görünmüyorsun." Ekip şefi yeniden öksürdü.

"Pek sayılmaz." Melnik yüzünü buruşturdu. "Ne yazık, seni kucaklayamıyorum. Lanet olsun. Seni ne kadar uzun zaman aradık!"

"Biliyorum. Bir süre yalnız kalmak zorundaydım." Hunter her zamanki tipik, kesik kesik konuşmasıyla devam etti. "İnsanların yanma tekrar dönmek istemiyordum. Büsbütün ortadan kaybolmak istiyordum. Ama sonra bana bir korku geldi."

"Kara derililere ne oldu? Bu onların marifeti mi?" Melnik başıyla Hunter'ın yüzündeki morumsu yarayı işaret etti.

"Hiçbir şey olmadı. Onları yok etmeyi başaramadım." Ekip şefi yara izine dokundu. "Yapamadım, onlar beni yaraladılar."

"O zamanlar haklıydın" diye Melnik birden beklenmedik bir canlılıkla konuştu. "Beni affet! Önce bunu önemsemedim ve sana inanmadım. O zamanlar biz... Sen de biliyorsun ya. Ama onları bulduk ve tamamını tütsüledik. Senin artık hayatta olmadığını sanıyorduk. Ve onların seni... Bu yüzden onları... Senin için... Sonuna kadar hepsini!"

"Biliyorum" diye boğuk bir sesle yanıtladı Hunter. Bu konuda konuşmakta açıkça zorlanıyordu. "Bunun olacağını biliyorlardı; benim yüzümden. Her şeyi biliyorlardı. İnsanları görebiliyorlardı, her birinin kaderini görebiliyorlardı. O zamanlar kime elimizi kaldırdığımızı eğer bilseydin! O bize son bir kez daha gülümsedi... Bize bir şans daha vermek için onları bize gönderdi. Ve biz.... Ben onları

mahkûm ettim ve siz infaz ettiniz. Çünkü biz böyleyiz işte. Gerçek canavarlar... "

"Neler söylüyorsun sen?"

"Onlara gittiğim zaman... Onlar bana beni, kendimi gösterdiler. Aynaya bakıyormuş gibi her şeyi, nasıl olduğunu gördüm. Benimle ilgili her şeyi anladım. İnsanlar hakkında her şeyi. Bütün bunların neden başımıza geldiğini..."

"Neden söz ediyorsun sen?" Melnik yoldaşına endişeyle baktı, sonra acele kapıya bir göz attı. Nöbetçileri gönderdiğine pişman mı olmuştu?

"Sana söylüyorum; kendimi onların gözleriyle gördüm, sanki bir aynada gibi. Dışarıdan değil, en içimi, korunaklı perdenin arkasında gizli olan şeyi. Onlar, bunu bana göstermek için aynayı getirip önüme koydular. Canavarı. İnsan yiyen yamyamı. Her ne olursa olsun orada o aynada, ben bir insan görmedim ve kendimden korktum. Kendimi aldatmıştım. Bana, insanları korumak için, onları kurtarmak için orada olduğum söylendi. Hepsi yalan! Aç bir kurt gibi hepsinin boğazına sarıldım. Daha kötüsü. Ayna kayboldu, ama o, oradaki kaldı. Uyanmıştı ve bir türlü huzur bulamadı. Bunun üzerine benim kendimi öldüreceğimi sandılar. Elbette: Neden hâlâ yaşamalıydım ki? Ama bunu yapmadım. Savaşmalıydım. Önce beni kimse görmesin diye tek başıma kaldım. İnsanlardan uzakta. Onlar bunu yapmasın diye, kendimi cezalandırabileceğimi sandım. Acı çekerek bunu defedeceğimi sandım." Ekip şefi yarasını elledi. "Ama sonra bunu tek başıma yenemeyeceğimi anladım. Devamlı kendimi unutuyordum. Böylece geriye dönüyordum."

"Beynini yıkadılar" dedi Melnik, "sana yaptıkları bu".

"Boşver! Nasılsa çoktan geçti." Hunter elini yüzünden uzaklaştırdı, sesi değişmişti. Şimdi boğuk ve cansız çıkıyordu: "En azından hemen hemen geçti. Hikâye çoktan geldi geçti. Ne olduysa oldu artık. Şimdi yalnızız. Mücadele etmeliyiz. Ama benim burada olmamın nedeni bu değil. Tulskaya'da bir salgın çıktı. Sevastopolskaya ve çevre istasyona kadar yayılabilir. Ateşli humma. Bir zamanlar olduğu gibi. Öldürücü."

Melnik kuşkuyla ona baktı. "Kimse bana bundan söz etmedi."

"Kimse kimseye bir şeyden söz etmedi. Çok korkaklar. Buyüzden yalan söylüyorlar ve gizliyorlar. Bunun neye mal olacağını anlamıyorlar."

Melnik sandalyesiyle ekip şefine daha çok yaklaştı. "Benden istediğin ne?"

"Bunu sen de biliyorsun. Tehlike bertaraf edilmeli. Bana bir marka ver. Bana adamlar ver. Alev makinesini ver. Tulskaya'ya girişi kapatıp orayı temizlemeliyiz. Gerekirse Serpuhovskaya ile Sevastopolskaya'yı da. Umarım henüz vakit geçmemiştir."

"Üç istasyonu da tecrit etmek mi, her ne olursa olsun, öyle mi?"

"Diğerlerini kurtarmak için."

"Böyle bir katliamdan sonra tarikattan nefret edeceklerdir."

"Kimse bir şey duymayacak. Çünkü hastalığın bulaşabileceği tekkişi bile kalmayacak ya da bir şey görebilecek."

"Bu kadar yüksek bir bedel için mi?"

"Anlamıyor musun? Tereddüt edersek, tek bir kişiyi bile artık kurtaramayacağız. Salgından çok geç haberimiz oldu. Salgını durdurmak için başka çaremiz yok. Yoksa iki haftada bütün metro bir salgın barakası haline gelecek, bir ay içinde de koca bir mezarlık."

"Önce bundan kendim emin olmalıyım."

"Bana inanmıyorsun öyle mi? Benim aklımı kaçırdığımı mı sanıyorsun? İstediğini düşün umurumda değil.

Ben yalnız giderim. Her zamanki gibi. Ama en azında vicdanım rahat."

Hunter, yerinde taş gibi duran Homer'e bakmaya tenezzül etmeden döndü ve çıkışa yöneldi. Hunter'ın son sözleri Melnik'e bıçak gibi saplandı ve ekip şefinin arkasına takıldı.

"Bekle! Markayı al." Melnik telaşla üniformasının ceketini karıştırdı ve Hunter'a üzerinde süs olmayan sade yuvarlak bir disk uzattı. "Ben, bunu onaylıyorum."

Ekip şefi, kendine uzanan kemikli elden diski alıp cebine soktu, konuşmadan başını salladı ve Melnik'e uzun uzun baktı.

"Yine geri gel. Ben çok yorgunum" diye mırıldandı.

Hunter yine garip şekilde hafifçe öksürdü: "Bense hiç bu kadar formunda olmamıştım."

Sonra ortadan kayboldu.

Saşa, Zümrüt Kenti'nin nöbetçilerini kızdırmamak için zili bir daha çalmaya uzun süre tereddüt etti. Mutlaka onu duymuşlardı ama kim olduğunu araştırmak için herhalde zamana ihtiyaçları vardı. Toprağa gömülü olduğu anlaşılan kapıyı hâlâ açmadılarsa, bunun ancak bir anlamı vardı, şifreyi tesadüfen bilen bir yabancıyı içeriyi alıp almamayı aralarında görüşüyor olmalıydılar. Peki ya büyük kapı açılırsa, ne söylemeliydi?

Tulskaya'daki salgından mı söz etmeliydi? Bu olaya karışmayı göze alacaklar mıydı? Ya Leonid gibi kendisini hemen anlarlarsa? Kendisinin de yakalandığı bu hummadan onlara söz etmeli miydi? Kendine bile itiraf etmediği şeyi diğerlerine itiraf etmeli miydi? Saşa onların kalplerini yumuşatabilecek miydi? Şayet onlar bu korkunç hastalığı yendilerse, neden duruma müdahale etmemişlerdi, neden bir elçiyi eline ilaç vererek Tulskaya'ya göndermemişlerdi? Sırf normal insanlardan korktukları için mi? Yoksa hastalığın herkesi kırıp geçireceğini mi ummuşlardı? Sonuçta bu hummayı metroya kendileri taşımıştı. Hayır! Bunu nasıl düşünebilirdi! Leonid, Zümrüt Kent halkının adil ve insanlara dost olduklarını söylemişti. İdam cezası diye bir şey bilmediklerini ve birbirlerini hapse bile atmadıklarını. Çevrelerini saran sonsuz güzelliklerin içinde, birinin suç işleyeceğini bile düşünmeye cesaret etmediklerini. Ama öyleyse neden ölüme mahkûm olanları kurtarmıyorlardı? Neden kapıyı açmıyorlardı? Saşa zili bir kez daha çaldı ve bir kez daha. Çelik duvarın arkası öyle sessizdi ki, sanki binlerce ton taşlaşmış toprak kapıyı yutmuştu.

"Sana kapıyı açmayacaklar."

Saşa döndü. Leonid saçları dağılmış bir halde, sinik ve yüzünde sıkıntılı bir ifadeyle on adım kadar uzağında duruyordu. Saşa şaşkınlıkla ona baktı.

"O zaman bir de sen dene! Yoksa seni affettiler mi? Herhalde buraya gelmenin sebebi bu olmalı, öyle

mi?"

"Affedecek bir şey yok. Orada hiçbir şey yok."

"Ama dedin ki... "

"Yalan söyledim. Burası Zümrüt Kenti'nin girişi değil."

"Öyleyse nerede?"

"Bilmiyorum." Kollarını kaldırdı. "Kimse bilmiyor."

"Peki ama neden senin her yerden geçmene izin verdiler? Gözlemci değil miydin? Sen Çevre'de ve Kızıllarda... Yine bana oyun oynuyorsun, öyle mi? Şehri diline dolayıp gevezelik ettin, şimdi de pişmansın!"

Müzisyenin bakışını yakalamaya çalıştı, tahminlerinin onaylanmasını bekliyordu. Leonid inatla yere bakıyordu.

"Ben hep oraya gitmeyi hayal ettim. Yıllardır kenti aradım. Hakkında çıkan söylentileri topladım, eski kitapları okudum. Sadece buraya yüzünce kez geldim. Sonunda bu zil düğmesini buldum ve günlerce çaldım. Boşuna."

"Neden bana yalan söyledin?" Kız müzisyenin üzerine doğru yürüdü ve sağ eli kendiliğinden bıçağı kavradı. "Ben sana ne yaptım? Bunu neden yapıyorsun?"

"Seni onlardan koparıp almak istiyordum." Bıçağı görünce müzisyenin aklı başından gitti, ama kaçacağı yerde, rayın üzerine oturdu. "Sanıyordum ki, eğer seninle yalnız olursam..."

"Peki neden şimdi buradasın?"

"Söylemesi zor." Teslim olmuştu, gözlerini kaldırıp kıza baktı. "Galiba fazla ileri gittiğimi anladım. Seni buraya gönderdikten sonra Zihnimi kurcalamaya başladı. İnsan doğarken ruhu tertemizdir. Berrak, pırıl pırıl, adeta ruhunu okursunuz, sonra yavaş yavaş kararmaya başlar, yaptığın bir kötülüğü affettiğin, buna bir mazeret bulup kendini haklı çıkardığın, bunun sadece bir oyun olduğunu söylediğin zaman, her defasında biraz daha kararır. Bir zaman gelir siyahlık iyice artar. İnsanın kendisi bu anı pek nadir fark eder, çünkü bunu içerden anlamak zordur. Ama birden fark ettim ki, tam burada ve şimdi bir sınırı aşmışım, bu andan itibaren de büsbütün başka bir insan olacağım. Sadece şimdi değil sonsuza kadar başka bir insan. Bunu fark ettim ve işte bunun için buradayım, her şeyi itiraf etmek için. Sen bunu hiçbir şekilde hak etmediğin için."

"Neden herkesin sana karşı böyle bir korkuları var? Neden herkes önünde eğiliyor?"

"Benim önümde eğilmiyorlar" diye Leonid iç geçirdi. "Babamın önünde. Moskvin adı sana hiçbir şey ifade etmiyor mu?"

Saşa başını salladı: "Hayır."

Müzisyen üzgün gülümsedi. "Sen herhalde Metro'da onu tanımayan tek kişisin. Her neyse, baban büyük patrondur. Kızıl Hat'tın patronu. Bana bir diplomat pasaportu sağladı, bu yüzden beni her yerden bırakıyorlar. Adı o kadar sık öne çıkarılmıyor, çünkü kimse sorun çıksın istemiyor. En kötü olasılıkla şayet biri bunu bilmiyorsa..."

Saşa yine bir adım geriye gitti ve küçümseyerek ona baktı. "Peki neyi gözlüyorsun böyle? Seni bu yüzden mi gönderdiler?"

"Beni kapı dışarı ettiler. Babam benden adam olmayacağını anlayınca, ümidini kesti. Ben de şimdi arada bir onun adını kötüye kullanıyorum." Leonid sırıttı.

"Onunla tartıştın mı?"

"Yoldaş Moskvin'le nasıl tartışabilirsin? O bir abide! Beni sürdüler ve lanetlediler. Biliyor musun, çocukluğumda bir Mesih budalasıydım. Sadece güzel resimleri, piyano çalmayı ve kitapları seviyordum. Bunun suçlusu annem, o aslında bir kız çocuğu olsun istiyordu. Babam bunu keşfedince, ateşli silahlar ve parti entrikalarıyla ilgimi çekmeye çalıştı, ama artık çok geçti. Annem bana flüt çalmayı öğretti, babamsa beni yine engelledi. Bana flüt çalmayı öğreten profesörü sürgüne gönderdi ve benim yanıma da politikadan sorumlu birini verdi. Her şey boşunaydı. Ben çoktan ona göre iliğime kadar bozulmuştum. Kızıl Hat'tan nefret ediyordum, benim için hep fazlasıyla hüzün vericiydi. Ben renkli, cıvıl cıvıl bir hayat istiyordum, müzik yapmak, resim yapmak istiyordum. Oysa babam pedagojik amaçlar uğruna bana mozaiği parçalatmıştı. Güzelliğin geçici olduğunu öğreneyim diye. Ben de dayak yememek için mozaiği parçalamıştım. Ama bunu yaparken, her ayrıntıyı iyice bellemiştim, şimdi bile onu yeniden bir araya getirebilirim. O günden beri babamdan nefret ediyorum."

"Böyle söylememelisin" diye Saşa dehşet içinde bağırdı.

"Ben söylerim." Leonid gülümsedi. "Başkaları bu yüzden kurşuna dizilir. Zümrüt Kenti'yle ilgili... Bir zamanlar bana profesörüm anlatmıştı. Henüz çok küçükken, kulağıma fısıldamıştı.

Büyüyünce mutlaka kente girişi bulmaya karar vermiştim. Bu yerkürenin üzerinde mutlaka, yaşamamın bir anlamının olduğu bir kent vardı. Herkesin bunun için yaşadığı bir yer. Beni önemsiz, işe yaramaz biri olarak görmedikleri, beyaz eldivenli prens, ya da Dracula'nın varisi değil de sıradan insanlardan biri olabileceğim bir yer."

"Onu bulmadın, bu yeri." Saşa bıçağı yerine koydu. Konuşulanların özünü keşfetmişti. "Çünkü öyle bir yer yok."

Leonid omuzlarını silkti. Doğruldu, zil düğmesine doğru gitti ve butona bastı. "İçeriden birinin beni duyup duymaması galiba önemli değil. Böyle bir yerin yeryüzünde olup olmaması galiba önemli değil. Önemli olan, onun bir yerde var olduğuna inanmam. Birinin beni duyduğuna. Birinin bana kapıyı açmasını, henüz hak etmediğime."

"Bu sana yetiyor öyle mi?"

Müzisyen yine omuzlarını silkti:

"Bütün dünyaya bu yettiyse, bana da yeter."

Homer peronda yürüyor ve telaşla etrafına bakmıyordu. Hunter hiçbir yerlerde görünmüyordu. Melnik tutukevinden çıkmış tekerlekli sandalyesiyle arkadan geliyordu, karamsar ve bitkin görünüyordu, sanki ekip şefine verdiği esrarengiz markayla aynı zamanda kendi ruhunu da teslim etmiş gibiydi.

Hunter neden ve nereye gitmişti? Neden Homer'i terk etmişti? Bunu Melnik'e soramazdı; şimdi en çok

istediği, Hunter'ın yokluğunu fark etmeden, onun bir an önce yolundan çekilip gitmesiydi. Böylece Homer sanki Hunter'ı gidip getirmek ister gibi adımlarını hızlandırdı, bu arada her an arkasından Melnik'in seslenmesini bekledi. Ama Melnik artık onunla pek ilgilenmiyor görünüyordu.

Hunter, Homer'e, içindeki eski "ben"i unutmaması için ona ihtiyacı olduğunu söylemişti. Yalan mı söylemişti? Belki de sadece çılgınlığa kapılıp Polis'te yüzde yüz kaybedebileceği, sebepsiz yere çıkardığı bir savaşı engellemek istemişti ve bu ona Tulskaya yolunu kapatmıştı. Altıncı hissi ve öldürme iç güdüsü olağanüstüydü, ama bütün bir istasyona tek başına saldırmaya yine de cesaret edemezdi. Eğer Hunter'ın dedikleri doğruysa, o zaman Homer, Hunter'a Polis'e kadar eşlik etmekle rolünü layıkıyla oynamıştı, şimdi de kabaca sahneden dışarı atılmıştı. Böylelikle hikâyenin sonuna katılmıştı, finalin de ekip şefinin -ya da onun rolünde kim varsa-tasarladığı gibi olmasına yardım etmişti.

Melnik'in verdiği ne türden bir markaydı? Bir geçiş belgesi mi? Kudreti belgeleyen bir simge mi? Hunter'ın illa da ruhuna mal etmek istediği bütün günahlarının önceden affedilmesi mi? Her neyse, sonuçta ekip şefi Melnik'ten markayı ve onun onayını koparmıştı. Nihayet özgürdü. Herhalde birine günah çıkarmayı da kesinlikle düşünmemişti, içindeki kendine üstün gelen, ara sıra aynada ona görünen canavar zaten doğru dürüst konuşamıyordu. Hunter oraya varana kadar Tulskaya'da ne olacaktı? Bütün bir istasyonu kana bulayarak hırsını alabilecek miydi, belki de iki üç istasyonu? Ya da içinde taşıdığı şey, yani o canavar bununla sınırsız büyüyecek miydi? Peki Homer bugüne kadar iki kişilikli Hunter'dan hangisine eşlik etmişti? İnsanları yiyip yutana mı, yoksa canavarla savaşma mı? Polyanska' daki hayali düelloda bu ikisinden hangisi yere yıkılmıştı? Sonra da kim Homer'den yardım istemişti?

Evet, belki de Homer'in onunla olmasının bambaşka bir nedeni vardı. Acaba ekip şefinin içindeki o acınası kalıntılar mıydı, Homer'den kendisine eşlik etmesini isteyen, böylece Homer her şeyi kendi gözleriyle görecek ve dehşete kapılarak ya da acıyarak Hunter'ı karanlık bir tünelin içinde ensesinden vurup öldürecekti? Ekip şefi kendi hayatına kıyamazdı, yani kendine bir cellat aramıştı: Hiçbir şey için ricada bulunmayan, her şeyi anlayacak kadar, yeterince güçlü sezgileri ve ikinci Hunter'ı; her gün biraz daha canavarlaşan ve ölmek istemeyen ikinci Hunter'ı aldatacak kadar da zeki olan bir cellat. Ama şayet Homer, doğru anı kollayıp Hunter'ı sırtından vurup öldürmeye cesaret etseydi, bu neyi sağlayacaktı? Salgını tek başına durduramayacaktı. O zaman durum ne denli acil olsa da ona yine eskisi gibi çevresini inceleyip yazı yazmaktan başka yapacak bir şey kalmayacaktı, öyle mi?

Homer, ekip şefinin nereye yöneldiğini hissetmişti. Anlaşılan hem Melnik hem de Hunter'ın mensup olduğu, ünü efsaneleşen tarikatın üssü söylentilere göre Smolenskaya'da, Polis'in aşağısındaydı. Üsteki lejyonerler, istasyonlardaki normal orduların baş edemedikleri tehlikelerden metroyu koruyorlardı. Bu sır küpü organizasyon hakkında bundan başka bir şey de bilinmiyordu.

İhtiyar, Smolenskaya'ya adım atmayı aklından bile geçirmezdi; burası Alamut Kalesi gibi geçit vermiyordu. Zaten gerek de yoktu. Ekip şefini tekrar görmek için sadece Dobrinskaya'ya geri dönmeliydi. Onu orada beklemeliydi, vermiş olduğu karar ister istemez onu buraya, gelecekte işleyeceği cinayetlerin ve bu acayip hikâyenin son istasyonu olan bu yere getirecekti.

Hunter'ın, önce hastalıklı insanlarla hesaplaşıp Tulskaya'yı temizlemesine izin vermeli ve gizli arzusunu ondan sonra mı yerine getirmeliydi? Aslında Homer kendine hep çok farklı bir rol biçmişti: Ateş etmeyecek, aksine araştıracaktı; can almayacak, aksine ölümsüzlüğü sunacaktı; yargılamayacak,

müdahale etmeyecek, kitabının kahramanlarına kendi başlarına hareket etme olanağını verecekti. Ama şayet dizlerine kadar kana bulanmışsan, kirlenmemesi hemen hemen mümkün değil. Şimdi, kızın bu gezgin herifle gitmesine izin vermesi bir şanstı, böylece Saşa'yı en azından, nasılsa asla engelleyemeyeceği bu korkunç katliamı görmekten korumuştu.

Homer istasyon saatine göz attı: Ekip şefi eğer programa sadık kalırsa, Homer'in daha birkaç saati vardı. Yani bir başına kalmak için biraz daha zaman: Polis'ten son bir tango rica etmek için.

"Peki, seni içeriye bırakmaları hakkını nasıl elde etmek istiyorsun?" diye Saşa sordu.

"Evet..." Leonid tereddüt ediyordu. "Biliyorum, aptalca ama, flütümle. Bununla belki bir şeyleri yeniden düzeltebilirim, diye düşünüyordum. Anlıyor musun, müzik bütün sanatlar içinde en geçici olanıdır. Yani müzik çalgı ses verdiği, çaldığı sürece var, akabinde her şey uçup gidiyor. Ama insanları başka hiçbir şey müzik kadar kendine çekmiyor, onları öyle derinden duygulandırıyor ve öyle yavaş yavaş iyileştiriyor ki. Bir melodi seni bir kez duygulandırdı mı, bir ömür boyu seninle kalıyor. Müzik güzelliğin özüdür. Belki, müzikle ruhun içindeki kötülükleri iyileştirebilirim diye düşündüm."

"Çok tuhaf birisin."

"Ama şimdi, bir cüzamlının cüzamlıları iyileştiremeyeceğini anladım. Sana bunların hepsini söylemezsem, bana kapıyı hiç açmayacaklar."

Saşa ona sertçe baktı. "Yoksa seni affedeceğimi mi sanıyorsun? Yalanlarını, acımasızlığını?"

"Bana son bir şans daha vermiyor musun?" Leonid gülümsedi. "Sen kendin de hepimizin bir şeyi hak ettiğimizi söylemedin mi?"

Saşa susuyordu. Şimdi daha temkinliydi. Bu kez müzisyenin kendisini acayip oyununa dahil etmesine izin vermeyecekti. Ona inanmıştı, pişmanlığında dürüst olduğunu görmüştü ama şimdi, yine mi?

"Sana bütün anlattıklarım içinde bir tek şey gerçek" dedi, "hastalığın bir çaresi var".

"Bir ilaç mı?" Saşa, yeniden aldatılmaya hazır öfkesiyle konuşmuştu.

"Hayır, ilaç değil, hap değil, serum değil. Birkaç yıl önce bizim orada Preobraşenskaya'da buna benzer bir hastalık çıkmıştı."

"Hunter'ın bundan neden haberi yok?"

"Çünkü salgın yoktu. Hastalık kendiliğinden geriledi. Bu virüsler radyoaktif ışınlara karşı hassas. Radyoaktif ışınlar onlara bir tür zarar veriyor, sanırım virüsler bölünüp çoğalmıyorlar. Herhalde bu şekilde hastalık durduruluyor, hatta oldukça az dozda radyoaktif ışınla... O zamanlar bunu tesadüfen buldular. Başka şeye gerek yok yani. Sorunun çözümü tabiri caizse yukarıdadır."

Kız titreyerek gencin eline sarıldı. "Gerçekten mi?"

"Gerçekten." Müzisyen diğer elini onunkinin üzerine koydu. "Başka bir şey yapmamıza gerek yok, sadece onlarla bağlantı kurmamız ve onlara bunu anlatmamız yeter."

Kız elini onunkinden uzaklaştırdı, gözleri çakmak çakmaktı. "Bana bunu neden daha önce söylemedin? Bu kadar basitken! Bu arada kim bilir kaç insan öldü!"

"Bir gün içinde mi? Bu katilin yanında kalmanı istememiştim. Başından beri sana her şeyi söylemek istiyordum, ama bu sırrı değiş tokuş yapmak istemiştim, sana karşı."

"Beni yabancıların hayatlarıyla değiş tokuş ettin" diye Saşa dişlerinin arasından tıslayarak konuştu. "Bu arada, benim bunlardan hiçbiri kadar değerim yok."

Müzisyen bir kaşını kaldırdı. "Ben kendiminkiyle değiş tokuş ederdim."

"Buna karar verecek olan sen değilsin! Hadi ayaklan! Hemen geri dönmeliyiz. Hunter Tulskaya'ya varmadan önce orada olmalıyız." Saşa parmağıyla saatini tıklatarak iç geçirdi. "Sadece üç saatimiz kaldı."

"Neden? Telefonu kullanabiliriz. Hansa'ya telefon ederek her şeyin anlatılmasını sağlayacağım. O zaman bizim gitmemize gerek kalmaz, zaten büyük bir olasılıkla yetişemeyiz de."

"Olmaz!" Saşa başını salladı. "Hayır olmaz! O inanmayacaktır. İnanmak istemeyecektir. Bunu ona ben kendim anlatmalıyım. Ona açıklamalıyım ki..."

"Peki sonra ne olacak?" diye Leonid kıskançlıkla sordu. "Büyük bir sevinçle kendini ona teslim mi edeceksin?"

"Bu seni ne ilgilendirir?" diye hemen yanıtı yapıştırdı. Ama sonra içgüdüleriyle, âşık bir erkeği en iyi nasıl kontrol altına tutabileceğini sezince, yumuşak bir ses tonuyla ekledi: "Ondan hiçbir şey istemiyorum. Ama o olmadan başarma şansım yok."

"Galiba yalan söylemeyi benden çok çabuk öğrendin." Leonid dudaklarında acı bir gülümsemeyle yanıtladı. Sonra iç geçirerek pes etti. "Pekâlâ gidelim öyleyse."

Sportivnaya'ya ancak yarım saatte vardılar. Nöbetçiler değişmişti, bu yüzden Leonid onlara bir genç kızın pasaportsuz Kızıl Hat sınırını nasıl geçebileceğini yeniden açıklamak zorunda kaldı. Saşa sinirli sinirli saatine, Leonid de kıza bakıyordu; her halinden, bocaladığı ve kendiyle mücadele ettiği belliydi.

Peronda, kara kuru çelimsiz acemi erler, içi bir sürü malla dolu balyaları köhne, kokuşmuş bir drezine istifliyorlardı; kafayı bulmuş sarhoş işçiler patlamış su borularını sözüm ona onarıyorlardı; birkaç üniformalı bacaksız, bir çocuk şarkısını prova ediyordu. Saşa ile Leonid beş dakika içinde iki kez pasaport kontrolünde durduruldular, özellikle Frunsenkaya tüneline ayak bastıkları son kontrol epey eziyetli ve uzun sürmüştü. Zaman hızla akıyordu. Saşa hâlâ iki saatlerinin olup olmadığını kestiremiyordu. Hunter'ı kafasına koyduğu plandan hiç kimse alıkoyamazdı ve muhtemelen çoktan operasyona başlamıştı. Askerler bu arada drezini yüklemeyi bitirmişlerdi; araç soluyarak yola koyuldu, hedefe giderek yaklaşıyordu. Bu arada Leonid bir karara vardı.

"Gitmeni istemiyorum" dedi, "ama seni tutamam da. Asıl niyetim, olabildiğince geç gidip, orada yapacak bir şeyin artık kalmamış olmasını sağlamaktı. Ama bu şekilde seni elde edemeyeceğimi anladım. Aslında dürüstlük bir kadını baştan çıkarmak için en kötü yöntemdir, ama artık yalan söylemek istemiyorum. Senin önünde sürekli utanç duymamalıyım. Kimin yanında olmak istiyorsan, tercihini sen yap." Bunu söyledikten sonra birden devriye gezen nöbetçinin elinden görkemli pasaportunu çekip aldı, şaşılacak çevik bir hareketle yere fırlattı. Sonra Saşa'yı elinden yakalayıp bir sıçrayışta, tam o sırada önlerinden geçmekte olan drezinin üzerine çekip çıkardı. Drezinin sürücüsü

onlardan yana döndüğünde, hayretle burnunun ucuna yönelmiş bir tabanca namlusunu gördü.

Leonid gürültülü bir kahkaha attı. "Babam görseydi şimdi benimle gurur duyardı! Az mı işittim ondan, zamanını boşa harcıyorsun, kadın işi flütle senden adam olmaz diye! Şimdi tam da bir erkek gibi davranmışken o burada yok! Tam bir trajedi!" Sonra drezin sürücüsüne emretti: "Atla aşağıya!"

Sürücü aracın hızına rağmen uysal bir şekilde kendini rayların üzerine bıraktı, çığlık atarak yere yuvarlandı ve karanlığın içinde kayboldu. Leonid drezindeki yükü boşaltmaya başladı. Rayların üzerine düşen her balyayla motor daha kuvvetli ses çıkarıyordu. Drezinin burun tarafındaki gücü azalan projektör, belli belirsiz titrek ışığıyla yol gösteriyordu, gücü ancak birkaç metre uzağa yetiyordu. Bir yavru sıçan, canhıraş bir feryatla tekerleklerin önünden fırlayarak uzaklaştı, bir hat bekçisi dehşet içinde son anda yan tarafa sıçradı ve uzakta bir siren isterik bir sesle uğuldamaya başladı. Tünelin kaburgaları önlerinden giderek daha hızlı akıyordu; Leonid makineyi olanca hızıyla koşturuyordu. Frusenskaya'dan hızla geçtiler. Hiçbir şeyden habersiz nöbetçiler, tıpkı az önceki sıçanlar gibi sağa sola kaçıştılar ve drezin istasyonu tam arkasında bırakmıştı ki, aynı anda Sportivnaya istasyonunda alarm öfkeyle uğuldamaya başladı.

"Şimdi başlıyor!" diye Leonid bağırdı. "Çevre Hattı sapağına kadar başarmalıyız! Orada büyük bir mevzileri var ve bizi yakalamayı deneyeceklerdir. Hat boyunca, merkeze kadar gidiyoruz!"

Müzisyen, neden korkulacağını biliyordu: Onları az önce Kızıl Hat'ta götürmüş olan aynı yan sapaktan, bir anda yüzlerine bir dizel lokomotifin projektöründen gelen ışık çarptı. Sapağa sadece birkaç adımlık bir mesafe kalmıştı, drezini durdurmak için artık çok geçti. Leonid pırıl pırıl temizlenmiş pedala, zemine çarpana kadar bastı, Saşa gözlerini kırpıştırdı; tek umutları, demiryolu makasının doğru yerde olmasıydı, aksi halde karşıdan gelen diğer araçla çarpışacaklardı.

Bir makineli tüfek gümbürdedi, kulaklarının birkaç santimetre yanında mermiler vızıldadı. Çevrelerini yanık kokusuyla sıcak hava sarmaladı, yabancı bir motor sesi gürledi ve tekrar sustu; karşılıklı gelen araçlar mucizeyle pas geçtiler. Bindikleri drezin demiryolu makasını henüz geçmişti ki, dizel lokomotif çoktan kendi yolundan dışarı çıkmıştı. Onlar Kültür Parkı yönünde yalpalayarak yollarına devam ederken, lokomotif aksi yönde gidiyordu. Şimdilik küçük bir avantajları vardı. Bir sonraki istasyona kadar idare ederlerdi, ama sonra ne olacaktı? Drezin yavaşladı, çünkü tünel giderek tırmanıyordu.

Leonid Saşa'ya döndü. "Bundan sonraki istasyon Kültür Parkı'dır, hemen hemen tam yukarıdaki yüzeyin altındadır. Frunsenskaya ise elli metre daha derinde. Sadece bu tırmanışı atlatmamız gerekiyor."

Gerçekten de, Kültür Parkı'na vardıklarında yeniden hız kazandılar. İstasyon yüksek tavanıyla eski ve vakur görünümlüydü, ama sanki cansız ve kasvetliydi, hemen hemen hiç insan yoktu. Burada da bir sirenin cırlayan sesi duyuluyordu. Tuğlalı takviyelerin arkasında kafalar görünüyordu. Otomatik silahlar öfkeyle ateş kusuyorlardı. Ama çok geçti. Hiçbir şeyi düzene sokamıyorlardı. "Belki her şeye rağmen hayatta kalırız." Leonid gülüyordu. "Biraz şansımız varsa... "

Birden drezinin arka tarafında karanlığın içinden önce bir kıvılcım, hemen ardından göz kamaştıran bir şey parladı ve iyice yaklaştı. Dizel lokomotifin projektörü! Önlerinde bir mızrak gibi uzanan ışık, sanki hurda drezini şişlemek ister gibi, projektörün ışığıyla aralarındaki uzaklığı yutuverdi. Makineli tüfekler yeniden takırdadı, yine mermiler önlerinden uluyarak geçti.

"Artık fazla uzak değil! İşte Kropotinskaya'dayız!"

Kropotkinskaya istasyonu, -zemini karelere bölünmüş, bir sürü çadır doluşmuştu-harap ve bakımsızdı. Duvarlara kim oldukları belirsiz portreler asılıydı, yıllarca önce resmedilmiş, solmuştu. Bayraklar ve yine bayraklar, o kadar çok ki, sanki hepsi bir araya gelip taşlaşmış bir damardan akan kanın pıhtılaşmasıyla tek bir kırmızı bant oluşturmuştu.

Bu kez üzerlerine bir mayın topu yükünü boşalttı. Mermer parçacıklardan bir yağmur bulutu drezinin üzerine yağdı, bir minik parça Saşa'nın bacağına isabet etti ama derin bir yara açmadı.

Askerler önlerine bir bariyer çekmişlerdiyse de drezin onu dümdüz ederek geçti, öyle ki neredeyse raydan çıkacaktı. Dizel lokomotif aman vermeden yaklaşıyordu: Motoru çok daha iyi çalışıyordu ve hiç zırlamadan çelikten gövdeyi ileriye taşıyordu. Saşa ve Leonid devamlı üzerlerine yağan mermi sağanağından kendilerini korumak için madeni küpeştenin arkasına yere yatarak sığınmışlardı.

Birkaç dakika içinde iki aracın karoserleri çarpışacak, sonra da drezine rampa olacaktı. Saşa umutsuzca Leonid'e baktı; o ise aklını kaçırmışa benziyordu, çünkü birden soyunmaya başlamıştı. Önlerine bir ateş mevzisi çıktı, kum torbalarından tahkimatlar, çelikten tanksavar maniaları: Bu kaçışlarının son durağıydı. Şimdi hiç yoktan iki projektörü ve iki makineli tüfeği alacaklardı; deve ile deveci gibi.

Bir dakika daha, sonra her şey geçecekti.

18 KURTULUŞ

Tren onlarca metre uzunluktaydı. Oradakiler, Sevastopolskaya'nın en iyi savaşçılarıydı; Deniş Mihailovitç savaşçıların her birini tek tek kendisi seçmişti. Miğferlerinin üzerindeki minik lambalar tünelin karanlığında ışıldıyordu, bu savaşçı birlik albaya birdenbire sanki gecenin içine akan ateş böcekleri kümesi gibi göründü. Kırım yarımadasında sıcak mis kokulu bir yaz akşamı, servi ağaçlarının üzerinden ta uzaklarda hafif hışırdayan denize dek uzanıyordu. Albayın öldükten sonra gitmeyi umut ettiği o yer. Bedenini hoş bir ürperti sarmaladı, ama aynı anda titredi ve karamsar bir tavırla kendini ayıpladı. Evet, o da yavaş yavaş kuvvetten düşmeye başlamıştı. Yaşlılık işte! Son askeri de önünden geçirdikten sonra, madeni sigara kutusundan el yapımı bir sigara çıkardı, burnuna götürüp kokladı ve çakmağıyla yaktı.

Bu iyi bir gündü. Albayın şansı vardı, her şey planladığı gibi yolunda gitmişti. Nagornaya istasyonunu kayıp vermeden geçmişlerdi, sadece bir asker bir ara ortadan kaybolmuştu, ama sonra tekrar konvoya katılmıştı. Hepsinin keyfi yerindeydi. Savaşa girmek, onlara ebediyen beklemekten ve belirsizlikten çok daha kolay geliyordu. Üstelik Deniş Mihailovitç sefere çıkmadan önce iyice uykularını almalarına izin vermişti. Sadece kendisi gözünü bile kırpmamıştı.

Yazgı onun için her zaman bir rastlantılar zinciriydi; bu yüzden bu kahraman askerlerin nasıl olup da ona güvenebildiğini bir türlü anlamıyordu. Küçük keşif ekibinin Kahovskaya'ya doğru yola çıkmasından bu yana onlardan hiç haber alınmamıştı. Her şey olabilirdi; sonuçta Hunter gibi biri de ölümsüz değildi ya. Albay nasıl olmuştu da, bir savaş malulü, yarı çılgın bir ekip şefine ve yaşlı bir masalcı amcaya güvenmişti?

Artık daha fazla bekleyemezdi. Plan şöyleydi, askeri birlikler Nacimovski Prospekt, Nagornaya ve

Nagatinskaya istasyonlarından geçirilerek güneyde, Tulskaya'daki kapalı büyük kapıya kadar götürülecek, aynı anda da yukarıdaki bir öncü komando birliği aşağıya istasyona sızdırılacaktı. Komandonun görevi, muhtelif havalandırma menfezlerinden tünelin içine sokulup eğer varsa orada olan nöbetçileri saf dışı bırakmaktı, geri kalanını, istasyon kimin elinde olursa olsun, askerin elindeki teknoloji halledecekti.

Havalandırma menfezlerini saptayıp işler hale getirmek üç günlerini almıştı. Şimdi birkaç ştalkerle sabotajcı, onları içeri sokmak üzere yola çıkmışlardı. Bu da yalnız birkaç saat sürecekti. Evet birkaç saat; sonra her şey kesinleşecek ve Deniş Mihailovitç'in kafası yeniden rahatlayabilecek, yeniden uyuyabilecek ve yemek yiyebilecekti.

Plan basitti, özenle düşünülmüş, eksik gedik bırakılmamıştı. Ama albay yine de midesinde garip bir gerginlik hissediyordu, kalbi de henüz on sekizindeyken o dağ köyündeki ilk savaşma katıldığı günkü gibi çılgınca atıyordu. İçine çektiği Papirosa'nın yakıcı ateşi içindeki tedirginliği biraz olsun hafifletiyordu. Sonunda izmariti söndürüp attı, maskesini yeniden yüzüne geçirip hızlı adımlarla tugayı harekete geçirip tekrar yola koyuldu. Az sonra güvenlik kapısının önüne gelmişlerdi. Şimdi bir solukluk mola verebilirlerdi. Deniş Mihailovitç, bu zamandan yararlanıp saldırıya geçene kadar, komutanlarıyla stratejiyi bir kez daha gözden geçirebilirdi.

Homer bir konuda haklıydı, diye aklından geçirdi albay ve kendi kendine sırıttı: Şayet kale içeriden açılıyorsa, neden oraya saldıracaklardı ki? Truva atı hikâyesine benziyordu bu; sahi kimindi bu hikâye? Deniş Mihailovitç, Gayger sayacına bir göz attı -radyoaktif ışın düşük düzeydeydive gaz maskesini çıkardı. Subaylar da onu izlediler, geri kalan savaşçılar da.

Hiç değilse askerler biraz soluk almalıydılar!

Polis'te her zaman için bir sürü şaşkın insan olurdu. Çoğu yaşadıkları ikinci sınıf karanlık istasyonlardan güç bela yolları buraya düşmüş yoksul insanlardı, şimdi faltaşı gibi açılmış gözleri, çeneleri aşağıya sarkmış vaziyette galerilerin ve salonların arasında dolanıp duruyorlardı. Tabii bu halleriyle hiçbiri, Brovinskaya istasyonunda tur atan, Aleksandrovski Sad istasyonunun ince sütunlarını hafif dokunuşlarıyla okşayan ve Arbatskaya'nın avizelerini kendinden geçercesine, neredeyse tutkun bir halde seyreden Homer'e dikkat bile etmiyordu.

Homer'in yüreğine bir sezgi geldi saplandı ve bir daha da bırakmadı: Bu Polis'e son ziyaretiydi. Onu birkaç saat içinde Tulskaya'da bekleyen şey, bugüne kadarki hayatını bir kalemde silecekti. Evet, hatta bu belki de hayatının sonu olacaktı. Ama o kesin kararlıydı: Ne yapması gerekiyorsa yapacaktı. Hunter'ın istasyonu yerle bir etmesine ve ateşe vermesine izin verecekti. Sonra da onu öldürmeyi deneyecekti. Çok iyi biliyordu ki, ekip şefi kuşkuya düştüğü an, anında Homer'in boynunu koparırdı. Ama belki de ihtiyarı tam Tulskaya'ya saldırırken ele geçirirdi, o zaman da nasılsa her şey bitmiş olurdu. Ama her şey planlandığı gibi giderse, Homer kitabının geri kalan boş sayfalarını -birbirine düğümlenmiş entrikalardan finaldeki zirveye kadar-doldurmak üzere daha sonra ıssız bir köşeye çekilirdi. Hunter'ın ensesine bir kurşun sıkarak son noktayı kendisi koyardı.

Bunu yapacak durumda mıydı? Bu cesareti kendinde bulabilecek miydi? Bunu düşünürken bile Homer'in elleri titriyordu. Sakin ol, sakin ol. Her şey kendiliğinden yoluna girecekti, şu anda bunu düşünmenin zamanı değildi. Ama bu onu daha da sinirli yapıyordu.

Kızın ortadan yok olması bir şanstı! Onu nasıl olup da macerasının içine kattığı Homer için anlaşılır

gibi değildi. Kızı bu aslan kafesine sokmayı nasıl da becermişti? Bütün kabahati ölesiye inandığı yazarlık hırsında buluyordu; anlaşılan kızın kendi fantezisinin bir unsuru olduğuna kendini inandırmıştı.

Homer'in romanı, daha önce düşündüğünden çok farklı gelişmişti. Kafasında gereğinden çok fazla şey tasarlamıştı. Tanrı aşkına, bütün bu insanları bir romana nasıl sığdırmak istemişti? İhtiyarın sadece şu anda yanından geçtiği insan kalabalığı için bile kalan birkaç sayfada yer yoktu. Üstelik romanı, destan gibi uzayıp giden isimler listesinin yer aldığı ve üzerine yazılı bronz harflerin, ölülerin yüzleri ve karakterleri hakkında hiçbir şey ifade etmeyen bir toplu mezar olmamalıydı. Hayır, bu imkânsızdı! Zaten elek gibi olan belleği bütün bu insanları dağarcığına toplayamazdı. Şuradan geçen bu tatlı satıcısının çiçek bozuğu yüzü ya da şu anda kendisine bir fişeği uzatan genç kızın solgun, sivri çehresi. Annesinin adeta bir Madonna gibi ışıldayan gülüşünü ya da şu anda önünden geçen askerin suratındaki alaycı, yapışkan sırıtmasını. Orada duran saçı ağarmış dilencilerin yüzlerindeki derin çizgileri ya da şu otuz yaşlarındaki kadının gülücükten oluşmuş kırışıklarını. Bunlardan hangisi bir zorbaydı, kim bir hırsızdı, bir hain, bir hovarda, bir aziz, bir hukukçuydu, kimin hiçbir şey umurunda değildi ve kim henüz karar vermemişti? Homer bütün bunların hiçbirini bilmiyordu. Bu tatlı yiyecek satıcısının küçük kıza bakarken gerçekte ne düşündüğünü; askerin bakışıyla tahrik olan annenin yüzündeki gülümsemenin ne anlama geldiğini ve oradaki zavallı adamın, ayakları iflas etmeden önce ne türden bir iş yapmış olduğunu. Bu insanlardan hangisinin sonsuzluğu hak edip etmediğine karar verme hakkı Homer'e verilmemişti.

Altı milyar insan imha edilmişti, altı milyar! Bu insanlardan sadece birkaç bininin kurtulmuş olması acaba bir rastlantı mıydı? Kondüktör Serov hayatı hep bir futbol maçı gibi görmüştü. Nikolay onun yerine geçecekti. Serov bir gün kendisine insanlığın oyunu kaybettiğini söylemeye çalışmıştı, ama biz ikimiz hâlâ etrafta koşup duruyoruz, demişti. Neden olduğunu sanıyorsun? Çünkü hayatımızla ilgili henüz bir karar verilmedi, bunun için! Hakem bize bir ek süre tanıdı. Düdük çalana kadar, neden burada olduğumuzu öğrenmek, son şeyleri düzene sokmak, her şeyi yönlendirmek zorundayız ve sonra son pasımızı alıp ışıklı kaleye uçacağız. Bu Serov bir sufiydi. Bu futbol hastasına, o söylediği golünü atıp atmadığını hiçbir zaman sormamıştı. Ama Serov sayesinde, o, Nikolay Ivanovitç Nikolayev, kendi şahsi hesabını bir gün göreceğine inanmıştı. Serov'dan, metrodaki insanların rastlantısal olmadığını da öğrenmişti. Ne ki bütün bunları kaleme almak ve yazmak mümkün değildi! Acaba bunu denemeye değer miydi?

Tam bunları düşündüğü sırada, Homer binlerce yabancı yüz arasından, burada en az görmeyi umduğu yüze rastladı.

Leonid ceketini çıkarıp attı, puloverini ve hâlâ beyaz kalan tişörtünü başından sıyırdı. Sonra da tişörtünü çevresinde vızıldayan kurşunlara aldırış etmeden, bayrak gibi havada sağa sola sallamaya başladı ve garip bir şey oldu: Dizel lokomotif gerilemeye başladı, önlerinde yükselen kaleden de beklenenin aksine ateş açılmadı. Leonid, drezini gıcırtılı bir frenle tanklardan oluşan bariyerin önünde durdurduktan sonra "Babam beni görseydi şimdi öldürürdü" dedi.

Hâlâ soluk soluğa olan Saşa, "Ne yapıyorsun? Biz ne yapacağız?" diye sordu. Bu yarıştan sağ salim nasıl çıkabileceklerini anlamıyordu.

"Teslim oluyoruz!" diye Leonid bir kahkaha salıverdi. "Burası Biblioteka imeni Lenina'ya giriştir, orada ileride Polis'in sınır muhafazası var. Biz şimdi düşman tarafına geçmiş asker kaçağıyız senin

anlayacağın."

Nöbetçiler koşarak oraya geldiler ve drezinden inmelerini emrettiler. Sonra Leonid'in pasaportunu görünce, söyle bir bakıştılar, kelepçelerini tekrar ceplerine sokarak, onları istasyona götürdüler. Orada bir nöbetçi odasına alındılar. Askerler istasyon yönetimini bilgilendirmek üzere odadan çıkmadan önce, aralarında fısıldaştılar, sonra da onlara saygıyla baktılar.

Leonid yüzünde ciddi bir ifadeyle yıpranmış bir koltuğa önce şöylece kendini bırakıp rahatladı. Sonra birden yerinden fırlayıp açık kapıdan dışarıya bakarak, Saşa'yı yanma çağırdı. "Buradakiler Kızıl Hat'takilerden çok daha pısırıklar" diye soludu: "Kimse bizi gözetlemiyor."

Yavaşça nöbetçi odasından süzüldüler, önce biraz temkinli sonra daha da hızlanarak koridor geçip kalabalıkta birbirlerini kaybetmemek için, el ele tutuşup koşarak uzaklaştılar. Çok geçmeden arkalarından alarm düdükleri çaldı, ama bu ses devasa istasyonda eriyip kaybolacak kadar hafif kalıyordu; burada Pavelezkaya'dakinden kesin on misli daha fazla insan trafiği vardı. Saşa yukarıda iken bile böyle bir kalabalığı hayal edemezdi ve burası hemen hemen yukarısı kadar aydınlıktı. Öyle ki Saşa eliyle gözlerini kapatıp parmaklarının arasındaki daracık aralıktan etrafı gözlüyordu.

Nereye baksa, muhteşem şeyler keşfediyordu -yüzler, taşlar, sütunlar-eğer Leonid olmasaydı ve el ele tutuşmamış olsalardı, kesin tökezlerdi ve bu kalabalıkta kaybolur giderdi. Bir gün buraya tekrar geri dönmeliydi, kendi kendine söz verdi. Bir gün.

" Saşa sen misin?"

Döndü ve Homer'i gördü, korkuyla karışık, öfke ve şaşkınlıkla ona bakıyordu. Kız gülümsedi: Doğrusu, ihtiyarı özlemişti!

"Burada ne yapıyorsun?" İki kaçak insana bundan daha aptalca bir soruyu soramazdı.

"Dobrinskaya'ya gitmek istiyoruz" diye kız soluksuz yanıtladı. İhtiyar kendilerine ayak uydursun diye, şimdi biraz daha yavaş yürüyorlardı.

"Ama bu çılgınlık! Yapmamalısın. Sana bunu yasaklıyorum!"

Ama Homer'in soluk soluğa konuşurken ileri sürdüğü bahanelerden hiçbiri onları ikna edemedi. Broviskaya girişindeki mevziye vardıklarında, anlaşılan kaçtıklarını henüz sınır askerlerine haber vermemişlerdi.

Homer kapıdaki görevli subaya, "Ben Melnik adına buradayım. Bizi hemen bırakın geçelim" dedi kısaca. Adam ağzını tam açacakken söyleyecek söz bulamadı, ihtiyarın önünde selam durup yolu açtı.

Nöbet üssü arkalarında karanlığa gömülünce, Leonid kibarca, "Yalan söylediniz değil mi?"

diye sordu.

"Ne olmuş yani?" diye homurdandı Homer.

"Önemli olan bunu inanarak yapmak" diye Leonid saygıyla konuştu. "Bunu ancak profesyoneller fark eder."

"Şu öğretilerinle beni rahat bırak." Homer kaşlarını çattı ve giderek zayıflayan el fenerini birkaç kez yakıp söndürdü. "Şimdi Serpuhovskaya'ya kadar gidiyoruz, ama daha ileriye sizi göndermiyorum!"

"Asıl önemli olanı bilmiyorsun" diye Saşa araya girdi. "Bir çare var!"

"Ne?" Homer adımlarını şaşırdı, öksürdü ve neredeyse korkuyla Saşa'ya baktı. "Sahi mi?"

"Evet! Radyasyon!"

"Bakteriler radyoaktif ışınla nötralize oluyorlar" diye Leonid sözü tamamladı.

"Ama mikroplar ve virüsler insandan yüz, hayır bin kez daha dirençlidir. Yanı sıra bağışıklık da azalır." Homer kendini kaybetmişti ve Leonid'e bağırdı: "Onu nasıl ikna ettin? Neden onu oraya sürüklüyorsun? Orada ne olacağını bilmiyor musun? Hiç kimse, ne ben ne de siz bunu artık durduramaz. Kızı al ve onu güvenli bir yere sakla! Sen de.."

Saşa'ya döndü. "Ona nasıl inanabildin? Bu profesyonele!" Son sözcükler ağzından aşağılayıcı bir ifadeyle fırlamıştı.

"Benim için endişelenme" diye kız yavaşça yanıtladı. "Hunter'ı durdurabileceğimi biliyorum. Onun iki kişiliği var. Ben ikisini de birebir yaşadım. Biri kan görmek istiyor, diğeri ise insanlığı kurtarmak."

Homer kollarını yukarıya kaldırdı. "Ne söylüyorsun sen? Çoktandır iki kişiliği yok artık, sadece insan kılığında tek bir canavar. Bir yıldan beri."

İhtiyar acele Melnik'le Hunter arasında geçen konuşmayı aktardı, ama Saşa ikna olmuyordu. Homer'ı dinledikçe, haklı olduğuna daha çok inanıyordu. İhtiyara açıklamak için sözcükleri arayıp duruyordu: "Durum şöyle: İçindeki katil diğerini yanıltıyor. Başka seçenek olmadığına onu inandırıyor. Bir yanını hırs kemiriyor, diğer yanını özlem. Bu yüzden Hunter mutlaka Tulskaya'ya gitmek istiyor çünkü iki kişiliği de onu oraya çekiyor! Ben de bu ikisini birbirinden ayırmak zorundayım. Öldürmeden, kurtarma seçeneği olduğu anda... "

"Aman Tanrım! Seni asla dinlemeyecektir! Seni oraya çeken nedir?"

"Senin kitabın." Saşa ona gülümsedi. "Kitabın içindeki her şeyin hâlâ değiştirileceğini biliyorum. Sonu henüz yazılmadı çünkü."

"Sen aklını mı kaçırdın? Ne budala bir tanık bu" diye Homer umutsuzca homurdandı. "Neden sana bunu anlattım ki?" Leonid'i kolundan yakaladı. "Genç adam, en azından siz... Size rica ediyorum, biliyorum kötü bir insan değilsiniz ve yalan söylerken kötü bir niyetiniz yoktu. Kızı yanınıza alın. Zaten istiyordunuz, değil mi? İkiniz de genç ve güzelsiniz. Yaşamalısınız! O oraya gitmemeli, anlıyor musunuz? Siz de gitmemelisiniz. Orada... Orada korkunç bir katliam olacak. Siz de küçük yalanınızla kimseyi durduramayacaksınız, buna engel olamayacaksınız."

"O yalan değildi" diye müzisyen nazik bir şekilde yanıtladı. "Size şeref sözü vereyim mi?"

Homer eliyle itiraz etti. "Pekâlâ. Size seve seve inanmak isterim. Ama Hunter... Onu sadece bir kere kısacık gördünüz..."

Leonid hafifçe öksürdü. "Buna karşılık hakkında çok şey duydum."

"Peki ama onu nasıl durdurmak istiyorsunuz? Yoksa flütünüzle mi? Ya da, onun kızı dinleyeceğine inanıyor musunuz? O bir şeyin etkisinde... Hiçbir şeyi idrak edemeyecek bir şey."

Leonid, Homer'e doğru eğilerek, "Aslında ben de tamamen sizinle aynı görüşteyim" dedi, "ama bana rica etti. Bir centilmen olarak..." Saşa'ya göz kırptı.

"Anlamıyor musunuz? Bu bir oyun değil." Homer yalvarırcasına bir kıza bir Leonid'e baktı.

"Biliyorum" diye Saşa kararlı bir sesle yanıtladı.

Müzisyen de gönül rahatlığıyla ekledi: "Her şey bir oyundur."

Leonid şayet gerçekten Moskvin'in firlaması ise, Hunter'ın bile duymadığı veya üzerinde durmadığı salgın hakkında bir şeyler bilmesi mümkündü. Homer, Leonid'i palavracının biri gibi görüyordu, ama ya hummaya karşı radyoaktif ışınlar gerçekten etkiliyse? İsteğine ve sağlıklı işleyen mantığına aykırı olsa da ihtiyar yine de bu teori için kanıtlar bulmak istiyordu. Kendisi de son günlerde bunun olmasını arzu etmemiş miydi? Öksürüğü, ağzından gelen kan, bulantı sonuçta sadece ışınların neden olduğu hastalığın belirtileri miydi? Kahovskaya Hattı'ndan geçerken almış olduğu ışının dozu, kesinlikle her tür enfeksiyonu yok edecek miktardaydı.

Ne kadar da kolay aldatılmaya müsaitti! Diyelim ki bu doğruydu, peki Tulskaya için ne ifade edecekti? Hunter için ne anlama gelecekti? Saşa, onu tasarladığı plandan vazgeçirmeyi umuyordu. Göründüğü kadarıyla, ekip şefinin üzerinde gerçekten izahı zor bir gücü vardı. Ama Hunter'da iki şey birbiriyle çelişiyordu: Bir yanında, kızın ona koymaya çalıştığı zincirler ona adeta kuş gibi hafif geliyordu, diğer yandan ise, bu zincirler onu kızgın demir gibi yakıyorlardı. Karar anında kumandana acaba bunlardan hangisi etkili olacaktı?

Bu kez Polyanka istasyonu onlar için hiçbir hazırlık yapmamıştı, ne Homer, ne Saşa ne de Leonid için. İstasyon onlara cansız, bomboş göründü. Bu iyiye ya da kötüye işaret miydi? Belki de şu anda tünelden esen ve yukarıda kuvvetli rüzgâra dönüşen hava cereyanı, buradaki bütün sanrılı pis kokuları alıp götürmüştü.

Belki de Homer buradan pek çok şey beklemekle hata etmişti ve şimdi Polyanka'da ona kehanette bulunabileceği bir gelecek yoktu.

Saşa birden "Zümrüt gibi ne anlama geliyor?" diye sordu.

"Bir zümrüt yeşil, parlayan, kıymetli bir taştır" diye Homer dalgın bir halde açıkladı. "Zümrüt gibi, sadece yeşil anlamına geliyor."

"Komik" diye Saşa düşünceli bir tavırla konuştu. "Öyleyse o var demek."

Leonid öfkeyle, "Sen neden söz ediyorsun?" diye sordu.

"Ah, işte öylesine... Biliyor musun?" Kız müzisyene baktı. "Şimdi onu ben de arayacağım, senin kentini ve bir yerde onu bulacağım."

Homer başını sallamakla yetindi, Leonid'in pişmanlığını üzerine alınmadı.

Saşa yol boyunca kendi düşüncelerine dalmıştı. Devamlı kendi kendine fısıldıyordu, birkaç kez de derinden iç geçirdi. Sonra sorgulayan gözlerle Homer'e baktı. "Başıma gelenlerin hepsini not ettin mi?"

"Ben... yazmaktayım."

Kız başını salladı. "İyi"

Dobrinskaya'da bazı değişiklikler olmuştu. Hansa'nın nöbetçileri iki misline çıkarılmıştı, girişteki suratsız ve konuşma özürlü askerler, Homer'le diğerlerini içeri bırakmamakta direniyorlardı. Ne Leonid'in uzattığı bir sürü fişek ne de elindeki belgeler onları ikna etmeye yetiyordu. Sonunda Homer'in aklına durumu kurtaran bir fikir geldi: Onlardan kendi adına Andrey Andreyevitç'le bağlantı kurmalarını rica etti.

Uzun bir yarım saatten sonra, arkasında kaim bir kabloyu sürükleyen bir telsizci geldi. Homer tehdit eder bir ses tonuyla ahizeye, kendilerinin tarikatın bir lejyonunun (Eski Roma askeri birliği) öncüsü olduklarını söyledi. Homer'in bu yarısı doğru olan sözleri, istasyondan geçiş izni almalarına yetti.

Orta koridor, sanki istasyondan havayı dışarı pompalamışlar gibi boğucuydu ve uyku saati olduğu halde herkes ayaktaydı. Sonunda Dobrinskaya yöneticisinin kabul odasına gelmişlerdi. Müdür üstü başı perişan, ter içinde, çukura batmış gözlerle kendilerini karşıladı, büronun eşiğinde de kokuşmuş bir bayrak sallanıyordu. Emir eri ortalıklarda görünmüyordu. Andrey Andreyevitç sinirli bir halde çevresine bakındı, Hunter'ı yanlarında göremeyince homurdandı: "Ne zaman gelecekler?"

"Hemen" diye Homer söz verdi.

"Serpuhovskaya istasyonunda her an ayaklanma olabilir." Müdür eliyle yüzünü ovaladı, odada aşağı yukarı dolanmaya başladı. "Biri salgın hikâyesini yaymış. Kimse neden korkacağını bilmiyor, şimdi de siz gelmiş bize gaz maskelerinin işe yaramayacağı masalını anlatıyorsunuz."

"Bunlar masal değil" diye Leonid araya girdi.

"Tulskaya'ya giden güney tünellerinden birinde bütün bir nöbet ekibi mevzilerini terk etti. Korkak domuzlar! Tarikat üyelerinin içinde olduğu trenin bulunduğu ikinci tünelde ise, bu fanatikler treni işgal ettiği ve avaz avaz mahşer gününü haykırdıkları halde, nöbetçiler hâlâ oradalar. Benim istasyon da her an bir cehenneme dönüşebilir. Şimdiye kadar neredeydiniz? Tek kurtuluşumuz sizsiniz."

Birden istasyondan o tarafa gelen galiz küfürler duyuldu. Biri bağırıyordu, sonra nöbetçilerin haykırışları çınladı. Kimse Andrey Andreyevitç'e cevap vermezken, o güç bela bürosuna geçti; az sonra sanki bir şişenin hafifçe kadehle tokuşması gibi bir ses duyuldu. Sanki müdürün odayı terk etmesini bekliyormuş gibi, emir erinin yazı masasının üzerindeki bir telefonda kırmızı lambacık birden yanıp sönmeye başladı. Çinko oksitli bant üzerinde Tulskaya yazılı cihazdı bu.

Homer bir iki saniye durakladıktan sonra masaya yanaştı, kuruyan dudaklarını diliyle ıslattı, derin bir soluk aldı ve ahizeye "Burası Dobrinskaya" dedi.

"Ne söylemem lazım?" diye Artyom şaşkın bir halde komutana baktı.

Kumandan hâlâ bilinçsizdi. Kapalı bir perdenin arkasındaymış gibi bulanık bakan gözleri sağa sola kayıyor ve sürekli yukarıya takılıyordu. Arada bir gelen öksürük krizi bedenini kasıyordu.

Akciğeri delindi diye Artyom aklından geçirdi.

Ahizeye doğru bağırdı, "Hâlâ yaşıyor musunuz? Enfeksiyonu kapanlar hastalandılar."

Artyom o anda, oradakilerin Tulskaya'da olanlardan haberlerinin olmadığını fark etti. Öyleyse her şeyi başından anlatmalıydı.

Bir kadının perondan haykırışı duyuldu, sonra bir makineli tüfeğin sesi geldi. Bu sesler kapı aralığından içeri sızıyordu, duymamak imkânsızdı. Hattın öbür ucundan ona kimse yanıt vermiyordu, bir şeyler soruyordu ama anlaşılmıyordu.

Artyom telaşla, "dışarı çıkışı kapamalısınız" diye bağırdı: "Üzerlerine ateş edin ve onlardan uzak durun!"

Ama adamlar hastaların nasıl göründüklerini bilmiyorlardı. Artyom bunu onlara nasıl anlatacaktı; bedenleri şişmiş, yaraları patlamış, kokuşmuş yaratıklar olarak mı? Bu arada hastalığa henüz yakalanmış olanlarsa son derece normal görünüyorlardı.

"Hepsini vurun" diye mekanik bir şekilde konuştu.

Peki kendisi de istasyonu terk ettiği zaman, onu da vuracaklar mıydı? Yoksa böylece kendi ölüm fermanını da ilan etmiş mi oluyordu? Hayır, bundan artık kurtulamayacaktı. Burada artık hiç sağlıklı kimse kalmamıştı. Artyom birden kendini büsbütün yalnız hissetti.

"Lütfen telefonu kapatmayın" diye rica etti.

Artyom hattın öbür ucundaki bilmediği adamla ne hakkında konuşacağını kestiremiyordu. Ona, bağlantı kurmak için bugüne kadar boşuna uğraştığını, bütün metroda tek bir istasyonun bile sağlam kalmadığından korktuğunu anlatmaya koyuldu. Birden aklına geldi, belki de bir tek kişinin bile hayatta olmadığı bir gelecekle konuşmuştu. Hattın ucundaki yabancıya bunu da söyledi. Gaf yapmaktan korkmasına gerek yoktu. Hiç korkmasına gerek yoktu. Önemli olan, konuşabileceği birinin olmasıydı.

"Popov!" Birden arkadan kumandanın çatlak sesi duyuldu. "Kuzey mevziye ulaştın mı? Kapı... Kapalı mı?"

Artyom döndü ve başını evet anlamına salladı.

"Budala!" Komutan kan tükürdü. "Beni iyi dinle. İstasyona mayın döşendi. Boruların yerini buldum. Kaynak suyu akıyor. Oraya bir şey bıraktım. Onu infilak ettirdik mi bütün boklu istasyonu su basar. Şalterler burada, telsiz odasında. Ama sen önce kuzeydeki kapıyı kapatmalısın ve de güney kapısı hâlâ yerinde mi diye kontrol etmelisin. İstasyon tamamen ve iyice kapalı olmalı, tamam mı? Bütün metro su içinde kalmamalı. Her şey tamamlandığı zaman, bana söylersin. Nöbet üssüyle hâlâ bağlantı var mı?"

"Var" diye Artyom yanıtladı.

"Sen de zamanında buradan çıkmaya bak." Komutan acıyla gülümsemeye çalıştı, sonra yeniden bir öksürük krizine tutuldu. "Yoksa bu pek adil olmaz."

"Peki siz ne olacaksınız? Siz hâlâ buradasınız!"

Komutan kaşlarını çattı. "Topla kendini, Popov! Hepimiz belli bir amaç için dünyaya geldik. Benimki, domuzları su içinde boğmak. Seninki de delikleri kapatmak ve adaleti yerine getiren insan olarak ölmek. Anlaşıldı mı?"

"Anlaşıldı!"

"Öyleyse acele et!"

Ahizede ses yeniden kesildi.

Homer, Tulskaya'daki askerin çoğu sözlerini nispeten iyi anlamış olmasını telefonun azizliğine borçluydu. Ama son cümleleri yine de pek net duyulmamış, sonunda bağlantı büsbütün kesilmişti. İhtiyar kafasını kaldırdı. Tepesine Andrey Andreyevitç'in koca işkembesi dikilmişti. Müdürün mavi üniformasının koltuk altlarına koyu ter lekeleri birikmişti, şişkin parmakları titriyordu. "Orada neler oluyor?" diye renksiz bir ses tonuyla sordu.

"Durum kontrolden çıktı." Homer zorla yutkundu. "Elinizin altındaki ne kadar boş adam varsa Serpuhovskaya'ya gönderin!"

"İmkânsız." Andrey Andreyevitç, pantolonunun cebinden bir makarov çıkardı. "Burada panik var. Güvendiğim birkaç adamı çevre istasyonundaki tünel girişlerine koydum, hiç değilse buradan kimse kaçmasın diye."

"Ama onları sakinleştirmemiz mümkün. Elimizde... Humma tedavi edilebiliyor. Radyasyonla... Onlara deyin ki... "

"Radyasyonla mı?" Müdür sırıttı. "Siz de buna inanıyorsunuz? Hadi öyleyse, size iyi eğlenceler!" Alaycı bir tavırla ihtiyarı selamlayarak arkasından kapıyı vurup çıktı ve bürosuna kapandı.

Ne olacaktı? Şimdi Homer, Leonid ve Saşa artık buradan kaçamazlardı da. Leonid'le Saşa nereye gitmişlerdi? Anlaşılan kaçmışlardı! Homer, bir eli çılgın gibi çarpan kalbinin üzerinde, koridordan dışarı çıkarak, perona koştu ve adlarını seslendi. Yok olmuşlardı.

Dobrinskaya'da tam bir kaos egemendi. Ellerinde dolu torbalarıyla çocuklu kadınlar ve erkekler daracık alanı işgal etmişlerdi. Devrilmiş çadırların arasından hastalıklı bir güruh sessizce süzülüp geçiyordu, ama kimsenin onlara baktığı yoktu. Homer bunu daha önce de yaşamıştı: Önce askerler, önlerinde sendeleyen adamların üzerine basar geçerdi; üstelik sonunda da silahsız olanların üzerine ateş bile ederdi. Birden tünelin içinden bir inleme duyuldu. Gürültüler ve bağrışmalar birden kesildi, onun yerini şaşkın bir çığlık aldı. Ardından, sanki yaşadığı yüzyıldan yolunu şaşırıp da Dobrinskaya'ya doğru yola çıkmış olan bir Roma lejyonunun yüzlerce sahra trompetinden çıkan sese benzer müthiş bir gürültü duyuldu.

Askerler telaşla bariyerleri yana sürdüler ve tünelin ağzından devasa bir şey ortaya çıktı: Zırhlı bir tren. Ağır hasar görmüş olan sürücü kabininin önü çelik levhalarla güçlendirilmişti sadece ateş edilen daracık delikler açık bırakılmıştı. Tepesine büyük kalibreli iki makineli tüfek monte edilmişti, arkasında zayıf, uzun bir beden ve diğer yöne bakan ikinci boynuzlu kafa göründü. Homer bile böyle bir azmanı bugüne kadar görmemişti.

Bu zırhlının üzerinde karga gibi simsiyah, yüzü olmayan putlar oturmuştu. Hepsi birbirlerinin aynıydı, koruyucu elbiseler ve kevlar yelekleri giymişlerdi, nerede yapıldığı belirsiz gaz maskeleriyle, özel yapılmış askerlere mahsus sırt çantaları taşıyorlardı. Bu azmanlar bu çağa ve bu dünyaya ait değillerdi.

Tren durdu. Ağır silahlılar, orada toplanmış kalabalığı dikkate almadan, perona atladılar ve üç sıra halinde yan yana dizildiler. Sonra geri dönüp tek bir adam -ya da bir makine-gibi adeta yekvücut olmuş bir halde yeri göğü inleten bir gümbürtüyle, eşit adımlarla Serpukovskaya'ya doğru yürüyüşe geçtiler. Ayaklarının güçlü vuruşları hem yetişkinlerin korkulu fısıltılarını hem de çocukların

çığlıklarını bastırıyordu. Homer arkalarından koşarak onlarca savaşçının arasından Hunter'ı bulmaya çalıştı. Ama savaşçıların hepsi aynı boydaydı ve transparan olmayan pelerinleri geniş omuzlarının üzerinden dökülüyordu. Hepsinin elinde aynı, korkunç silahlar vardı: Alev makineleri, susturuculu - Wintores tüfekleri. Kokartları, nişanları, armaları yoktu. Belki ilk sıradaki üç kişiden birinde olabilirdi.

Homer konvoyun önüne geçti, gaz maskelerinin gözetleme camlarının arasından baktı. Ama hep aynı donuk, umursamaz bakış karşısına çıkıyordu. Yeni gelenlerin hiçbiri tepki vermiyor, hiçbiri Homer'i tanımıyordu. Hunter gerçekten onların arasında mıydı? Mutlaka olmalıydı. Mutlaka burada ortaya çıkmalıydı!

Homer üst geçitten geçerken yolda ne Saşa ne de Leonid'i görebilmişti. Acaba aklı başına gelmiş de müzisyen kızı güvenli bir yere mi saklamıştı? Bu kan banyosunun uzağında olmalarını umdu. Homer daha sonra Andey Andreyevitç'le çözümle ilgili görüşecekti; tabii o zamana kadar kendi kafasına bir kurşun sıkmamışsa.

Birlik çılgınca bir tempoyla kalabalık arasından yolu yararak yürüyor, önlerine çıkmaya kimse cesaret edemiyordu, Hansalı sınır nöbetçileri bile sessizce yolu açıyorlardı. Homer konvoyu takip etmeye karar verdi; Saşa'nın herhangi bir şeye teşebbüs etmemesini garanti altına almak istiyordu. Askerlerden hiçbiri onu kışkışlamıyordu. Homer onlar için, drezinin arkasından koşan bir köpekten farksızdı.

Tünele geldiklerinde ön sıradakiler üç projektörü yaktı, etraf binlerce mum yanıyormuşçasına aydınlandı. Savaşçılardan bir teki bile konuşmuyordu; boğucu, doğal olmayan bir sessizlik vardı. Kuşkusuz bu bir tür eğitimdi. Homer, yine de bu insanların bedenlerinin çelikten, ama ruhlarının ölü olduğunu düşünmekten kendini alamıyordu. Önünde, tek tek parçaları işlevsiz, mükemmel bir öldürme mekanizması duruyordu. Parçalardan sadece görüntüsü diğerleriyle aynı olan birinin içine program kaydedilmişti: O "ateş" komutunu verdiği anda, diğerleri hiç düşünmeden Tulskaya ve içinde yaşayanlarıyla birlikte diğer bütün istasyonları yakıp kül edeceklerdi. Neyse ki, içinde sufilerin saklandığı trenin bulunduğu tünele girmiyorlardı. Ateş dalgası onlara ulaşana kadar oradaki talihsiz insanlar biraz daha bekleyebilirlerdi. Önce Tulskaya'nın işi bitirilecekti, sonra sıra onlara gelecekti.

Birden, bilinmeyen bir yerden bir sinyal almış gibi, konvoy yürüyüş temposunu yavaşlattı. Homer az sonra bunun nedenini anlamıştı: İstasyonun hemen önünde bulunuyorlardı. Dingin sessizliğin içinden neredeyse madeni bir çığlık duyuldu ve sonra yeni gelenleri, hiç beklemedikleri bir şey karşıladı; öylesine hafif ve sıcak, ihtiyarı adeta aklından kuşkuya düşeceği bir şey: Harikulade bir müzik.

Homer büyülenmiş gibi kulak kesildi.

Kulaklıktan hışırtıyla gelen sesin dışında hiçbir şeyi duymuyordu ve Saşa birden, buradan kaçma vaktinin geldiğini anladı. Yavaşça kabul odasından dışarıya süzüldü, dışarıda Leonid'in gelmesini bekledi; sonra onu kendine doğru çekerek önce Serpuhovskaya üst geçidine, sonra ondan yardım bekledikleri tünele doğru sürükledi. İnsanların hayatlarını kurtarabileceği yere doğru. Ayrıca bu tünel kızı ona da götürüyordu; yani Hunter'a.

"Korkmuyor musun?" diye Leonid'e sordu.

Müzisyen güldü. "Elbette korkuyorum. Ama buna karşılık, içimde nihayet anlamlı bir şey yapacağıma

dair bir duygu var."

"Gelmek zorunda değilsin. Orada bizi ölüm bekliyor olabilir. Burada da kalabilir ve hiçbir yere gitmeyebilirsin."

"Kimse geleceğin ne getireceğini bilemez" diye Leonid yanıtladı, işaretparmağım yukarı kaldırıp sallayıp bilgiççe yanaklarını şişirerek.

"Ben de buna kendin karar verirsin sanıyordum?"

"Kes artık." Leonid alaycı bir ifadeyle sırıttı. "Biz sadece bir labirentin içindeki sıçanlarız o kadar. Orada bazı sürgülü kapılar var, bizi bulmak isteyenler, sürgüyü bir yukarı kaldırıyorlar bir indiriyorlar. Şayet Sportivnaya'daki kapı kapalıysa, istediğin kadar kurcalayabilirsin, dünya yıkılsa açılmayacaktır. Şayet bir sonraki kapının arkasında bir pusu kurulmuşsa, onu önceden sezmiş olsan da içine düşeceksin; yani başka çıkar yolu yok. Sadece bir tek seçim var senin için: Ya yoluna devam edeceksin ya da başkaldırıp pes edeceksin."

Saşa kaşlarını çattı. "Böyle yaşamak zorunda olmak, seni öfkelendirmiyor mu?"

"Hayır, beni kızdıran, omurgamın yapısı. Omurgam yüzünden başımı yeterince arkaya döndüremiyorum, bu yüzden de burada şu muazzam deneyi yapanı göremiyorum."

"Deney yok. Sıçanlar gerekirse çimentoyu da kemirerek kendilerine yol açabilirler."

Leonid bir kahkaha attı. "Sen tam bir isyankârsın. Bense bir çıkarcı."

Saşa başını salladı. "Bu doğru değil. Sen de insanları değiştirebilmenin mümkün olduğuna pekâlâ inanıyorsun."

"Buna inanmayı çok isterdim."

Saşa'yla Leonid, bir mevziden geçtiler, görünüşe bakılırsa, burasını aceleyle terk etmişlerdi: Hâlâ üstü tüten kamp ateşinde birkaç tahta parçası için için yanmaktaydı, hemen yanında, çıplak fotoğrafları olan, okunmaktan canı çıkmış, üzeri lekeli bir dergi duruyordu. Duvara yarısı parçalanmış, bir sahra sancağı asılıydı. Yaklaşık beş dakika sonra karşılarına ilk ceset çıktı. Onu insan olarak tanımlamak zordu. Birbirinden ayrık kolları ve bacakları öyle şişmişlerdi ki, üzerlerini saran giysileri yırtılmıştı. Yüzü de Saşa'nın bugüne kadar gördüğü canavarlardan çok daha korkunçtu.

"Dikkat et!" Leonid kızı yavaşça cesetten uzaklaştırdı. "Bulaşıcıdır."

"Ne var yani? Nasılsa bir ilaç var! Gideceğimiz yerde herkes hasta."

Birden önlerinde silah sesleri duyuldu, uzaktan da bağırışlar geliyordu.

"Tam zamanında geldik" dedi Leonid. "Öyle görünüyor ki, senin arkadaşını beklemek istememişler."

Saşa ona dehşetle baktı, ama yine de inatla yanıtladı: "Ziyanı yok! Onlara sadece söylemeliyiz. Hepsi ölüme mahkûm olduğuna inanıyor. Onlara yeniden umut vermeliyiz!"

İstasyonun emniyet kapısı ardına kadar açıktı. Bir başka ölü de yüzü yere dönük olarak orada yatıyordu, ama en azından insana benziyordu. Yanı başında bir telefon cihazının metal kutusundan çıkan cızırtılı sesler duyuluyordu; sanki biri nöbet üssünü uyandırmaya çalışıyordu. Tünelin en sonunda birkaç adam gelişigüzel üst üste yığılmış kum torbalarının arkasına sinmişti. Bir nişancı ile

otomatik tüfekleriyle birkaç asker, o kadar; bütün barikat, bundan ibaretti.

Arkasında, tünelin daracık duvarlarının bittiği ve Tulskaya istasyonunun peronunun başladığı yerde, korkulu bir kalabalık için için kaynıyor ve kuşatmacıları sıkıştırıyordu. Bu insanların bir kısmı hastalıklı bir kısmı da sağlıklıydı; iğrenç azmanlar ve insana benzeyen şekiller; bazıları önlerinde cep fenerlerini tutuyorlardı, diğerlerinin artık ışığa ihtiyacı kalmamıştı. Önlerinde siper alan askerler tüneli savunuyorlardı. Fişekleri anlaşılan bitmek üzereydi, çünkü atışları giderek azalıyordu ve silahlı çete giderek yaklaşıyordu.

Askerlerden biri Saşa'ya dönüp sordu: "Siz takviye ekibinden misiniz? Hey çocuklar, duydunuz mu, nihayet Dobrinskaya'ya ulaştılar! Takviye güçleri burada!"

Çok başlı canavar da huzursuzca tepki verdi ve ileriye doğru devam etti.

"Ey ahali!" diye Saşa bağırdı. "Bir tedavi ilacı var! Biz onu bulduk! Ölmeyeceksiniz! Sabredin Lütfen biraz sabredin!"

Ama kalabalık Saşa'nın sözlerini duymazdan geldi, tedirgin olmuş bir halde yeniden öne yığıldı. Makineli tüfekli nişancı kalabalığın üzerine ateş açtı, içlerinde birkaçı inleyerek yere yığılırken, diğerleri tek tük ateş ederek yanıt verdi. Kaynayan kalabalık durmaksızın ilerliyordu, önlerinde ne varsa hepsini yerle bir etmeye, parçalamaya hazır görünüyorlardı; savunmada bekleyenleri hatta Saşa'yla Leonid'i de.

Birden bir şey oldu. Önce kararsız, sonra giderek daha bilinçli ve giderek daha güçlü, bir flütün melodisi duyuldu. Böyle bir anda bundan daha uygunsuz, hatta daha aptalca bir şey olamazdı. Savunmada olanlar hayretle flütçüye bakakaldılar, kalabalık ise önce şaşkınlıkla homurdandı, sonra alaycı kahkahalarla öne doğru ilerlemeye devam etti. Leonid ise bunlara aldırış etmedi. Sanki onlara değil de kendisi için çalıyordu. Saşa'yı büyüleyen ve onlarca dinleyici kendine çeken aynı muhteşem melodiyi. Bu, hiç kuşkusuz başkaldırıyı durduracak ve enfekte olan hastaları sakinleştirecek, akla gelebilecek en uygunsuz yöntemdi. Ama kalabalığın hareketliliğini yavaşlatan belki de bu umutsuz denemenin -flütün büyüleyen gücü değil de-çocuksu duyarlığıydı. Ya da müzisyen, etrafını çeviren, her şeyi yıkıp parçalamaya hazır olan bu insanlara bir şeyleri anımsatmayı başarmıştı. Bir şeyleri...

Silahlar sustu, Leonid flütünü bırakmadan öne doğru çıktı. Sanki az sonra kendisini alkışlayacak ve karşılık olarak da fişekleri üzerine fırlatacak olan normal bir seyircinin karşısındaymış gibi rahattı. Saşa bir an dinleyecilerin arasında, yumuşak gülüşüyle babasını görür gibi oldu. Demek babası onu burada beklemişti; Leonid'in söylediği aklına geldi: Bu melodi acıları dindirir, demişti.

Kapalı kapının arkasından birden gürültüler başladı. Aslında henüz çok erkendi. Acaba keşif için gelenler beklenenden daha mı çabuk varmışlardı? Öyleyse Tulskaya'da durum hiç de o kadar karışık değildi? Evet, belki de işgalciler kapıyı açmadan çoktan istasyonu terk etmişlerdi.

Birlik birleşik düzenden çıktı ve askerler dağılıp tünel açılımlarının tümseklerinde siper aldılar. Deniş Mihailovitç'in yanında sadece dört adam kaldı, tam büyük kapının önünde, silahları ateşe hazır vaziyette beklediler. İşte bu kadar. Az sonra kapı yana açılacak ve sadece birkaç dakika sonra ağır silahlarla, donanımla kırk Sevastopollu Tulskaya'ya girecek, direnişi kıracak, istasyonu göz açıp kapayıncaya kadar işgal edecekti. Her şey albayın korktuğundan çok daha basitti. Deniş Mihailovitç adamlarına gaz maskelerini takmaları için emir vermek üzere derin bir soluk aldı.

Konvoy yeniden düzene girdi, bir sırada sadece altı adam kaldı ve tünel genişliğini dolduracak şekilde birbirinden ayrıldı. En öndeki grup ateş makinesini tutuyordu, ikinci takım seri ateşli tüfeklerini hazır vaziyete getirmişti. Kara bir lav gibi, temkinli ama dur durak bilmeksizin ileriye süzülüyorlardı.

Homer adamların geniş sırtlarının arkasından ön tarafı gözlüyordu. Ellerindeki projektörlerin yaygın ışığında bütün senaryoyu görebiliyordu: Hâlâ mevziyi tutan bir avuç askerle, iki zayıf silueti, Saşa ile Leonid'i ve onları sıkıştırmaya çalışan korkunç yaratıkların oluşturduğu kocaman bir sürüyü. Dehşetten donup kaldı.

Leonid hâlâ flütünü çalıyordu. Muhteşem. İnanılmaz. Olmadık kadar canlı, hevesli. Müzik iğrenç sürüyü kendine çekiyordu, tüneli savunanlar da müzisyeni daha iyi görebilmek için yerlerinden doğrulmuşlardı. Müzisyenin melodisi saydam bir duvar gibi düşman saflarını birbirinden ayırmıştı, sadece bu duvar onları karşılıklı saldırıya geçmekten ve son, öldürücü savaşa girmekten alıkoyuyordu.

"Hazır ol!"

Kara gruptan biri emri vermişti. Ama kim? İlk grup hemen dizüstü çöktü, ikinci grup silahları omuzladı.

Homer, "Saşa!" diye bağırdı.

Kız döndü, gözlerini kırpıştırdı, elini öne doğru uzattı ve karşıdan gelen kuvvetli ışık dalgasından kendini korumaya çalıştı. Kalabalık yakıcı ışınların etkisiyle homurdanıyor ve inliyordu. Birbirlerine daha da yaklaşarak bir araya toplandılar. Savaşçılar hareketsiz yerlerinde kalmışlardı. Saşa şimdi kara birliğin tam önündeydi.

"Neredesin?" diye seslendi. "Seninle konuşmalıyım. Lütfen!"

Kimse yanıt vermedi.

"Bir panzehir bulduk. Hastalık tedavi ediliyor! Kimseyi öldürmek zorunda değilsin!" Karanlık yüzlü savaş kıtası hâlâ susuyordu.

"Senden rica ediyorum! Biliyorum, sen de bunu istemiyorsun. Sadece onları kurtarmaya çalışıyorsun ve kendini de."

Birden savaşçı sıralarından boğuk bir ses yükseldi, kimse bu sesin bir tek kişiye ait olduğunu düşünemezdi. "Git buradan. Seni öldürmek istemiyorum."

"Kimseyi öldürmek zorunda değilsin! Tedavi edecek bir ilaç var" diye Saşa umutsuzca tekrarladı ve birbirinin benzeri, yüzleri maskeli insanların önünde gidip gelmeye başladı, aradığı birini bulmak için.

"Bir panzehir yok."

"Radyasyon! Radyasyon yardım edecek!"

"Buna inanmıyorum. "Lütfen!"

"İstasyon temizlenmeli."

"Sen de bir şeylerin değişmesini istemiyor muydun? Bir kez yaptığın şeyi neden tekrarlıyorsun? Hani bir zamanlar kara derililere yaptığını! Neden özür dilemek istemiyorsun?"

Savaşçılar susuyordu ve kaynaşan kalabalık yine yaklaşıyordu.

"Saşa!" Homer yalvarırcasına seslendi ama kız onu duymadı.

Nihayet sözcükler duyuldu: "Asla bir şey değişmeyecek. Beni affedebilecek kimse yok. Elimi ona karşı kaldırdım. Karşı... ve cezalandırıldım."

"Her şey senin içinde." Saşa pes etmiyordu. "Kendini ancak sen kurtarabilirsin! Bunu kanıtlayabilirsin! Bunu görmüyor musun? Bu bir ayna! Bir zamanlar, bir yıl önce ne yaptıysan onun yansıması! Ama şimdi her şeyi başka türlü yapabilirsin. Kulak verip dinleyebilirsin. Bir şans verebilirsin. Kendine bir şans verebilirsin!"

Birlik, "Canavarı öldürmek zorundayım" diye konuştu.

"Bunu yapamazsın!" diye Saşa bağırdı. "Kimse yapamaz bunu! O canavar benim içimde de var, hepimizin içinde uykuda! Bu bedenin bir parçası, ruhun bir parçası. Uyandığı zaman onu kimse öldüremez, kesip içimizden dışarı çıkaramaz. Sadece sakinleştirilir... Şarkıyla uyutulur."

Tam o anda üstü başı kirli genç bir asker, her biri sakat ve tanınmaz halde deforme olmuş insan sürüsünün arasından sıyrılarak, kapalı büyük kapının önüne fırladı, demirden bir konstrüksiyona asılı duran telsiz aletinin mikrofonunu alıp ahizeye doğru bir şeyler bağırdı. Hemen ardından bir tabancanın amortisöründen çıkan bir patlama duyuldu ve asker yere yığıldı. Kabalalık kan kokusunu alınca, şöyle bir dalgalandı ve öfkeyle gürledi.

Flütçü tekrar aletini dudaklarına götürüp çalmaya başladı, ama bir dakika sonra büyü bozulmuştu. Biri müzisyene bir el ateş etti, flüt müzisyenin ellerinden kayıp yere düştü, genç de anında karnına sarıldı. Ateş makinelerinden ilk ateş açıldı. Şimdi savaş safları bir sürü silah namlusundan oluşmuştu. Saflar bir adım daha ilerledi.

Saşa kalabalığa aldırış etmeden müzisyenin üzerine atıldı, kalabalık da o sırada genç adama iyice yaklaşmıştı. Kız, kendinden geçmiş bir halde "Hayır!" diye olanca gücüyle bağırdı. Yüzlerce hilkat garibesinin karşısında tek başına dikilmiş duruyordu -katiller lejyonunun karşısında-koca bir dünyanın karşısında.

"Bir mucize olsun, bekliyorum!" dedi.

Birden uzaktan bir gümbürtü duyuldu. Kubbe sarsıldı, kalabalık ürperdi ve geriye çekildi, savaşçılardan oluşan birlik arkaya doğru bir adım geriledi. Yere iplik gibi su akmaya başladı, tavandan ilk damlacıklar düştü ve giderek daha da hızlanarak bulanık bir akıntıyla akmaya başladı.

"Bir su taşkını" diye biri bağırdı.

Savaşçılar telaşla istasyondan ayrılarak kapalı kapıya yöneldiler. Homer de onlarla beraber giderken, bir yandan da devamlı başını çevirip yerinden kıpırdamayan Saşa'ya bakıyordu.

Kız elleriyle yüzünü, yukarıdan aşağıya üzerine dökülen suya tutmuş gülüyordu.

"Yağmur bu!" diye bağırdı. "Şimdi her şeyi temizleyecek! Her şeye yeniden başlayabiliriz artık!"

Kara birlik çoktan barikatın dışına çıkmıştı, Homer de tam zamanında oraya gitmeyi başarmıştı. Birkaç savaşçı Tulskaya'yı kapatarak suyun girmesini önlemek için büyük kapıya dayanmıştı. Kapının kanadı gevşemiş, ağır ağır hareketlenmeye başlamıştı. Homer bunu fark edince, hâlâ istasyonun ortasında duran Saşa'yı tutup getirmek üzere yerinden fırlayıp koştu, ama biri onu kolundan tuttuğu gibi yere fırlattı. Sonra savaşçılardan biri kapının yanma fırladı ve giderek daralan aralığa elini sokarak kıza doğru bağırdı:

"Buraya gel! Sana ihtiyacım var!"

Su neredeyse bel hizasına yükselmişti. Birden Saşa'nın sarı örgüsü göründü ve kayboldu. Savaşçı elini geri çekti ve kapı kapandı. Tünel boyunca bir sarsıntı duyuldu, barikatın öte yanından çelik levhaya çarpan bir patlamanın yankısı duyuldu. Sonra ses tekrar uzaklaştı.

Deniş Mihailovitç bir kulağını kapıya yapıştırıp bir süre dinledi. Sonra yanağındaki ıslaklığı eliyle silerek hayretle rutubetli tavana baktı.

"Dönüyoruz!" diye emir verdi. "Burada her şey bitti."

SONSÖZ

Homer iç geçirerek sayfaları çevirdi. Defterinde pek az yer kalmıştı; sadece birkaç sayfa. Oraya neyi yazmalıydı, hangi şeyden feragat etmeliydi? Soğuyan parmaklarını ısıtmak ve sakinleşmek için elini ateşe uzattı.

İhtiyar güney nöbet üssüne nakli için ricada bulunmuştu. Elena, Sevastopolskaya'daki evinde her ne kadar onu eski gazete yığınları arasında kendi başına rahat bıraksa da burada gözleri tünelin çıkışında, çok daha iyi çalışıyordu.

Homer gözlerini kaldırıp baktı. Ekip şefi, ışıkla karanlık arasındaki en dış sınırda diğer nöbetçilerin biraz ilerisinde oturuyordu. Neden illa da Sevastopolskaya'yı seçmişti acaba? Herhalde bu istasyonda farklı bir şey olmalıydı.

Hunter, bir zamanlar Polyanka'da kendisine kimin göründüğünü ihtiyara hiç anlatmamıştı.

Ama Homer yine de biliyordu: Bu bir kehanet değildi, bir uyarıydı.

Bir hafta sonra Tulskaya'da sular yavaş yavaş geri çekilmişti. Son kalıntılar da Çevre Hattı'nın devasa pompalarıyla çekilmiş, Homer de ilk keşif grubuyla istasyona girmek için hemen başvurmuştu.

Felaket tam üç yüz kurban vermişti. Homer yerde yatan bütün cesetleri yüzüstü çevirirken hiç iğrenmemişti, evet en ufak bir şey dahi hissetmemişti. O sadece kızı arıyordu, devamlı arıyordu. Saşa'yı en son gördüğü yerde epeyce bir oturmuştu. Ona doğru gidecek yerde, yerinde kalmış, tereddüt etmişti. Onu kurtarmak ya da onunla beraber sulara gömülmek için tereddüt etmişti.

Hastalarla ve sıhhatli insanlarla dolu upuzun bir tren önünden geçti -Sevastopolskaya yönüne doğru- Kahovskaya Hattı'nın şifalı tünellerine doğru. Müzisyen yalan söylememişti: Radyoaktif ışınlar gerçekten hastalığı önlemiş, durdurmuştu. Kim bilir, belki diğer konularda da hiç yalan söylememişti. Belki bir yerlerde gerçekten bir Zümrüt Kenti vardı, sadece ona açılan kapıyı bulmak gerekiyordu. Belki o da sık sık doğru kapının önünde durmuştu da, kapının açılmasını hak etmemişti.

"Sular geri çekilince..." O artık bunu yaşamayacaktı. Ama Zümrüt Kenti, Nuh'un gemisi değildi gerçek Nuh'un gemisi Metro'nun kendisiydi. Hem Nuh'u hem de Sem'le Ham'ı, haklı olanlarla umursamazları ve kötü adamları bulanık akan sulardan koruyan, son sığınak olan tüneldi. Her hayvan türünden bir çifti, inançlı ya da verecek bir hesabı olan hepsinden birini koruyan tünel...

Bunlar sayıca öyle çoktu ki; kesin olan bir şey vardı, hepsini bu romanın içine alamazdı. İhtiyarın not defterinde hemen hiç boş sayfa kalmamıştı. Bir gemi yoktu, sadece kâğıttan bir kayığı vardı, bu kayık

insanların hepsini güvertesine alamazdı. Ama Homer yine de bu sayfalara büyük bir özenle çok önemli bir şeyi geçirmeyi başardığını sanıyordu. Belki bu insanlar hakkında değildi. Ama genelde bütün insanlar hakkındaydı.

Kaybettiklerimizin hatıralarının unutulamayacağını düşünüyordu. Çünkü dünyamız diğer insanların yaptıklarıyla ve düşünceleriyle, fikirleriyle oluşmuştu, tıpkı her birimizin binlerce yıl öncesi yaşamış atalarından miras aldığı sayısız mozaiklerden meydana geldiği gibi: Onlar, gelecek kuşaklar için ruhlarının minicik bir parçasını bize bıraktılar. Sadece bunu iyice görmek gerekti.

Homer'in kâğıttan yapılmış, fikirler ve anılarla donatılmış minicik kayığı da zamanın okyanusunda sonsuza doğru yüzecekti, ta ki başka biri onu kaldırıp incelediğinde, insanın hiçbir zaman değişmediğini, hatta dünyanın sonu gelene kadar bile, kendine sadık kaldığını, yani değişmediğini anlayıncaya kadar. Bir kez içine düşmüş olan gökyüzü ateşi, rüzgârla boğuşuyordu, ama sönmemişti.

Homer'in kefareti ödenmişti.

Gözlerini kapadı ve kendini ışıldayan, parlak ışıkla baştan başa aydınlanan bir istasyonda buldu. Peronda binlerce insan toplanmıştı. Hepsinin üzerinde Homer'in gençlik döneminin zarif kıyafetleri vardı, o zamanlar ona kimse Homer demeyi aklından bile geçirmiyordu. Ama şimdi aralarında, metroda yaşamış olan insanlar da vardı. Kimse diğerlerinin orada olduğuna şaşırmıyordu. Sanki bir şey onları birbirine bağlıyordu. Bekliyorlar ve tedirgin bir halde tünelin kubbesine bakıyorlardı. Birden Homer bu yüzleri tanıdı. Karısı ve çocuklarıydı, işten meslektaşları, sınıf arkadaşları, komşuları, çok iyi iki dostu, Ahmet'le çok sevdiği tiyatro sanatçısı. Anımsadığı herkesti. Birden tünel aydınlandı ve bir metro treni sessizce istasyona süzüldü; camları ışıl ışıl, yan cepheleri cilalı, tekerlekleri yağlanmıştı. Ne ki şimendifer kabini boştu; içinde sadece ütülü bir üniformayla beyaz bir gömlek asılı duruyordu.

Bu benim üniformam ve benim yerim, diye düşündü Homer. Kabine girdi, vagonun kapılarını açtı ve sinyali verdi. Kalabalık dalgalandı ve yerlerine geçti. Bütün yolcular kendine boş bir yer bulmuştu, rahatlamış bir halde gülümsediler. Homer de gülümsedi.

Biliyordu: Şayet kitabına son noktayı koyarsa, o zaman bu mutlu insanlarla dolu ışıl ışıl tren, Sevastopolskaya'yı sonsuzluğa doğru terk edecekti.

Büyülü rüyasından bir şey onu birden çekip aldı. Hemen yanı başında boğuk, doğal olmayan bir inilti duydu. Ürperdi ve hemen silahına sarıldı.

Bu sesi çıkaran ekip şefiydi. Homer yerinden doğruldu, tam Hunter'ın yanma gitmeye davranırken, diğeri yeniden inledi; biraz daha yüksek sesle -ve bir kez daha-bu kez daha alçak bir sesle.

Homer kulak verdi ve birden titremeye başladı. Kulaklarına inanamıyordu.

Ekip şefi, kısık sesle ve beceriksizce bir melodiyi mırıldanmaya çalışıyordu. Duraklıyor, takılıyor, sonra tekrar başa dönüyor, melodinin tamamını bulana kadar sabırla tekrarlıyordu.

Çok hafif sesle şarkı söylüyordu, sanki bir ninniye benziyordu.

Bu Leonid'in adı olmayan şarkisiydi.

Saşa'nın cesedini Homer, Tulskaya'da bulamamıştı. Başka ne kaldı ki?

İTscbelobltyevo fMedvedfcovu Verchnıye. L'chobocy'

' Cİkrusçhnâya|

J'Vİadyki Retschnoı Voksai I

İBkptanitscheski Şad’ / o.|\u251?Ş\par wovAfrRituiMwikiyV , Timiryasevskaya ı , Butyrski dıutoı Vodriÿ Stadı rftieişkogo WDhCt»

İTH-eri'

I Alekseyevskaya Marylna"

Roschtscha rPrt*obrJM.hı;r .Dosluycvskayaj IRischskaya Mendeleyevskay.

/Aéroport SokblniM

soselsuaya vîovoslobodskaya Prospekt Mira xrgorodok fielocusskaya STrubnaya Vorota ' Çıtsiye Prudy Mayakcjv ıkjyjTm fijplescâyevskaya'

Stelenıki'

Bulvar)

) Turgenev skaya Uliza 1905 goda Puşklnskaya, lLyubyanka Sarrıkadnaya ■Kusnezkî(

A^Part.sanska, S (Ismaılovsk; 'Seny.onovskaÿa \par'Elektro savodskaya Aleksandrovski Sad Ohotni Ryeel ^vT eatralnaya Smo*enskaya Arbatskaya ô[1]®——

|F¡iyov5k¡ park İKunkaya skaya Arbatskayî;

Pía Sisad Revolyuzl L Bagrationovskaya İTschkalovska'ya i - n i Kltal-gorod İİÂ»'--

ıkutusovskaya I KİHvıkaya*V*_5cbosse Entusiastov j, l.lİMUt lAvıamotornaya -Rimskaya Kropotkı skaya .Tretyakovskayj Polyanka'

Í Kültür Parkı |y[1] nnizkjya.uI izayrutWu^V X

uT-)PI bsch t S11 i ad 111 yi? v.Ui \u171?*ı wl -Ä ."^'3:

' 1 - 1 . W f " j rokusnezkaya KrestyânsCayaj Oktyabrskaya i Pavelezkaya Dobrynin skaya Serpuhovskay.ı (j Sthabolov skaya Lenlnski Prospekt/'*"

Universitétj /Küsmiriki , Ryasansfci MHMjmeM

Tulskaya I

Akaderrıltscheıkaya ,P«t ıcbat nikij Nagalinskaya ..... -

»ti Teknoparkı Vol schskaya Nagornaya I

Novyye T sctıeryomuschkl |

- lyublıno lYôqü Sapetinaya f ,' Naçimovski ı Prospekt'

Savait aposJkay a /

Kalusc+ı skaya (

'Ko'omenskaya - VM

) Kasirskaya -, ,a\par Kahovskaya i Bratislavskaya .Bclyayrvnj [1] Maryino ',1t Çertariovskaya'

YuscKnaya ^ehlpilovskaya Yassenevo[1]

Praschskayaj abhkovo UUza'Jkkademlka Yangélyàj İstasyon Toplulukları KrasnogvardeysS

Bağlantı Noktası ista syonlar iVT.ü hèlieiw Dläer Nesnelerin İsimi , ÜS

Aktarma lıtaıyuıılan Terk'tdilmij İstasyonlar {Kullanılmaz Durumdaki iza StárótKhkatov;

Tehlike YeryüzDnde Kalan Bölgeler." ’ Köprü \W \ ;

'\'W |nl 90S-Konf ederasyonu ;$_{V}$'^{V} I 'Oorduncu Rayh fyfjF

I Üniversite) Bağımsız istasyonlar Radyasyon Tehlikes tUliTjlGortschakövas Kıs istasyonla 0 (
Silahsız Bölgelin dev Solucan Yandaşları mj) Sevastopolskay M ulJ n I la r ın l;qa* fltıa ¡üp; y
5^^/Çkljerkezi Belorusskaja, İstasyonlar, Tüneller ve Diğer Nesnelerin isimleri ÇTrubnay;

«SferKrastı iye Vorota Çitslye Prudy MayakovskayarJ^

İYe-ryii/ü'-.de Kjloı* -

Bul jrlrr ;8J_k'ııfe.Y*|Mİar£g«j.6i fviFUyl ârgjSSSaş jŞIljflîiii^gjgfle^^

Steten ski« -¿BĞIpi;

riurılrndak.

îgovvaja[1]

ÎTürgenev.!

Çeçovskaya ^^Tverskaya Puşkinskayaj Krasnopr es n en sk ay a (i t v«*-,. M

[Lyubyankâ jiarrikadnaya ıKffsnezki^ WT most Aleksahdı Ohotni Ryeel sSsTeatralnaya Smolenskaya
Arbatskaya ^Baumaı ^Dtasyon ^^iulutslar^

İfârskaya pirtaİvskaya . y-^öiblioteka I öj imenl Lenlna Borovizkaya^^g ıskaya Arbatskayi Ploştsac
Revolyozl ^Ba g rat lormysk ParkPobedy Kieyskaya Rim'skaya g^0_5:Ç^nfcderas,vi>ff
Kropotklnskaya ¿?Taganskay<

Oo'jİ ¿ne ir © T tyako vska^i^

Minskaya!

İRİoschtschad Hjitsdu Marksistskaya Novokusnezkaya *y' Frunsenkaya ªyª İMT

tSfwîliti3p.olkaya:Rayti;

LVplgogratj □Jbguroşij)

Oktyabrskaya Pavelezkaya[1]

'Tehlike Dobryninskaya Dubrovkaj Serpuhovskaya Schabolovskaya Lenlnskl prospekt jT^

Uniyersitet ¿>'r I»'"

Tuiskay<

Avtosavoaskaya 4İf^TeknoparlJ

Akadem itseh eskaya IRetschatnlki.

Nagatinskaya Nagornaya Novyje Tscheryorn.ûscbki Lyublincı Yugo-Sapadnaya Naçlmovski Prospekt
ça ¿olomehsl Kahovskayi Bratislav Sevastaposlkay;

msc ha vsl »nkovo.

Çertâm arizyno[1]

·Ya'sse«

.OrechovvcT